tens extra territorium illud non servat Covarr. *in d.c. Alma Mater* §. 10. *n.* 3. Surez *lib.* 3. *c.* 32. *a n. d.c. Alma Mater* §. 10. *n.* 3. Gutierrez *lib.* 3. *c.* 32. *a n. decisf.* 102. *n.* 16. Tiraq. in *L. si nuncium* 3. *Pharr. n.* 440. *C. de revocand. donat.* Tamquerb. *reversatur n.* 440. *C. de revocand. donat.* Tamburin. *de jure Abbatum tom.* 1. *disp.* 16. *q.* 1. *num.* 7. Proindeque pœna statuti non comprehendit delictum commissum à subdito extra Regnum, vel territorium juxta doctrinam Bart. *in d. L. cunctos populos*, *n.* 6. Phab. *decisf.* 102. *n.* 28. Surez *de legib. d.* 35. *n.* 3. *seqq.* Covarr. *in d.c. Alma Mater* §. 10. *num.* 5. *n.* 1. Angel. & Paul. *in L. fin. ff. de decret. ab ordine faciend.* Spino *in rubr. de testamentis*, 11. *n.* 51. Clar. *in §. fin. q.* 85. *n.* 4. Quin obstet text. *in L. fin. C. de decret. ab Ordine faciend.* quia ut bene advertit Alciat. *lib. 3. disputat. c.* 18. & Covarr. *in d.* §. 10. *n.* 3. Spino *in d. rubr. glos.* 11. *n.* 51. *in fin.* vulgaris littera corrupta fuit ex Græca in linguam Latinam tradicta.

Notabis tamen, quod bene potest Princeps præcipere suis subditis, ne habitent extra suum dominium, & territorium sub pœna confiscationis bonorum: ut notat Bart per illum text. *in d. L. fin. ff. de decret. ab ordine faciend.* sequitur Socin. Junior *cons.* 79. *in 6. dub. n.* 32. *vol.* 3. & *cons.* 76. *in 3. dub. n.* 15. *vol.* 4. Menoch. *lib. præsump.* 12. *n.* 4. Cyriac. *controv.* 78. *n.* 1. Prout etiam sub eadem pœna potest præcipere subditis, qui alibi degunt, ut revertantur in patriam: Socin. Jun. *d. cons.* 79. *n.* 36. *vol.* 3. Cyriac. *d. controv.* 78. *n.* 3.

Sed paulisper in hoc immorandum est, siquidem duæ contrariæ opiniones reperiuntur. Prima tenet: Quod Princeps non potest præcipere suis subditis originariis, ut redeant ad patriam; neque ab infitio prohibere, ne vadant ad habitandum alibi extra jurisdictionem sive ejus licentia. Et fundatur ista opinio ex eo, quia agitur de coartanda hominis libertate, quæ competit de jure naturali, Odofred. *in L. fin. num.* 6. *C. de decret. ff. ff. rescriptum*; *C. si contra jus*, *vel utile, publ.* Ubi ait: Quod omnes Imperatores, qui fuerunt, & erunt, non possunt jus naturale tollere: & exemplificat in libertate, quam quis habet jure naturali. Et in specie prædictam opinionem fundat Bruns. *cons.* 132. *incipit præceptum vers. tamen quidquid dicat col.* 1.

Contrariam tenuit sententiam Roman. *cons.* 59. *n.* 56 *ad discutiendum in principio.* quem sequitur Socin. Jun. *cons.* 76. *in 5. themate n.* 16. 17. 18. & 19. Pro quo stat Bart. *in d. L. fin. ff. de decret. ab ordine faciend.* Ubi docet valere statutum Principis, ne aliquis vadat extra suum territorium, & cuntes punire: sequitur Abb. *in c. cum ex officio sub n.* 3. *de jurejur.* Surd. *cons.* 210. *n.* 14. Quod præceptum justificari censetur ex causa publica utilitatis, quæ consistit in habitando civitatem, si quidem interest Reipublicæ repleri liberis hominibus L. 1. *ff. stipul. Martim.* Propter quæ difficilis redditur hæc quæstio; & quamvis in dubio favendum sit libertati, plusquam populo, & Reipublicæ, Nevisan. *cons.* 121. *n.* 184. *vers. ratio quia inter consilia Brun.* Qua de causa in sententiam Bruni videtur inclinare Rodulphin. *de absolut. Princ. potest. c.* 6. *n.* 119. Mihi tamen magis arridet sententia Romani, dummodo intelligatur, quando Princeps ex justa causa fecerit prædictum præceptum, puta ex causa belli, quia tunc etiam juris naturalis effectum dispensare potest, *L. libertas eum ibi notatis ff. de statu homin.* Cum hæque non minus patriæ, quam parentibus subjecti simus *L. volui ff. de iust. & jure L.* 1. §. *sicut ff. de st. venir. inspic.* Mantic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 25. *n.* 8. Giurb. *ad stat. Mesan. cap.* 1. *glos.* 4. *n.* 1. Valenz. *cons.* 56. *n.* 59. nascitur enim parentibus, & Reipublicæ, *d. L.* 1. §. *generaliter. ff. de venir. inspic.* *L. Cicero. ff. de pœn.* Spino *de iusam. glos.* 14. *n.* 69. Giurb. *d. glos.* 4. *n.* 4. & *observat.* 75. *n.* 10. *circa fin.* Nil mirum si propter necessitatem Reipublicæ originali in patriam redigantur ad turnidum patriam; vel illi subveniundum in alia quavis justa, & evidenti necessitate. Et ita tenet Rodulphin. *d. c.* 6. *n.* 120.

Limitando tamen est Romani sententia, si aliqua rationabilis causa subsistit habitandi extra territorium; tunc nam quæ non incidet in parum, qui ad patriam non fuerit reversus. Illa enim solum locum habere potest, quando quis in contemptum, & sine aliqua rationabili causa non venieret: vel quando fuiset in loco Principis suspecto, vel apud illius hostes. Tunc namque pœna adversus eum exequi potest: ut placuit Bruno *d. cons.* 132. *vers. illud patet vol.* 2. sequitur Rodulphin. *d. c.* 6. *n.* 58. & 121.

Neque leges hujus Regni comprehendunt hoc casu sita extra Regnum per text. in *L. mercatores* ubi Bald. *d.* in *L. non solum, Cod. de commerc. & mercatoribus.* Part. *in L. cunctos populos q.* 6. *n.* 42. dicit commutem Rolandi. *de Incto datis q.* 20. *n.* 14. Alex. *cons.* 16. *lib.* 1. Decius *cons.* 226. *col. pennil. & cons.* 314. *in fine.* Curt. Jun. *cons.* 108. *col.* 9. *lib.* 2. Magon. *decis. Florent.* 107. *num.* 8. optime Andr. Gail. *lib.* 2. *observat.* 124. *num.* 57 & *seqq.* Thusc. *lectura S. consulos.* 621. plures laudat de more Giurb. *ad Statuta Messanæ c.* 1. *glos.* 2. *n.* 118. & 119. Corazdin. *consul.* 9. Mietez *de majorat.* 1. *p.* 9. 38. *n.* 8. Phab. *decis.* 102. *n.* 33. sive lex, seu statutum loquatur in personam, sive in rem: ut explosa distinctione Bart. *in L. cunctos populos n.* 42. Icribunt Corazdin. *d. cons.* 49. Gail. *d. observat.* 124. *num.* 11. Durst. *cons.* 8. *n.* 35. Rota *in rec. sinn. decisf.* 295. *n.* 9. *n.* 1. Surd. *cons.* 343. *n.* 9. & *seqq.* Menoch. *cons.* 102. *n.* 11. Puteus *decis.* 55. *n.* 2. post plures Giurb. *d. glos.* 1. *n.* 119.

Quidquid sit in statuto in personam faveribili, quia extenditur etiam ad bona sita extra territorium juxta sententiam Bart. *in d. L. cunctos populos n.* 32. Surd. *cons.* 343. *n.* 19. & *cons.* 332. *n.* 4. *n.* 35. 62. Menoch. *lib.* 2. *præsumpt.* 2. *n.* 6. *n.* non. Bellap. *cons.* 74. *n.* 117. Mietez *d. q.* 58. *n.* 25. & 26. Phab. *decis.* 102. *n.* 29. Soloz. *d.* 2. *num.* 58. 3. *c.* 11. *n.* 56. Et quidquid etiam dicat: *e respectu* bonorum mobilium, quæ sequuntur personam Bald. *in d. L. mercatores*, Alex. *cons.* 19. *n.* 9. 6. Gail. *d. lib.* 2. *observat.* 124. *num.* 18. Magon. *d. dec.* 107. *n.* 8. Surd. *cons.* 343. *n.* 15. Giurb. *d. glos.* 2. *n.* 121. *vers. priori in casu.*

Et nota quod lex illius loci, in quo funt bona, servanda est quoad ibi existentia: si vero quis habeat bona in diversis locis, una regulabuntur secundum leges loci, ubi sunt sita; & alia juxta leges alterius loci Valasc. *consult.* 182. *n.* 14. Phab. *decis.* 102. *n.* 45. Tiraq. *de Primog. q.* 46. *n.* 2. Giurb. *d. glos.* 2. *n.* 119. & 120.

Hinc fit, ut cum statuta fant in favorem subditorum, non exterorum, qui alieæ sunt ditionis: ex his, quæ Bart. *in consil. de reprœsal. q.* 1. Surd. *cons.* 343. *n.* 12. Giurb. *de fend.* 5. 1. *glos.* 6. *n.* 1. Paul. Parisi. *cons.* 12. *n.* 24. *vol.* 3. Mat. *de successf.* 9. 2. 13. *n.* 12. *n.* 30. Honded. *cons.* 5. *n.* 41. & *cons.* 11. *n.* 22. *lib.* 1. Forestiles non gaudent beneficio

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

neficio statuti Bart. *in d. tract. de reprasal. q. 5. principali in princ.* Bald. *in rubr. C. qui accusare non possunt n.* 11. Marsill. *singul.* 253. Nata *cons.* 238. *n.* 2. Alberic. *in tract. de stat.* 2. *p. q.* 9. Roland. *de lucro dotis q.* 36. *n.* 12. Surd. *d. cons.* 343 *n.* 13. Gail. *d. observ.* 124. *n.* 15. Mascard. *de interpret. statut. concl.* 6. *n.* 74. Peregr. *cons.* 90 *n.* 10. *&* 11. *lib.* 1. Giurb *de feud.* §. 1. *gloss.* 6. *n.* 3. Neque forensis gaudebit statutarijs privilegiis Bart. *de reprasal. q.* 5. Socin. Iunior *cons.* 128. *lib.* 4. Cæphal. *cons.* 451. *n.* 98. Peregr. *cons.* 24. *n.* 9. *lib.* 3. Riminald. Jun. *cons.* 269. *n.* 67. Giurb. *d. gloss.* 6. *n.* 3. Ea potissimum ratione, quia ita ut statuta non ligant forenses, ut eis nocere valeant, quasi sint extra jurisdictionem, L. *fin. ff. de jurisd. omn. judic. c. à nobis ubi* DD. *de sentent. excommu-*
64 *nicat.* Peregr. *cons.* 10. *n.* 1. *ad fin. lib.* 3. ita eis prodesse non debent. *L. penult. C. commun. divid. L. fin. C. de fructib. & litis expens.* Paul. de Castr. *in* L. *omnes populi ff. de jur. n.* 10. *& cons.* 156. *n.* 2. *lib.* 1. Alex. *cons.* 100. *lib.* 3. *n.* 2. Menoch. *cons.* 390. *n.* 47. Cavalcan. *decis.* 42. *n.* 43. *p.* 1. Surd. *cons.* 204. *n.* 3. Peregr. *cons.* 90. *n.* 11. *lib.* 1. Valenz. *cons.* 96. *n.* 56. Giurb. *d. gloss.* 6. *n.* 4. Oliva *de foro Eccles.* 1. *p. q.* 13. *n.* 27.

Quæ intelligenda sunt respectu forensis, qui est extra territorium statuentis, neque ibi habet bona Secus vero in forensi, qui bona habet in territorio statuentis quia respectu bonorum liga-
65 tur statuto Tiraq. *de Primog. q.* 46. *n.* 2. Surd. *cons.* 343. *num.* 9. 10. *& seqq.* Olasch. *decis.* 100. *ad fin.* Becclus *cons.* 1. *n.* 15. Cevall. *commun. contra commun. q.* 724. *n.* 1. Oliva *d.* 1. *p. q.* 13. *n.* 28. Mantic. *de conject. ultim. lib.* 6. *tit.* 7. *num.* 1. post alios Giurb. *d. gloss.* 6. *n.* 9. Quod procedit, sive statutum loquatur in rem, sive in personam: quippe nulla facta distinctione forensis, qui bona habet in territorio statuentis, ligatur statuto *L. pupillo, ff. de tutor. & curator. datis ab his L. Titium §. tutores, ff. de*
66 *administr. tutor.* Felin. *in c. Ecclesia Sancta Maria de constitut.* Surd. *cons.* 343. *n.* 9. *&* 10. *& cons.* 257. *n.* 15. Paris. *cons.* 84. *n.* 42. Tiraq. *d. q.* 46. Alex. *cons.* 19. *n.* 6. *vol.* 6. Peregr. *cons.* 10. *n.* 6. *lib.* 5. & post innumeros Giurb. *d.* §. 1. *gloss.* 6. *n.* 10.

Ea tamen declaratione, quod forensis respectu suarum dispositionum tam in ultimis voluntatibus, quam in contractibus servare debet statuta loci, ubi disponit per testamentum, vel contrahit Surd.
67 *d. cons.* 343. *n.* 9. *& seqq.* Giurb. *d. gloss.* 6. *n.* 9. *&* 10. Cevall. *commun contra commun. q.* 724. *n.* 3. Valasc. *consult.* 182. Anton. Gomez *in* L. 3. *Tauri n.* 20. Bened. Ægid. *in L.* 1. §. 6. *n.* 5. *C. de sacrosanct. Eccles.* Cancer. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 92. *&* 93. Oliva *d.* 1. *p. q.* 13 *n.* 27. At verò circa habilitatem personæ ad contrahendum, vel testandum attendenda sunt statuta loci ipsius originis; non loci, in quo forensis contrahit, vel testatur. Ex eo quia statuta
68 alterius loci non possunt habilitare personam sibi non subditam, neque circa eam aliquid disponere L. 1. *in fin. ff. de tutor. & curator. datis ab his* L. *etiam ff. de tutel.* docet Bart. *in d.* L. *cunctos populos q.* 3. *princ. num.* 26. Anton. Gomez *in L.* 3. *Tauri n.* 22. *& in L.* 5. *in fin.* Unde filius familias originarius hujus Regni non poterit in Regno Castellæ testamentum condere, licet ibi filiis familias testari sit permissum Bart. *in d. q.* 3. *n.* 26. Valasc. *consult.* 182. *n.* 6. Bened. Ægid. *in d. L.* 1. *C. de sacrosanct. Eccles. p.* 1. §. 6. *n.* 6.

Attamen, si forensis deliquerit in loco statuen-
69 tis, tunc ligabitur pœna statuti, si delictum est punibile de jure communi, & illicitum: si autem sumus in his, quæ de jure communi non sunt delicta; sed tantum secundum statuta loci, in quo sunt admissa, tunc excusatur forensis, nisi statuti haberet scientiam, vel prætenderit ignorantiam crassam, & supinam Hyppol. de Marsill. *in L. fin. ff. de jurisd. omn. judic. n.* 79. *& seq. vers. venio modo ad secundam quæstionem.* Covarr. *in c. Alma mater*, 1. *p.* §. 10. *n.* 7. *& seqq. vers. Præter hæc,* Iul. Clar. *in* §. *fin. q.* 85. *n.* 3. Petr. Caball. *resolut. crimin. casu* 129. *à n.* 2. Ubi de pluribus quæstionibus in materia. Cancer. *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 15. *& seqq.* Vincent. de Franch. *decis.* 72. *n.* 4. Qui ait quod ignarus statuti excusandus est Cevall. *d. q.* 724. *n.* 18. *&* 19. Non vero si sciens fuerit statuti, quia forensis, dum residet in territorio obligatur legibus latis pro territorio, Suarez *de leg. lib.* 3. *c.* 33 *à n.* 9. *cum seqq.*

Ex quibus consequitur, quod statutum prohibens extractionem frumenti comprehendit etiam extrahentem farinam; quia farina dicitur eadem res cum 70
frumento, licet substantia sit mutata, Surd. *decis.* 139 *n.* 5. Ubi, quod dominium frumenti retinetur etiam post factam farinan Hermos. *L.* 2. *gl.* 3. *n.* 14. *&* 15. *tit.* 1. *partit.* 5. Pro quo facit, quod appellatione frumenti venit etiam farina Tondut. *resolut. civil. c.* 150. *n.* 4. *&* 5. Quiquid in contrarium scribant Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 151. *n.* 4. Gratian. *decis.* 184. *n.* 5. *&* 6. Hermos. *d. gl.* 3. *n.* 12. Plane statutum prædictum non extenditur ad forenses, qui extrahunt fruges ex bonis quæ habent in territorio statuentis Guido Pap. *decis.* 373. Petr. Gaball. *casu* 14 *à n.* 2. Neque comprehendit forenses extrahentes frumentum pro usu proprio Cancer. *lib.* 1. *c.* 14. *n.* 15.

Quid autem dicendum, si tempore licito quis cœpit extrahere, & antequan exiret de civitate, 71
vel territorio, prohibitio emanavit, possit absque metu pœnæ extrahere? Videndus est Franciscus Niger Cyriacus *contr.* 145.

Prædictis proxima est quæstio: An leges seculares 72
obligẽt Clericos, Ecclesiã, & bona Ecclesiastica? In qua quæstione regula constituẽda est, quod leges, vel statuta Principis sæcularis cõtra immunitatem Ecclesiasticã directe, vel indirecte sunt nullæ? & reprobata per text. *in c. Ecclesia, c. quæ in Ecclesiarũ de constit. c. noveris de sentent. excõmun. cap. ult. de immunit. Ecclesiæ in* 6. *Auth. cassa C. de sacrosanct. Eccles.* ubi optime Augu. Barbos. & Suarez *de legib. lib.* 3. *c.* 34. *n.* 3. Surd. *cons.* 301. *n.* 77. Salzedo *de leg. Polit. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 51 Ex ea ratione, quia nemo potest facere legẽ non subditis, L. 1. *C. de summ. Trinitate, L. fin. C. de incest. nupt. c. continua lege* 11. *q.* 1. *c. fin. de constit.* Aufrer. *in repetit. Clemẽt. unic. de offic. ordinar.* 73
n. 11 Sanfelic. *decis.* 187. *n.* 1 Et sic cum statuere, seu leges condere sit actus jurisdictionis, Roman. *cons.* 218. *n.* 2. Surd. *cons.* 301. *n.* 15. & laici nullã in Clericos & Ecclesiã habeãt jurisdictionẽ; cũ omnino à sæculari sint exẽpti *c. si Imperator.* 96. *distinct. L. decernimus C. de Episcopis, & Clericis c.* 2. *ubi gl. de foro cõpet.* Oldrad. *cons.* 83. Innocẽt. *in c. significantibus de offic. delegat.* Surd. *cons.* 301. *n.* 46. Sanfelic. *decis.* 187. *n.* 5. *&* 6. Oliva *de foro Eccles.* 1. *p. q.* 7. *n.* 5. *& seqq* Bene sequitur prædictas leges ex defectu potestatis non valere, maxime si fiãt cõtra privilegia concessa Ecclesiæ universali: dicũtur enim esse contra liber- 74
tatẽ Ecclesiæ Aug. Barb. *in Auth. cassã.* 2. *& seqq. C. de sacrosanct. Eccles. & de iure Eccles. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 218. Petr. Barbos. *in L. alia* §. *& eleganter n.* 22. *ff. solut. matrim.* Sanfelic. *d. decis.* 187. *n.* 1. *& seqq.*

Verum cum ad Principem sæcularem, cui à Deo in temporalibus Populorum cura est damandata, spectet condere leges circa ea, quæ ad rectam, &

justam

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

justam vivendi rationem pertinent; & respicient ad Reipublicæ conservationem Soto *de just. lib. 2. q. 6. art. 2. post princ. vers. circumm.* Molin. *de just. disp. 31. consul. 6.* Surd. *d. cons. 301. num. 8.* Nulli dubium est Clericos teneri servare leges civiles generales in commune bonum editas, in Juri Canonico, & Ecclesiæ libertati non repugnant: Probat text. *in c. 1. de novi operis nuntiat. & similitude arbitr. ev. 1. c. fi in adjutorium 10. distinct. c. de capitulis eadem distinct.* Et est communis opinio secundum DD. *in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ ubi Panormit. n. 13. de constit.* & ibi Decius *n. 27.* Felin. *num. 37. 81. & 83. & in c. qua in Ecclesiarum de constit.* Tiraq. *de retract. lignagier 5. 1. glos. 13. 4.* Matienç. *in L. 7. tit. 11. glos. 1. n. 17. & in L. 1. tit. 25. lib. 5. novæ Recopilat. glos. 1. n. 2.* Diana *resolut. mor. d. p. 1. tract. 2. resolut. 7.* Soarez *de legib. lib. 3. c. 34. n. 6. & 7.* Cardinal. Bellamera *de Clericis c. 28. Medin. 1. q. 6. q. 96. art. 2. post* plures August. Barbos. *in d. cap. qua in Ecclesiarum n. 3.*

76 Oliva *de foro Eccles. 1. p. q. 32. n. 16.* Ea tamen declaratione, quod Clerici non tenentur servare leges civiles vi coactiva; sed optime fundat Suar. *d. cap. 34. n. 15. & 16.* Oliva *d. n. 35. num. 5. in fin. & n. 11.* cum nulla secularia in Clerum sit potestas cogendi *c. bene quidem 96. distinct. & c. qua in Ecclesiarum, c. cum licite de reb. Eccles. non alienand.* Et tradit Surd. *cons. 301. n. 31.* quod Clerici sæculares statuta justa, & in bonum commune lata tenentur servare; non in vim legis, sed ex vi rationis. Quæ alias sine lege induceret ad faciendum, quod æquum, & justum est; Suar. *adversus Reg. Angl. lib. 4. c. 16. n. 14.* Mart. *de just. d. 4. p. consul. n. 40. cum sequ.* Oliva *d. p. 1. q. 35. num. 8. & 12.* Et ita intelligendos esse DD. qui dicunt Clericos teneri servare statutum, seu legem justam, & in bonum commune latam dicit Surd. *cons. 301. n. 31.* Unde, ut jam retigimus supra hoc eodem capite, licet Clerici teneantur sub peccato servare taxam frumenti Ediam à Principe sæculari; non tamen pœnas transgressorum tradit subire teneantur justa

77 Principis, seu Magistratus sæculari; qui cogendi potestate caret. Bene tamen poterunt puniri à Judice Ecclesiastico; non in pœna statuti, aut pragmaticorum; sed alia arbitraria: ut notarunt Inquit Soar. *d. lib. 3. c. 34. num. 8.* Castill. *de 31. c. 8. n. 18.* Sanch. *lib. 2. moral. c. 4. dub. 35. num. 31.* Per. *de man. Reg. 2. p. c. 5. p. 16.* Salz. *de leg. Polit. l. 1. c. 13. num. 77.*

Cætera de legibus Civilibus quando ligent Clericos necne? Vide apud Surd. *cons. 2. & cons. 301.* Oliva *d. 1. p. q. 32. & 33. & q. 35.* Cyriac. *controv. 140.* Petrey. *de man. Reg. 2. p. c. 38.*

78 *num. 28. & 29.*

Sciendum est autem legem non obligare antequam promulgata, & publicata fit: ut optime fundat de legibus Suar. *lib. 3. c. 16.* Ubi quomodo promulgatio, seu publicatio fieri debeat, & quando facta intelligatur. Barb. *in c. cognoscentes de constit. n. 6.* Cresp. de Valdauta *observat. 103. n. 14.* Et facit text. *in L. leges sacratissimæ, C. de legib.* ibi: *Leges sacratissimæ intelligi ab omnibus debent, ut universi præscripto earum manifestius intellecto prohibita declinent, & faciant præcepta: c. 3. distinct. 4.* Ubi Gratianus ait leges institui, cum promulgantur, fieriqu ut quando motibus recipiuntur Sa. *las de legib. disp. 12. dub. 3. n. 6.* Bonac. *d. p. 1. q. 1. punct. 4. n. 10.* Castro Palao 1. *punct. 3. disp. 1. punct. 10. n. 1.* Atque ita lex post promulgationem in Curia, vel loco, ubi solemniter promulgatur est, statim obligat Suarez *lib. 3. de legib. c. 17. num. 6.* Thuscus *in Conclusiones 356. n. 1.* Sylvest. *verbum ley. q. 3. n. 6.* Bonac. *d. disput. 1. q. 1. punct. 4. n. 6.* Salas *de legib. disp. 12. sect. 2. num. 11.* Castro Palao *d. disp. 1. punct. 11. n. 1.* Atverò in territorio, & Provincia obligabit lex post duos menses tempore publicationis ex text. *in subdit. ut nova constitutiones c. 1. 5.* Suarez *d. lib. 3. c. 18. n. 2. n. 1.* Thuscus *dict. Conclusio 356. n. 1.* Sylio, *in c. cum tuum n. 7. de sponsal. vers. circa secundum de rescript.* Abbas *cons. 55. incipit videtur primo per totum lib. 1.* Bart. *in Extravag. ad reprimendum vers. ex nunc*, August. Barbos. *in d. c. cognoscentes n. 8. & 9.* Valenz. *tom. 1. disp. 7. q. 5. punct. 5.* Soarez *d. lib. 3. c. 16. n. 8. & seqq.* Castro Palao *d. punct. 11. n. 3.* Ubi, quod si ita lata sit pro diversis Provinciis, in qualibet Provincia debet fieri publicatio: & post duos menses à publicatione incipit lex obligare in qualibet Provincia.

79

Si verò Provincia adeo sit remota, ut moralitet intra duos menses non possit haberi legis scientia; ut apud nos eveniit solet in India Orientali, Angola, Brasilia, & cæteris hujus Monarchiæ Regionibus, & Conquistis. Tunc in illis partibus non obligabit lex, nisi post tempus sufficiens ad habendam notitiam legis. Et ideo semper in illis Provinciis remotis lex publicari jubetur; quia regulatiter ante promulgationem lex non obligat subditos, *L. fin. ff. de decret. ab ordine faciend. d. Leges, C. de legib. ex in ffis. 8. leges 4. distinct.* Navarr. *de consult. cons. 1. n. 3.* & *Adr. Gabr. tit. de legib. conclus. 4.* Garcia *de Benefic. 9. p. c. 8. n. 84.* Gratian. *decis. 400. n. 10.* Soarez *d. lib. 3. c. 16. n. 17. & 18.* Vincent. de Anna *aliquot. 55. num. 18.* Arias de Mesa *lib. 2. q. 2. 18. n. 6.* De jure autem Regio quælibet lex publicata in Cancellaria obligat in Curia post octo dies; in Provinciis verò post tres menses à tempore publicationis, ex *Ordinat. lib. 1. tit. 2. §. 10.* ubi Emman. Barbos. *n. 1. Cabed. 1. p. decis. 184. n. 1.*

80

81

Et notabile, quod si in lege apponatur clausula irritans, & annullans, seu decretum irritans; lex statim obligat absque dilatione bimestri, vel trium mensium: ut est communis opinio ex Menoch. *de arbitr. casu 64. n. 23.* Sequitur Valasc. *consult. 18. n. 8.* Quoniam decretum irritans ligat etiam ignorantes Cabed. Petrey. *lib. 1. consul. q. 16. n. 30.* Et fuit dictum in una Pampilonensi Archidiaconatus 10. Decembris anno 1593. Coram Cardinale Pamphilio per ea, quæ post Innocent. & Hostiens. tradit Joannes And. *in c. 1. de concess. prebend. lib. 6. n. 7. vers. decit. Innocentius*, Cland. Seysel. *in Ex. fin. n. 99. ff. de constit. Princ.* Marescot. *lib. 2. variar. 39. n. 6.* Et quidem decretum irritans formam inducit Reynos. *observat. 30. num. 4.* Caldas *d. q. 6. n. 28.* Marescot. *lib. 2. c. 38. num. 8.* & annullit gesta in contrarium *cap. si postquam de electi. in 6.* Gabr. *de clausul. consuet. 3. num. 16.* Reynos. *observat. 30. n. 4.* Salgad. *de protect. 3. p. c. 10. num. 69.* Cabed. Petrey. *dec. 6. n. 29.* August. Barbos. *voto 56. num. 41.* Caprye. Latro *consult. 81. num. 41.* Valasc. *consult. 79. n. 8.* Marescot. *lib. 2. c. 38. n. 11. & 12.*

82

Item inficit titulum, & possessionem, Reynos. ubi supra *n. 4.* Salgad. *d. 3. p. c. 10. n. 6.* Ubi, quod possessor nullo remedio possessorio juvari potest. Casad. *decis. 7. num. 3.* Garcia *de Benefic. 5. p. c. 1. n. 427.* Ludovic. Posit. *de manutenen. observat. 46. n. 4. & seqq.* Cabed. Petrey. *vers. c. 22. n. 43. & seqq.* Marescot. *d. c. 38. n. 16. & 20.* Quapropter

83

84

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

decretum irritans statim operatur: & ideo regulæ Cancellariæ inficiunt retro gesta, quandocumque producantur propter decretum irritans. Marescot. *d. c.* 39.*n.*8.& 9.& de conclusione Flamin. *de resignat. lib.* 5. *q.* 6. *à n.* 120. Mart. *de clauss. p.* 1. *clauss.* 191.*n.* 12. Arias de Mela *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 7. Sed hæc intelligenda sunt, quando agitur de constitutione aliqua particulari; quia tunc decretum ligat ante publicationem: In his enim constitutionibus specialibus publicatio non desideratur. *c.* 1. *vers. similiter de concess. preb. lib.* 6. Bald. *in L. leges n.* 2. *vers. & hoc bene est*, *C. de legib.* ubi Paul. de Castro *n.* 2. *in fin.* & Fulgos. *n.* 1. Felin. *in c. cognoscentes n.* 7. *in* 3. *limit. vers. & bene facit de constit.* Marescot. *d. c.* 39. *n.* 4.

Si vero versamur in lege, seu constitutione generali, tunc lex non obligat, nisi à die publicationis; quia decretum irritans semper requiritur naturam dispositionis, super qua apponitur Petens. *decis.* 1. *n.* 1. August. Barbos. *in c. cognoscentes n.* 9. *de constit.* Marescot. *d. c.* 39. *n.* 10. Lex autem generalis neminem obligat, nisi prius promulgetur, etiam data illius scientia: ut post alios, quos supra retulimus, docent Anton. Gabr. *de clauss. conclus.* 4. Nicol. Garc. *de Benefic.* 5. *p. c.* 8. *n.* 14. Gratian. *decis.* 200.*n.*10. & *seqq.* Gregor. de Valent. *tom.* 2. *disp.* 7. *q.* 5. *punct.* 5. D. Roderic. A Cunha. *in comment. ad text. in c. in illis* §. *leges n.* 3. 4. *distinct.* Proindeque constitutio etiam generalis habens decretum irritans non ligat ante publicationem; ut de communi opinione testatur Marescot. *d. c.* 39.*n.*10.& 13. Ubi *n.* 12. hanc sententiam esse veriorem, & communem dicit. Et in eam coincidere videtur August. Barbos. *in d. c. cognoscentes n.* 8. Quæ opinio multo magis locum habet, quando decretum apponitur in constitutione pœnali; quod ante publicationem nihil operatur Aug. Barb. *in d. c. cognoscentes n.* 5 Bartasola. *cons.* 461. *n.* 7. *lib.* 2. Gabriel. *de clauss. d. conclus.* 3.*n.* 8. *& tit. de legib. conclus.* 4. *n.* 10. Marescot. *d. c.* 39. *n.* 14. & 15. Ubi, & *n.* 16. declarat; quæ requiruntur ad hoc, ut constitutio dicatur pœnalis *pluf. in Clement nolentes vach. ex tunc de hæresie.* Et ita intelligendus est Valasc. *consult.* 183. *num.* 8.

Deinde observa, quod non sufficit legis publicatio, ut opererur effectum, & obliget; sed necessario requiritur, quod accepterur à populo, quia aliàs non obligat subditos Valasc. *consult.* 138. *n.* 11. Peteyr. *decis.* 95.*n.* 9. Covarr. *lib.* 2. *var. c.* 16. *n.* 6. *vers. quinto sunt*, Salgad. *de protect.* 1. *p. c.* 1. *prol. 5. n.* 322. Aug. Barb. *voto* 52. *n.* 51. & 52. Soarez *de legib. lib.* 3. *cap.* 19. Soto *de just. & jure n.* 7. *art.* 1. Soloræ. *d.* 2. *tom. lib.* 2. *c.* 2. *num.* 27. Thusc. *lit. L. conclus.* 357. *n.* 1. Surd. *cons.* 58. *n.* 8. *& seqq.* Cresp. de Valcarca *observat.* 103. *n.* 14. Paul. Xamar. *de offic. Iudic. & Advoc. p.* 2. *q.* 7. *n.* 62. Giurb. *de success. feud.* 5. 2. *glossf.* 2. *n.* 1. *in fin.* Salg. *de retent. Bullar.* 1. *p. c.* 2. *n.* 115. 119. & 123. August. Barb. *in c.* 1. *de treuga & pace n.* 9. Larrea. *allegat.* 69. *n.* 18. *argum. text. in L. de quibus*, *ff. de legib. c. leges* 4. *distinct.* Quidquid aliud sentiant Soarez *lib.* 3. *de legib. cap.* 19. *à n.* 4. & *seqq.* Cabed. 1. *p. decis.* 184. *n.* 2. quia contra eos est communis opinio, ut fatetur Soarez *d. c.* 19. *n.* 1. Peteyr. *decis.* 95. *n.* 9. Covarr. *de c.* 16. *n.* 6. *vers. quinto sunt.* Valasc. *conclus.* 133. *n.* 11. Et quidem leges tunc instituuntur, cum promulgantur; & tunc confirmantur, cum moribus utentium approbantur: & tunc abrogantur, cum moribus non utentium non servantur *c. leges* 3. *distinct.* Roman. *cons.* 511. *quod primum n.* 13. *in fin. vers. tertio quia ubi apostila verb. formari*, Thusc. *lit. L. conclus.* 357.*n.* 1. Unde si moribus receptæ non sunt, robur suum amittunt, quoniam cum leges in commune bonum feruntur, si totus populus legi resistit, certum est quod ei non expedit talis lex; cum plus damni, & peiturbationis, quam commodi affertat. Et sic esset communi bono contraria Peteyr. *dec.* 95. *n.* 10. Quapropter nullo modo servanda est neque Princeps poteſt illam firmare, etiamsi veller Soarez *d. c.* 19. *n.* 2. Principi namque tantum demandata est potestas, ut se tanquam tutorem, defensorem, & Patrem gerat erga subditos; & bono communi consulat Peter. Gregor. *de Republ. lib.* 9. *c.* 2. *n.* 1. Molin. *de just. tract.* 2. *disp.* 25. *tom.* 1. Surdus *cons.* 289. *n.* 5. Giurb. *cons.* 1.*n.*36. Cyriac. *controv.* 401. *n.* 1. Subindeque non præsumitur Principem habuisse voluntatem obligandi populum per legem, dum illam non acceptat, & sub conditione acceptationis legem tulisse intelligitur Salgad. *de retent. Bullar.* 1. *p. c.* 2. *n.* 117. & 118. Paul. Xamar. *d. c.* 7. *n.* 61. Præsertim, si in memoriam revocetur Romanorum consuetudo circa leges ferendas consulto, & approbante populo; de qua Alex. ab Alex. *lib.* 6. *dier. genial. c.* 2; Covarr. *praict. c.* 1. *n.* 3. *vers. moris autem.*

Prædicta resolutio à fortiori procedit in Pontificiis constitutionibus; quæ si non fuerint à populo receptæ, non obligant: ut scribunt Parisi. *cons.* 115. *n.* 6. *vol.* 4. Castro *de leg. pænal. c.* 1. & 6. Gutierr. *Canonicar. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 3. Avil. *in proœm. ad capit. Prator. n.* 10. Gabr. Peteyr. *de Mun. Reg. p.* 2. *c.* 24. *n.* 32. & *decis.* 95. *n.* 10. Salgad. *de retent. Bullar.* 1. *p. c.* 2. *n.* 123. Nisi dispondat circa materiam peccati, quia tunc etiam non receptæ obligant. Ex eo quod ulus contrarius, quantumcunque longævus, immo neque præscriptio efficere potest, quod non sit peccatum, id quod ab Ecclesia declaratum est esse peccatum, *glossf. in c. cum venerabilis ubi DD. de consuetud. & in c. denique* 4. *distinct.* Valasc. *consult.* 133. *n.* 12. Thusc. *lit. C. conclus.* 815. Immo consuetudinem non excusare à peccato probatur *in c. fin. de consuetud.* Et post antiquiores tradit Larrea *alleg.* 23. *n.* 37.

Sic videmus, quod in hoc Regno non servatur dispositio motus proprii Pij Quinti Pontificis Maximi super forma creandi census; quia receptus non fuit: ut constat ex Regio rescripto, quod extat *in lib.* 7. *Statutis Domus Supplicationis fol.* 19. Valasc. *consult.* 133. *n.* 13. & *seqq.* Pinheyro *de cens. & emphyt. 1. p. disp.* 23. *fol.* 6. *n.* 80. Guttier. *pract. lib.* 2. *q.* 177. *in fin.* Gasp. Rodet. *de annuis reddit. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 28. Phæb. 2. *p. arrest.* 48. *vers. sciles etiam.* Et ita quotidie judicatur. Sic similiter non servatur in Regno alius motus ejusdem Pontificis super spoliis Clericorum, & Episcoporum & aliæ Constitutiones Pauli Tertij, Pauli Quarti, & Gregorij Decimi Tertij; ut late fundat Gabr. Peteyr. *decis.* 95. *à n.* 9. *cum seqq.* Molin. *de just. disp.* 147. Quæ consuetudo excludens Cameram Apostolicam à prædictis spoliis valida est, & servanda, ut probat Soloræ *d. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 11. *n.* 23. & 24.

Deinde non observatur Bulla Gregorians super immunitate Ecclesiæ: ut tradit Cresp. de Valdarca *observat.* 63. Et contra eam stat. *Ordinat. lib.* 2. *tit.* 5. §. 7. Ubi immunitas Ecclesiæ judicatur à Judice Laico, & Ecclesiastico simul.

Idem sciendum est prædicta procedere in lege, quæ ab initio non fuit receptæ; & sciente Principe, vel

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

vel etiam ignorante aliqui actus contractij interve-
96 nerint per ſpatium decem annorum: ut optime
tradit Covarr. *lib. 2. var. c. 16. n. 6. verſ. quinto*
ſient. Benintend. *decis.* 13. n. 9. & *ſeqq.* Thuſc. *d.*
conclusf. 237. n. 26.

Si vero ab initio lex fait uſu recepta, verè quidem obligat; & dicitur eſſe in viridi obſervantia; ut per eam caſos decidatur, quandocunque accidetit, etiam poſt mille annos Dominic. *in c. ut ad.*
97 *nimarum §. ſtatuto de conſtit. in* 6. Roder. Soar. *in proœm. legum. fori cod.* 1. Nicol. Garc. *de Beneficiis.* 2. *p. c.* 1. *n.* 45. L. *Ariani* 6. *C. de hæretic.* Tiraq. *in L. bovis* 5. *hoc ſermone limit.* 9. *n.* 2. Bart. *in Lectura forma n.* 11. *C. de jure ſtſc. lib.* 10. Arias de Mesa *lib.* 2. *c.* 18. *num.* 9. Et eo; quia lex ſemper loquitur, & non tollitur per deſuetudinem, *L. teſtiſſimum. Cod. de jure dos. dict. L. Ariani*, Bart. *in proœm. Digeſt. in §. & ante*, Soar. *ubi ſupra num.* 3. Thuſc. *d. conclusf.* 237. *n.* 3. Gutiert. *practl. lib.* 3. *q.* 17. *n.* 147. poſt alios Auguſt. Barbos. *in d. L. Ariani n.* 7. Non tamen lex condita, & publicata præſumitur uſu hominum recepta, & comprobata; quippe cum quod ſuerit uſu recepta, fit factũ, non præſumitur per text. *in Lib. bona §. teſtatur. de cœpt. & poſſiden. reverſ.* Et ita tenent Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 2. *n.* 3. Socin. Jun. *conſ.* 32.
98 *n.* 37. *lib.* 3. Uſu reſpondent ad id, quod dicitur legem ſemper eſſe in viridi obſervantia Bertrand. *conſ.* 149. *n.* 2. *lib.* 1. Mandoſ. *in tract. de privil. ad ſuſtor. gloſſ.* 15. *n.* 56. Arias de Mesa *d. c.* 18. *n.* 1.

At vero ad abrogandam legem, quæ fuit acceptata, non ſufficit Populi non uſus; ſed requiritur contrarius uſus Iſtm. *in c. ſi vero violator verſ. ſi rusticus n.* 18. *de pace tenenda*, Rovit. *in*
99 *proœm. pragmat. n.* 13. Coſtet. *conſ.* 12. *num.* 18. Giurb. *de ſucceſſ. feudor.* 5. 2. *gloſſ.* 2. *n.* 7. Ita quoſi poſt legem acceptatam invaluit adverſus eam contraria conſuetudo; ipſa quidem, ſi ratiocinabilis eſt, & legitimis præſcriptis ſuffitet ex vi, & efficacia ſua ad legem abrogandam: ſive lex ſit Canonica, ut probat text. *in c. fin. de conſuetud.* ſive Civilis *L. de quibus in fin. ff. de legib.* ibi: *Recteſſime receptum eſt, ut leges non ſolum ſuffragio Legislatoris, ſed etiam tacito conſenſu omnium per deſuetudinem abrogantur* tradunt Rebuff. *tom.* 3. *ad*
100 *leg. Gall. in præfat. de contract. uſu.* n. 36. Greg. Lopez *in L.* 1. *tit.* 2. *p.* 1. Cald. Pet. *in L. ſi curatorem verb. contractum ſeciſſe n.* 24. Spino *in rubr. de teſtam. gloſſ. p.* 14. *n.* 17. Soarez *de leg. lib.* 7. *c.* 18. *n.* 2. Ubi dicit in hoc convenire omnes DD. tam Juriſtas, quam Canoniſtas: ſequitur Auguſt. Barbos. *in c. ultim. de conſuetud. n.* 10. Thuſc. *litt. C. concl.* 806. & 814. Sair. *de clauſ. Reg. lib.* 3. *c.* 11. *n.* 2. Decian. *conſ.* 124. *in princ. & num.* 3. *lib.* 3. Paul. Xamat. *de iſſu. Judic. & Advoc.* p. 2. *q.* 7. 47.

Declara tamen, quod dictum eſt de conſuetudine rationabili ad tollenandam legem, ut non omnino neceſſarium ſit, conſuetudinem juſta ratione niti; ſed ſufficere, quod conſuetudo ſit aliquo modo rationabilis: ſi quidem qui ab initio faciunt contra legem peccatum committunt; & ſic initium proprie rationabile eſſe non poteſt: atque ideo ſufficit, quod ratio aliquo modo tranſgreſſionis legis cultum extenuet; & aliquo rationis colore conſuetudinem cohoneſtet: puleſtre Soar. *de*
101 *legib. lib.* 7. *c.* 18. *n.* 10. & eo non citato Ang. Barbos. *in d. c. fin. de conſuetud. n.* 10. *verſ. ſed retentæ*; Paul. Xamat. *d. p.* 2. *q.* 7. 74. Debet autem conſuetudo eſſe legitime præſcripta per conſenſum populi, & actuum frequentiam; atque longam tempus: ut tenet Bart. quem omnes ſequuntur *in reſpon. text. in L. de quibus n.* 3. *ff. de legib.* Et probat juta *in L.* 1. *C. qua ſit longa conſuetudo*, & *in L. an in totum, ff. de adilit. priv.* Cieſp. de Valdaura *obſerv.* 63. *n.* 13. & *ſeqq.* Quæ autem
102 conſuetudo dicatur legitime præſcripta ad abrogandam legem, videre eſt apud eundem Cieſp. ibi proxime *n.* 18. Et omnes conveniunt requiri tempus decem, vel viginti annorum, quod longevium dicitur *in rubr. C. de præſcript. dec. vel viginti. annor.* §. 1. *Inſtit. de uſucapion.* Soar. *d. lib.* 7. *c.* 18. *n.* 11. Cieſp. *d. obſervat.* 63. *n.* 18. Quæ reſtitutio procedit reſpectu legis Civilis; non vero Pontificiæ conſtitutionis, contra quam non dicitur conſuetudo præſcripta, niſi per ſpatium quadraginta annorum text. *in cap. de cœnetis, & in c. ad aures de præſcript.* ita Innocent. *in c. cum dilectus*
103 *de conſuetud.* Panormit. *in c. nit. end. tit.* 11. *& in c.* 1. *de treug. & Pac.* ubi Felin. *n.* 13. Et hanc distinctionem probarunt Menoch. *de arbitr. caſu* 83. *n.* 7. & 8. Mascard. *de probat. conclusf.* 424. *n.* 24. & 29. *limite n.* 32. Rebuff. *in proœm. ad leg. Gall. gloſſ.* 5. *n.* 13. & 14. Thuſc. *litt. C. concluſ.* 796. *n.* 7. Aug. Barb. *in d. c. fin. de conſuet. n.* 13. Soar. *d. lib.* 7. *c.* 18. *n.* 11. & 12. & *c.* 3. *de Regiſtr. tom.* 1. *lib.* 1. *de divin. cult. cap.* 13. Sairo *in clau. Reg. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 11. Rebell. *de obligat. ſuſt. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 5. *n.* 2. declarat do prædicta procedere, quando conſuetudo eſt contra jus; ſi enim fuerit præter legem, etiam ſecundum jus Canonicum per decennium dicent conſuetudo præſcripta Soar. *d. c.* 18. *n.* 12. Cevall. *commun. contra commun* 5. 357. *n.* 16. & poſt alios Aug. Barb. *in d. c. fin. de conſuet. n.* 14.

Quot autem actus legi contrarij requiruntur ad inducendam conſuetudinem contra legem, ut abrogata ceneatur? Dubium eſt. Et vere ſaltem duos
104 actus eſſi terari doceri Menoch. *conſ.* 906. *n.* 47. Mascard. *concl.* 424. *n.* 14. & 15. Surd. *de aliment. tit.* 4. *q.* 16. *n.* 26. Garc. *de expend. c.* 9. *n.* 44. Soar. *de legib. lib.* 7. *c.* 11. *n.* 2. Valaſc. *conſult.* 95. *n.* 11. Thuſc. *litt. C. concl.* 795. *n.* 10. idem Menoch. *de arbitr. caſu.* 81. *n.* 2. Cevall. *q.* 357. *n.* 1. Auguſt. Barbos. *in d. c. fin. de conſuet. n.* 16. qui plures laudat; & Flor. de Mena *lib.* 1. *var. q.* 1. *n.* 64. Non enim ſufficit unus actus, neque plures eodem die, quia habent vicem unius Cieſp. *in obſervat.* 63. *n.* 17. niſi unus actus fuerit continuatus per decem annos; tunc enim virualiter eſt multiplex: notat Sairo *in clau. Reg. lib.* 3. *c.* 11. *n.* 8. *non ſecundo*
105 *requiritur*, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 26. Cieſp. *obſervat.* 63. *n.* 18. *in fin. per text. in c. cum. de Beneficio de prab. lib.* 6. Sequitur Barb. *in d. c. fin. de conſuet. n.* 16. *in fin.* Aliquando autem duo actus non ſufficiunt, ſed plures erant neceſſarij attenta perſonarum qualitate, & actuum, junctis eorum circunſtantiis; quas Juriſtæ religiosi, & arbitrio committunt Bart. *in repet. L. de quibus n.* 11. ibi *Dico ergo quod ad minus duo actus requiruntur & plures quadoque ex qualitate actuum*, & dixit Bald. *in d. L. de quibus n.* 41. quod de numero actuũ nõ poteſt dari certa regula Menoch. *de arbitr. caſu* 81. *n.* 4. Monet, *in tract. de origine Canonice. c.* 2. *n.* 2. *n.* 35. Aug. Barb. *in d. c. fin. de conſuet. n.* 16. Cieſp. *obſervat.*
106 63. *n.* 17. Notabis tamen, quod actus debent eſſe conformes; ſi enim in eſs aliqua deformitas & variatio reperiatur, nullo modo conſuetudo dici poteſt introducta *Lopez in ſtipulationibus* 34. *ff. de reſpondi* ibi: *Quid ergo ſi neque regularis mus apparet, quia variatur ſuit*, Bart. *in L.* 1. *n.* 22. *ff. ſolut. ad arrim.* Aymon. *conſ.* 96. *n.* 5. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 67. *n.* 21. & *c.* 561. *n.* 2. Surd. *deciſ.* 86. *n.* 9. & *conſ.* 476. *n.* 11. Larrea

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

allegat. 50. *n.* 10. Cancer. *lib.* 3. *var. c.* 1. *n.* 24. Mares. *l.* 1. *cap.* 15. *n.* 15. Ceſp. *of. ſo-vat.* 63. *n.* 3. 6. Conſuetudo namque tatione contrarietatis actuum, & diſcrepantiæ redditur impæcipiſuibus ſecundum Baldi. *in l. de quibus n.* 32. *&* 36. *ff. de legib.* Papinian. *in L. nemo* 12. 3. 5. 1. *ff. de reg. jur.* ibi: *Temporalia permutantur jus Provincia non mutat*: & ibi Gotfred. *lit. G.* ſcribit, momentanea Impetium non habent in ea, quæ juris ſunt: & ideo conſuetudo duobus, aut tribus judiciis contrariis non evertitur Ceſp. *d. obſer. n.* 63. *num.* 36. quando enim conſuetudo habet contra ſe alterum, nulla prævalet, ſed ad jus commune redeundum eſt Bart. *in d. L.* 2. *in princ. n.* 22. *ff. ſolut. Matrim.* niſi poſterior ſit præſcripta, quia tunc hæc prævalere debet, addito ad Bart. *in d. L.* 2. *n.* 22. *vers. tunc redeundum DD. in c. fin. de conſuet.* & cum aliis Larrea *alleg.* 5. *n.* 24. Ubi habet; quod obſervantia, & ſtylus poſterior derogat priorem: ut tenent *DD. in c. fin. de conſuet.* Bort. *deciſ.* 264. *n.* 8. Roman. *ſingul.* 43. Larrea *allegat.* 5. *n.* 24.

107 Porro ſeiendum eſt, quod lex noluiſſe cenſetur, quod non expreſſit, quia ſi voluiſſet, expreſſiſſet; *L. item apud Labeonem* 5. *ait Prator vers. ea enim ff. de injur. L. ſi ſervum* 5. *Prator ait. verſ. non dixit Prator ff. de adquir. hæredit. L. illam, C. de collat. c. ad audientiam de eccln.* Phzab. 1. *p. deciſ.* 71. *num.* 20. Valenz. *conſ.* 93. *n.* 25. Solorz. *de jure Indiar. tom.* 2. *c.* 11. *n.* 31. *&* 32. *illa ne Sede vacante* ibi: *Cum neſcjam reperiatur cautum in jure l. cap. ſi qui de ſent. excommun. in* 6. Unde dixit Bald. *in c. nihil eſt num.* 23. *in fin. de elect.* quod ea, quæ in lege non caventur, in practica non habentur Rodalph. *qq. lib.* 2. *quæſt.* 2. *n.* 38. *&* 39. Aug. Barb. *axiom.* 136. *num.* 11. quia ubi verba legis deficiunt, ipſam quoque deficere certum eſt, *L. ita autem* ubi Bart. *ff. de adminiſtr. tutor.* Tiraq. *in L. ſi unquam verb. libertis num.* 2. Capbal. *conſ.* 87. *num.* 1. Cravet. *conſ.* 10. *num.* 7. Roland. *de lucrdot. q.* 34. Gluth. *de ſucceſſ. feud. prælud.* 3. *num.* 59.

Sed quia ratio regit diſpoſitionem, & quod ipſa exigit, diſpoſitum conſtitur, licet verba deficiant *L. credendum, ff. qui petant tutor. L. ſi mater* 2. 5. *ſi mater ff. ad Senatus Conſult. Tertyllian. L. ſed ſciendum ff. de parricid. L. ſi quis adulterium* 5. 1. *ff. ad leg. Iul. de adult.* Valenz *conſ.* 68. Salgald. *de protell.* 1. *p. c.* 11. *n.* 26. Gluth. *ad conſuet. Meſſana c.* 6. *gloſſ.* 1. *n.* 12. *& c.* 9. *gloſſ.* 1. *n.* 2. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 10. Si ratio fuerit deſcripta in lege, ipſius legis anima eſt cenſenda, verba autem corpus, & ſuperficies Bald. *in L. ſi quis ſervum n.* 7. *C. de fuit.* Bened. Ægid. *in L.* 1. *p.* 1. 6. 5. *n.* 5. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* late Tiraq. *in tract. ceſſante cauſa p.* 1. *num.* 133. *& ſeqq.* Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 39. Surd. *deciſ.* 43. *num.* 9. Semper lex comprehendere debet caſum eandem rationem habentem Valaſc. *conſult.* 185. *num.* 6. Auguſt. Barbof. *voto* 19. *n.* 29. quoniam caſus, quos neſcit partitas æquitatis, & identitas rationis non ſunt ſeparandi quoad juris diſpoſitionem *L. illud juxta* Summarium Oldrad. *ff. ad leg. Aquil.* Solorz. *d. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 7. *n.* 17. Salg. *de reverend. Bullar.* 2. *p. cap.* 5. 1. *num.* 26. *&* 27. Auguſt. Barbof. *voto* 15. *n.* 28. Joann. Hering. *de moerind. q.* 1. *num.* 23. Et quidem ratio legis magis attenditur, quam diſpoſitio, & præſertur verbis 2. *Politic de majoris, & obed. L. cum pater* 5. *dulciſſimis ff. de leg.* 2. Surd. *deciſ.* 19. *n.* 1. Larrea *deciſ.* 7. *num.* 23. *in fin.* Cancer. *lib.* 1. *var. c.* 8. *num.* 13. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 21. *num.* 59. Tiraq. *de ceſſante cauſa p.* 1. *n.* 135. Gluth. *ad conſuetud. Meſſan in proem. num.* 4. Unde quando ratio in aliqua lege generalis eſt, & amplior dicto, vel diſpoſitio ſpecialiter, rite, & recte extendi- 112 tur diſpoſitio ad omnes caſus, in quibus militat illa generalis ratio *L. repuda* 5. 1. ibi Bart. *ff. de juris, & faſti. ignorant.* Cancer. *d. c.* 8. *num.* 13. Auguſt. Barbof. *voto* 15. *num.* 30. Ramon. *conſ.* 3. *num.* 67. Et hæc reſolutio procedit etiam in materia ſtricta, & correctoria, in qua omnes caſus comprehenduntur eandem rationem habentes; ita ut non dicatur fieri extenſio, ſed comprehenſio Cancer. *d. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 14.

Prout e converſo leges generales reſtringuntur ad limites rationis, Tiraq. *de ceſſante cauſa* 1. *p.* 113 *num.* 145. Quod idem dicendum eſt, ſi nulla in lege ratio inveniur expreſſa, & una tantum reddi poteſt; quia tunc diſpoſitio reſtringitur ad limites rationis ſubintellectæ, quæ dicitur finalis juxta ſententiam *gloſſ. in L. quamvis C. de fideicommiſſ.* Jaſ. *in ſ. omnium num.* 38. *Inſtit. de action.* Gama *deciſ.* 14. *num.* 6. Molin. *de primogen. lib.* 1. *c.* 5. *num.* 9. Immo quamvis verba legis ſint generalia ſed univerſalia, reſtringi, & intelligi debent juxta ſubjectam materiam: ut ſcribunt Alex. *conſ.* 35. 114 *col.* 5. *verſ. circa tertium lib.* 4. Dec. *in L.* 4. *n.* 4. *C. de teſtam. milit.* Bened. Ægid. *in L.* 1. *in initio* 1. *num.* 13. *vers. neque Bartolus C. de ſacroſ. Eccleſ.* Surd. *conſ.* 131. *num.* 24. & 26. late Gluth. *de ſtatuta Meſſan. c.* 1. *gloſſ.* 21. *num.* 8. Advertendo, quod legis reſtrictio tunc admittenda venit, quando illius verba adeo ſunt generalia, ut comprehendat plus, quam id, quod mentit, & rationi legiſlatoris non adæquatur *gloſſ. in Auth. ut ſine prohibitione* Abb. *in c. quia in inſulto de regular. c. poſt translationem de remuntiat.* Tiraq. *de ceſſant. cauſ.* 1. *p. n.* 144. Larrea *alleg.* 18. *n.* 21.

Item lex nova futura negotia reſpicit, non præterita L. 3. L. leges 7. *ff. de legib.* Concil. Trident. *ſeſſion.* 27. *c.* 12. 18. & 20. Anton. Gom. *in L.* 1. *Tauri n.* 2. Gratian. 1. 45. *num.* 15. Tiraq. *de Primog. q.* 43. *n.* 17. & *de retract. lignagier. in præfat. num.* 18. Reynol. *obſervat.* 13. *n.* 3. Covarr. *lib.* 3. *var. c.* 13. *num.* 4. Donel. *lib.* 1. *comment. c.* 5. ubi Uſuald. *lit. F.* Larrea *deciſ.* 11. *num.* 14. & 15 Cabral. Tapia *deciſ.* 10. *num.* 30. Auguſt. Barbof. qui plures laudat *in c. cognoſcentes de conſtit. num.* 1. & 2. Bened. Pinel. *ſelect. lib.* 1. *c.* 29. Immo talis lex nova non comprehendit negotia pendentia, neque inchoata, niſi Legiſlator id expreſſe declaraverit *L. leges C. de legib. L. fin. C. de veteri jure emuclcando L. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. L.* 115 *hac conſultiſſima C. de teſtam.* Magon. *deciſ. Lucenſ.* 88. *n.* 3. Menoch. *de præſcript. remed.* 5. 18. & 29. *num.* 180. Solorz. 2. *tom. lib.* 5. *c.* 9. *num.* 5. & 32. Accurt. per text. *ibi in Auth. ut cum de appellatione cognoſcitur verb. referente in princ.*

Limitabis tamen prædicta in lege nova, quæ decidit caſum dubium; in quo erat opinionum 116 contrarietas: quia tunc comprehendit negotia præterita, & caſus præcedentes, atque pendentes ante publicationem Regiam *Tiraq. obſervat.* 23. *num.* 3. & 4. Molin. *de Primog. lib.* 3. *c.* 6. *a num.* 23. Cabral. Tapia *deciſ.* 10. *num.* 32. Burg. de Paz. *in L.* 3. *Tauri n.* 37. Alex. *conſ.* 7. *num.* 4. *lib.* 2. etiamſi Princeps utatur verbo declarativo; ſeu ſimpliciter diſponat. Menoch. *de arbitr. caſu* 185. *num.* 26. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 6. *num.* 83. Lex enim juris communis declaratoria caſus antiquos comprehendit: ut præter citatos ſcribunt Cald. *de poteſt eligendi c.* 11. *num.* 30. Farinac. *in fragment. p.* 2. *lit. L. num.* 51. *& ſeqq.* Maſcard. *de ſtatu. conſ-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cons. 13. *num.* 41. Thusc. *lit. L. concluf.* 264. *num.* 45. *concluf.* 265. *num.* 4. August. Barbos. *in cap. cognoscentes n.* 5. *de confist.* Mench. *illustr. lib.* 1. c. 44. idem Barb. *axiom.* 136. *n.* 24.

Præterea lex nova comprehendit casum anti-
117 quum, si pro ejus perfectione, aut validitate requirit perfectionem de futuro Felin. *in c. fin. n.* 14. *de confist.* Gama *decis.* 260. *num.* 3. 4. & 5. *gloss. in Clement.* 2. *verb. in posterum de stat. & qualit.* Morla *in empore juris*, 1. *p. tit.* 1. *de legib.* 9. 6. *num. ver. tertius casus* Gabr. Peteyt. *decis. Lucensis* 88. *num.* 12. & 13. Hieronym. Gabr. *cons.* 42. *vol.* 2. Honded. *cons.* 56. *n.* 19. & *seqq. vol.* 1.

Non tamen prædicta lex comprehendit præterita jam decisa per sententiam, transactionem,
118 quietationem, & (similia; quamvis in eadem lege expressè, & nominatim fiat mentio de præteritis L. *causa C. de transaction.* Bart. *in L. omnes populi num.* 4. 5. *vers. disjungae. ff. de justit. & jure*, ubi Crot. *n.* 37. Felin. *in c. fin. num.* 3. *vers. hanc fallentiam de confist.* ubi Abb. *num.* 9. Alex. *cons.* 197. *num.* 4. *vers. secundo respondeo lib.* 6. Alderan Mascata. *de gener. statut. interpret. concl.* 13. *num.* 16. & *seqq.* Thusc. *lit. L. concluf.* 264. *num.* 63. & *seqq.* & *concluf.* 265. *n.* 13. *Osseqq.* 908 alios August. Barbos. *axiom.* 136. *n.* 23. & *in c. cognoscentes n.* 1. *in fin.*

Deinde prædicta lex nova non comprehendit
119 negotia decisa in prima instantia, quando lex lata fuit pendente appellatione: quia quamvis lex declaret velle comprehendere causas pendentes, non intelligitur loqui de pendentibus per appellationemut tradit Innocent. 1. *p. tit. de* Rescript. Cephal. *cons.* 161. *num.* 16. *lib.* 5. & fit de mente Angel. *in Auth. in medio litis* §. *super hoc vers. nota diligenter* Decius *in c. quoniam* 13. *de confist. num.* 37. Cresp. de Valdaura *observat.* 59. *num.* 22. Ex ea ratione, quia Iudex appellationis succedit in locum primij, & tenetur judicare secundum jus, quod
120 vigebat in prima instantijnon secundum legem, quæ postea emanavitut probat Bartol. *in Zach. ut cum de appellatione cognoscitur Novell.* 115. Bart. *in d. omnes populi q.* 5. *princ. num.* 40. Cresp. *d. observat.* 59. non enim propte dicontur pendere, quæ per primam sententiam decisa fuit sine Angulan. *de legib. lib.* 3. *controv.* 4. *n.* 12. & maxime n. 16. Mascata *de statut. concluf.* 4. *n.* 12. & *concluf.* 13. *n.* 30. & *seqq.*

Lex autem nova per antiquiores declaratur L.
121 *sed, & posteriores. ff. de legib.* Gam. *decis.* 342. *num.* 2. & *decis.* 301. *num.* 8. Cabed. 1. *p. decis.* 111. *n.* 6. Soatez *in præam. legum fori fol.* 5. *vers. accedo ad secundum*, Gloss. *de feud.* 5. *gloss.* 2. *num.* 18. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 3. *tit.* 34. *num.* 18. & 19. & *lib.* 14. *tit.* 4. *num.* 2. Neque est novum unam legem per aliam suppleri, *L. non est novum. ff. de legib.* Bart. *in L.* 1. *num.* 4. *ff. de offic. Præfect. vigil.* & *in L. non dubium n.* 10. *C. de legib.* Frane. Fetret. *super confist. de les empubers gloss.* 2. *num.* 161. Quæ resolutio locum sibi vendicat, etiamsi in lege nova apposita sit clausula non obstante; juxta sententiam *gloss. in Auth. quæ ab intestato verb. vacantibus*, Soatez *de præam. legum fori fol.* 5. *vers. extende prædicta.* Præfertim si lex nova aliquid addit, vel detrahit legi anti-
122 quæ, quia tunc reiipit omnes interpretationes, & limitationes, quas antiqua: ut diximus supra *num.* 39. & ultra ibi relatos tenent Roman & alij, quos refert Mastrill. *decis.* 12. *num.* 4. Canceri. *lib.* 2. *c.* 1. *num.* 165. Fontanell. *de pact. nupt.*

Portugal de Donat. *Tom. I*

clauf. 4. *gloss.* 3. *num.* 44. & *seqq.* Gloss. *de succlauf.* 4. *gloss.* 3. *num.* 44. & *seqq.* Gloss. *de succ. feud.* 8. 1. 5. *gloss.* 2. *num.* 15. Gutierr. *lib.* 3. *cess. feud.* 8. 1. *gloss.* 2. *num.* 15. Gutierr. *lib.* 3. *practic.* c. 19. *num.* 3. Bobad. *in suo Politic. lib.* 3. c. 6. *n.* 100. 19. *circa med.* Ripa *in L. n.* 18. *ff. de vulgari.* Franc. Fetret. *super confist. de les empubers* 123
gloss. 2. *num.* 161. Quoniam lex nova, quæ non totum corrigit antiquam, sed in aliquo casu spetorum corrigit antiquam, in reliquis, jus commune cialis, de quo loquitur in reliquis, jus commune intactum, & incorrectum relinquit *L. præcipimus C. de appellation. L. si quando C. de instit. iostestam. L. si vero* §. *de viro* §. *sibi. mater. Surd. cons.* 204. *num.* 8. & 9. & post Bald. & alios Thomas Grammat. *cons. civil* 76. *num.* 1. Castill. *de usufruct. lib.* 1. c. 1. *num.* 53. Salgad. *de retent. Bullar.* 2. *p. c.* 10. *num.* 41. Etenim lex correctio- 124
ria semper interpretatur, ut minus juri communi derogetjuxta doctrinam Bart. *in L. omnes populi num.* 6. *ff. de justit. & iure*, quem sequuntur ibi Ias. *n.* 62. Decius *cons.* 314. *num.* 3. & *cons.* 444. *num.* 14. Gutierr. *practicar. lib.* 43. 5. 15. *num.* 34. Avendañ. *in L.* 49. *Tauri gloss.* 14. *num.* 25. *in fine.* Ruinus *cons.* 90. *num.* 4. Gratian. *forens. c.* 406. *num.* 13. Camuncula *decis.* 53. *num.* 9. & 10. Anton. Amat. *resolut.* 1. *num.* 74. & 75. Arias de Mesa *lib.* 2. *var. c.* 19. *num.* 10. Vinnius. de Franch. *decis.* 71. *n.* 10. Francisc. Fetret. *super confist. de les impubers lib.* 2. *n.* 137. Giurb. *de succed. feudor. prælud.* 3. *num.* 39. Ita ut casus in lege correctoria omissus remaneat in dispositione juris communis, Bald. *in L. si mater*, *C. de insti. & substit.* Gratian. *c.* 813. *num.* 15. Amat. *resolut.* 75. *n.* 22. & 23. Vincent. de Franch. *decis.* 71. *n.* 10. Castill. *de usufr. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 53. & *seqq.* Girond. *de privile. n.* 55. 6. & 886. Salgad. *de retent. Bullar.* 2. *p. c.* 10. *num.* 43.

Immo quando lex providet in certo casu, non tantum videtur velle, ut proviso cesset in casu omisso, verum etiam in eo contrariam vendicare dispositionem Surd. *cons.* 204. *num.* 8. & 9. *Pax de tenuta c.* 57. *num.* 135. Rminald. *cons.* 808. *num.* 13. *usque ad* 22. *vol.* 7. Salgad *d. c.* 10. *n.* 42. Et quod magis est, lex nova, quæ generaliter loquitur, non corrigit antiquam, quæ disponit in casu specialiji juxta *gloss. communiter receptam in L. secundum ff. qui satisdare cogantur*, loquuntur Decius *cons.* 301. Franch. Fetret. *in d. con-* 126
flic. de les empubers gloss. 6. *num.* 61. Soatez *in præam. legum for. n.* 27. Anton. Gomez *in L.* 9. *Tauri num.* 10. Cabed. 1. *p. dec.* 11. *n.* 6. Ex quo infero, quod ut lex antiqua per novam censeatur correcta, requiritur, ut specialis fiat correctio: ita Ial. *in d. L. secundum ff. qui satisdare cogantur.* Andr. Sicul. *cons.* 123. *col.* 1. *vol.* 4. *inter consil.* Alex. Cabed. *d. decis.* 11. *n.* 6. & tradit Franc. Fetret. *dict. gloss.* 6. *n.* 64.

Plane cessante ratione legis, ipsa lex cessare dicitur per text. *in L. adigere* §. *quamvis. ff. de pell.* 127
Titaq. *in tract. cessante causa num.* 30. Quesada *diver. quæst.* 16. Barb. *in L.* 1. *ff. solut. Matr. p.* 1. *a num.* 87. Morla *in empor. juris tit. de legib. n.* 10. Soat. *de legib. lib.* 6. c. 5. Quod intelligendum est, ut procedat in ratione finali legis, quæ cessante, cessat ipsa lex: non vero de ratione impulsiva L. 2. §. *ult. ff. de donat.* L. 1. §. *fin. ff. de pollul.* L. *sed si mors* 13. §. *fin. ff. de donat. inter*, late, & optime Titaq. *de cessante causa limit.* Arias de Mesa *lib.* 2. *var. c.* 19. *num.* 10. Gabr. Peteyr. *decis.* 18. *num.* 1. & 15. Sic similiter cessabit legis ratione finali, & ipsa lex dicitur correcta *gloss. in L. sicut ff. de donat. L. in omni ff. de optione le-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

gata, L. plane ff. de operis liberior. L. si duas §. penult.
128 *ff. de excusat. tutor.* Medices *in tract. de legib. p. 5. §. 9. num. 1.* Graian. *disput. forens. c. 10. n. 5.* Peteyr. *decis. 118. n. 1.*

Notabis etiam, quod lex, vel statutum nunquam extenditur ad casum dolosum, ne alias ab
129 ipsa constitutione præbeatur occasio delinquendi, *L. convenire ff. de pall. dotal. L. creditor. §. hujus, ff. mandati L. meminerint, C. unde vi,* Socin. Iun. *cons. 48. n. 52. lib. 1.* Roland. *cons. 10. n. 41. l. 4.* Gratian. *c. 406. n. 10.* Sive logatur de dolo vero, sive de dolo præsumpto Honded. *cons. 32. num. 12. 7. lib. 1.* quia dolus præsumptus proprius dolus est: ut scibunt Bart. *in L. quod Nerva col. 2. vers. deberis scire ff. de posti.* Curt. Iun. *cons. 141. n. 6.* Cæphal. *cons. 143. n. 23.* Surd. *cons. 49. num. 40.* Gratian. *d. c. 406. num. 10.* Dolus namque in quacunque dispositione semper censetur exceptus *L. creditor §.*
130 *Lucius ff. mandati, L. 3. §. si procurator, ff. quod quisque juris,* Valasc. *consult. 26. num. 1. C. de partis. c. 39. n. 64.* Gratian. *c. 278. n. 19.* Cyriac. *controv. 10. n. 91.*

Unde sit, quod sacratissimæ leges bona fide sunt observandæ: & ideo non valet, quod in
131 fraudem legis factum est *L. heres meus §. fin. ff. de condit. & demonstrat.* Matsil. *singul. 589.* Surd. *decis. 7. num. 16.* August. Barbos. *voto 19. num. 29.* quoniam fraudare legis observantiam ad instar sacrilegii est *L. sacrilegij, C. de deverf. rescript. L. fin. ff. de appellat. L. fin. C. de legib. L. disputare C. de crim. sacril.* Bart. *in L. omnes populi n. 53. ff. de just. & jure,* Anton. Petra *de pupil. Princ. c. 3. §. 2. num. 4.* Bald. *cons. 55. lib. 1.* Latrea *allegat. 5. n. fin.* Quare neque directe, neque indirecte admitti debet, ut fraus legi fiat text. *in L. quod conditionis*
132 *implendæ causa, ff. de donat. causa mort.* Federic. de Senis August. Barbos. *voto 19. n. 28.* Porro gravius est legi, quam homini fraudem facere: ut docit Cravet. *cons. 774. n. 4. 6. & 7.* Et quidem fraudibus esse obviandum jura proclamant, ita ut omnis via fraudibus claudatur, *L. Sulpitius ff. de donat. inter L. si filia ff. de divort. L. filia mea emancipata, ff. solut. Matrim. L. cum*
133 *ratio §. fraudis, ff. de jure fisci L. in fundo, ff. de rei vendicat.* Boet. *decis. 287. num. 8. & 9.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. glos. 9. num. 255.* Valasc. *consult. 94. num. 15.* Sarmient. *lib. 1. select. c. 12. num. 10.* Phæb. *2. p. decis. 103. num. 6.* idem Valasc. *de jure emphyt. q. 49. num. 2. in fin.* Latrea *decis. 94. num. 11.* Barb. *d. voto 19. num. 27.* Cabed. *1. p. decis. 54. num. 14.* Valenz. *cons. 83. n. 110. & cons. 116. n. 20. & 21.* Ar in fraudem legis fieri dicitur, quando quis salvis verbis legis sententiam illius nititur circumvenire, *L. contra legem, L. fraus ff. de legib.* Et quoties per
134 indirectum, & cautelam lex illusoria redditur Surd. *decis. 7. num. 15.* August. Barbos. *axioma 102. num. 4.* Salgad. *de retent. Bullar. 2. p. c. 20. num. 66.* Et dum ille, qui libere actum facere non potest, dicit illum facere eo modo, quo potest, in fraudem legis facere dicitur Anton. Gomez *in L. 29. Tauri n. 23. vers. ex quibus infertur,* Barb. *in L. 1. p. 6. num. 29. & 31. ff. solut. Matrim.* Menoch. *lib. 2. præsumpt. 67. num. 10. & seqq.* Castleval. *de judic. tit. 1. disp. 3. n. 5.* Plane qui fraudem legi facit, ejus auxilio juvari non potest; fiquidem cum contemnit, & committit in legem L.
135 *semus 22. §. si vero postquam C. de jure deliberandi, L. 3. C. quod falso tutore, L. auxilium 37. ff. de minorib. L. 2. ff. de his quibus ut indignis,* Federic de Senis *cons. 271.* Thusc. *lit. C. concl. 964.* Latrea *decis. 29. n. 3.*

Pro coronide velim, notes, quod ea quæ fieri non possunt per pactum, non valent fieri per legem, statutum, seu consuetudinem, Thusc. *lit.* 136
A conclus. 496. & 510. num. 1. Gratian. *c. 88. n. 20. & seqq.* Milich. *decis. 91. num. 9. & dec. 15. 8. num. 2.* Latrea *decis. 11. num. 17.* Everard. *in locis legalib. loco 89.* Et insuper quod aliquando provisio hominis fieri ceffaret provisionem legis L. *fin. in princ. ubi* DD. *C. de pall. contrect. Graian. cap. 13. 7. num. 10.* Valenz. *cons. 81. n. 140.* Solorz. *de iure Indier. tom. 2. lib. 2. c. 8. n. 6. & lib. 4. c. 7. num. 37.* Cyriac. *controv. 129. n. 29. & 30.* Quod quidem intelligendum est
137 de provisione legis extraordinaria, Gratian. *d. c. 117. n. 11.* Emman. Barb. *in rem ssim. ad Ordin. lib. 4. tit. 1. §. 3. n. 6.* Cyriac. *d. controv. 129. num. 29.* Et denique notabis, quod ubi lex prohibet aliquid fieri, non adjiciendo pœnam contra facientes, nihilominus locus erit pœnæ extraordinariæ juxta arbitrium Iudicis *ex glos. vox b. disputabat in L. ne-*
138 *mo 3. C. de sacros. Eccles. Eccles. Matom. 4. de Ordin. iudicior. 4. p. distinct. 10. n. 4. disp. 5. num. 19.* Gregor. Lopez. *in L. 11. tit. 2. 5. partis. 4. glos. 6. in med.* August. Barbos. *in codicil. ad d. L. nemo n. 6. in fin.* Rodulph. *lib. 1. q. 37. n. 6.* dum tamen Iudex pœnam mortis non imponat: quia regulariter in arbitrariis non licet mortis pœnam indicere Menoch. *de arbitr. q. 86. num. 1.* Rodulph. *d. q. 37. num. 7.* Et Hæc de potestate ferendi leges, & ipsis legibus dictis sufficiat. Que fortasse Lector ita breviter tractata alibi non inveniet.

CAPUT XI.

Utrum Princeps contra jus naturale, seu gentium, leges condere possit? Et an ei licitum sit contractus à se gestos rescindere, tam per legem generalem, quam per rescriptum? Et an possit contractus gestos à subditis, & ultimas testatorum voluntates tollere, vel mutare?

SUMMARIUM.

1 *Princeps nemquam inferior contra ius Divinum aliquid statuere nequit: & n. 2.*
3 *Lese Maiestatis crimen committit subditus, qui eversendi leges Principis sumit audaciam.*
4 *Princeps non potest condere leges contra ius naturale, sive agatur de iure naturali primoro, sive de iure secundario, idest, gentium: & num. 6. & 7.*
5 *Ius gentium apud omnes dicitur ius naturale, quia rationæ naturali indictum.*
8 *Princeps non potest contractus à se gestos cum subditis rescindere etiam de plenitudine potestatis.*
9 *Contractus descendens à iure gentium.*
10 *Deus Principibus subiecit leges, & universum mundum, non contractus.*
11 *Papa etiam de plenitudine potestatis contractus à se gestos rescindere nequit.*
12 *Princeps in contractibus utitur iure communi.*

Princeps

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

13 Princeps obligatur efficaciter ex contractu gesto cum subditis.
14 Contractus Principis semper dicitur bona fides, licet alioquin esset iuris strictiori.
Omnis malitia a Principe excludere debet, & consortes remota. Ibid.
15 Princeps neque fallit, neque fallitur.
16 Princeps debet esse, sicut polus in Cælo, & sicut lapis angularis in terra, & habere unam linguam, unum calamum, & non plures.
17 Contractus Principis quem legis obtinent.
18 Princeps convolens sciensque constitut leges abrogare.
19 Intelligo, nisi ex contractu contra Legem aliquid iniquum, vel iniustum sequatur.
20 Princeps ex suo contractu obligatur, non tam vi directiva, sed etiam vi coactiva.
21 Frangenti fidem, non est servanda fides.
22 Si Princeps non teneretur ex contractu, nemo cum eo contrahere vellet.
23 Nihil tam naturale est, quam fidem servare, & ipse Deus suis promissis se adstrinxit.
24 Princeps ex contractu non tantum se, sed & successorem obligat.
25 Intelligo, ut resolutio procedat in contractibus iustis, quia si iniquitatem continent, bene potest Princeps eos rescindere.
26 Ex causa publica utilitatis bene potest Princeps contractum tollere, vel reformare.
27 Utilitas, & causa publica præfertur privatæ.
28 Causa, quæ superveniet, ex qua iniquitas contractus demonstratur, sufficit ad reformationem contractus.
29 Non sufficit qualibet causa iusta ad revocandum contractum; sed requiritur, quod iusta causa evidenter concernat favorem publicum.
Multa concedunturin damnum privatorum propter publicam utilitatem. Ibid.
30 Iusta causa utilitatis publicæ superveniens post contractum sufficit, ut Princeps ab eo recedere possit.
Qualiter diffficile semper intelligitur rebus sic stantibus. Ibid.
31 In omni iuramento semper censetur excepta authoritas legis tam Canonicæ, quam Civilis, si detur publica utilitas.
32 Iuramentum semper intelligitur rebus in eodem statu permanentibus.
33 Quæ dictæ sunt de iusta causa publicæ utilitatis, intelligo, si causa principaliter faciens revocationem contractus; secus si in consequentiam. Nec attenditur causa utilitatis patrimonii fisci.
34 Proponitur quæstio: An perfecta subhastatione redituum Regalium, administratori novus licitator plus offerens.
35 Vectigalia, seu jura Regalia non aliter locari possunt, nisi in subhastationibus.
36 In subhastatione redituum Regalium servanda est forma prescripta in L. 1. C. de fid. & jur. hastæ fiscal. lib. 10. qua non servata corruit actus.
37 Subhastatione non vitiatur, novus admittitur licitator plus offerens.
38 Conductor, cui vectigalia fuerunt deliberata sine solemnitatibus juris, vel contra decretum Principis, teneur ad fructus etiam percipiendos.
39 Per subhastationem legitime factam contractus remanet perfectus, & non admittitur novus licitator plus offerens.
40 Fides hastæ publicæ facile convolli non debet.
41 Post subhastationem perfectam legitime redituum Regalium, non admittitur licitator plus offerens.
42 Leges loquentes de venditione procedunt etiam in locatione.
Perfecta subhastatione, emptor, vel conductor securus maneat. Ibid.
43 Locationes, seu venditiones verum fiscalium consentur celebratæ cum pacto adjectionis in diem.
44 Fiscus, Respublica, & Ecclesia quoad auxilium restitutionis utuntur jure minoris.
45 Restitutio competit minori, ut post subhastationem perfectam admitti debeat licitator plus offerens.
46 Neque minor, neque fiscus restituitur, ut post subhastationem perfectam admittatur licitator plus offerens, ex eo solum, quod major apparet, quando res fuit vendita, aut locata justo pretio.
47 Ad restitutionem consequendam laesio probari debet de tempore contractus, vel subhastationis.
48 Non restituitur minor ad lucrum majoris licitatoris, si locatio, vel venditio facta fuit in subhastatione perfecta justo pretio, nisi de fraude, vel gratia prima subhastationis constiterit, vel de dolo adversarij.
49 Assignatur verus intellectus texti. in L. & in fi. sine §. quæstum; ff. de minoribus.
50 Restituto non datur minori, vel fisco post subhastationem, si plus offerens apparet, nisi res vendita valeret plus, quam vendita sit.
51 Dispositio texti. in d. §. quæstum, non procedit in fisco.
52 Text. in L. Lucius 11. §. ultim. vers. idem respondit, ff. ad municipalem, & in L. si tempora, C. de fid. & jur. hast. fiscal. lib. 10. non loquuntur de restitutione, sed de quodam fisci privilegio.
53 An per oblationem majoris quantitatis factam à secundo licitatore liberetur primus? Remissive.
54 Privilegium concessum per viam contractus non debet, nec potest per Principem revocari.
55 Privilegium concessum ob benemeritas transit in viam contractus.
Item: si concedatur ex justa causa, vel ob factum commendatum, impletum, aut implendum ab eo, cui concediture. Ibid.
56 Privilegium per viam contractus non derogatur per generalem revocationem.
57 Privilegium adeptum mediante pecunia, vel ob benemeritas sit irrevocabile quatenus pecunia, vel merita æquivalent concessioni. At in excessu dicitur esse gratuitum, & non transit in contractum.
58 Privilegia omnia contra jus, vel utilitatem publicam revocari possunt.
59 Ad revocationem prædictam sufficit lex generalis revocatoria; quamvis privilegiorum non fiat mentio.
60 Privilegium eo usque servandum, quo nocivum esse Reipublicæ apparuerit, non amplius.
61 Princeps de potestate ordinaria non potest tollere contractus, neque ultimas testatorum dispositiones: & num. 62.
63 Dominia verum resultantia ex contractibus, & ultimis voluntatibus à jure gentium provenunt.
64 In illa quæstione: An Princeps de plenitudine potestatis possit tollere contractus, vel ultimas voluntates? Duæ sunt opiniones contrariæ. Prima tenet, quod non. Secunda affirmat. Et referuntur DD. ea tenentes.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Affirmatio reprobatur communiter: n. 65. Resolve: ut num. 66.

Testamenti invenio esse de jure gentium; solemnitates vero de jure Civili: ut n. 44.

66 Interveniente publica, & justa causa bene potest Princeps contractus, & ultimas voluntates mutare, ac modificare in præjudicium successorum.

67 Vt Princeps possit rerum rebus suis, & dominio privare, non sufficit qualitas utilitas publica; sed requiritur quod publica utilitas sequi non possit, nisi dominium tertio auferatur.

68 Necessitas qualitas non sufficit, ut Princeps nullo dato bono cambio possit rem à tertio auferre; sed debet esse talis, & urgens; ut si non occurrat, timeri possit periculum in Regni statu.

69 Necessitas facit licitum, quod alias erat illicitum.

70 Necessitas publica urgens dicitur, non quæ vergit ad ultimam miseriam, sed sufficit, quod periculum immineat, & urgeat.

71 Ex causis publicæ utilitatis, vel necessitatis, de quibus supra, potest Princeps majoratuum institutiones alterare, & mutare in præjudicium cocatorum.

72 D. Joann. de Castill. excitat quæstionem: An sufficiat in terminis propositis, quod interveniat causa publica utilitatis, vel necessitatis, cui alio modo occurri potest. Et ait nullum ex DD. eam tetigisse.

Existimat sufficere, quod interveniat causa publicæ utilitatis, vel necessitatis, licet alio modo ei consuli posse. Ibid. *Sed reprobatur n. 73. & sequ.*

74 Successor majoratus interim dum vivit, dominus est plenæ jure.

75 Successio majoratus non potest esse in pendenti, neque per momentum, sed actu veloci transit in legitimum successorem.

Dominia rerum non possunt esse in suspensa. Ibid.

76 Spes incerta non dicitur esse in bonis, est res falsissima, somnium vigilantis, & desiderium.

77 Spes certa, & infallibilis est in bonis, & in commercio; potest in contractu deduci, donari & vendi.

78 Remedium L. 2. C. de rescind. vend. procedit in venditione spei certæ, & infallibilis.

Princeps non potest sine publica, & justa causa privare substitutum ipse succedendi in majoratu. Ib.

79 Agitur de intellectu Ordinat. lib. 4. tit. 100. §. 5. 6. & 7. L. 7. tit. 7. lib. 5. Recop.

80 Agitur de quæstione: An dispositio prædicta Ordinationis habeat locum non solum quando duo vel plures majoratus conjungentur per viam matrimonii? Vel etiam quando conjunguntur in eadem persona per viam successionis? Et fundatur opinio affirmativa; sed negativa verior: ut n. 81.

82 Proponitur quæstio: An Princeps possit Primogenito auferre jus succedendi in majoratu, & in secundogenitum transferre, si Primogenitus ex Magnatibus Regni uxorem duxit ex sanguine Habyorum. Quam autor resolvit affirmative nu. seqq.

Republica interest, ut Illustres familiæ conserventur. Ibid.

83 Ex illustribus, & Magnatum familiis recipit Monarchia firmamentum.

Regis bonor augetur per dignitatem subditorum. Ibidem.

84 Civitas dicitur magis beata, quæ majoribus dignitatibus fulcitur ad condecorandos cives.

85 Contra bonum Reipublicæ, & ejus authoritatem censetur purus, & immaculatus commisceri.

Macula semel contracta manet in genere indelebilis, & inficit omnes provenientes à radice infecta. Ibidem. *Et alia plura.*

86 Per matrimonium cum maculato, vel maculata deteriorat tota familia ejus qui est sanguine clarus, & purus.

87 Macula sanguinis Nobilitatem perimit, & licitè, ab inquinè sternitur.

88 Illud censetur dispositum, quod verisimilius est testatorem disposuisse, si de eo interrogaretur.

Macula sanguinis immutabilis est, perpetuaque, posteriorum gentes coinquinatur. Ib.

89 Bona majoratus nulla posse possunt alienari.

Proponitur quæstio: An Princeps concedere possit licentiam alienandi bona majoratus. Ibid.

90 Princeps sine causa concedere non potest facultatem ad alienanda bona majoratus.

Secus interveniente justa, & publica causa; vel quæ concernat majoratus utilitatem. Ibid.

91 Potest Princeps concedere facultatem, ut bona majoratus censsa supponantur ex causa publica utilitatis; vel etiam utilitatis ipsius majoratus pro bonis reficiendis.

91 Possessor majoratus non tenetur de fructibus magnas facere expensas.

93 Bona majoratus possunt alienari pro solvendo ære alieno institutoris.

94 Pro causa dotis vel donationis propter nuptias descendentium institutoris fideicommissi bona possunt alienari.

95 Non solum quando alienandi prohibitio tacita interveniat, sed etiam si expressa.

96 Tam pro matrimonio carnali possunt alienari bona fideicommissi, quam pro spirituali.

Amplia, ut possint alienari pro constitutione dotis, & pro restitutione illius. Ibid.

97 Intelligo: si causa de vera numeratione dotis; quia confessio de recepta dote non præjudicat fideicommissario, nisi in casibus, in quibus probat contra creditores.

98 Limita: ut procedat concluse tantum respectu descendentium ab institutore fideicommissi; non respectu transversalium.

99 Secundo limita: ut possit fieri alienatio fideicommissi ex causa dotis; quando alia non extant bona.

100 Tertio limita: ut non possint alienari bona fideicommissi, si ex fructibus dos constituta, aut restitui potest.

101 Quid in bonis majoratus: An possint alienari ex causa dotis; Distinguit Molina.

102 Referuntur DD. contrariam opinionem tenentes: Sed approbatur communis distinctio, de qua num. 81.

103 Bona majoratus possunt obligari à possessore pro restitutione dotis cum Regia facultate, dummodo majoratus bona non alienentur. Quod maximè procedit inter Magnates ex rationibus, de quibus ibi.

104 Concessa facultate à Principe ad alienanda bona majoratus, ut expressè aliquid fiat, emptor solvendo pretium securus manet; quamvis id factum non sit.

105 Si facultas ad alienanda, vel obliganda bona majoratus fuit obtenta per obreptionem, vel subreptionem, alienatio nulla est.

Et qua requiruntur ad validitatem facultatis? Remittit. Ibid.

106 In impetratione harum facultatum ad alienanda,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

da, vel obliganda bona maioratus fraudes committi solent. Et quia sunt odiosa non sunt facile concedenda.

107 *Princeps non potest revocare privilegium concessum non subdito; neque concessum Ecclesiæ: vt num.* 109.

109 *Privilegium Regi concessum per Summum Pontificem non censetur Pontifex derogare; nisi id expresserit.*

NON potest Princeps contra jus Divinum aliquid statuere; injurius enim erit in Deum, 1
qui illud tollere velit; cum inferior violare nequeat jura superioris. *Clement. Romani in princ. de elect. cap. cum inferior ubi glos. verb. ligare de majorit. & obed.* Sord. *cons.* 58. *num.* 6. Aceved. *in L.* 2. *tit.* 4. *lib.* 4. *Recopilat. num.* 56. Cravet. *cons.* 238. *num.* 5. Cardos. *in pract. verb. ice. num.* 9. Mench. *illustr. c.* 23. *n.* 10. *& sequ.* August. Barb. *in d. c. cum inferior num.* 3. Unde cum Reges sint omnino inferiores Divino Numini juxta illud: *Per me Reges regnant, & legum conditores justa decernunt*: nullo modo possunt jus Divinum tol-
2 lere, aut minuere: qui enim alterius leges corrigit, aut illas institutas aestimat, aut se sapientiorem facit: quod de Principe circa leges divinas asserere, vel insanire, vel ignorantiæ supinæ, aut superbiæ vitium est. Debet igitur Princeps Divinus colere, & servare leges, non adversus eas statuere; sic Dei Optimi Maximi indignationem sentiat: ut evenit Achab, qui Nabotho vineam eripuit contra duplicem legem Divinam; siquidem prohibetur erat *Numer. c. ult.* agens de Tribu in Tribum transferre: & nefas erat possessionem alicui sine causa eripere: sed Achab contra legem tumidus invehens delicti pœnas luit. Et quidem iræ Majestatis pœnam incurrit quicunque subditus, qui evertendi leges Principis sumit audaciam juxta illud Imperatoris apud Gunther.
3 *lib.* 8.

—— Non me regnante licebit,
Has cuique nostras impune lacessere leges,
At sequus tumidus præsumpserit obvius ire,
Supplicium præsens, manifestaque pœna docebit
Non magis invitum bello, quam legibus esse.

Deinde non potest Princeps contra jus naturale leges condere; sive agitur de jure naturali primævo, quod omnibus insinantibus commune est,
4 de quo *in L.* 1. §. *hujus studii ff. de origi juris* §. *jus autem naturale Instit. de iure natur. gent. & civili*: sive de jure naturali secundario, id est de jure gentium, quod solis hominibus convenit. Et illud dicitur, quod naturalis ratio inter homines constituit: & æquat omnes peræque custoditur *L.* 9. *ff. de orig. iuris* eleganter Soatez *de legib. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 3. §. *ius gentium Instit. de iure natur.* Quod idem esse cum jure naturali probat Donel. *lib.* 1. *comment. c.* 6. Greg. Lop. *in L.* 31. *tit.* 18. *partit.* 3. *glos.* 1. ubi: *Ius gentium apud omnes gentes indistinctum est, omnes c. ff. contra ius, vel utilit. public.* Lattea *allegat.* 115. *num.* 6. Iate defendit Mendoça *de pactis c.* 1. *num.* 4. & post longam disputationem Bened. Ægid. *in L. ex hac iure ff. de inst. & iure* 1. *p.* 2. 1. *num.* 6. *vers. sed hac de re* 6
Valasc. *de iure emphyt. q.* 3. *num.* 1. Cumque prædictum jus tanquam recta ratio, & fundamentum virtutum immutabile sit §. *naturalia Instit. de iure naturali L. ea* 8. *ff. de capite minut.* D. Thomas 1. 2. *q.* 54. *art.* 4. Covarr. *in reg. peccatum p.* 2. *c.* 6. 5. *n.* 9. *num.* 3. Soatez *de legib. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 4. Basil. Ponce. Sanches *de matr. lib.* 8. *disput.* 6. *n.* 4. Basil Ponce *eod. tractat. lib.* 8. *c.* 2. *n.* 1. *num.* 4. Castro Palao 1. *p. tract.* 5. *disp.* 6. *punct.* 2. *num.* 5. Quidquid sic contra illud, utique vitiosum est, & contra rectam rationem: & ideo naturale jus tollere non
1 licet, neque quod naturalem æquitatem sapit, immutare, Craveta *de antiquit. tempor.* 1. *p. prolog. num.* 45. Menoch. *de arbitr. q.* 7. *num.* 71. Covarr. *lib.* 3. *var. c.* 2. *n.* 8. Cutt. Iun. *cons.* 143. 8. *num.* 5. Quando enim unum contrarium est bonum, aliud censetur esse malum *c. Hospitalium* 12. *distinct.*

Ex quo sequitur, quod Princeps non potest contractus à se gestos cum subditis rescindere, ne-
8 que de plenitudine potestatis: docent Canonistæ *in c.* 1. *de probat.* Bald. *in c.* 4. §. *ad hoc de pace tenenda. firmand. in usib feudor.* Socin. Iun. *cons.* 86. *num.* 14. *vol.* 4. Castall. *de Imperio.* 111. *vers. est magestas primo*, Lattea *allegat.* 3. *num.* 8. Roland. à Valle *cons.* 1. *num.* 28. *vol.* 1. Valenz. *cons.* 2. *n.* 70. Cephal. *cons.* 5. 49. *num.* 46. *vol.* 4. August. Barbos. *clausul.* 41. *num.* 26. Rodulph. *de absolut. Princip. potest.* 6. *n.* 170. Arnif. *de iure Maiest. lib.* 3. *c.* 3. 9
num. 12. Ex eo, quod contractus à jure gentium defendunt L. *ex hoc iure ff. de iust. & iure*, ubi Bened. Ægid. 1. *p. c.* 10. *num.* 2. & quis de jure naturali est fidem servare L. 1. *ff. de pact. L.* 1. *ff. de constit. pecun. L. exempto* 11. *ff. de allionib. empti.* scribunt Bart. *in L. si id quod ff. de condict. indebiti*, Lattea *allegat.* 119. *num.* 24. Valenz. *cons.* 2. *num.* 54. Magister Matques *in Gubernat. Christ.* 10
lib. 2. *c.* 23. §. 2. Unde dicitur, quod licet Deus Principibus subjecerit leges; immo, & universum mundum, dixit Isern. *in usib. feudor.* Roland. *cons.* 66. *num.* 31. & *sequ. vol.* 2. Petra *de potest. Principe.* 32. *n.* 145. Tamen non illis subjecit contractus laicis L. 1. *in princ. num.* 22. & 23. *ff. de condict. causa data Zazius in L.* 2. §. *eodem tempore n.* 21. *ff. de orig. iuris*, Mench. *illustr. lib.* 1. *c.* 3. *num.* 1. Carol. Tapia *in L. fos. p.* 2. *c.* 9. *num.* 5. 11
de constit. principi. Grammat. *decis.* 65. *num.* 27. Gratian. *c.* 89. *num.* 11. Paul de Castr. *in L. diligens vox C. de legib.* Lattea *allegat.* 3. *num.* 1. Valenz. *cons.* 2. *n.* 65. Arnifæus *de iure Maiest. lib.* 3. *c.* 3. *num.* 12. Valasc. *consult.* 120. *num.* 10. Gabr. Pereyr. *decis.* 120. *à num.* 3. Quod idem procedit in Romano Pontifice, qui etiam de plenitudine potestatis contractus à se gestos rescindere nequit Iasc. *cons.* 86. *num.* 9. *vol.* 3 Grammat *decis.* 65. *num.* 27. Burlat. *cons.* 160. *num.* 66. *vol.* 2. Lattea *allegat.* 119. *num.* 8. omnino videndus Rodulph. *de absol. Princip. potest. c.* 6. *num.* 175. & 176. Nec mirum, quia Princeps in contractibus utitur jure communi Felin. *in c.* 1. *de probat. col.* 4. post alios Valasc. *consult.* 120. *num.* 7. Phrabus 1. p. 3. *arrest.* 46. Lattea 12
allegat. 119. *num.* 7. Valenz. *cons.* 2. *a num.* 51. *cum seq.* 6. Cyriac. *controv.* 1. 3. *num.* 66. Giurb. *de success. feud.* 1. 1. *glos.* 3. *n.* 216. Cappe Latro *decis.* 188. *num.* 3. & 8. Immo contrahens hibetur, ut quilibet privatus Valasc. *consult.* 131. *num.* 6. & *consult.* 120. *num.* 7. 8. & 9. Phrab. 1 *p. decis.* 13. Lattea *d. allegat.* 119. *num.* 7. Cappe. Latro *decis.* 188. *num.* 8. Aug. Barbos. *clausul.* 41. *num.* 1 8. Rodulph.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

13 *d. c. 6. num.* 171. Ideoque Princeps efficaciter obligatur ex contractu gesto cum subdito Anton. Gomez. 2. *tom. var. cap.* 1. *num.* 1. Valasc. *consult.* 120. n. 10. Petrey. *decis.* 110. *a. n.* 8. Larrea *allegat.* 3. *à n.* 5. *& allegat.* 40. *n.* 5. *& allegat.* 119. *n.* 6. Carol. Tapia *dec.* 10. *n.* 110. Cyriac. *cons.* 13. *n.* 66. Tondut. *de prævent.* 3. *p. c.* 11. *n.* 13. Capyc. Latro *dec.* 188. *num.* 6. & 9. Valenz. *cons.* 2. *num.* 51. Barb. *d. clausf.* 41. *n.* 26. Gratian. *c.* 93. *num.* 16. Rodulph. *dec.* 6. *num.* 173. *& sequ.* Profundeque clausula de plenitudine potestatis apposita in contractu Principis nulla est, & nullum operatur effectum Ioseph. de Sesse *decis.* 187. *num.* 3. Aug. Barb. *d. clausf.* 41. *num.* 27.

Plane contractus Principis semper dicitur bonæ fidei, licet alias esset juris stricti Valasc. *consult.* 132. *num.* 8. Paul. Paris. *cons.* 22. *num.* 47. *&* 48. *lib.* 1. Gratian. *c.* 818. *num.* 17. *c.* 891. *n.* 11. & fuit doctrina Bald. in *c. unico §. fiscis de pace Constantiæ*, Cresp. de Valdaura *observat.* 103. *n.* 60. & 61. Arnult. *de hære Mappel. lib.* 3. *c.* 3. *num.* 12. *in fin.* Omnis namque malitia à Principe exulare debet, & censetur remota §. *Illud in Auth. constitutio quæ de dignitatibus Novell.* 81. Cravet. *de antiq. temper.* 1. *princ. in princ. n.* 13. Gotified. *ad Novell.* 105. *c.* 2. *in fin.* Z. zius *cons.* 10. *num.* 5. & 6. *lib.* 2. Menoch. *de arbitr.* 6. 7. *num.* 72. quoniam Princeps neque fallit, neque fallitur *L. nic. C. de pondera. auri lib.* 10. Jacob. Bonand. *in panegy. ad Regem Francie in princ.* Bald. *in c. insesiura n.* 3. *de novis form. fidelitat. in usib. feudor.* Valenz. *cons.* 4. *num.* 121. Siquidem fidem fallere gravibus grave est, gravior hac gravius, & vitis exemplaribus gravissimum; & ic in Regibus, & Principibus plusquam grave esit: ut monuit dixit Rolandà Vale *cons.* 1. *num.* 34. *lib.* 2. quem sequitur Valenz. *cons.* 2. *n.* 259.

16 Debet enim Princeps esse sicut polus in Cælo, & sicut lapis angularis in terra, & habere unam linguam, & unum calamum non plures. Molin. *de Primog. lib.* 4. *c.* 3. *num.* 19. & illi convenit illud verbum: *Semel loquutus est Deus, & quæ processerunt de labiis meis non faciam irrita*, Bald. *cons.* 37. 1. *incipit prædic enim lib.* 1. Roland. *cons.* 2. 152. *& sequ. vol.* 1. Valenz. *cons.* 2. *num.* 60. Menoch. *cons.* 1. *num.* 276 Rodulph. *dec.* 6. *n.* 185. *& 186.*

Deinde contractus Principis vicem legis obtinent §. *fed. & quod Principis Instit. de iure natur.* post plures Latrea *allegat.* 3. *num.* 7. *& allegat.* 119. *num.* 9. Bened. Ægid. *in d. L. ex hoc iure* 2. *p. c.* 8. *n.* 21. August. Barb. *in L. donationes* 26. *n.* 7. *C. de donat. inter.* Capyc. Latro *dec.* 188. *n.* 4. Valenz. *cons.* 2. *n.* 62. Menoch. *cons.* 1. *n.* 241. post Batt. *in L. Cæsar. per idem text. ff. de publican. & vectigal.* Gratian. *c.* 310. *num.* 9. Andr. Gail. *lib.* 2. *observ.* 117. *num.* 8. Oswald. ad Donel. *lib.* 2. *c.* 12. *litt. Z.* Quod adeo verum est, ut si Princeps contrahat contra leges, censetur illas abrogare, dummodo scienter hoc faciat, L. *quidam consulebant ff. de re judic. L. donationes, quas Divus C. de donat. inter*, Anton. Gomez *lib.* 2. *var. c.* 1. *n.* 2. Sanch. *de Mærim. lib.* 3. *disput.* 4. *à n.* 1. Sesse *decis.* 164. *num.* 8. & 9. Menoch. *lib.* 2. *præsumpt.* 10. Larrea *allegat.* 23. *num.* 9. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 3. *tit.* 10. *num.* 52. Quod intelligendum est, nisi ex contractu inito contra legem aliquid iniquum, vel injustum sequatur; vel continens peccatum; quia tunc nulla datur dispensandi facultas, *c. super eo de usur.* ibi. *Super hoc dispensationem aliquam posse fieri non videmus*: *c. fin. de præscrip. c. non liceat* 10. *distinct.* Covarr. *lib.* 3. *var. c.* 1. *num.* 8. Molin. *de inst. & iure disp.* 304. *num.* 17. *ad fin.* Gaspar Rodrigues *de annuis redditib. lib.* 3. *q.* 4. *ex n.* 103. Larrea *allegat.* 23. *num.* 42.

Ex quibus bene concludit, Principem ex suo contractu recte obligari non tantum vi directiva; ut voluerunt Petr. Greg. *de Republ. lib.* 8. *c.* 8. Mench. *illustr. lib.* 1. *c.* 3. Gregor. Lopez Madera *animadvers. iuris c.* 8. & alij, cum quibus Larrea *allegat.* 42. *num.* 20. Sed etiam vi coactiva, ut tradunt Azor. *lib.* 5. *t.* 20. *n.* 2. 1. Silas *de legib. disp.* 14. *sect.* 2. *num.* 27. Bonacin. *de legib. disp.* 1. 9. 1. *punct.* 6. *n.* 14. Reginald. & Baldell quos refert, & sequitur Salzed. *de lege Polit. lib.* 1. *c.* 7. *num.* 10. Et probat in termini Valenz. *cons.* 2. *n.* 61. & 62. Ubi docet, quod cum Princeps sit privatus habeatur in contractu, ita, ut quilibet privatus, vi coactiva compelli potest; & quod hoc respectu habet locum in Principe regula *text. in L. fiscus ab invito C. de action. & obligat.* refert Laurent. Calcan. *cons.* 65. *num.* 9. Et quidem, si Principes non tenerentur ad observantiam contractus, utique ex adverso possent eiam non observari: quia frangenti fidem fides servanda non est *L. n. ff. de loco public. frueend. L. cum proponat, C. de pact. c. si à Principe* 28. *q.* 2. *c. præventi.* 2. *de iureiur.* Speculat. *tit. de affore n.* 17. Anton. de Butr. *in c. sicut* 29. *n.* 1. *de iureiur.* Valenz. *cons.* 2. *n.* 56. & 57. Et tunc Principes deterioris conditionis remanerent, & extra commerciumtenenin non cum illo contraheret: ut dixit Bald. *in L. Principes l. 3. ff. de legib.* Roland. *cons.* 43. *num.* 10. *vol.* 3. Ias. *in L. 1. ff. de pact.* Capyc. Latro *decis.* 188. *num.* 7. Carol. Tapia *decis.* 5. *num.* 58. Ramon *cons.* 4. *num.* 81. *circa fin.* Decius *cons.* 28. *num.* 7. Roland. *cons.* 43. *num.* 13. & 33. *cons.* 45. *n.* 8. August. Barbos. *clausf.* 21. *n.* 18. Rodulph. *de absolut. Principis potest. c.* 6. *n.* 187. Immo eo casu omnes fugerent Principis contractus; & ille cum sit omnium Præsul, esset omnium exul, Peregr. *de iure fisc. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 44. Tapia *decis.* 13. *n.* 103. Larrea *allegat.* 119. *num.* 10. Valenz. *cons.* 2. *num.* 57. Unde conveniens, & necessarium fuit Principis contractus hanc habere authoritatem; nihil enim tam naturale est, quam fidem servare *d. L.* 1. *ff. de pact.* Coraz. *lib.* 2. *miscellan. c. ult. num.* 5. Adeo, ut Ipse Deus suis promissis fese addiximxerit Bald. *in L. qui se patris col. penult. C. unde vi*; Decius *cons.* 28. *num.* 7. ibi: *Nil mirum est, quod Princeps ex suo contractu obligetur, cum & Deus Optimus Maximus si contraheret, ex sua promissione, & contractu teneretur.* Cravet. *cons.* 341. *n.* 12. Larrea *allegat.* 119. *num.* 7. Barb. *clausf.* 241. *num.* 28. Et idcirco dicitur Hieremi. *c.* 45. *Cognoscant omnes totius Orbis terrarum, ut iuter me, & Populum meum judicent, si quid à me fieri debuit, quod non fecerim*: & alibi Hieremi. *c.* 10. ibi: *ut servetur Iuramentum, quod iuravi Patribus vestris.* Ex quo Salomon *lib.* 3. *Reg. c.* 8. ita inquit: *Domine Deus Israel, qui custodis pactum, & misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. Qui custodisti servo tuo David, quæ locutus es eiore tuo locutus es, & manibus perfecisti.* Quapropter Princeps, qui Vicarius Dei est in terra, illius exemplum secutus promissis stare debet, & contractus initos, fidemque servare: maxime si promissio fiat sub fide Principis, quæ habet vim juramenti; & non tam Principem, qui contraxit, sed ejus successorem obligat Gratian. *c.* 24 *disceptatorensf. c.* 8. *n.* 2. 3. Capyc. Latro *decis.* 188. *num.* 12. & *n.* 5. Valasc. *consult.* 120. *num.* 7. 8. & 9.

Surd.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Sard. *decis.* 326. *n.* 3. Riminald. *Iun. cons.* 63. *n.* 32. Cacheran. *decis.* 139. *n.* 12. *vers. attamen in his.* Prædictum resolutionem temperabis, ut procedat in contractibus justis, & ab iniquitate alienis quia si iniquitatem continentem, bene potest Princeps 25 ceps eos rescindere, revocare, & ab eis recedere Lucas de Penna *in L. fin. C. de locat. prædiorum. lib.* 11. *n.* 4. Petra *de potest. Principis. q.* 31. *dubit.* 2. *principante n.* 194. & 208. & 210. Lattera *allegat.* 3. *num.* 27. & 28. Capyc. Latro *decis.* 188. *n.* 107.

Secundo limita, ut ex causa publicæ utilitatis 26 bene possit Princeps contractum tollere, vel reformare, puta pro bono pacis, *L. quod semel, ff. de decret. ab ordine faciend. c. in nostra de iniur.* Alciat. *cons.* 163. *num.* 5. *lib.* 6. Anton. Gabr. *lib.* 3. *tit. de iure quæ sit non tollend. concl.* 2. *num.* 14. Hieronym. Leo *decis.* 34. *num.* 20. Valenc. *cons.* 99. *n.* 34. Lattera *allegat. num.* 8. *num.* 5 *seqq.* Capyc. Latro *decis.* 188. *n.* 58. & *seqq.* Cravet. *cons.* 76. *num.* 7. Mexia *ad progm. Toleti concl.* 6. *num.* 60. Vel propter vitandum scandalum, vel aliam quamlibet evidentem utilitatem; etenim semper utilitas, & 27 causa publica præsertur privatæ, argumento text. *in L. si verberatum, ff. de rei vendicat.* L. *ult. C. de principal. lib.* 11. L. *Lucius de vitilion.* L. *cæterum ferro* §. *fin. ff. de publican. & vectigal.* L. *venditor* §. *si constat. ff. commun. præd.* Lattera *allegat.* 3. *n.* 9. & *allegat.* 59. *num.* 8. & *allegat.* 77. *num.* 10. *cum seqq.* Cabed. 1. *p. decis.* 131. *num.* 7. & *decis.* 92. *num.* 6. Franc. Vivius *decis.* 28. *num.* 8. Capyc. Latro *decis.* 188. *n.* 59. & cum Peregr. Socin. & alia Rodulph. *d. c.* 6. *num.* 200. ubi *num.* 200. ait quod causa revocandi contractum erit justa, si Principi non impletur quod impleri debet Anton. Gabr. *d. tit. de iure quæsito concl.* 5. *num.* 42. Et insuper si causæ, quæ movere possunt Principem, ut contractum reformaret, vel juri tertii detraheret, de novo emersertint, & à Principe fuerint ignoratæ tempore contractus; si enim ex causa, quæ superveniet, deprehendetur iniquitas contractus, licite ipse poterit reformari Cephal. *cons.* 302. *num.* 158. & 159. cujus verba refert Lar- 28 tea *allegat.* 3. *n.* 14. Rodulph. *d. c.* 6. *n.* 199. *in fin.* Ubi ex Peregr. refert, quod justa causa erit illa; quæ de novo supervenit, aut retro à Principe fuit ignorata. Observabis tamen, quod non quælibet justa causa sufficiens est ad revocandum contractum; sed requiritur, quod hujusmodi 29 justa causa concernat favorem publicum, quæ evidens sit Albens. *cons.* 185. *num.* 17. Cephal. *cons.* 302. *num.* 136. & 138. *vol.* 3. & cum aliis Lattea *d. allegat.* 3. *num.* 10. Neque mirum, quia multa contendunt in damnum, & in commodum privatorum propter publicam utilitatem, quæ aliàs non concederentur Petr. Caball. *rosular. criminal. casu* 149. *num.* 2. Franc. Vivius *decis.* 28. *num.* 10. Immo ex causa publicæ utilitatis multoties contra naturalem æquitatem statuitur *glossis* L. 1. *ff. de usucapion.* Loffred. *cons.* 14. *num.* 22. Valenz. *cons.* 99. *num.* 35. Ultra quod utilitas publica omnino attendenda est, & etiam præfertenda Ecclesiæ favori, & commodis illius L. *habemus* 10. *C. de sacrosanct. Eccles.* ubi August. Barbos. *num.* 4. Franc. Marc. *decis.* 458. *num.* 21. *p.* 1. Osasch. *decis.* 30. *num.* 5. Andr. Gail. *lib.* 2. *observat.* 32. *num.* 7. & *observ.* 52. *n.* 14. Mench. *de successorat. lib.* 3. §. 11. *limit.* 10. *n.* 182. Petr. Caball. *casu* 149. *num.* 3. Oliva *de foro Eccles. c.* 1. *p.* 4. 17. *num.* 80. Gitond. *de privileg. num.* 902. Atque ita si post contractum supervenerit justa causa utilitatis publicæ, recte potest Princeps à contractu recedere; tum quia in quacunque dispositione utilitas publica semper censetur excepta L. *fin. Cod. de curia publico lib.* 12. L. *iubemus C. de nauvib. non excusand. lib.* 11. L. *in Provinciali* §. *fin. cum L. seq. ff. de novi operis nuntiat.* Afflict. *dec.* 289. *num.* 19. Gitond. *de privileg. num.* 97. Cum etiam ipsæ contractus, & quælibet alia dispositio semper intelligitur rebus sic stantibus, L. *quid Servius ff. de condict. causa data*, Tiraq. in L. *si unquam in præfat. num.* 166. & *seqq.* C. *de revocand. donat.* Gratian. *c.* 90. *num.* 23. Cabed. 1. *p. decis.* 110. *num.* 2. Sard. *decis.* 236. *num.* 13. & *decis.* 289. *n.* 12. Valenz. *cons.* 16. *num.* 59. Cyriac. *controv.* 48. *n.* 19. & *controv.* 378. *n.* 44. Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 3. *n.* 4. *num.* 68. Gutt. *ad constitut. Mesfan. c.* 2. *glos.* 3. *num.* 15. Fachin. *lib.* 11. *controv. c.* 24. Lattera *allegat.* 3. *num.* 20. Quapropter, si causa justa supervenat, licitum est Principi à contractu recedere: ut præter supra citatos tenent Cancer. *lib.* 3. *var. c.* 1. *n.* 153. Cyriac. *controv.* 481. *n.* 35. & 36. Et ea de causa contractus gesti cum Principe sub ea conditione intelliguntur, nisi justa, atque publica causa, & utilitas superveniat.

Quod adeo verum est, ut etiam locum obtineat in contractu per Principem jurato; quoniam in omni juramento semper censetur excepta authoritas legis tam Canonicæ, quam Civilis, quando datur publicus utilitas Alex. *cons.* 38. *n.* 11. *vol.* 3. Gutierr. *in Anub. Sacramenta puberum n.* 46. Anton. Gabr. *tit. de iure fur. concl.* 3. *num.* 30. Petra *de potest. Principis. q.* 7. *princ.* § *superest. modo videre num.* 26. Menoch. *cons.* 124. *num.* 24. Lattera *alleg.* 3. *num.* 11. Capyc. Latro *decis.* 188. *num.* 62. Quò pertinet, quod juramentum semper intelligitur præstitum rebus in eodem statu permanentibus, *c. quemadmodum de iureiur.* ubi August. Barbos. plures laudat, Capyc. *decis.* 51. *num.* 13. Valer. Reginald. *in præx. fori pœnitent. lib.* 8. *n.* 34. *vers. quinto*, Lattea *allegat.* 3. *num.* 12. Capyc. Latro *decis.* 188. *n.* 63.

Intelligo tamen supradicta procedere data justa causa publicæ utilitatis, quæ principaliter suadeat revocationem contractus; secus si secundario, & in' consequentiam: ita ut non attendatur causa utilitatis patrimonij fisci, vel privati, sed quæ principaliter bonum commune, & publicum respiciat: Ilson. *in L. Barbarius Philippus num.* 44. *ff. de offi. Prætor.* Bart. *in L. tutes* §. *si cui ff. de pollicitationib.* Marieng. *in L.* 6. *tit.* 15. *glos.* 9. *lib.* 5. *Recopilat.* Mastrill. *de Magistr. lib.* 5. *c.* 4. *n.* 146. Cujus verba transcripsit Lattea *allegat.* 3. *num.* 46.

Ex dictis infertur ad quæstionem, quæ quotidie habetur præ manibus in Consilio Regij Patrimonij, ubi jutium, & redditium Regalium sunt locationes. Accidere enim solet, quod post factam subhastationem alij apparent licitatores plus offerentes, & meliorem fisci conditionem facientes. Et tunc dubitatur, An recisa subhastatione sint admittendi? In qua quæstione distinguendum est inter casum, quo subhastatio facta fuit non rite, & non servatis juris solennitatibus; & inter eum, quo etiam omnibus solennitatibus, & congruo tempore subhastatio fuit expedita. Et est observandum vestigalia atque jura Regalia non aliter locari posse, nisi in subhastationibus; ut docuerunt Afflict. *decis.* 340. *in princ. & in consis. quam o contingit*, Fab. de Anna *cons.* 56. *num.* 25. *lib.* 1. Gutierrez *pract. lib.* 4. *q.* 38. & *de gabelli*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

gabell.n.15.num.1. Peregr. *de iure fisc.lib.6.tit.4.sub.num.5.vers. quarto.* Ponte *de potest. Pro-Reg.tit.4.de Regal.impositionib.5.num.30.& 31.* Riccius *collect.* 1716. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.4.tit.8.num.*8.Ant.Antonin.Amat.*resolut.*38.*num.*14. Et ita servari in Regno plusquam certum, & manifestum est.

In subhastationibus autem servanda est forma 36 tradita in L.1.C. *de fide, & iure hasta fiscali.lib.*10. quia non servata corruit ad *n.* L. *cum hi.§.si Prator, §.de transact.* Et in terminis Amaya *in d. L.1.C.de fide, & iure hasta fiscal. lib.*10.*num.*13. Unde in primo casu, quando subhastatio non 37 stricta fuit, novum licitatorem admittendum est prout probatur Gregor. Lopez *in L.*5. *tit.* 19. *partit.6.Avil. in n.* 31. *Prator.num.*11.*vers.fin.* Cald. Pereyr. *in L.fi curatorem verb. minoribus num.*4. Mastrill.*decis.*84.& *Magistr.lib.*5.*c.*9.*num.* 11. Valasc.*consult.*109.*num.*8.*vers.quando vero*, Hermosill.*in L.*5.2.*tit.*5.*partit.*5.*glosf.*7.*n.* 46. Anton. de Mario. *quotidian. resolut. c.*46.*n.* 9. Postius *de subhastat.quæstiu.*37.*n.*48. eleganter Amaya *in d. L.*1.*C.de fide, & iure hasta fiscal.num.*13. & 20. Qui *d. num.* 13. *& seqq.* tradit conducterem, qui contra legem, & sine solemnitatibus conduxit esse 38 in mala fide, & teneri ad fructus etiam percipiendos. Quod etiam procedit casu, quo fiscus ad Principem relatio licitationum, & ipse plures diligentias fieri mandisset: ut hoc anno evenit super locatione redituum vini, quorum subhastatio facta fuit nulla amplius prævia diligentia: & cum postea alius apparet; major licitator, intertogatus, An esset admittendus? Respondi admissioni locum esse. Et ita jussa Principis fuit executum. Iusté quidem, quia cum Principis placitum legis habeat vigorem *§. sed, & quod Principis Institc. de rerum natur. gens. & civil.* gestum in contrarium fuit nullum *L. non dubium C.de legib.* Et sic subhastatio nullius facta non potuit producere effectum validum, *cum præsitus de reg. jur.in* 6.

In secundo vero casu perfecta subhastatione 39 cum solemnitatibus juris novus licitator plus offerens admitti non debet: tum quia per subhastationem legitimè factam contractus remanet in totum absolutus, & perfectus L. *contractus C. de fide instrum. L. incivile, §.fi. de legib. L. quotuplate Cod. de rescin. vend.* Surd.*cons.*217.*num.* 11. *cons.*721.*num.*6. & *decis.*82. *num.* 6. August. Barbos.*voc.*34.*num.*4. & 5. Mellin. *de pignorib. lib.*4.*q.num.*15. Capyc. Latro *decis.*197.*num.*38. Anton. Hering. *de fideiussi.c.*120. & 33. *num.* 6. Tum etiam, quoniam authoritas hastæ publicæ convelli, aut minui non debet L. *si bypothecæ C. de remissipignor.& alit. C. si pro re publ. pensa. L. ult. C. ne fiscus res, quam vend. lib.*10. *L. Nature. consult.* 37. *num.* 10. Cancer. *tit.* 2. *var. de restit. spoliis.c.*18. Arias de Mesa *dict.*2.20.*num.*4.Gutierr. *practic.lib.*3.*c.*4.*num.* 37. Challus. *de fudic. lib. 2.tit.*3.*dis.*22.*num.*31. Atque ita cum ex addictione ius esset quæsitum primi licitatori, sine ejus facto abeo auferri haud debet, nec novus licitatore admitti: ut probat text. *in d. L. si tempora* ubi Bart *num.* 6. Valasc. *consult.* 109. *num.* 4. & *seqq.* Menoch.*cons.*844.*num.*36.*lib.*9. & *cons.* 11.*n.*2.& 3. Peregr.*de iure fisc.lib.*6.*tit.*2.*n.*20. *cons.*13. Veriosmet dicit Amato *resol.*38. *num.*18.19. & 20. Arias de Mesa *lib.*2. *c.*20. *a num.* 12. *cum seqq.* Postius *de subhast. 1.p. in fiscis.*57.*n.*46. Phebus *3.decis.*335.*a num.* 6. & *arresf.*66. Ubi ita servari in locationibus redituum Regalium restatur. Et quamvis jura, in quibus fundantur Doctores, loquantur in vendizione rerum fiscalium, etiam procedit resolutio in locationibus: leges enim de locationibus loquentes, vel de venditionibus pertinent ad utrasque ex prudentum interpretatione, ut in L. *item si* 17.*§.nic.fi.locati meliot text.in L. Lucius* 2. *§.ult.fi. ad municipal.* ibi: *Non posse excedi a locatione, vel venditione.* Ita Pistor. *de in lit. pend.* §. 4. *num.* 82. Vesfil. *ad Afflict. decis.*23.*num.* 6. Mangil. *de subhast.* 9. 34. *num.* 6. Novatt. *decis.*37. Barbos. *in L. si constante* 25. *in prin. n.* 98. *cum seqq. ff. solut. Matrim.* & post alios Arias de Mesa *d.*2.20. *n.* 20. Emptor autem, seu conductor perfecta subhastatione securus manet L. *eos C. de diversi. pred. urb.an.lib.*11. Riccius *collect.*1726. Francisc. Mare. 1.*p.decis.*56.5. Amato *d.resol.*38.*n.*1. Capyc. Latro *decis.*138.*n.*1.

Contrarium tamen sententiam tenent alij ex text. *in L.* Lucius 21. *§. ult.ff. ad municip. d.L. si tempora. C. de fide, & iure hasta. fiscal. lib.* 10. Quibus probari videtur ventiones, & locationes rerum fiscalium celebratas videri sub pacto adjectionis in diem. Et ita tenent Guid. Pap. *decis*301.& 336. Bertachin.*de gabell.*2.*pq.*8. & alij relati à Ponte *de potest.Pro Reg.tit.*4.5.*n.*48. & *n.*50.Parlad.1.2.*ver.quæsit.cap.*5.*q.*13.*n.*14.Peregr.*d.lib.*6.*tit.*2.*n.*10.Arias de Mesa *d.n.*20.*n.* 2. Capyc.Latro *d.decis*138.*n.*4.Qui *n.*5.ait hoc procedere ex privilegio fiscali: Et hic contra opinionem Afflict.*decis.*340. multoties judicatum fuisse tradit Capyc.Latro ubi supra *n.*6.& 7.Quibus respondet Valasc. *consult.*109.*num.*4. ubi refert inquam esse, de perpetuo solum, & contra Reipublicæ quietem novum licitatorem admittere. Sequitur Amato *d. resolut.*38.*num.*19.Arias de Mesa *d.n.*20. *num.*4.

Tota dubitatio est, An faltem restitutionis auxilio admittenda sit nova, & major licitatio ad 44 fisci favorem; Et esse admittendam probatur, quia fiscus utitur jure minoris; prout Respublica, & Ecclesia L.*Rempublicam Cod.de jur. Reipublic.*11. Ostiald, ad Donel. *lib.* 21.*comment.c.*7. *litt.E.* Latrea *decis*59.*num.* 10. Hermosill. *in L.* 5. *tit.* 1. *partit.*5.*glosf.*6.*num.* 14. 15. & 20. Petr. Gregor. *de Rep.lib.*3.*c.*8. Layman.*lib.*3.*tract.*4.*c.*11.*num.*7. Capyc.Latro *decis.*188.*num.* 101. Et vero juxta text. *in L. sit Prætor.* 7. *alias L. & fine* 8. *quæst.* 45 *tum. ff. de minorib.* competit minori restitutio, ut admittatur, qui plus licitetur post subhastationem perfectam: docent *DD. communi d.* 5. *quæsitum*, & Bald. *in L.* 1. *Cod.si adverf. fisc.* Morla *in Empor. jur.tit.*5.*q.*1.*n.*46.Aretin. & Ial. *in L.* 3.5. *Labeo n.*1.*ff.de adquir.possif.*Parlador.*d.q.*13.*n.* 18.Salgad.*in labyrinth.cred.*2.*p.c.*2.*n.*7. Gutierr. *practl.lib.*1.*c.*13.Phebus.1.*p.arest.*66.*in fin.* Hermosl. *in d.L.*5.2.*tit.*5.*partit.*5.*glosf.*7.*n.*43.Ergo idem dicendum in fisco Gall.*hup.decis.* 336.

Cæterum veriss est neque minorem, neque fiscum ex eo solum, quod novus licitator plus offerens apparet, restituendum esse adversus subhastationem perfectam; quando res fuit vendita, aut locata justo pretio ex text. *in c. de empt. & vendit.* Et ex eo, quod ad consequendam restitutionem probari debet læsionem intervenisse facilitate minoris, vel dolo adversarij L. *verò §.sicdum L. non omnis. L.quod si minor* 5.1.*ff.de minorib.* Cald.Pereyr.*in L. si curatorem verb.vel ad vergersaliddo n.*1.*C.deiin integr. restit.*Latrea *decis.*70.*n.*13. Atque

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Atque hæc probanda est de tempore contractus L. *si voluntate Cod. de rescind. vend.* Anton. Gomez *lib.2. var. c.2. num.12.* Gama *decis.3.3.n.1.* Gratian *lib.2. var. c.2. num.12.* Valasc. *consul.43. n.18.* Pinel. *in cap.43. n.9. & 10.* Valasc. *consul.43. n.14.* Latra *decis.69 n.1. & rescind. vend. 3. p. c.4. n.15.* Latra *decis.69 num.4.* Leotard. *de usur. q.9. n.33.* Cancer. *lib.1. var. c.3.12.* Casanat. *cons.7. n.19.* Giurb. *decis.* 105. *n.* 2. Cytiac. *contract.* 68. *n.9. & contract.* 160. *num.* 69. Et in terminis S. Portia. *de restit. q.17. n.* 18. & 19. Atias de Mesa *d.c.* 10. *n.* 12. *in fin.* Cum autem res minoris, vel sisci sit in subhastatione locata, vel vendita plus licitanti; & nemo plus offerens apparuerit, justoque pretio sit distracta; nulla lælio potest considerari, ut restitutionis auxilio novus admittatur licitator propter lucrum, quod postea contigit per text. *in L. fin. C. de in integr. restit.* Si enim minor vendidit, vel locavit tempore, & loco opportuno in subhastatione justo pretio, & fecit illud, quod diligens pater familias faceret, non potest novus licitatio plus offerentis admitti; nisi de sorde, vel gratia primæ subhastationis doceatur; vel de dolo adversarij: ut per Mangil. *de subhast. q.28. n.12. & seqq. & n.* 25. Valasc. *d. consul.* 10. *n.5. & 6.* Maffrill. *1. p. decis.* 3. *n.6.* Atalas de Mesa *d.c.*10. *n.5. & 6.* Ludovic. Poth. *de subhast. 1. p. inspect.* 37. *n.* 46. Sfortia *d.q.*17. *n.*18. Et ut bene advertit Atias de Mesa *d. c.*10. *num.*13. *text. in d. §. quæsitum.* loquitur eo casu, quo tempore subhastationis major extitit licitator, & minor lælus fuit; quia si adhuc venditio celebrata fuit justo pretio, & communi, non admittitur licitator ex rationibus, de quibus supra. Si vero pretium justum non fuit, & tunc restitutioni locus fit, & novo licitatori; dummodo etiam concurrant, scilicet, quod res sit vendita sub hasta, non tamen justo, & communi pretio, item quod illo tempore erat, qui plus licitaretur: Et denique, quod non fuit adhibitus facilitate minoris, vel dolo adversarijs; prout bene considerant Valasc. *d. consult.* 10. *n.* 6. Atias de Mesa *d.c.*10. *num.* 15. *c.*16. Pollius *d. inspect.* 37. *num.* 22. & 23. Ubi *n.* 25. 25. ait, quod nisi probetur rem distractam valere plusquam fuerit vendita, venditio non rescinditur, etiamsi extet, qui plus offerat. Donatur Anton. de Marin. *d.c.*46. *n.*9. Et *n.*16. tradit subhastationibus fœtis, & re majori licitatori deliberata, neque minori, nisi ob pias causæ, nec fisco restitutionem competere, & allegat Bald. *in L. fin. Cod. de in integr. restit.* & Mart. *cons.*95. *n.* 2. 10. & 11. Morotius *de jure offer. n.*25.

Textum vero *in d.* §. *quæsitum* non habere locum in civitate, & fisco tradine Albericus ibi, & Afflict. *decis.*340. Avendati *de exep. mand. lib. 2. p. c.*12. *n.*12. Valasc. *consult.* 109. *n num.* 4. Gutierr. *lib.1. pract. q.*38. Amato *d. resol.* 38. *n.* 19. ubi plures laudat Novar. *lib.1. forens. q.* 63. *n.* 15. Atias de Mesa *d.c.* 10. *n.*7. Neque obstat text. *in L. Lucius* 21. §. *ultim. vers. idem respondit. ff. ad municip. & in d. L. si tempora C. de fide, & jurhast. fiscal. lib.* 10. quia illa jura non loquuntur de restitutione, per quam fiscus contendit plus offerentem esse administendum post subhastationem perfectam, sed de quodam privilegio fisci, ut intra certum tempus post additionem possit nova licitatio admitti, de quo satis non constatur: advertit Atias de Mesa *d.c.*10. *n.*10. & 11. Secundum quod possunt procedere resolura apud Castellanos ex lege sui Regni: Apud Nos veto nulla lege Regia cavetur, quod post subhastationem intra aliquod tempus admittatur nova licitatio. Et jam consuetudine, & stylo observatur novas licitationes non esse admittendas in locationibus redituum Regalium. Et sic contractus gesti observantiæ sunt Reipublicæ, & publica quies perturbetur, contrahentesque secuti licentiam.

An autem per obtentum majoris quantitatis factam à secundo licitatore liberetur primus? Vifactam à secundo licitatore liberetur primus? Vide Amuys *in L. 1. Cod. de jur. in hast. fiscal. lib.* 10. *n.*18. 19. 40. & 41. Phazb. *2. decis.* 136.

Præterea privilegium concessum per viam contractus nec debet, nec potest per Principem revocari juxta doctrinam Bald. *in L. si cum nobis ff. de dolo*, cum plurib. Phazbus *decis.*53. *n.*9. Peretz. *decis.* 120. *n.*7. Valenz. *cons.*1. *n.*68. Giurb. *cons.* 94. *n.* 5. & *de successf. feud.* 8. *t. diff.* 3. *n.*2. 6. *vers. contrarium*, Mieres *de Maior. 1. p. q.*20. *n.*5. Rosentald. *de feud. c.*3. *colu.*11. *n.*1. Cabed. *decis.*93. *n.*14. *p.*1. Valasc. *consulc.*72. *n.*5 & *consult.*120. *n.*9. Dicitur autem privilegiũ transire in vim contractus, quando conceditur ob benemerita, Tiraq. *in L. si unquam verb. donatione largiuntur n.*24. Phazb. *dec.*53. *n.*3. & 4. Peteyt. *decis.*120. *n.*7. Valasc. *consult.*72. *n.* 5. vel cum conceditur ex aliqua justa causa, vel, ob factum commentarium, implentum, vel implendum ab eo, cui conceditur Afflict. *decis.*328. *n.* 10. Cancer. *l.* 3. *var. c.*3. *n.*35 3. Fontan. *de pact. nupt. clauf.* 4. *glos.* 10. *p.*2. *n.*92. Quare prædictum privilegium per generalem revocationem non detrahitur Sanch. *de Matrim. lib.8. disp.*12. *n.*8. Phazb. *d. decis.*52. *n.* 4. *in fin.* Flores de Mena *1. var. q.*10. *n.*46. Fontan. *dict. gl.* 10 *p.*2. *n.* 89. Guliett. *in repetit. L. nemo potest n.* 175. & *seqq. ff. de legat.* 1. Maxime, si privilegium habet efficaciffimas clauffulas derogatorias; quia tunc non censetur Princeps illud per legem generalem derogare Salgad. *de proteft. 3. p. c.*10. *n.*95. & *seqq.* Hieronym. Gonçales *glos.*5. *n.*37.

Et nota, quod privilegium aseptũ mediante pecunia, vel ob benemerita eatenus sit irrevocabile, quatenus pecunia, vel merita habent commentationem, & æquivalent: concessionisiis enim concessio excedit valorem, vel causam, in excessu dicitur esse gratuitum, & continere gratiam Tiraq. *d. verb. donatione largiuntur n.*9. & 97. Menoch. *de pr. lit. n.*35. & *seqq.* Augull. Barbos. *in collect. ad text. in c. relatum 12. n.*7. *de testam.* Capyc. Galcota *respons. fiscal. c.*23 *n.* 14. Anton. Gabr. *tit. de donat. conclus. 1. n.*63. Molin. *de Primog. lib.*2. *c.*8. *n.*17. Cresp. de Valdura *observat.*101. *n.*20. Lattea *alleg.*1.77. *n.* 23. & 24. Ubi tradit, quod etiamsi privilegium concedatur mediante pecunia, si illa non æquivaleat concessioni, non transit concessio in contractum, sed remanet in terminis gratiæ, & privilegij Peregr. *de iure fisc. lib.1. tit.*3. *n.*18. & 19.

Obiceva etiam, quod omnia privilegia revocari possunt, quando sunt contra jus publicum, vel utilitatem publicam *L. in jus publicum, ff. de pact.* L. 2. *§. ius Reipublicæ ff. de administr. rerum, ad civit. pertinent.* Sutt. *dec.*7. *per totam*, Valenz. *cons.*99. *n.* 7. & 8. 9. Lattea *alleg.n.*77. *n.*10. & *seqq.* Aug. Barb. *in c.1. n.*11. *de pact. dotis.* Mieres *de Maior. 1. p. q.*20. *n.*6. Cancer. *l.*3. *var. c.*3. *n.*35. 36. & 42. & 45. Cresp. de Valdaura *d. observat.*101. *n.*13. Ad quam revocationẽ sufficit lex generalis revocatoria, quæ is privilegiorum non sit specialis: nec insufficit enim, quod salvo in genere de illis Principes cogitaverit, Menoch. *l. 6. præsumpt.* 39. *n.*8. & *præsumpt.* 49. *per totã* Sanch. *de Matrim. l.*8. *disp.*3. *n.*8. Soat. *de q. p. l.*8. *c.*38. *per totã*. Lattea *d. alleg.*77. *n.*16. Cabed. 2. *p. decis.*94. *n.*3. Atque ita privilegium eo usque observari debet, quo Reipublicæ nocivum esse appa-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

60 ruerit; tunc enim eo ipso quod fuerit nocivum, servandum non est; neque transgredientes puniri debent *glossa citata in c. Alma Mater verb. commutat. de sent. excommun.* & probat. *text. in L. ex facto* 45. *ff. de vulgari* ibi: *Incepit enim fieri iniquum beneficium Principis, si adhuc illud valere dicamus*: facit text. *in L. 2. §. si quis ff. de doli except.* ibi: *Et si certa sint causa singulariter utique tamen, vel non est secuta, vel finita efficendum erit nocere exceptionem*: Lattea *allegat* 77. *n.* 11. optime Caesp. de Valdaura *d. observat.* 101. *n.* 29. 30. & 31.

Modo restat videre: An Princeps possit contractus gestos à subditis, vel testatorum ultimas voluntates tollere, vel mutare? In qua quæstione conveniunt omnes DD. Principem de potestate ordinaria non posse tollere contractus, neque ultimas testatorum dispositiones: ut respectu contractus probat Imperator *in L. si à te C. de pactis inter empter.* ibi: *Remitis hanc conventionē rescripto nostro non jure petis*: *L. si donationem 3. C. de revocand. donat.* ibi: *Si donationem jure fecisti, hanc authoritate rescripti nostri rescindi non oportet*: ficiunt text. *Jus L. rescripta L. nec damnosa, C. de precib. Imper. offerend. L. fiduciam C. de sacrosanct. Eccles. L. omnes C. si contra jus, vel utilit. publ.* Et quoad ultimas voluntates probat text. *in L. si testamentum* 10. *C. de testam.* ibi: *Si testamentum jure factum sit, & haeres sit capax, authoritate rescripti nostri rescindi non oportet*: *Anth. de nupt. §. disponat. Collat.* 4. Ex quo texto deducitur dispositionem testatoris vim legis habere, nisi legibus contraria sit Valasc. *consil.* 108. *n.* 2. Molin. *de Primog. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 27. Spino *in rubr. de testam. p.* 1. *glossnum.* 27. post alios idem Valasc. *consult.* 174. *n.* 2. Giurb. *dec.* 69. *n.* 10.

Quod ex ratione procedit, quia dominia rerum resultantia ex contractibus, & ultimis voluntatibus à jure gentium proveniunt: *L. ex hoc jure, ff. de justi. & jure*, ubi Bened. Ægid. 1. *p. c.* 10. *n.* 2. Et quidem jus à Principe tolli non potest Lattea *allegat.* 115. *n.* 6. & diximus supra *num.* 4. & 6. Neque enim Princeps jus tertio quæsitum tollere potest Salgad. *de protectl. p.* 5. *c.* 10. *n.* 9. 2. Farinac. de Mesa *lib.* 2. *c.* 50. *n.* 14. Lattea *allegat.* 5. *n.* 6. & *decis.* 8. *n.* 45. Pinel. *in rubr. C. de resindend. venditi.* 1. *p.* 5. 3. *n.* 4. *cum sexcent. aliis.*

Tota dubitatio est: An Princeps de plenitudine potestatis possit tollere contractus, & ultimarum voluntatum dispositiones? In qua quæstione duæ reperiuntur contrariæ DD. opiniones. Prima tenet non posse Principem de plenitudine potestatis tollere testamentum, neque voluntati testatoris derogare; quia testamenti inventio est de jure gentium; solemnitates verò in eo requisitæ sunt de jure Civili, & Prætorio: ut tenet Clar. *in §. testamentum q.* 2. Qui testatur de magis communi opinione Ial. *in L. admonendi ff. de jure jur. in* 2. *lect. n.* 171. Dec. *cons.* 537. *accurat. n.* 5. *vers. & hoc bene facit*: & eam secutus est Pinel *in rubr. C. de resindend. venditi.* 1. *p. c.* 2. *n.* 19. *vers. inferitur ex eisdem*, Portun. Garcia *in L. Gallus §.* 6. *quid si tantum a n.* 28. *ff. de liber. & posth.* Anton. Gom. *in L.* 40. *Tauri n.* 89. Anton. Gabr. *lib.* 2. *tit. de jure non quæsito conclus.* 1. *n.* 1. Rosentald. *de fend. c.* 7. *concl.* 4. *n.* 8. Satmiento *lib.* 1. *feleff. c.* 8. *n.* 13. & 22. Molin. *de Primog. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 31. & *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 27. & *lib.* 4. *c.* 3. Lattea *allegat.* 115. *n.* 12. & 13. plures congerunt Addent. ad Molin. *d. c.* 8. *n.* 28. innumeros citat Hermof. *ad L.* 33. *tit.* 5. *partit.* 5. *gloss.* 1. *n.* 14. Molin. *de just. disp.* 61 *pu.* 114. & 649. Valenz. *cons.* 69. *n.* 102. Solorz. *de jure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 9. *n.* 40. Covarr. *lib.* 3. *var. c.* 6. Valenz. *cons.* 69. *n.* 102. Rum plurib. Castill. *lib.* 2. *c.* 28. & *lib.* 3. *c.* 6. *n.* 5. & 6. & *c.* 28. Peregr. *de fideicommiss. art.* 53. *n.* 8. 127. *verseverum*, Arias de Mesa *lib.* 2. *cum c.* 50. *n.* 14. Burg. de Paz. *cons.* 9. *n.* 29. Thusc. *litt. P. concluf.* 680. *n.* 57. Giurb. *de success. feud. prælud.* 1. *n.* 22. Mieres *de Major. 2. p. in initio a n.* 260. Salzed. *de leg. Polit. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 19.

Sed quamvis hæc sententia communis sit, non tamen desunt alij, & magnæ authoritatis D.D. qui contrariam sententiam prebant; affirentes Principem ex sua plenitudine potest. tis posse contra testamentum rescribere; & testatorum voluntates mutare Angel. *in L. item si verberatum* §. 1. *ff. de rei vendicat* Bald. *in d. L. si testamentum n.* 1. sequuntur Menoch. *cons.* 956. *n.* 9. & *seq.* Fusar. 9. 61 3. *n.* 7. & plures laudati à Lattea *allegat.* 115. *n.* 14. Rodolph. *de absolut. Princ. potest. c.* 6. *n.* 159. *vers. contrarium*, & tenuit Bart. *in d. L. ex hoc iure fab.* 5. *vers. ulterius opponi.* Quorum fundamentum in eo consistit, quod testamentum fuit introductum de jure Civili, quod Princeps tollere potest, & super eo dispensare: & illam rationem comprobat, & latè examinat Bellon. *in § testamentum in princ. n.* 3. *vers. primo igitur est videndum posse ad fin. Instit. de testam.* Ubi concludit testamentum non fuisse inventum de jure naturali primevo; neque de jure gentium secundario: sequitur Thob. Nonius *in d. §. testamentum n.* 7. Peregr. *de fideicommiss. art.* 52. *n.* 12. *vers. præscripta communis*: & late disputando versetur dicit Bened. Ægid. *in præfat. L.* 1. *C. de sacrosanct. Eccl. n.* 4.

Hæc vero sententia communiter reprobatur testibus Peregr. *d. art.* 52. *num.* 12. Molin. *d. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 31. Castill. *lib.* 3. *c. controv. c.* 6. *n.* 5. & *seqq.* sequitur Rodulph. *d. c.* 6. *n.* 140. & 142. Possunt tamen diffidentes hujusmodi opiniones distinctionis fœdere concordari. Ita ut prima sententia procedat regulariter, & absolute loquendo, quando Princeps sine causa velit tollere contractus, aut ultimas dispositiones; vel eas mutare, aut alteratcipia tunc nullo modo id efficere poterit, etiam de plenitudine potestatis, quæ tunc damnatur in Principe Valasc. *de iure emphyt. q.* 3. *n.* 10. Cabed. *decis.* 12. *n.* 9. Castill. *lib.* 3. *c.* 6. *n.* 7. & alij relati supra *n.* 8. quibus addo Amaya *lib.* 1. *observat. c.* 1. *num.* 46. Et si Princeps ea abutatur, dicitur Diabolica potestas Thusc. *litt. P. concl.* 689. *n.* 17. Amaya *d. c.* 1. *n.* 48. *in fin.* Quare si absque legitima causa Princeps contractus, vel ultimas voluntates velit tollere, hoc certè facere non poterit, & peccatum committet restitutione dignum; & non valebit rescriptum, vel ejus concessio. In quibus temnitis procedere primam sententiam docet Larrea *allegat.* 115. *n.* 35.

Cæterum interveniente justa, & publica causa bene poterit Princeps contractus, & ultimas testatori 66 dispositiones mutare, & modificare in præjudicii successorum: ut tenent Peregr. *d. art.* 52. *n.* 127. Menoch. *cons.* 093. Fachin. *lib.* 8. *contr. c.* 63. *vers. supra quo*, Castill. *lib.* 2. *c.* 28. & *lib.* 3. *c.* 6. *num.* 5. & *seqq.* Larrea *allegat.* 115. *a n.* 35. *cum seqq.* Addent. ad Molin. *d. lib.* 1. *c.* 8. *num.* 28. Idem Larrea *decis.* 8. *n.* 74. & 75. Giurb. *de success. feud. præl.* 1. *n.* 24. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 37. Molin. *d. c.* 8. *n.* 31. *vers. ex quibus*, Cancer. *lib.* 3. *var. c.* 3. *n.* 66. Marius Cutell. *de donat. tract.* 2. *partic.* 6.

n. 44.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

*n.44.& 45.Fusar.d.q.62.n.7.Salgad.de leg. Polit. lib.2.c.14.n.34.*Prout etiam existente legitima causa si poterit tertium jure suo,& dominio privare: ut diximus supra hac *part.1.c.2.n.16.& 17.*Ubi videre potes, quæ causa legitima dicatur, ut Princeps illa potestate uti possit.Et adde, quod non sufficit quælam utilitas publica,ut Princeps possit tertium

67 rebus suis,& dominio privare;sed requiritur quod non possit sequi utilitas publica, nisi dominium tertio auferatur Iaf. *in L.Gallus §.7. quid si tantum in 2. lect.n.18.ff.de liber.& postlib.conf.* 233. *col.7.vol.1.*Thusc. *lit. P.cons.*680. *n.* 65. Gratus *cons.* 147. *n.fin.vol.*2.Ruin.*cons.*108.*n.*29. Anton. Gabr.*lib.3.tit.de iure quæsit. non tollendo.*

Et insuper non sufficit quælibet necessitas,ut Princeps nulla data satisfactione, & bono cam-

68 bio valeat rem à tertio auferre ; sed requiritur, quod necessitas sit adeo urgens, ut nisi ei occurratur, possit timeri periculum in publico Regni statu : quo casu dicitur extrema : ut ex D. Thom. 2.2.*q.1.arr.5.in corpore*, tradunt Vasques *de alienatione ca.dub.3.*Lattea *allegat.59.n.*25.Sanfel.*in dispad. donatio.in addit.ad n.* 37. *vers. ex quo necessitas.* Tunc namque cum necessitas careat lege, immo necessitati lex subjiciatur *L.* 1. *C. de operis libert.L.2.ff.de offic.Proconsul.* Tiraq. *de pœn. temperand.causa* 4.*n.*4. Vasquez. *consult.* 117. *n.* 21.

69 Lattea *allegat.*25.*n.*15.& *allegat.*59.*n.*25. Salgad. *de protell.* 1. *p.1.n.*91.& *n.*103 Crespe.de Valdaura *observ.n.*5.5. Nil minus, si Princeps ex Reipublicæ cum confertet, absque satisfactione ; valeat subditum dominio privare : siquidem necessitas facit licitum, quod aliàs erat illicitum ; immo causa necessitatis in qualibet prohibitione semper consetur exceptus *L. alienationes ff. famil. erciscund. L.* 1. *ff. de fend. dot. L. pater filium, ff. de leg.*3.Hypolit. de Marsil. in *L.*1.*§.præterea n.*87. *ff.de quæst.* Tiraq.*d.causa n.*53.*n.*4. *cons.sep.* Salgad.*d.prol.n.*105. Lattea *allegat.* 25. *n.*24. Petr. Caball.*cons.*149.*n.*12.Saufel. *in d. addit.ad n.*37. *vers. ex quo necessitas.* Multoties namque propter necessitatem licitum est à jurisdictione recedere, Hieronym. Leo *dec.*54.*n.*26.

70 Sed adverterre oportet, quod quando de urgenti necessitate publica verba facimus,non intelligimus de ea necessitate, quæ ad ultimum vergit miseriam ; ut Princeps ad eam sublevandam valeat rem à tertio auferre. Ita ut prius de extrema necessitate constet; sed sufficit, quod imminet, vel probabiliter timeatur : ac urgeat argum. text. *in L.fin. C. ex quibus causis in integr. restit.* ibi : *Non etiam expectandum,ut in sola ruina & se deinceps agi possit* : post alios Valenz. *cons.*99. Bobad. *in sua Polit.lib.5.cap.*5. Solorz.*de jure Indiar.*2.*tom lib.*1.*c.*13.*n.*24.Lattea *allegat.*59.*n.*25. *circa fin.*

Proinde quæ ita ut Princeps ex publica, & justa causa, necessitatevel publica bona subditis auferre valet ; ita etiam ex eisdem causis poterit contractus,& ultimas voluntates tollere, mutare,

71 & modificare; immo,& successiones Majorarum alterare in præjudicium successorum,& vocatorum, Molin. *lib.* 1. *c.* 8. *num.* 31. & *lib.* 4. *cap.*5. *num.* 10. Castill.*lib.2.controv.c.*18.& *lib.* 3. *c.*28. Sylvest. Aldobrand.*cons.* 1. *per totum.* Matienç. *in L.7.tit.7.lib.5.Recopilat.glos.*1. & 7. Fachin. *cons.* 2.*n.*12.*vbique n.*61.Thusc.*lit.P.consul.*680.Addent ad Molin. *lib.*1.*c.*8.*n.*28.& *lib.*4.*c.*5.*n.*7.

Quocirca Castill.*lib.5.controv.c.*28. *n.* 2. & 3. excitat quæstionem : An, scilicet, quando tractatur de mutanda substitutione fideicommissi, suffi-

Portugal. de Donat. Tom. I.

ciat,quod intervenat causa publicæ utilitatis ; vel necessitatis, licet alio modo ei consuli, & occurri possit ? Et in hoc dubio, quod nullum ex DD. excusatile dicit, resolvit Castill. ad mutandas substitutiones majoratus, vel fideicommissi sufficere, quod intervenat causa publicæ utilitatis, vel necessitatis, quamvis alio modo ei consuli valeat ; & tradit rationem, quia cum maxima sit Principis potestas ; quando aliquid fieri ex causa publicæ utilitatis,non debet trahi in disputationem,neque negati sufficere, quod mutatio fiat ex causa publicæ utilitatis, etiamsi aliter ei occurri possit. Et in hac resistet opinione.

Verum Castil.nullam reddit differentiæ rationem inter casum, quo tractatur de auferendo dominio, in quo restringendam dicit Principis potestatem,et ea uti non possit, nisi talis fuerit publica utilitas, vel necessitas ; ut alio modo ei occurri non possit, nisi auferendo dominium, vel rem à tertio. Et inter eum casum, quo agitur de mutatione institutionis Majoratus, vel fideicommissi in præjudicium vocatorum. Et quidem tam in uno, quam in alio casu vere tractatur de auferendo jure, & etiam dominio : quia Majoratus successor interim dum vivit, dominus est pleno jure *L.fin. §. sed quia nostra C. communi. de legat.L.generaliter §.1.§.ultimo, & à quibus L.species ff.de aurea,& argent. 2.legat.*Anton.Gom. *in L.*40. *Taurin.n.*36.Valasc.*consult.*116.*n.* 5. & melius *consult.*194.*n.*22.Lattea *dec.*38.*n.*19. Molina *lib.2.c.* 19.*n.*4.& 16.Salgad.*in labyrinth.* 1. *p.c.*14.*n.* 59. Giurb.*decis*79.*n.*37.& *seqq.*Cyriac.*contr.*2.*n.*14. & *controv.*99.*n.*13.Hermos.*in L.*3.*tit.* 4. *partit.* 5. *glos.*3.*n.*20.Tondut.*resolut.Civil.c.*13.*n.*18.Unde in uno,& altero casu idem jus servandum est;quia eadem militat ratio.

Maxime, quoque fit agitur de auferendo jure vocati,cui jus Majoratus successio delata est ; sufficias ire non potest,quod ex mutatione vocationis resultat dominij ablatio ; quoniam Majoratus successio neque per momentum potest esse in pendenti ; sed actu veloci transit in sequentem legitimum successorem Molin.*de justit.& jure tract.* 2. *disp.* 634.Solorz.*de jure Indiar.tom.*2.*lib.1.c.* 2. *n.* 35. Alph.de Olea *de cession.jurium tit.*3.*q.*4.*n.*14 Præcipitor meus nunquam satis laudatus Melchior de Valent.*illustrlib.*3.*tract.q.*4.*c.*1.*n.*9.Prout etiam minis terum non possunt esse in suspenso, *L. si ex duobus §. sed,& Marcellus.ff.de in diem addict. L. fin. in fin. ff. commun. prad. L. neque utilem.ff.ex quibus caus. Majores.glos.ff & DD.commun.in L.si ego ff. de solut.* Vincent. Fusar. *de subst.q.*58.*n.*6.Molin.*lib.1.c.*39. *n.* 9. & 10. Solorz. *d.c.*2.*n.*35. Quare,cum ille talis, cui successio auferitur, dominio privetur ; dicendum est Principis potestatem restringendam ad utilitatem publicam,vel necessitatem,cui alio modo provideri non potest, quam auferendo vocato jus successionis. Siquidem ipse Castillo fatetur, ad auferendum dominum non sufficere causam publicæ utilitatis ; si et alio modo consuli potest.

Si vero agatur de auferendo jure sequentibus successoribus vocatis ad Majoratum ; idem jus constituit oportet, quia licet spes inserta non diesturus esse in bonis *L.fin.ubi D.D.C. de postl. L.unica §.fin.antem aliquid C. de caduc. tollend.* Crespe de Valdaura *observ.*14.*n.*14.& dicatur res salvo filia feminam vigilantis, & desiderium ; immo fere nihil : ut cum Tiraq. Hermos. & alis docet Oliea *de cessionjurium tit.*3.*q.*10. *n.* 12. Tamen si spes

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

est certa, & infallibili, idem est quid esse nostrum, quam in spe infallibili. *L. spem. ubi Bald. C. de donat. L. neque emptio ff. de emtorab. empt.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. glos. 5. n. 5. & post leges cupiditatis, glos. 1. n. 26.* Castaun. *cons. 7. n. 29.* Hæc 77 namque spes dicitur esse in commercio, & potest in contractum deduci, donari, & vendi *L. 1. L. nam hæc modo ff. de hæredit. vel act. vend. L. exempto 11. alias L. empturem §. ult. ff. de action. empti d. L. neque emptio, d. L. spem C. de donat.* Anton. Gom. *l. 2. var. c. 2. n. 7.* Soloz. *d. tom. 3. lib. 1. c. 17. n. 24. &* 35 Lattea *decis. 39. n. 10. & alleg. 11. n. 3.* Leotard. *de usur. q. 16. n. 2. & q. 17. n. 18.* Oles. *d. tit. 3. q. 10. n. 14.* Valas. *cons. 13. 5. n. 12. &* 13. Capyc. Latro *decis. 2. n. 10. &* 11. Adeo ut in venditione spei habeat locum remedium *L. 2. C. de rescind. vendit.* ubi Pinel. *1. p. n. 6.* Giurb. *de successione, d. §. 1. glos. 10. n. 60.* Unde cum spes, quam habet substitutus, seu vocatus ad successionem Majoratus, sit probabilis, 78 & quodammodo infallibilis, & sic jus considerabile illi competat ex vocatione, sive provenat ex contractu, sive ex testamento, non poteit eo jure per Principem privari sine publica, & justa causa Molin. *lib. 1. c. 8. n. 31. & lib. 5. c. 3. n. 11. 12. &* 22. Lattea *dec. 8. n. 74. &* 75. Miesca *de Major. in init. 2. p. n.* 47. 48. & 51. dicit communem Purpurat. *cons. 490. n.* 28. *& cons.* 500. Bossius *tit. de Principe. n.* 22. 1. 97. *&* 100. Cald. Pet. *in L. si curatorem verb. in integrum n.* 31. Addent. ad Molin. *d. lib. 1. c. 8. n. 28. vers. & cum Authore hic.*

Cum igitur par, & eadem versetur ratio in causa, quo aufertur dominium, & ia eo, quo tollitur jus ex spe succedendi in spe probabili; eadem, quæ in uno causa publicæ utilitatis, & necessitatis desideratur, requiritur in alio: Et sic talis esse debet ut absque mutatione vocationum utilitas publica sequi non valeret, vel publicæ necessitati consuleret. Prout eam requirunt D.D. in casu privationis dominij: ut ipse Castill. fatetur. Et ideo recte ostenditur lapsum fuisse Castill. *in d. c. 28. n. 2.* & 3.

Ex dictis inferitur intellectus ad *Ordinat. lib. 4. tit. 100. §. 5. & seqq.* ubi ex causa publicæ utilitatis 79 disponitur, quod si in una, & eadem persona junguntur duo, vel plures Majoratus; quorum quilibet ascendat ad valorem redditum quatuor millium ducatorum, vel amplius; tunc si per viam Matrimonij conjunguntur prædicti Majoratus, eligat Primogenitus unum, & alter secundogenitus deferatur; quamvis juxta formam institutionum Primogenitus ad utrusque successionem vocatus sit. Quod ita dispositum declarat *Ordinat. d. §. 5.* est causa publicæ utilitatis, quæ versatur in eo, quod sint plures Vassalli divites qui Regi, & Regno valeant inservire; & ne fundatorum memoria extinguatur, & confundatur, si in una, & eadem persona conjungantur duo Majoratus provenientes ex diversis familiis. Et apud Castellanos idem dispositum fuit in *L. 7. tit. 7. lib. 5. Recopilat.* quam exornat Castill. *lib. 6. c. 14. n. 38.* Lattea *alleg. 115. n. 32. 51. & seqq. & decis. 51. &* 52. Phræb. *2. part. decis. 31.* Gama *decis. 17.* Soloz. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 22. n. 57.* Et novissime Roxas *de incompatib. Mayor. at. p. 8. c. 1.* Ubi latissime rationes decidendi ad dictam Ordinationem expendit.

Sed an lex Regia procedat eo tantum casu, 80 quo loquitur: Nempe, quando duo vel plures Majoratus conjunguntur per viam Matrimonij: vel etiam casu quo jungantur in eadem persona per viam successionis, Dubium est: Et pro parte affirmativa stant Palador. *rerum quotid. lib. 3. q. 5.* Castill. Sotomay. *lib. 3. c. 28. & n. 20. vers. ad 25. & lib. 3. p. c. 17. n. 7.* Lattea *decis. 51. n. 20.* Soloz. *d. lib. 2. c. 18. a n. 42.* Et late consequitur Roxas *d. c. 1. a n. 37. cum seqq.* Qui consideratis utriusque partis fundamentis ait n. 47. quæstionem esse ambiguam, ac dubitabilem, immo gravissimum: prout etiam fateur Castill. *d. c. 1. 77.* Ubi *n. 38.* asserit quod hoc dubium Regia declaratione indiget: Et ipse Roxas *n. 49.* veritatem quæstionis examinare recusitdicit tamen Reipublicæ utilius esse affirmativam partem tueri.

Verum enim vero negativam contrariam sen- 81
tentiam amplectuntur Miesca *de Major. 1. p. q. 50. num. 8. & 2. p. q. 4. allat. 8. num.* 327. Lata *de annivers. lib. 2. c. 5. num. 13. & seqq.* Valenz. *cons. 69. à num. 46. usque ad.* 50. Pax *de tenuia c. 37. à num.* 189. *usque ad* 201. Et pro hac parte judicavit nostet Senatus tefte Phrbo *1. con. dec.* 151. ubi late: & cum ea tranit Lattea *alleg. 115. num. 54.* Quapropter tam ex fundamentis, quæ superius citati adducunt pro negativa sententia, quam propter authoritatem Senatus ab ea recedere non auderem.

Deinde dicendum arbitror Principem posse jus 82
succedendi Primogenito auferre, & in secundogenitum Majoratum transferre; si Primogenitus, qui sit ex Magnatibus Regni, uxorem duxerit ex sanguine Hebræorum in dedecus suæ illustris familiæ. Et hanc reputo justam, & publicam causam: quia interest Reipublicæ, ut magnæ, & illustres familiæ conserventur: ut ex variis sacræ Scripturæ locis tradit Testat. *in q. 11. fol. 292. col. 3. vers. ista tamen certitudo, & in c. fin. n. 17. in comment. in lib. Iudic.* quem tefert, & sequitur Capyc. Latro *decis. 192. n. 6.* & 7. Et verissimum est, quod ab illustribus, & Magnatum familiis recipit Monarchia firmamentum: Ulpian. *in L. 1. §. fed, & de si servus ff. de ventre inspiciend.* ubi: *Ut Ordinem dignitatis, familiarumque salva sit*: notat Annæus Robert. *lib. 2. rerum iudicat. cap. 4.* cujus verba sunt: *Nos autem Monarchia vis, & robur ac Regalis potentia firmamentum ex illustrium, & Nobilium familiarum dignitate reputamus.* Decian. *cons. 53. n. 21. & cons. 1. n. 289. & 290. lib. 1.* Molin. *lib. 1. c. 2. n. 3. & c. 18.* Capyc. Latro *dec. 192. n. 2.* Et dixit Bald. *in c. intelletto vers. fratrem de Iureiur.* quod honor Regis augetur per dignitatem subditorum, Boetrus *in lib. de ration. status in proœm.* Castiol. *lib. 3. c. 6.* Cassan. *in Catal. glor. mund. p. 5. consid. 15. &* 19. Hieron. Roman. *de Repub. gentil. lib. 4. c. 13.* Ideoque Civitas magis beata dicitur, quæ majoribus dignitatibus fuleitur ad condecorandos honore Cives Valenz. *cons. 8. n. 33.* Escob. *de purit. sang. 1. p. q. 3. §. 2. n. 37.*

Plane patos, & maculatos commiscere contra 84
bonum Reipublicæ, & ejus authoritatem cenfetur: Ita *L. 1. §. 8. si servus, ff. de ventr. inspic. L. super statu 9. C. de quæst.* Escob. *d. 1. p. q. 2. n. 33.* quia macula semel contracta manet in genere indelebilis, *L. fin. ff. de statu liber.* Escob. *d. 1. p. q. 4. & 7. n. 88.* & inficit omnes, qui provenunt à maculato, & radice infecta, argum. *text. in L. si vivo matre C. de bon. matern. L. fin. C. de verb. significat. et c. 1. & hæc autem de bisyrgius in feud. dari pos. L. ult. ubi glossf. C. de natur. liber.* Tiraq. *de primog. q. 12. num. 15.* Mantic. *de tacit. lib. 23. tit. 17. n. 10.* Decius *cons. 424. n. 20.* Escob. *de purit sang. 1. p. q. 4. §. 4. n. 144.* Est enim sanguinis impuritas velut quædam servitus realis in genere, & familia constituta; quæ sicut tota residet in toto, ita tota resi-

det

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

det in qualibet ejus parte juxta text. *in L. sicut.9. ff. de servit. L. certo generi* 13.§.1.*L. via constitui.* 23.§.*fin.ff.de servit.rustic.*ita similiter macula tota residet in singulis de familia; sicut constitura est individualitas in universo genere:eleganter Escob. *d.t.pol.*11.§.3.n.40.Ubi n.35.quod macula est ipsis jus reale toti descendentiæ inhærens.

Unde indecorum est parentibus, & cæteris consanguineis;quod is, qui ex clato,mundo, & puro sanguine natus est, matrimonium contrahat cum eo vel ea,qui defendit à genere Harberorum, vel alterius nationis infectæ, per hujusmodi tamque Matrimonium denigratur tota familia illius, qui est sanguine clarus, & purus: optime Fontan. *de pacl.nupt.claus.*5.p.1.n.103.Escob.*de purit.sang.*1. *p.*4.§.1.*n.*88.

Et insuper,ut Regis honor augeatur ex dignitate subditorum: ut diximus *supra n.* 83. ita ex dignitate, & imperitate Nobilium, & Magnatum minuitur,& quodammodo dehonestatur. Unde interest Reipublicæ,Regis & Monarchiæ ob publicam utilitatem,ut Nobilium familiæ in sanguinis puritate conserventur. Quod fieri non poterit; si hæc Matrimonia permittantur. Atque ita nulla potest justior, & utilior Reipublicæ causa considerari ad privationem Majoratus in eo, qui degener voluit institutorum Majoratus familiam denigrare. Maxime si ejusmodi secretum, quo is indignus in bonis Regiæ Coronæ esset successurus.

Vos autem ô Nobiles, & Regni Magnates, quos summe ex corde diligo, monco quidem, ut omnino hæc turpia connubia fugiatis; ita enim,ut puritas sanguinis saltem accessorie nobilitati inseit; si quidem qui impurus est maxime ex parte patris non potest nobilis declarari.Gutierr. *lib.* 3. *practl.* 9.*n.*9.9.Valenz *consp.*31.*n.*36.Christoph. de Pax *de tenuta c.*13.*n.*48.Escob.*d.p.*1.*q.*13.§.3.*n.*21.& 35.Ita macula sanguinis nobilitatem perimit,quia turpis est,& contra bonos mores judicatur, liceteque, ac impune spernitur L. *reprehendenda C. de insit.& subsit.*Socin.Jun.*cons.*5.*n.*2.*lib.*1.Escob. *d.*1.*p.*4.§.7.*n.*93. Immo acerbissima generis nota dicitur à Patin. *decis.*267.*n.*13. Escob. *de purit. sang.*2.*p.*4.*art.*1.*n.*13.2.Qua ratione eum ad Principem spectet vassallos, & maxime Magnates in bonis mortibus continere juste poterit degenerem Majoratus successione privare.Quod quidem menti institutorum congruens, & conveniens judicandum est; & credendum,quod fi de casu cogitarent, ita disposuissent, si interrogatentur, Quo fit, ut tanquam verisimilius dispositum censeatur: *L. cum res* 47.*ff. de legat.* 1.*L.non aliter* 79. *ff.de legat.*3.*Isi.in L. si extraneus n.4.ff.de conditi. causa data,*Gama *decis.* 206.*n.* 12. & *decis.* 224.*n.* 13. Spin. *de testam. in rubr.* 1.*p. gloss. n.* 48. Valasc. *consult.*193.*n.*5.Cyriac.*contr.*415.*n.*13.14. & *seqq.* Sarfeiic. *decis.*193.*n.*4.Solorz. *d.tom. lib.* 2. *c.*6. *n.*2.Cassanea.*cons.*4.*n.*16.Valenz.*cons.* 119. *n.* 114. Unde Principes ejusmodi verisimilem mentem testatoris juste poterit Primogenitus successione privare ob præditam causam.Vos itemm Magnates, & Nobiles monco, ut qui nobilitate quasi innata justæ gloriamini, avorum vestigia, & mores insequamini; ne patram ab eis Nobilitatem ob egregia facinora maculetis. Fugite turpes, & caducas divitias, quæ facile consumuntur manente in æternum infamia, & macula, quæ immorabilis est, & perpetua, postquam genus coinquinavit Escob. *d.* 2.*p.* 6. §. 3.*n.*23.

Modo venit in consequentiam resolvenda quæstio: An Princeps possit concedere licentiam alienandi bona Majoratus, vel fideicommissi? Qua in parte supponendum est, bona Majoratus, & supporta restitutioni, nullo pacto posse alienari Anton. Gomez in *L.* 40.*Tauri n.*81.Pinel.in *L.*1.*C.de bon. matern.p.*1.*n.*10.1.Molin.*de Primogeb.q.* 1.*n.* 21. Noguet.*allegat.*194.*n.*77.Solorz. *d.* 1. *tom. lib.* 2. *c.*14.*n.*9.Cyriac.*controv.*13.*n.*24.*& seqq.*nisi In casibus,de quibus videndi sunt Valent.*cons.*1.14.*n.*14. Cæsp.de Valdaura *observat.*106.*n.*8.Fusat.*q.* 541. & 530.531.532.533.534.& 535.Hieronym. Leo *decis.* 90. Tapia *decis.* 20. Quæ deveniendo ad quæstionem propositam constituo cum excitatte Molin.*de Primogenib.*4.*c.* 3. Qui cum resolvendo autumat, quod licitum, & ita ut Princeps sine causa non potest motare fubstitutiones, & vocationes Majoratum,vel eatum formas mutare; ita etiam sine causa non possit concedere licentiam ad alienandi bona Majoratus At vero subsistente justa, & publica causa, vel quæ concernat utilitatem Majoratus, tunc valeat alienandi licentias concedere;per ea quæ supra notavimus; & ita praxis observat Anton.Gom.in *L.*40.*Tauri n.* 89. Spino *in rubr.de testam.2.n.gloss.n.*24.Et in Regno Castellæ de Regalibus esse dare licentiam alienandi bona subjecta fideicommisso; tradit Ripol. *de Regalib. c.*49.*n.*2.& illam publicam esse dicit Molin.*d.c.* 1. *n.* 2. Si Majoratus possessor facultatem petierit ad alienanda, vel hypothecanda bona Majoratus, ut Regi in bello] deserviat, vel eundem comitetur in publica aliqua expeditione], quæ Regni publicam utilitatem contingat. Et pro eadem causa cum facultate Regis posse bona Majoratus censui fuponi docent Molin. *lib.* 1. *c.* 8.*n.*28.Larrea *allegat.*11.*n.*48.Noguet.*allegat.*3.*n.*28. & 178. Catol.Tapia *decis.*20.*n.*14.15.& 36.Castill.*lib.* 5. *controvcap.*16.*n.* 33. *vers. e contrario.* Item erit legitima causa, quæ utilitatem, vel necessitatem ipius Majoratus concernit, ut puta si ad reficiendas res majoratus facultas concedatur; vel ad eas augendas,vel meliorandas, aut pro debitis institutoris solvendis Majoratus enim possessor non tenetur de fructibus facere magnas expensas, quamvis ad modicas obligetur Valasc. *consult.*21.*c.* 4 *n.*6. Molin.*lib.*5. *c.* 27. *n.* 7. Glosb. *ad consuet. Mesan.c.*15.*gloss.*4.*n.* 27. & 28. sequitur Castill. *de alienc.*45.*n.*7. Unde pro reficiendis, & conservandis domibus, aut rebus Majoratus justissima erit licentia aliqua bona alienandi, ut totum conservetur.

Similiter si urgeant creditores institutoris Majoratus, non solum ex licentia Regis, sed etiam absque illa valebit tenum Majoratus venditio *L. filius familias* 5.*Divi o* 2.*ff.de legat.*1. *L. cum fideicommiss. libertati L.* pen.6. *praedium, ff. de legat.* 2. Molin.*lib.*1.*c.*10.*n.* 1.& *lib.*4.*c.*6.*n.*1. sive emptor fuerit sciens, sive ignorans institutionis Majoratus Alphonf.de Olea *de ression. jurium tit.* 1. *qu.n.*38.Glosb. *de succesf.feudor.*5.1. *gloss.* 5. *n.*24.Valenz.*cons.* 114. *n.* 14. Cæsp. de Valdaura *observat.*106. *n.* 8. Fusat *de subsitit.q.* 541. & facit *Ordinac.lib.*3.*tit.*93.*in pr.*

An vero dos dicatur justa causa ad concedendam facultatem ad alienanda bona Majoratus,vel subjicienda censui, vel hypotheca? Dubium est. Si enim agatur de bonis fideicommissi non dubitatur posse alienari ob causam dotis, vel donationis propter nuptias descendentium institutoris? *Auth. res qua C.commun.de legat. L.mulier* 5. *cum proponeretur, L. a filia ff. ad S. C. Trebell.* Anton.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Gomez *in L.40.Tauri n.87.Covarr.lib.3.var.c.6. n.16.Palac.Rub.in rubr.de donat.inter 5.16. Molin. d.lib.4.c.6.a.n.4.Surd.decis.61.a.n.1.cum seqq.* Cannunę *decis.53.n.3.& 6.Peregr.de fideicommissart. 42.n.86.Nogueir.allег.17.n.22.Cancer. lib.1.var. c.9.n.164.Franc.Vivius decis.8.n.1. & 16.Castill. de alim.c.36.a.n.34.Intrigilol.de subfist.cent.3.q. 73.n.154.Sarlabat.decis. 159. n. 4.* Quod procedit non tantum, quando sola prohibitio legis alienandi interest, sed etiam quando expressa fuerit à testatore *Covarr.d.c.6.n.10.* Auton *Gom. d.n.87.* ubi communem dicit Tiraq.*de primog. q. 61. n. 7.* Molin.*d.lib.4.c.6.n.10.Surd.d.dec.61.n.5.* Cancer. *d.c.9.n.172.*Castill.*d.c.36.n.53.& 54.*Franc.Vivius *d.n.26.*Cevall.*q.743.*Cassanat.*cons.34.n.30. & 31.* Sanfelic.*decis.199.n.20.*

95

Deinde procedunt superius dicta respectu dotis tam in Matrimonio carnali, quam spirituali

96 Gratian.*c.53.n.21.*Fontan.*de pacti. nup. t. clausf. 5. gl.5.p.2.n.60.*Fusar.*d.q.53.n.28.*Sanch.de Matrim.*lib.4.disp.26.n.7.*Castill.*d.alim.c.36.§.8. n. 1.* Tondut *resol.Civil.c.180.n.7.*Iterum procedit prædicta resolutio tam in constitutione, quam in restitutione dotis; quia propter eam permittitur alienatio rei subjectæ restitutioni Covarr.*d.c.6.n.10.*Molin.*d.c.6.n.7.*cum plures Surd, *decis.61.n.1.*Castill. *d.c.36.n.30. & seq.* Ubi quod hæc est verior opinio.Fontan.*de pacti.nup.t.clausf.5.gl.3.p.4.n.2.* Fusar.*c.53.n.22.* Hoc tamen casu constare debet de vera numeratione dotis, ita ut confessio de recepta dote non præjudicet fideicommissario Cancer. *d.lib.1.c.9.n.182.& 183.*Ubi, quod confessio nocebit fideicommissario in his casibus, in quibus

97 probat contra creditores Cassan.*cons.54.n.34.*Peregr.*de fideicommissart.42.n.83.*Castill.*d.c. 36.§. 6.n.1.*Fontan.*d.glos.3.p.14.n.10.*

Limitanda tamen est prædicta conclusio respectu defensentium à testatore institutore fideicommissi; non respectu transversalium, aut extraneorum Covarr.*d.c.6.n.10.*Auton.Gom.*in d. L. 40.n. 87.*optime Molin.*d.lib.4.c. 6. a.n. 3.* ubi communem dicit Cancer.*d.c.9.n.164.*Castill.*d.cap. 36. n. 30.& seqq.*Tondut.*resolut.Civil.cap.180.n.1. & 2.* Antonin.Amat.*resolut.73.n.45. & 46.* Intrig.*d.q. 73.n.172. & seqq.*Fontan.*d.clausf.5.glos.3.p.2.n.118.* Cresp.de Valdaura *observat.22.n. 188.*

98

Secundo intelligo, ut possit fieri alienatio ex causa dotis eo tantum casu, quo non extant alia bona libera: secus si extarent 5. *§. vero in Auth. de restit. & eaque parit.d. Auth. res quæ,* Molin. *d.c.6.n.15. & seqq.* Tiraq. *de Primog. q. 61.n. 13.* Surd.*decis.52.num.4.*Cancer.*d.c.9.num.* 170. 173. Castill.*d.c. 36. n. 43.* Franc. Vivius *decis.* 18.n.27. Tondut.*d.c.180.n.11.*Fusat.*q.531.n.108.*Intrigil. *d. q.73.n.163.*

99

Tertio intelligo, ut bona fideicommissi alienari nequeant; si ex fructibus fideicommissi dos constituat, aut restitui possit; dummodo fructus extent tempore constitutionis, aut restitutionis dotis.Molin.*d.c.6.n.15.*Castill.*d.c.36.n.41.* Sanfelic. *decis.199.n.14.*Fusat.*q.531.n.119.cum seqq.*Barbos. *in L. 1. ff. solut. Matrim.4.p.ex n. 20.*

100

An autem dicta dispositio text. *in Auth. res quæ*, procedat in Majoratibus Hispaniæ; ita, ut bona prædotæ, vel restitutione dotis possint alienari: Dubium est. In quo Molin. *lib.4.c.6. n. 19.* Distinguit inter dotes, quas tempore mortis institutor Majoratus solvere erat adstrictus; & inter eas, quas non tenebatur solvere tempore, quo mortuus fuit; sed verisimile, quod si viveret, eas solvisset, vel etiam certum sit, quod si vivere, solvere tenereturEs ait primo casu non extantibus bonis Majoratus liberis, vel fructibus posse bona Majoratus in hæc causam alienari, quasi debita dotium; & alimentorum, institutoris debita censentur: Secundo verò casu non procedat dispositio, *d. Auth. res quæ.* Et adducit rationem differentiæ, nempe, quod in specie text *in d. Auth. res quæ*, tantum loquitur de fideicommissis, in quibus privata utilitas versatur. Unde ad Hispanorum Primogenia trahi non valet, cum in illis non favor privatorum, sed publicus versetur. Et cum Molina videtur sentire Pinelian L.1.*C.de bon matern.3.p.n.102.*Barb. *in L. 1. ff. solut. Matrim.4.p.n.130.vers. contrarium attamen,*Cevall.*commun.contra commun.c.* 743. & Molinæ opinionem tuetur Castill. *d.c. 36. a. n. 37.* usque ad *n. 68.* quam consuetudine approbatam tradunt Pinel & Barbosubi supra.

Contrariam tamen opinionem defendunt Menoch. & ab eo relati *lib. 4. præsumpt. 189. n. 17.* *cum seqq.* Tiberian.*decis.1.92.n.4.* Fontan.*de pacti. nupt.clausf.5.glos.1.p.2.n.102.& seqq.* Quæ opinio mihi magis arridet; quam etiam tenet Sanfelic.*decis.199.n.10.*Sed à recepta Hispanorum sententia recedere non audetem.

Nihilominus tamen Majoratus bona pro dote seu restitutione dotis possessoris, vel successoris Majoratus cui Regia facultate obligari quotidie videmus. Et ita fieri posse compertum est dummodo ipsius Majoratus bona non alienentur. Quod optima cautione fieri non est dubium; Interest nimirum Reipublicæ Magnates, & Nobiles, possessores, vel successores Majoratuum, vel bonorum Regiæ Coronæ; ut similes sibi nobiles uxores ducant, ut integra Familiarum Nobilitas conservetur, quod consequi cum difficultate poterit; si Possessor, vel Successor Majoratus, qui alia bona non habet præter vinculata, nulla data securitate ad restitutionem dotis, & satisfactionem arrharum ex otem quærat. Atque ita validas censeo facultates, quæ à Principe concedi solent ad obligandas bona Majoratus in hanc causam, ut ex illius redditibus dotis restitutio fiat, & arrhæ solvantur; si tempore restitutionis, & solutionis arrharum, nulla alia maritus bona possideat libera. Quæ resolutio probatur ex dictis supra, dum diximus *n.* 38. posse bona Majoratus alienari ex causa dotis, vel restitutionis eorum, quos Institutor Majoratus tempore mortis dotare tenebatur: hæc enim ratio fortius adstringit respectu possessoris, vel successoris Majoratus, quàm aliorum. Et notabis, quod concessa facultate alienandi bona majoratus, ut expresse alliquid fiat, emptor solvèdo pretium securus manet, quamvis id factum non sit *L. 1. §. non autem, l. fin. ff. de exercitor, action. L. liberis in principio. ff. de negot. gest.* Molin.*lib.4.c.4.n.12.* Surd.*decis.* 156. Lar. *alleg.75.n.16.*Callanat.*cons.9.n.* 95. Maldonad. ad Molin.*d.c.4.n.22.*Nogueir. *allegat.14.n. 95.* Vide tamen Castill.*de alimentis.c.36.§.3.* Et observa, quod si facultas ad alienanda, vel obliganda bona Majoratus fuit per subreptionem obtenta, utique alienatio nulla erituet tenet Carleval *de judic. tit. 3. disp.2.n.8.& 10.* Salgad.*in tab.primb.p.2.c.37.n.* 14. Et ita judicavit Senatus me referente die 17. Augusti anno 1668. in lite Egas Moniz de Sylva cum Ioanne de Siqueira da Cunha, Scriba Dominico Luis de Oliveira Et videndus Valeron. *de transall.tit.4.q.1.num.* 26. Quæ autem requiruntur ad validitatem facultatis à Rege obtentæ: Et an sequens successor majoratus audiendus sit

101

102

103

104

105

ante

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ante concessionem? Videndi sunt Molin. lib. 1. c. 8. n. 33. ubi latissime Adlentes Castill. lib. 3. c. 22. & Sarmient. stellar. lib. 7. c. 9. n. 1. Et de pluribus quæstionibus circa prædictas
106 facultates videndus Salgad. in labyrint. p. 1. cap. 39. Adverto tamen, quod in imperatione harum facultatum solent passim fraudes committi; & ideo magna cum circunspectione debent Palatini Senatores procedere, & potius eas denegare, quam concedere, quia valde odiosæ sunt Salgad. in labyrint. p. 2. c. 10. n. 73.

Pro eadem causa dotis solet Princeps donatarius bonorum Coronæ licentiam concedere ad obligandi bona Coronæ; ita ut, & bona majoratus, de quo latius alibi agendum erit Deo dante.

Et pro coronide dicendum est, quod Princeps
107 non potest revocare privilegium concessum non subdito juxta doctrinam Bartol. in L. quisquis parvis C. unde liberi, Decius cons. 286. n. 6. Cardinal. in repetit. c. perpendimus in princ. de sentent. excommunicat. Castr. L. digna vox, C. de legib. circa med. vers. nota pro terris Ecclesiæ, Cevall. de cognit. per
108 litem violentia c. 40. in princ. Salgad. de protect. p. 1. c. 1. prælud. 5. n. 358. Gabr. Petrucci consil. 20. n. 23. Cyriac. controv. 13. n. 60. Unde privilegio concesso Regi per Summum Pontificem non censetur Pontifex derogare, nisi id expresserit, Farinac. decis. 48. n. 8. p. 1. Castill. de vert. c. 36. n. 28. Nogarc allegat. 39. n. 32. & 33. Diana resolut. moral. p. 1. tract. 1. resolut. 6. Salzed. de leg. polit. lib. 1. c. 7. n. 31. Neque inceps revocare potest privilegium concessum Ecclesiæ Luc. de Penna in L. sin. n. 64. C. de locat. prædi. Civili. lib. 11. Felin. in c. ad Apostolicam. n. 1. de simonia: A qua opinione non esse recedendum in judicando, & consulendo tradit Jason. in L. non amplius §. si certum n. 14. ff. de legat. 1. Mart. de jurisd. 4. p. cent. 1. casu 51. à n. 15. cum seqq. Salgad. de protect. p. 1. c. 1. prælud. 5. n. 355.

CAPUT XII.

De potestate creandi Magistratus.

SUMMARIUM.

1 *Antiquitus antequam essent leges, non erant Magistratus: sed populus Regis arbitrio regebatur, & post leges Magistratus introduxit suave.*
2 *Magistratus sunt executores legum.*
3 *Romulus lege lata creandorum Magistratuum potestatem Populo concessit. Et quid postea observatum exactis Regibus.*
4 *Transitus Imperii in Imperatorem solus Imperator Magistratuum creandorum potestatem assumsit.*
5 *Potestas creandorum Magistratuum est de Regalibus; & quidem majoribus: ut n. 6.*
7 *Reus est læsæ Majestatis, qui proprie auctoritate Magistratum in se sumit, & tanquam vitio malo aliquid gerit.*
8 *Læsæ Majestatis reus est ille, qui injusse Principis exercitum comparavit; & qui successorem dictum non admisit.*
9 *Magistratum suscipere ab alio, qui Rex non fuerit, nemo potest.*
10 *Interest Reipublicæ, quod omnis jurisdictio sit penes unam Majestatem à qua derivatur in omnes tanquam à fonte.*
11 *Jurisdictionem etiam minimam nemo habere potest nisi à Principe non recognoscente superiorem, sive mediate, sive immediate.*
12 *Concessa per Principem jurisdictione alicui non potest donatarius constituere Judicem forinsecum; neque Judices, & Tabelliones ejus nomine posse vocari, nisi id expresse in donatione continetur.*

Electio Judicum, & Decurionum pertinet ad populum, non ad dominum jurisdictionis. Ib.
13 *Judices, & officiales electi à populo jurisdictionem exercere nequeunt, nisi obtenta confirmatione à Præside, vel Senatoribus Palatii.*

Electi non à populo, sed à Rege jurisdictionem accipiunt. Ib.
14 *Electionem confirmans cum facere videatur.*

Judices electi, & Decuriones ad annum tantum inservire possunt. Ib.
15 *Magistratus, vel sunt majores, vel minores. Majores dicebantur qui habent merum, & mixtum imperium, Minores, quibus minus imperium concessum est.*
16 *In Regno neque Judices Ordinarii, vel Forinsei, neque Præsides Provinciarum in criminibus penas ordinariis imponere possunt; sed lata sententia tenentur appellare ad Senatum.*

Senatores tamen in hoc Regno sunt Judices majores; cæteri inferiores. Ib.
17 *Regis cura maxima esse debet in deligendis optimis Magistratibus.*
18 *Magistratus debet esse vir bonus.*
19 *Principes bonos ad Magistratus eligere tenentur.*
20 *Ad Senatorium dignitatem debet eligere viros sapientes, probatos, non probandos.*
21 *Justitia est omnium virtutum præclarissima.*

Et vide plura de laudibus justitiæ Ib.
22 *Principem nihil magis decet, quam justitiam colere, & sua cuique jure servare; quia sine illa nihil potest consistere.*

Justitia administratio magis necessaria est, quam belli. Ib.
23 *Judex debet habere duplicem salem, scilicet scientia, & conscientia in mente sua secundum* Baldum.
24 *Magistratus scientia legalis debet esse peritus, & habere mentem boni, & æqui.*
25 *Ignorantia Judicis maximum Reipublicæ infert detrimentum.*

Et est calamitas innocentis. Ib.

Judex omni tempore, & ætate studiis incumbere debet. Ib.
26 *In Magistratu non solum scientia, sed & experientia desideratur.*

Praxis dicitur scientia directiva. Ib.

Leges in scholis discutiuntur, in Palatiis digeruntur Ibid.
27 *Qui eligi debent in Senatores. Et qui sint magis idonei.*
28 *Senes potiori eligendi sunt in Senatores quam juvenes.*
29 *Senes consultur prudentissimi, & quo quisque senior est, eo prudentior.*
30 *Senes ad regimen Reipublicæ juvenibus sunt præferendi.*

Senatus dictus fuit à senibus & à patribus, qui Senatores dicti sunt; patres ex ætate Senatores vocabantur. Ib.
31 *Consiliarii Principis senes esse debent; non tamen jam decrepiti, & omni sensu, ac ratione destituti.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

32 *Periculosum existimatur juvenes gubernatori Reipublicæ præponere; sed non reprobatur, quod in Senatum admittatur inter suos ætatis, vel alter juvenis.*

Cujus ætatis ad Senatum quis eligendus sit? Remisf. fol. 1b. Apud nos viginti quinque annorum ætas sufficit.

33 *Hominis naturale est timere hominem, & sattorum favoris, atque gratiam isforum.*

Sed Magistratibus debet habere fortitudinem, & patientiam. Ib.

34 *Peccata mortalitter, qui se impotentem agnoscit ad resistendum potentioribus, & judicandi munere se se ingerit.*

35 *Sapientia omnem expellit timorem.*

36 *Ambitus pluribus legibus punitur.*

Et interpretatur text. in L. unica, ff. ad L. Iul. de ambitu. Ibid.

37 *Simoniam dicitur committere, qui pretio, vel muneribus officia obtinet.*

Venditiones Magistratuum, ambitiones, & nundinationes semper fuere Reipublicæ lethales. Ib. *Et quæ ex his sequatur.* Ib.

38 *Qui nituuntur ad officia Magistratus, juraverdebent neque dedisse quidpiam, neque daturos fore per se, nec per interpositam personam pro administrationibus fortiendis.*

39 *Licitum est a Rege petere officia, & Magistratus extra illos casus, de quibus supra. Maxime, si sint litterii, virtutibus & bonis moribus nixi petierint.*

40 *Princeps non debet conferre Magistratus, & honores ad suffragium potentiorum, eorumque, qui ad latus ejus assistunt.*

41 *Magistratus divites esse debent, & non pauperes.*

42 *Pauperes, qui digni sunt, & probatæ, ac spectatæ eruditionis; si ex vita antecalla constat esse probos, non sunt repellendi.*

43 *Clerici. An sint eligendi ad Senatorium dignitatem? Disputant DD. Apud nos de consuetudine eligunt. Sed Princeps paucos admittere debet.*

44 *Magistratibus tam jure divino, quam humano omnis avaritia, rapacitas, ac munerum accepto est interdicta.*

Judex debet esse incorruptus, & à recepione munerum abstinere. Ibid.

45 *Princeps tenetur Magistratibus congruum salarium constituere à publico, & Regiis, reddituibus, & n. 47. & 48.*

46 *Præcipua causa constituendorum tributorum Principibus fuit ob administrationem Justitiæ, & ut subditus in pace contineretur, & ab injuriis vindicaverit.*

47 *Princeps tenetur subditis Justitiam gratis ministrare, non eorum expensis.*

49 *Officium suum nemini debet esse damnosum.*

Spes præmij, est laboris solatium. Ibid.

Præmio excitantur homines ad Regis servitium. Ibid.

50 *Salarium debet constitui congruum Magistratibus, ut honorifice vivere possint.*

Congruum non dicitur salarium, quod sufficit pro vita & sustentatione; sed debet constitui, ut eo queat mnis aliquam summam reponere valeant, ut senectuti consulant. Ibid.

51 *Homicidæ aquipatatur, qui Magistratus salaria auferet, vel minuit.*

Pretia rerum varia sunt, & nulla secundum copiam, & inopiam pecuniæ. Ib.

Monet Author Principem, ne salaria Magistratibus, & Senatoribus augeat. Ibid.

AB initio antequam leges essent conditæ, ita ut non adeant leges, ita nulli erant Magistratus; sed Populus sojo Regis arbitrio regebatur, ut notatur *in L. 2. ff. de orig. juris*, Alex. *in L. 1. n. 3. ff. de offic. ejus cui mand. est jurisd.* Marand. *de ord. judic. p. 3.* Cagnol. *ad rubr. ff. de orig. juris*, Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. n. 12.* Et probatur *lib. 1. Reg. c. 8.* ibi: *Da nobis Regem, qui judicet nos.* Postquam autem leges conditæ fuerunt, statim Magistratus sunt introducti ad justitiam ministrandam, atque expediendam Camill. Borrell. *de præst. Reg. Catholic. c. 21. n. 21.* observatur *in rubr. & in L. 2 ff. de orig. juris.* & probatur *in c. 1. in tit. que sint Regalia*, ibi: *Potestas creandorum Magistratuum ad justitiam expediendam.* Vanum enim esset leges, vel statuta esse in Civitate, nisi esset qui jura reddere possent, & leges adaptarent, secundum casuum contingentiam: ut dixit Pompon. *in lib. 1. Enchiridij*, & notant Salas *de legib. disp. 6. sect. 2.* Simang. *de Repub. lib. 5. c. 1.* Petr. Greg. *eod. tract. 4. cap. 5. in princ.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 1. n. 14.* Sunt autem Magistratus legum executores *L. 2. §. post originem. ff. de orig. juris*, & legum quidem fidi custodes: ut ex Arist. *1. Æthic* tradit Paul Xamar *de offic. Judic. q. 16. n. 34. p. 1.* Ubi quod lex humana per ora Judicum loquitur; & quod prudens Judex est anima legis; quia per Magistratus consequuntur homines effectum legis; hoc est, finem justis, ad quem leges conditæ fuerunt. Mastrill. *d. c. 1. n. 16.* Et quidem justitia bonum felicissimum Salzed. *de leg. Polit. lib. 1. c. 7. n. 15.*

Romulus cum Patritiosin Senatorum Ordinem optaret; ne Patritiis videretur esse propensior; legeata creandorum Magistratuum potestatem Populo concessit; ut tradunt Dionys. Halicarnas. *lib. 2.* Paul. Manut. *in lib. de legib. Romanor* & Prætæjus *in jurisprud. veteri* legem quintam Romuli transcribit his verbis: *Populus Magistratus creanto, legesq; suscipiunto, bella decernunto.* Et sic ex potestate commissa Populus Magistratus creabat: Ejectis verò à Roma Regibus, Populus summam Imperij assumpsit, & creatis duobus Consulibus annuallibus quibus totius regiminis curam commisit; legeque lata à Valerio Publicola Consule potestas creandorum Magistratuum eisdem data fuit; ità ut nemini, nisi à Popolo Magistratum habere licerat: et ex Prætæjo, Pompon. Festus & alijs docet Camill. Borrell. *de præst. Reg. Catholic. c. 21. a n. 3. cum seqq.* Sixtin. *de Regal. lib. 1. c. 1 5. n. 1. & 2.* Ubi de simili lege Venetorum verba facit. Et tunc temporis prædictam potestatem fuisse penes Populum probat Modest. *in L unica ff. ad L. Iul. de ambitu.* Translato autem à Populo in Imperatorem omni imperio, & potestate, ut *in L. 2. ff. de constit. Princ.* soli Imperatori creandorum Magistratuum potestas pertinere cœpit; prout totius Imperij regimen, *L. 1. C. de veteri jure enucleand. L. 1. potest. princ. C. de offic. Præfect. Prat. L. fin. C. de legib. c. ad Apostolica re judic. in 6. c. venerabilem de elect. Clement. 1. de jurejur. c. 1. §. Iudices, & ad decus de pace jurand. firm.* Quapropter creatio Magistratuum inter Regalia connumeratur *in c. 1. que sint Regalia c. 1. §. homicidium* ibi: *Ab Imperatore, vel ejus voluntate confirmati: de pace tenend.* Quod antea probaverat Modestin. *in d. L. unica ff. ad L. Iuliam de ambitu* in illis verbis ibi: *Hac lex in Urbe hodie cessat, quia ad curam Principis creatio Magistratuum pertinet, non ad Populi favorem*: facit text.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

in L. quidam consulebant ff. de re iudic. ibi: *Principes enim, qui es Magistratum dedit.* Et quod sit de Regalibus probat etiam *Ordinat. lib. 2. tit. 26. §.* 1. ibi: *Item poder fazer officiales de justiça, assim como fam Corregedores, Ouvidores, Juizes, Meyrinhos, Alcaides, Taballiaens, Escrivaes, & quaesquer outros officiaes deputados para administrar justiça.* Et quod hanc potestatem sit de Regalibus majoribus, quae ad supremam jurisdictionem pertinentes scribunt Sixtin. *de Regali lib. 2. c. 13. n. 3. & 23.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 10. n. 8. & c. 11.* Camill. Borell. *de praef. Reg. Catho. c. 21. a. n. 14. & c. 36. n. 23. & c. 72. n. 42. & seqq.* Avendab. *de exq. mandatap. 1. c. 1. n. 11.* Cabed. *2. p. dec. 43. n. 1.* Azeved. *ad rubr. tit. 1. lib. 2. Recopil. n. 1. & in L. 3. tit. 5. lib. 3. fud. n. 5.* Bovad. *in sum. Polit. lib. 1. c. 2. n. 17. & 18.* Gizub. *consf. 65. n. 11. & 12.* Castill. *de tert. c. 41. a. n. 17.* D. Joseph. Vela *2. tom. differt. 44. n. 35.* Salgad. *de retent. Bullar. 1. p. c. 34. n. 2.* Solorz. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 4. c. 10. n. 21.* Hozat. Montan. *de Regal. verb. potestas constituendorum Magistratuum n. 2.* Ripol. *eod. tract. c. 35. n. 143.* Attuliczus *de jure Majest. lib. 2. c. 4. n. 11.*

Unde fit, quod cum nemo nisi à Majestate Magistratum habere valeat, reus erit criminis laesae Majestatis, qui propria auctoritate in se sumpserit Magistratum, & dolo malo tanquam talis aliquid gesserit *L. 3. §. fin. ff. ad L. Iul. Majest.* Capella Tolos. *q. 401.* Capyc. *decis. 1. 30. n. 21.* Gratian. *discept. forens. c. 10. n. 18.* Goizd. Pap. *consf. 29. versf. incipit. illae in. arcetur.* Castill. *in consuetu. Burgund. de Justices vers. & droits voles n. 14.* Repugnat enim conditioni Magistratus potestatem habere à seipsoquam Magistratus à Magistro derivetur; id est à gubernio, quasi Magistratus ab alio gubernatus dicatur: ut ait Festus. Et ideo refte Tit. Liv. *lib. 9.* Appius Claudius accusatus à Tribuno Plebis, quod triennium, & fere menses ultra quam liceret, lege Æmilia, Censuram, & quidem solus geeret. Quod jam Regno simile erat. Et insuper illi obiecit Decemvirum ex eadem familia, qui in annum creatos, alterо anno se ipsum creaverit. Tertio nec à se, nec ab ullo creatus; privatus, falsetes, & Imperium obtinuerit; nec ante continuatio abstiterit Magistratu, quam obtuerint eum: male parta, male gesta, male retenta Imperia: Et Plutarchi *in Pelop.* Pelopidas, & Epaminondas captis accusati sunt, ex eo, quod Magistratum quatuor mensés, quam lege licuiliet tri melius gerendae causa injussu Populi retinerent. Idem nique est exercitum propria authoritate conscribere, aut traditū ultra legitimū tempus retinere. Quo de causa lege Julia Majestatis tenetur ille, qui injussu Principis exercitum comparavit, & qui fuecessorem datum non admisit *L. 3. §. eadem lege, ff. ad L. Iul. Majest. Ordinat. lib. 5. tit. 6. §. 2.* ubi Emanuel. Barb. Declam. *in tract. crimin. lib. 7. 4. 9. n. 14. & 6. 13. n. 7.* Cabed. *2. p. decis. 38. n. 6.* Capyc. *decis. 130. num. 9.*

Deinde non poterit quis Magistratum suscipere ab alio, qui Rex, seu Princeps non fuerit: quia tunc potius dicetur Magistratus illius, qui concessit quam Principis, qui nullo modo parietur, ut exercat Majestati Imperium, aut jurisdictio concedatur in suos subditos; Nam ut dixit Salustius ad Livium eam esse conditionem impetrandi, ut non aliter conset ratio, quam si uni reddatur, Tacit. *lib. 1. annal. in princip.* Neque duo in subditos unjus simul imperare possunt. Cum; ut dicitur in facra Pagina, nemo possit duobus dominis servire. Prout neque dominum apud duos in solidum esse potest. Qua ratione interest Reipublicae, quod omnis jurisdictio sit penes unam Majestatem, & ab ea derivetur, seu promanet in omnes tam Magistratus, quam Dominos vasallorum, tanquam à fonte: *Auth. confusione, qua de diguitatibus §. praterea cellat. 6.* Mastrill. *de Magistratibus §. praterea cellat. 6.* Ripol. *in L. si quis Decurio verb. Iudicii. C. Decur. lib. 10.* Camill. Borell. *de Praef. Reg. Catho. c. 21. n. 17. & seqq.* & cum Petr. Greg. Cavatt. Menoch. Greg. Lopez, & ali Latrea *allegat. 70. n. 3.* Bovad. *lib. 1. c. 12. n. 11.* Ripol. *de Regal. c. 55. n. 12.* Cabed. *2. p. decis. 9. n. 8. & decis. 13. n. 2. & decis. 43. n. 2.* Adeo ut nemo jurisdictionem etiam minimam habere possit, nisi à Principe non recognoscente superiorem, vel mediate, vel immediate Afflicte. *in c. 1. n. 1. in tit. quis dicatur Dous Comes, & in c. ad hoc de pace iuram. sum.* Hozat. Montan. *de Regal. verb. potestas constituendorum Magistratuum n. 13. pag. 136.* Alex. *in L. 1. ff. de iurisd. omn. Iudic. n. 1. in fin. & in L. Impe. 1. in n. 9.* Camill. Borell. *de praef. Reg. Catho. c. 21. n. 14.*

Unde dicendum est, quod quamvis Princeps alicui Magnati concedat Civitatem, vel oppidum cum jurisdictione, tamen ipse non poterit in Civitate Judicem, quem dicimus Forameum, constituere *ex Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 13.* Neque Donatarius appellari poterit Dominus terratum, neque Judices, & Tabelliones ejus nomine poterunt vocari; nisi id expresse in donatione continetur *Ordinat. d. tit. 45. §. 3.* quia licet jurisdictio ita concessa, tamen Judicum ordinatorum, Decurionumque, & cæterorum officialium electio non ad Dominum jurisdictionis, sed ad ipsum Populum spectat, *Ordinat. tit. 45. §. 1. & 13. Invitatio Ordinat. lib. 1. tit. 67.* Quod idem in Casselia observati probat *L. 2. tit. 2. lib. 7. Recopil.* Quā Judices Ordinarij à Populo electi jurisdictionem exercere 15 nequeunt, nisi obtenta electionis confirmatione à Praeside Provinciae, vel à Senatoribus Palatij juxta *Ordinat. de tit. 67. §. 8.* Quod etiam probatur ex text. *in c. avuriis de electi. lib. 6.* Palac. Rubr. *in rubr. de donat. inter §. 29. n. 3.* Phieb. *1. p. decis. 66. n. 12. & 13.* Et est notandum quod licet praedicti Judices Ordinarij eligantur à Popolo, tamen à Rege jurisdictionem accipunt: ut plene probat Latrea *allegat. 70.* Et fortasis ob eam rationem electiones indigent confirmatione Praesidis, vel Senatorum Palatij, ut dignoscatur jurisdictionem esse Regis, non Populorum, vel Donatariorum; cum enim confirmatio ab officialibus Regis fiat, ab eis nomine Regis accipunt jurisdictionem, siquidem confirmans electionem eam facere videtur *c. cum nobis c. nihil de electi. c. fin. eod. tit. lib. 6.* Natta *cons. 144. n. 1. vol. 2.* Latrea *decis. 4. n. 11.* Fontan. *de pact. nupt. clauf. 4. glos. 10. p. 1. n. 157.* 14 Hi autem Judices Ordinarij, & Decutiones à Populis eliguntur ad annum tantum juxta *Ordinat. lib. 1. tit. 67.* In quo Ordinatio secuta est doctrinam Isocratis in Nicloce *Orat.* 3. Aristot. *lib. 2. Polit. c.* 3. qui Magistratus non perpetuos, sed temporales esse eligendos docuerunt: Camill. Borrell. *de Magistr. lib. 1. c. 12. per totum*, Latrea *d. alleg. 70. num. 1.*

Notabis etiam, quod Magistratus vel sunt majores, vel minores, Majores dicuntur de jure communi hi, quibus judicij publici administratio est commissa, id est, qui habent merum, & mixtum imperium *L. 1. ff. de offic. Praefect. Praet. L. 2. ff. de* 15 *offic.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

offic. ejus, cui mand. est jurisd. Minores verò, quibus minus imperium concessum est: ut in *L. fin. C. de pedan. Jud.* notant Paul Montan. *de tutor. & curat. c. 35. n. 101. & 102.* Et videntur sentire Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 96. n. 10. juncto n. 18.* Barbos. *in L. cum Prætor. 12. §. 1. n. 247. ff. de judic.* nouvissime Gabr. Alveres de Velasc. *de Judice perfect. rubr. 11. annot. 2. n. 25.* Qui tamen *n. 26.* Ordinarios Judices, & Assessores inter majores Magistratus connumerat; quia habent merum & mixtum imperium. In quo ei assentire non possum: maxime in hoc Lusitaniæ Regno, ubi neque Judices Ordinarij,
16 vel Foranei, neque etiam Præsides Provinciarum in criminibus possunt ordinarias pœnas imponere: ut eas exequi valeant; sed prolata sententia ipsi pro parte justitiæ ad Senatum appellare tenentur juxta *Ordinat. lib. 5. tit. 122.* quamvis partes sententiis acquiescant: & delato processu ad Senatum ultima profertur sententia, quæ executioni mandatur. Præterquam in aliquibus casibus levioribus, quorum omnis jurisdictio Judicibus Foraneis, & Præsidibus demandata est. Unde verius puto, Senatores tantum dici Judices majores; cæteri verò inferiores, & minores: ut per Roland à Valle *cons. 7. n. 17. & seq.* Jas. *in L. 1. n. 8. C. de precib. Imper. offerend.*

Cum autem ad justitiam ministrandam Magistratus sint creandi; nemini dubium est, ut dixit Plato *lib. 5 de legib.* quòd cum magna res legum latio sit, siquis civitati per leges bene paratæ non idoneos Magistratus constituat quamvis leges bene positæ sint, tamen non modo id nihil
17 proderit, risumque movebit, verum etiam calamitates maximas civitatibus pariet: refert Simanc. *de Repub. lib. 5. c. 1. n. 4.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 1. n. 16.* Oportet igitur, quod Principis sit maxima cura in deligendis optimis Magistratibus: nam ut ait Plato *in primo Alcibiade*: Virtute prius ornatus ipse debet esse, quicunque, non sibi tantum, ac suis, sed Reipublicæ etiam, & iis, quæ ad eam spectant, imperaturus est: idem Simanc. *de Repub. lib. 5. c. 4. n. 5.* Et quidem, ut ait ipse Plato *lib. 1. de Repub.* Qui Magistratum gerere debent, probi, electique sint: nam ut oculi propria virtute privati male vident; ità anima propriâ virtute destituta male suum opus peragit. Necesse est igitur malam animam male imperare, atque curare, bonam verò hæc omnia bene facere. Simanc. *d. lib. 1. c. 4. n. 6.* Sed ut rectè dixit Camill. Borell. *de præst. Reg. Cath. c. 21. n. 21.* in eligendis talibus Magistratibus, qui justitiam expediant, hoc opus, hic labor est. Cum dicere possimus cum Virgil. *lib. 1. Æneid.*

Apparent rari nantes in gurgite vasto:

Proindeque debet Princeps imprimis advertere circa electionem Magistratuum, secundum Aristot. *lib. 6. Æthic. c. 12.* quod bonum nisi à viro bono videtur; pravitas enim pervertit intellectum, efficitque, ut circa principia rerum agen-
18 darum improbus homo fallatur. Et sic Magistratus debet esse vir bonus: prout talis dicitur in *L. vir bonus 18. ff. judicatum solvi L. continuus 137. §. cum ita ff. de verbor. obligat.* ubi Imol. *n. 2.* Aretin. *n. 3. L. cætero §. 1. ff. famil. ercisc. L. 31. tit. fin. partit. 7.* Alciat. *de præsumpt. 9.* Mantic. *de conject. ultim. volunt. lib. 3. tit. 1. n. 17.* Paul. Xamar. *de offic. Judic. 1. p. q. 1. n. 1.* Gabr. Alveres de Velasc. *de Judic. per-*
19 *fect. rubr. 1. annot. 1. n. 8.* Bonos itaque ad Magistratum eligere tenetur Princeps, & qui ut tales se præbeant; quantum finit humana fragilitas. Si quidem undique, & ex omni parte bonus homo esse non potest; cum boni appellatio soli Deo conveniat Matth. *c. 19. vers. 17.* ibi: *Unus est bonus Deus* Et Lucæ *cap. 18. vers. 19.* ibi: *Nemo Bonus, nisi solus Deus.* Et *Psalmo 118. vers. 69.* ibi: *Bonus es tu:* Nemo namque hominum sine crimine vivit Gabr. Alveres de Velasc. *de privil. miserab. person. 3. p. q. 2. n. 10.* Sed sua cuique sunt vitia, ut Quintil. *lib. 11. Institut. c. 3.* Qua de causa Concil. Trident. *sess. 6. Canon. 23.* statuit, quod si quis dixerit posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit. Atque ideo cum nemo inveniatur, qui in aliquo dignus reprehensione non sit: ut dixit Quintill. *Instit. lib. 10. c. 2.* ibi: *In his, quos maximos adhuc novimus, nemo sit inventus, in quo nihil aut desideretur, aut reprehendatur.* Sufficiet, quod talis eligatur ad 20
Magistratum, qui bene instructus nulla vi, aut necessitate à bono recedere; aut malum facere sibi licere intelligatur. Itaque curet Princeps ad Senatoriam dignitatem eligere viros jam probatos, non probandos juxta sententiam D. Bernardi *lib. 4. de considerat. ad Eugen. c. 5.* ibi. *In monasteria admitti posse homines spe proficiendi, officia verò bonos facilius recipere, quam facere; & hac propter ad ea viros probatos oportere deligi, non probandos: ut justitiam colant, & diligant.* Nam secundum Bernardum *lib. 3. de considerat ad Eugen.* ibi: *Diligite*, inquit, *justitiam, qui judicatis terram. Parum est justitiam tenere, nisi & diligat. Qui tenent, tenent: qui diligunt, zelantur. Amator justitiæ inquirit justitiam & prosequitur eam, porro omnem injustitiam persequitur.*

Equidem justitia virtus est, quam fides Populorum maxime sequitur. Nec enim dumtaxat in honore habent justos, quemadmodum fortes, 21
neque admirantur, quemadmodum sapientes; verum etiam amant, & eis confidunt: ut dixit Plutarch. *in Caton. Uticens.* refert Simanc. *de Repub. lib. 5. c. 6. num. 7.* Quippe justitia est omnium virtutum præclarissima, immo ipsa est virtus, non pars virtutis: ut dixit Aristot. *lib. 5. Æthic. c. 1. paulo ante fin.* Quia omnes virtutes complectitur animi affectio, qua ad legum observationẽ apti sumus, quaque res justas, & facim⁹, & facere volumus: ut pluribus authoritatibus comprobat Velasc. *de judic. perfect. rubr. 1. annot. 1. n. 5.* Plura de Justitiæ commendatione cumulat Doctissimus Solorz. *emblem. 64.* Hæc firmat Regnum juxta illud *Proverb. cap. 16.* & ex Greg. Lopez Giurb. *cons. 1.* Salgad. *de Reg. potest. p. 1. c. 1. n. 103.* Et post alios Salzed. *de leg. Polit. lib. 1. c. 7. n. 29.* & multum affert utilitatis, ut cum pluribus notat Salzed. *d. c. 7. à n. 117.* Est que justitia divina quædam lex, vinculum societatis humanæ nectens, quæ sua cuique, & servat, & tribuit, videlicet Deo, & sibi, & proximo. Simanc. *d. lib. 5. c. 6. n. 15.* Unde dixit Tullius *lib. 3. offic.* ibi: *Fundamentum perpetuæ commendationis, & famæ Justitia est, sine qua nihil potest esse laudabile; & qui veram gloriam adipisci vult, Justitiæ fungatur officiis.* Propter eaque nil magis decet Principem, quam justitiam colere, & sua cuique jure servare: ut dixit D. Gregor. *lib. 7. Epist. 20.* Cum vere sit rerum publicarum fundamentum, & sine illa nihil 22
possit consistere: Et ait Plato *in Minoc.* quod Justitia Civitates, & reliqua omnia servat; injustitia verò pervertit, atque corrumpit. Ita ut sine Justitia nõ solum Respublica, sed neque exiguum hominum cætus, nec quidẽ parva domus constabit Macrob.

lib.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

lib. 1. de somn. Scipiono. c. 1. Velasc. *de Judice, perfect. rubr. 9. numer. 1. n. 2.* Ideoque cum omnino sit necessaria, & in administranda principale Regum officium constitutum: magis necessaria est Reipublicæ administrationem Justitiæ, quam bellum probat Horat. Montan. *de Regali. verb. potestas constituendorum Magistratuum sub. n. 1. pag. 231.* Atque cū Princeps per se omnibus Justitiam administrare non possit, eligere debet tales ad Magistratus, qui aliis sapientia, & litteris præstantiores sint; quoniam ut dixit Bald. *in L. 1. C. de sententiæ, & interlocutoriorum.* Judex debet habere duplicem falsem, scilicet scientiæ & conscientiæ in mente sua; quia sine scientia esset insipidus, & sine conscientia diabolus; refert, & sequitur Calisf. Ramirez *de leg. Reg. c. 10. n. 34. & 7.* Cervant. *in L. 2. Tauri n. 3.* Azeved. *cons. 56. num. 10.* Octavian. Cachetan. *decis. 1. n. 45.* Velasc. *de Judice, perfect. rubr. 15. numer. 1. n. 3.* Paul. Xamar. *de offi. Judic. 1. p. q. 1. n. 6.*

23 Debet itaque Magistratus scientiæ legalis esse peritus DD. *in c. ab omni de vita, & honest. Cler.* ūma Angel. *verb. Judex n. 16.* Lanfranc. *de salario q.* 24 *n. 12.* & habere notitiam boni, & æqui, ut æquum ab iniquo separare valeat *L. 1. In princ. ff. de just. & fur.* est enim ius Justinian. *in Proœmio ait: Impossibile est enim eum, qui non pra eruditus sit, in Justitia exercitione ambiguas res velle judicare posse.* Unde dicitur Ecclesiast. *cap. 10. Judex sapiens judicabit Populum suum:* & *Psalm. 10. ver. 1. o. Eruditini, qui judicatis terram.* Quare Justinian. *in proœmio Institutionum §. fin.* requirit in Judice scientiam *L. 18. tit. 9. partit. 2. L. 3. tit. 4. partit. 3.* & *L. 1. tit. 4. l. 2. Recopil.*

Numque Judicis ignorantia maximum Reipublicæ generatat detrimentum: ut ex Ulcurono *de re-* 25 *gim. mundi, p. 4. q. 1. n. 18.* tradit Paul. Xamar. *d. p. 1. q. 1. n. 11. in fin.* Matieng. *in dialog. tract. 3. n. 7.* Curia Philippic. *1. p. §. 2.* Unde dicit. *Exod. 18. Provide de omni plebe viros sapientes, & timentes Deū, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiā, & constitue ex eis Tribunos, qui judicent Populū omni tempore:* Simanc. *de Repub. lib. 5. c. 4. n. 1.* Quia ignorantia Judicis plerumque est calamitas innocentium: ut dixit S. Augustin. *de Civitan. Dei. c. 6. lib. 16.* Petr. Greg. *in prol. opinio Jurisconsulti lib. 2. c. 35.* Velasc. *de Judic. perfect. rubr. 15. numer. 1. n. 4.* Et ea de causa depingitur Justitia Præses historum cumulo circumstante, ut demonstret indefessum, anxiumque laborem, quem legalis disciplina requirit; & ut diligentiam in eorum revolutione ad judicium redūm, & ad litium expeditionem effugies fuadeat, & nullum tempus vacuum otiosumve ab hujusmodi exercitio relinquat praxa text. *in L. 1. C. de Assessorib. §. quorum, & §. fin. in proœm. Instit. & urrubique glos.* eleganter Velasc. *d. rubr. 15. n. 1.* Ubi & *num. seqq.* monet, quod Judex semper, & omni tempore, ac ætate studiis incumbere debet. Et plures enumerat, qui senili ætate legum scientiam studuerunt.

Non solum autem in Magistratu desideratur scientia; sed etiam experientia *L. 1. §. sed eum, C. de Just. Cod. confirm.* ibi: *Electis viris gloriosissimis tam doctrina legum, quam experientia rerum, studiique Reipublicæ indefesso, & laudabili proposito pollentibus. Auth. de Judic. & ut nulla post princ. vers. non enim existimabimus.* Ubi Imperator illorum Judicum nomina recitatum, qui causarum expertientiam non habent. Eā namque praxis scientia digestiva tū dixit Bald. *in L. 1. Amittitur, ff. de minorib. & Pind. dec. 12. C. de rescind. vendit. p. 2. c. 4. num. 2.* quod leges in scholis discuntur in Palatiis digeruntur Cevall. *commun. contra communis in præfat. n. 1. 71.* Paul. Xamar. *d. q. 1. num. 13.* Atque ita cum 27 Senatores majores sint Judices, à quibus lites in ultima provocatione finiuntur, à quorum sententiis nullis admittitur appellatio; cautius se gerent Princeps in eorum electione, & ex viris sapientibus, & in foro versatis ad sensorium dignitatem magis idoneos vocare debet Solorz. *de jure Indiarum, lib. 4. c. 4. n. 8.* qui citat Joannem Brantium: Non verò ex tyrunculis, & non expertis quod optimo comprobat exemplo: Sicut enim bonus miles non est, qui nunquam in acie stetit, nunquam castra vidit, nunquam tubarum sonitum, nisi in spectaculis audivit; ita neque Jurisconsultus, neque causarum Patronus dici valet, qui nunquam egit causas, nunquam forum, nunquam vellum judicium adspexit, nunquam ullius publici muneris minimam partem attigit. Qua ratione in hoc Regno rite statutum est, ut nullus ad Magistratum eligi valeat, nisi qui post peractos octo Universitatis Complutensis cursus, & adepto Bachalaureatus grado per duos annos advocationis munere functus fis (quod tamen male servatur) Nullus in Senatorem cooptetur, qui Præsidis Provinciæ munere non fuisset decoratus *Ordinar. lib. 1. tit. 35. §. 2.* Ubi etiam admittendos dicit Advocatos Domus Supplicationis Joannes Martius à Costa in tract. Dom. Suppl. *numer. 27. n. 8.* In quo ad experientiam Advocatorum consideratio habita fuit: Eligi etiam debent Collegiorum majorum Complutensis Academiæ alumni, licet Cathedraticī non fuisset; hos enim proponendos in consultationibus decernit Regium rescriptum, seu diploma; de quo Gabr. Pereyr. *de Mari. Reg. 1. p. resol. 79.* Quod quidem rite, & recte statutum fuisse confeso; quamvis enim in praxi versari non fint, tamen brevi tempore eximi, evadunt Senatores: ut apud Nos experientia docet: & notavit Solorz. *d. c. 4. n. 11.*

Deinde potius senes, quam juvenes in Senatores fint eligendi; quis illi varia fortuna exercti 28 quale, quid, optimum sit longo tempore disciecrunt; ut de se ipso testatur Mithridates apud Sallust. *in fragment.* ibi: *Milii summa multis rebus arcepti usum cadit senescendendi;* Et dubium non est rerum vicissitudines adeo homines instruere, & erudire, ut inde prudentiores evadant teste Plat. *lib. 3. de Repub.* Unde dixit Cicer. *in Cato. Ab ipso Mens, vatio, & consilium in senibus est; qui si nullī fuissent, nulla omnino Civitates essent.* Et ve è senes regulariter fint prudentes juxta illud Job. *c. 12. versf. 12.* ibi: *In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia:* Nat bon de *at tamno 50. c. 5. n. 3.* Quare Ulisses apud Homerum *Iliad. 9.* Achille se prudentiorem jactat his carminibus:

Tresantiior es me, & fortior non parum eundem
Hesta, ego autem te prudentia superaverim
Tiurimum, quemiam prior natus sum, & plura novi.

Et Aristot. *de longevit. & brevit. vitæ c. 3.* negat juvenem posse esse sapientem: quia inquit, Prudentia

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dentia requiritur experientiam, quæ indiget tempore: Quæ eum in sensibus reperiatur, inde est eos ut prudentissimos frequenter reputari Paul. Zach. *de medicoleg. lib. 1. tit. 1. q. 1. n. quæst. 41.* Quo fit, ut senior etiam, & prudentior: ut docet Bald. *in c. 1. in princip. de consul.* Et probatur ex text. *in c. porro 684. distinct.* Tiraq. *de primog. in præfat. num. 98.* quem sequitur Matienz. *in dialogo prælatur. cap. 6. n. 19.* Narbon. *de ætat. anno 30. q. 1. n. 7.* Ubi ex D. Roderico à Cunha Archiepiscopo Bracharensi, & Hispaniarum Primati *in d. c. porro num. 4. & 5.* tradit, quod adeo senex præsumitur prudens, ut contrarium non probetur, nisi quindecim testibus argum. text. *in L. unicuique in princ. C. de precatione, sacrom. scrinior. lib. 12.* Quare senes ad regimen Reipublicæ juvenibus sunt præferendi ad text. *in L. & qui originem §. Præses ff. de munerib. & honorib. L. 1. C. de primicer. lib. 12. L. sanctimus C. consulib. lib. 12.* Mastrill. *de Magistr. lib. 2. c. 5. numer. 4. 11. 22. & 36.* Immo lege lata à Lucio Julio Tribuno Plebis, Quinto Fulvio Flacco, & Lucio Manio Alcedino Consulibus prohibitum fuit, ne cura Reipublicæ juvenibus temere committeretur. Quodque in electione Senatorum majori cum ratione observandum, suadet Senatum à senibus, & à Patribus, qui & Senatores dicti sunt, nomen accepisse. Plutarch. *in lib. de senib. Reipub. gerend. & in vita Romuli* Petr. Gregor. *syntagm. lib. 47. c. 9. num. 20.* Lucius Flor. *lib. 1. c. 1.* Qui loquens de Romulo inquit: *Concilium Reipublicæ penes senes esse voluit, qui ex auctoritate Patres, ex ætate Senatores vocabantur.* Mastrill. *de Magistr. lib. 2. c. 5. num. 19.* Paulus Xamar. *de offic. Judic. 1. p. q. 1. num. 22.*

Et quidem Deus Optimus Maximus cum Senatum vellet constituere, jussit Moysi, ut senes eligeret. *Numer. c. 11.* ibi: *Quos tu novisti, quod senes Populi sint, & magistri.* Ideoque ex senibus prudentibus eligi debent Senatores, maxime si fuerint Consiliarij Principis: ut probat text. *in L. verum 11. §. ex facto ff. de minorib.* ibi: *Vel ij, qui circa Principem sunt occupati; ut in Consiliarij Menandri, Arri persona est indultum, L. Jurisperitos 30. ff. de excusat. tutor.* ibi: *Quoniam circa latus eorum agerent, ætatis proventa esse debent.* Ut sic intelligenda fuit prædicta jura contendit Narbona *de ætat. anno 26. q. 6. n. 11. & 13.*

Prædicta tamen non habent locum in senibus jam decrepitis omni sensu, & ratione destitutis qui reperiuntur videntur, Mastrill. *d. lib. 2. c. 5. num. 68. & 69.* Narbon. *de ætat. anno 30. q. 2. n. 8.*

Verum quamvis juvenes gubernationi Reipublicæ præponere satis periculosum existimetur juxta doctrinam Oldrad. *cons. 51.* Bald. *in L. cum antiquioribus col. penult. C. de jure deliber.* Azeved. *in L. 6. tit. 3. num. 10. in fin. lib. 3. Recopil. Fr.* Emmanuel. Rodr. *tom. 3. quæst. regul. q. 34. art. 1.* Corset. *de potest. Reg. 5. p. n. 86.* Tamen non reprobatur, quod inter senes admittatur in Senatu unus, vel alter juvenis: docet P. Joann. Marques *in eodem. Christ. 1. p. c. 5.* Menoch. *de arbitr. casu 540. num. 13.* Xamar. *de offic. Judic. 1. p. q. 1. num. 23.* Plures enim juvenes sunt moribus senes, non ætate, & labori in expediendis causis aptiores dicuntur. Cujus autem ætatis quis ad Senatum fit eligendus? videndi sunt Mastrill. *d. lib. 2. c. 5. num. 37. & seqq.* Narbon. *de ætat. anno 20. §. 3.* Qui varias referunt sententias. Apud Nos verò minores viginti quinque annorum ad Senatum, aliumve Magistratum, seu publicum officium admitti nequeunt *Ordinat. lib. 1. tit. 95.*

Præterea talia in Senatoribus, & Magistratuum eligendis est, qui hominem exuat, & humanam timorem, sique fortis, ut Justitiam administret, jusque suum unicuique tediat absque timore; quamvis enim homini naturale sit timere homines, & jacturam favoris, atque gratiam ipsorum, ut inquit Valer. Reginald. *in 2. p. prax. fori pœnit. lib. 17. c. 25. sect. 3. num. 221.* quem refert, & sequitur Gabr. Alver. de Velasc. *de Iudic. perfect. rubr. 13. annot. unica num. 15.* Tamen juxta illud. *Psalmi 7. Deus justus, fortis, & patiens*, ad illius exemplum Judices, & Magistratus fortitudinem habere debent, & patientiam Simanc. *de Republ. lib. 5. c. 7. num. 1. Ecclesiast. cap. 7.* ita dicitur: *Noli quærere fieri Judex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte existimetur facies potentis, & ponas scandalum in æquitate tua:* Id est ne Judex, aut Magistratus sis, nisi vir fortis, & constans fueris, ne timiditate, & inconstantia tua offendas subditos; & à Justitiæ via metu potentium recedas: Simanc. *d. c. 7. num. 2.* Qui enim se impotentem agnoscit ad resistendum potentioribus, & judicandi munere se ingerit, moraliter peccat. Navart. *in relect. c. inter nobis 11. q. 3. consiel. 1. column. 14.* & inscius injustisque habeti vult Velasc. *d. rubr. 13. annot. unica num. 5.* Unde dixit Plutarch. *in Pelopid. Timor qualis mulierum animos Barbam invaserat: Tum Pelopidas domo exiens lachrimante uxore, atque, orante, ut seipsum vellet servare, hæc inquit: O mulier oportet semper privatis viris persuadere, non his, qui Magistratus gerunt, ut alios falcos faciant.* Æque hæc quidem est constans illa, & perpetua voluntas jus suum unicuique tribuens, quæ nec potentia frangitur, nec vi, aut metu flectitur.

Sapientia omnem expellit timorem, & fortitudinem introducit: ut inquit Ambrosi. *Psalm. 118. d. Sapiens non metu frangitur, non potestate mutatur, non attollitur prosperis, non frigidus metuitur, ubi enim sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, & fortitudo: quæ in Magistratu omnino necessaria est. Quid enim prodest sapientia, si fortitudo deficit? Scire quippe, quod non potest facere, cuique pœna magis, quam virtus est.* Paul. Xamar. *de offic. Judic. 1. p. q. 1. n. 24.*

Sed an ambitiosi ad Magistratus sint eligendi? Videndum est. Et quidem ambitus pluribus legibus punitus fuit Calphurnis, Scilicet, Tullia, & Julia, quæ à Julio Cæsare lata fuit; ut late prosequitur Decian. *in tract. crimin. tom. 2. lib. 8. c. 22. à n. 1.* Gabr. Alver. de Velasc. *de Judic. perfect. rubr. 1. annot. 3. §. 2. à num. 3. cum seqq.* Et quamvis Pompon. *in L. unica, ff. ad L. Iul. de ambitu* illam legem in urbe cessare diserit, postquam constituendorum Magistratuum potestas ad Principem competere cœpit; tamen respectu Civitatum, & oppidorum, in quibus per electionem Magistratus constituuntur, non cessavit illius legis pœna, & dispositio: docent Accurs. *in d. L. unica verb. municipio*, Decian. *d. lib. 8. c. 23. n. 2.* Menoch. *de arbitr. casu 501. num. 23. & seqq.* Velasc. *d. annot. 3. §. 2. num. 9.* Quod idem decendum est casu, quo à Principe Magistratum fit electio per suffragia: ut apud Nos fieri adsolet ficta consultatione in Palatino Senatu; quæ postea ad Principem defertur, ut omnes §. 3. Qui varias referunt sententias. Apud Nos

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

C.ad L. Iul.de ambit. Bossius *in prall. crimin. tit.de ambitiosis.n.*2. Gabr. Alvez *d.§.4.n.*10. Et nota, quod *ambitiosus.n.*2. Gabr. Alvez *d.§.4.n.*10. Et nota, quod in Hispania Regno in electionibus, quæ fiunt in Civitatibus, & oppidis Iudicum Ordinariorum, & Decurionum statutum est lege Regia, quod per Præcursorem iniquitatis de ambitu, & ambitiosis, ut fidem fiat inquisitio de ambitu accentur.

Verum hoc ambitus vitium tunc punibile est, 37 cum officia pfece, vel muneribus datis assequntur: ut dixit Solorz. *de jur. Indiar.* 2. *tom. lib.* 4. *c.* 4. *n.* 27. quasi simoniæ vitium committant, quod nos ambitum appellamus ad text. *in c. lege Iulia c. fin. 1. q. 1. giloss. verb. consuetudinet in c. 1. de Magistr. accepimus in fin. de purgat. canon gloss. in L. 1. ff. ad L. Iul. de ambit.* Bovad. *in sua Pract. lib.* 1. *n.*11. *&c. c.* 14. *n.* 15. & 16. Franc. Marc. *decis.* 749. *p.* 1. Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 20. *n.* 49. Hæ autem Magistratuum venditiones, ambitiones, & nundinationes semper fuere Reipublicæ lethales: ut ex Lucan. docet Solorz. *d.lib.*4.*c.*4. *n.* 23. quia ille, qui emit officium, quod emerat, vendit, & à subditis pretium cum usuris extorquendo recuperare intendit cum magno Reipublicæ detrimento *d. L.* 1. *ff. de ambit. L.* 1. *in princ. C. de offic. Praef. Prat. Afric.* §. *hoc etiam* 7. *ibi: Quæ si ipsi dispendia iam fuerint, nullam habebunt necessitatem ejusdem nostra Africa tributarios præcessitatem Auth. ut. Iudices sine quoquo suffragio in princ. collat.* 2. Et ut dixit Alexander Severus teste Lampridio *in ejus vita: Necesse est, ut qui emit, & vendat:* & D. August. *tract.* 10. *in Ioann.* de illo Simone Mago ita ait: *Simon ille idee volebat emere Spiritum Sanctum, quia volebat vendere Spiritum sanctum.* Et ideo qui his malis mediis officia ambiant, universum jus destruunt, illisque subvertunt præcepta ad text. *in L. ad splendidioris* 7. *C. de diver. offic. lib.* 12. Quid enim æque in Magistratu facere possunt, qui iniquæ ad Magistratum ingrediuntur, quamvis enim in administratione cesset offensio, tamen Principatus, quem aut sedition extortit, aut ambitus occupavit, tamis moribus, atque actibus non offendat, ipsius tamen initij sui est perniciosus exemplo *c. Principatus* 1. *q.* 1. optime Solorz *d. lib.* 4. *c.* 4. *nun.* 14. Velasc. *de Indic. perfect. rubr.* 1. *annot.* 1. §. 1. *n.*18. Sixtin. *de Regal. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 32. Et ut scribit Bodin. *de Repub. lib.* 6. *cap.* 2. *Omnium sordidiorum mercatura generum, qua mulae, ac vorias sunt, nullum sordidius, nullum turpius, nullum detestabilius Magistratuum, & honorum mercatura; quæ nunquam tolerabilis esse potest.*

Idcirco Imperator *in L. fin. C. ad L. Iul. repetund.* statuit eos, qui ad officia administranda admittuntur jurare, se pro administrationibus forgiendis nec 38 que dedisse quidquam, neque daturos unquam postmodum fore, neque per se, neque per interpositam personam. De cujus juramenti forma extat *Auth. ut Iudices sine quoquo suffragio* §. *sic igitur* Quæ est eadem, quæ apud nos servatur, & descripta inventur in libro Sensitus Domus Supplicationis, & in allo, qui est in officio Cancellarij Majoris; similis juramenti forma extat *in Auth. juris jurandum, quod præstatur ab his, qui jurisdictionem accipiunt* §. *juro quoque.* Quod idem in Gallia sanxit Carolus Octavus anno 1468. *art.* 68. teste Peter. Greg. *syntagm. juris univers. lib.* 5. *c.* 20. *n.*10. Sixtin. *d. c.* 15. *n.*3. 5. & 14.

Extra verò libros ut sic prohibitum, immo licitum petere à Rege officia, & Magistratus 39 *d. L. 1. ff. ad L. Iul. de ambit. Auth. ut Iudices sine quoquo suffragio* §. *illud videlicet. Auth. de defensoribus civitatum* §. *nec igitur collat.* 3. Calid. Petrytibus civitatum §. *ut ergo collat.* 3. Calid. Petrytibus civitatum §. *nun. ult. & pest alios Mas de iussis. iustum. c.* 1. *num.* 11. & pest alios Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 30. *n.* 1. Decian. *de iuris. tritium. lib.* 2. *c.*23. *num.* 1. & 3. Quamvis Idem Mastrill. *d.* 2. *c.*23. *num.* 1. & 3. Quamvis Idem Mastrill. *d. c.* 30. *num.* 3. censeat illos, qui immoderate Magistratus appetierent, atque ambirent repellendos esse Hi enim, ut dixit Innocentius de vilitate conditionis humanæ: *Immoderate ambitiosi semper sunt pauidi, semper attenti ne dicant, quod displicat, humilitatem simulant, humilitatem mentiuntur, offabilitatem exhibent, benignitatem ostendunt, subsequuntur, & obsequuntur, cuilibet humrant, universis inclinant, frequentant Curias, visitant Optimates, assurgunt, & complexantur, applaudunt, & adulantur* Mastrill. *d. c.* 30. *n.* 11. Attamen non sunt reprehendendi qui suis literis, virtutibus, & bonis moribus nixi, atque confisi se cognoscendos prabent, & Magistratus petunt. His namque hoc licitum esse tradunt Oldrat. *in L. Barbarius ff. de offi. Praetor.* Salicet. *in L.* 1. *C. ad L. Iul. de ambitu* Cassan. *in Cat. al. glor. mund.* 1. *concil.* 60. Mastrill. *d. c.* 30. *num.* 6. & 7. Ioann. Brant. *in tract. de Senatorib. lib.* 1. *c.* 1. Solorz. *d. lib.* 4. *c.* 4. *n.* 15. Alias namque summa ingenia sæpe in occulto latenent juxta illud Senec. *in Thyest.*

Nulla nota Quiritibus.
Ætas per tacitum fuit.

Licitum igitur conferri debet, quod quis salva dignitate, & honore vias quærat, quibus se valeat tollere humo: nam ut dicebat Quintus Curt. *lib.* 8. *Eximiam quoque gloriam sæpius fortuna quam virtutis esse beneficium:* & Plin. Iunior. *lib.* 6. *Epist.* 23 *Nullum cuiquam tam clarum fuerit ingenium esse ut posse emergere, nisi illi materia occasio, fautor etiam, commodaque ei contingat:* Sequitur Solorz. *d. c.* 4. *num.* 16. Mastrill. *d. c.* 10. *num.* 6. & 7. Neque item Magistratus, & honores conferendi sunt à Principe ad sublimiorem Potentiorum, eorumque qui ad status Principis assistunt; ad quod Princeps maxime advertire debet. Sæpe enim ab his impediti, & incapaces commendantur, & ex eorum electione Reipublicæ vita subvertitur, & intolerabile resultat nocumentum; Magistratus namque, & dignitatis augmentatio non suffragio, sed laboribus convenit adipisci *L. contra publicam, C. de re milit. lib.* 12. ubi Ioan. de Plates *n.* 1. *L.* 1. *C. de Princip. agent in rebus lib.* 10. Avill. *in c.* 4. *Pratorum verb. por varge.* Qui summa conquirituir ratione, quod bonum justum, dispositio hodie non servetur: & in ejus querela non etiam comites habet; videmus enim fere omnia Iustitiæ officia ad suffragium Potentiorum concedi, benemerentes que jacteie in humo, quia hominem non habent, neque fautorem, seu commendatorem.

Deinde Magistratus divites esse debent, non pauperes *L. ad substitutio C. de Decurionib. lib.* 10. *Locura* 5. *inopes, L. bacor, verf. facultates quoque, L. rescripto, ff. de muner. & honor. ibi: Caterum si in tenues, & exauisti sunt, ne non modo publicis honoribus parcs non sint, sed & vix de sua vitia sustinere non possunt. L. pauperiat. ff. de excusat. tutor.* Lucde Pan. *in L. ult. C. qui numer. liberis excusare valunt.* 1. 16. Tiber Decian. *in tract. crimin. tom. lib.* 8. *c.* 3 6. *n.* 34. Tiraq. *de nobilit. c.* 3. *num.* 18.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Bovad. *lib.1.cap.31.n.22.&* 22. Et facit *Ordinat.lib.*
1.tit. princ. ibi: *E essim deve ser abofado de bens*
temporaes que sun particular necessidade nos sua
causa de em alguna cousa perjuster o interesa, & o
confiantia, com que nos deve servir. Quod jam ita
Ariſtot. ſcribunt Bovad. *d.c.12.n.21.* Maſtrill. *d.lib.*
2.c.12.n.10. & ſeqq. Unde in electione ad Magiſ-
tratus divites pauperibus eſſe præferendos probat
Conſultus in *L.honor 5. de honoribus ff.de muner.*
& honorib. & Imperator in *Auth. de Iudicibus §.*
hit qui cauſas cedat.6. & ſcribunt Lucas de Panza
in *d. L. ad ſuberanda*, Platera in *L. nequis C. de di-*
gnitat.lib.1. Tiraq. *de Nobil.c.3.n.18. & ſeqq.* Avill.
in c.4. Pratorum verb.le cumple n. 10. Maſtrill. *d.lib.*
2.c.12.n.21. Avend. *de exeq. mandat.lib.1.c.19.n.* 17.
late Decian. *d.lib.8.c.36.n.34.1.1.*

Sed quamvis Lucas de Panza in *L. ult. C. de his*
qui numer. liber. ſe exeuſ.lib. 10. dicat pauperem
42 licet doctiſſimum ad Magiſtratus honorem non
eſſe admittendum, tamen cum paupertas cum
honeſtate vitæ, mutumque probitate non ſit
ſpernenda; neque etiam ita facile præſumendum
contra pauperem, Decian. *tract.crimon.lib.* 3. *c.* 22.
*n.*19. 20. Fontan. *de pacl. nupt.clauſ.* 5. *glos.* 14.
*n.*110. Non omnino pauperes repellerem, ſed ab-
jectos tantum, & eos, qui ob nimiam paupertat-
tem venales præſumuntur: non vero eos, qui
digni ſunt, & probatæ, ac ſpectatæ eruditionis,
& fidei, & ex vita ante acta conſtat probos eſſe vi-
ros; hi enim ad Magiſtratus admitti debent: ut
ſentit Maſtrill. *dc.12.n.27.& 28.* Bovad. *lib.* 1. *c.*
*12.n.*8. Dum tamen dives æqualis eruditionis, & 45
probitatis præferatur juxta ſuperius tradita.

An vero Clericis ad Senatoriam dignitatem ſint
promovendi: Diſputant Soloz. *d.lib.4.c.* 1. *n.* 42.
43 *& ſeqq.* Maſtrill. *de Magiſtr.lib.*2.*c.*6. Aug. Barb. *ad*
text.in c. Sacerdotibus 1. *ne Clerici, vel Monachi.*
Camill. Borrell. *de preſ. Reg. Cath.* c. 73. *n.*4. *&* 6.
6. Apud nos vero de conſtitutione Clerici ad præ-
dictam promoventur dignitatem; & ut in crimi-
nalibus cauſis ſuffragium ferre valeant abſque ir-
regularitatis nota, habetur in Senatu Pontificium
rescriptum Quod vero ex eorum electionibus fre-
quenter pluta bona ſequantur, edocent Bovad.
*lib.*2.*cap.*17.*n.*31. Navarr. *in diſcr. politi.* 29. *ter*
tum. Soloz. *d.c.4.n.*42. Nihilominus tamen Prin-
ceps paucos ex Eccleſiaſticis ad Senatoriam digni-
tatem admittere debet; non enim ſunt apti ad
plurima officia Senatus exercenda.

Sed quia Magiſtratibus tam jure Divino, quam
humano omni; avaritia, rapacitas, & munerum
44 acceptatio eſt indicta D. Thom. *de regim. Princ.lib.*
*4.c.*3.*4.& ſeqq.* Soto *de Juſt.lib.*1.*q.*6.*art.*6. Azor.
*inſtit. moral.lib.4.c.*21. Aravedo in *L.*5.*tit.*9.*n.*4.*&* in
*L.*1.*tit.*6.*n.*17.*lib.*3.*Recopil.* Bovad. *lib.*1.*c.*3.*n.* 31.
Simanc. *de Repub.lib.6.c.*3.*&* 4. Maſtrill. *de Ma-*
*giſtr.lib.4.c.*1. Camill. Borrell. *de Magiſtr. lib.* 1.
*c.*1.*n.*73. poſt plures Soloz. *tom.*2.*lib.*4.*c.*4.*n.* 17.
*Ordinat. lib.*5.*tit.*72. ſub pœnis, de quibus ibi; & 46
legum juris communis, quas recenſet, & late
explicat Gabr. Alver. Velaſc. *de Iudic.perfect.rubr.*
9. *annot.* 2. Debet enim Judex eſſe incorruptus,
ut plena mina docet Simanc. *d.lib.* 6. *c.*3. *&* 4.
& ſcribit Gabr. Alver. *d. rubr.* 9. *annot.* 1. Ubi
tam ex juribus, quam Patrum quam au-
thoritatibus optime comprobat Prout etiam
debet à receptione munerum abſtinere, quæ per-
vertunt Iuſtitiam, & oculos etiam juſtorum
excæcant, univerſumque judicium contunbant
Paul. Xanar. *de eſſu. Iudic.*3.*q.*9. 20. *& num.*1.
Alver. *d. rubr.* 9. *annot.* 1. *a num.*3. Ubi pulchre
Judicum avaritiam detſtatur, quæ quidem leges
petimit, Camill. Borrel. *de preſ. Reg. Cath. c.*
21. *num.* 34. cum nail Judices non metus cauſa-
rum, ſed pecuniarum, non jura, ſed munera, non
Juſtitiam, ſed pecuniam attendant: ut ait In-
nocent. Papa *in lib. de miſer. hominis*: Unde
ſi Magiſtratus peſſimi Reipublicæ præficiuntur,
nullum majus malum illi contingere poteſt;
ut dixit Cicer. *in 4. in Verr. eli. Eum red-*
dens rationem, quod omnes omnium facultates po-
ſite ſunt in potestate judicantium, nemoque quid-
quam ſe obſtinere dicere poterit, cum ad judicandum
Iudex datus requam, & avarus eſt: refert,
& ſequitur Soloz. *d. lib.* 4. *c.*4.*n.*7. Et ideo *L.*
Iul. repetund. tenetur Judex qui Juſtitiam vena-
lem fecit, & etiam ob ſpem ſolam aliquid con-
ſequendi judicat.

Et captopter, ut peſſimi hujus criminis ceſſet
occaſio, tenetur Princeps Magiſtratibus ſalarium
congruum conſtituere per text. *in L. unica Cod.*
de prabend. ſalar. lib. 10. ubi Ioan. de Plat. &
Rebuff. de Pont. *de poteſt. Princ. tit. de abuſ.*
dam. Circu. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 1. *c.* 21.
n. 1. Borrell. *cod. tract. lib.* 2. *cap.* 13. Bovad.
lib. 1. *c.* 11. Menoch. *de arbitr. caſu* 314. Caſſiod.
lib. 6. *epiſt.* 22. *&* 23. Soloz. *d.lib.*4.*c.*2.*n.*35.
*&c.*4.*n.*28. Quod ſalarium à publico, & Regis
redditibus haberre debent *L.*1.§. *hoc autem ad verſ.*
hoc jubemus, C.de offic. Praefect. Alex. L. annonas
C. de erogat. milit. annon. lib. 12. ubi Lucas de Pa-
nza *Auth. ut Iudices ſine quoque ſuffragio §. cogi-*
tatis, & §. illud tamen verſ. nec autem Mylinger,
centur. 2. *obſer.*41. 75. *lub. n.* 6. *verſ. hanc vero*,
Lanfranc. *de ſalar.* 9. 72. *n.* 6. 8. *&* 10. Maſtrill.
d. lib. 1. *c.* 21. *num.* 17. Cum enim præcipua
cauſa conſtituendorum tributorum Principibus 46
fuerit, ut Juſtitiam adminiſtrent, ſubditoque
in pace continerent, & eos ab injuriis vendica-
rent D. Thom. 2.2. *q.*67. *art.* 7. *verſ. ſciendum.*
& ad tertium, Rebello *de obligat. Juſt.* 2. *p. lib.*
18.*q.* 20. poſt plures Soloz. *de jure Iudicr. lib.* 1.
*c.*21.*n.*59. & cum Cicer. & alias Gabriel. Alver.
in d. tract. de Iudic. perfect. rubr. 1. *annot.* 3. *&*
3.*n.*5. Salgad. *de retent. Bullar.* 1. *p.c.*1. *n.* 41.
Gratis Juſtitiam ſubditis miniſtrare debent, non
eorum expenſis Maſtrill. *d.c.*21. *n.*18. *&* 20. Si-
quidem à principio Reges per ſe ipſos Magiſtra- 47
tus officium exercebant Annatus Robert. *verum*
*judicat.lib.*2.*c.*11. Xanar. *de eſſu. Iudic.* 1. *p.q.* 2.
n. 1. Et probat text. *in c. Regum officium* 23. *q.* 5.
ibi: *Ipſi Reges olim judicii prærant, & illuſtre,*
ac venerandum Magiſtratus officium ipſi per ſe
exercebant: Et plures fuerunt, qui per ſe ipſos
judicantur æquos recenſet Gabr. Alver. *d. anno.*
3. *&* 3.*n.*6. Cum vero auctu Populo Princeps
unus multitudini ſupereſſe non poſſet, creati
fuerunt Magiſtratus, ut nomine Principis judica-
rent: Tamen obligatio ſemper remanſit in Principe
ad miniſtrandam Juſtitiam per ſe, vel per alios:
Et ſic optimo jure Octavianus Cæſar conſtituit,
quod de publico Magiſtratibus ſalarium præberetur
Menoch. *de arbitr. caſu* 314. *n.* 1. Maſtrill.
*d.lib.*1.*c.* 21. *num.*7. Salza *de Magiſtrat. ſolar.*
*n.*7. Lanefranc. *de ſalar. in preamb.*9. *Anna in ſi dum*
1. *L.*1. *Cod. de alimon. ſolar. lib.*10.*n.*2. Et facit text.
in L. 1. § 8. *C. de offic. Praefect. Afric.* Quod ſi dum
ſemo cum juris fundamentationi nangiteppugnat, 48
ut

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ut suis expensis viveret, quem alieni laboris defatigatent, & qui conferret animam in aliorum negotia, bullam propriæ facultatis susciperet incrementum Dio Cassius *Romanhist. lib. 3.* Petr. Greg. *syntag. 3. pag. 27. c. 2. num. 7.* Lanfranc. *in d. num. n. 6.* & abhortet rationi hominis sine premio laboriosis præfici officiis at docet Cassiod. *lib. 11 epist. 30.* ibi: *Bene provisum est, ut laboris sui pretia recipiant, qui publicis utilitatibus obtemperant; nam cum officio remunerantur solvuntur, si Prætorianis laboribus tædet vivitur? Quidquid enim in Republica gerituur, summitate completur.* Amay. *in d. L. 1.* 49 *n. 14. C. de prab. salar.* Nemini officium suum debet esse damnosum, *L. sed, & quod sequis, ff. quemadmodum testam. aperiant. L. si servus §. quod vero, ff. de servi. L. si ff. de inoffi. testam.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. glos. 9. n. 142. in fin.* Gratian. *c. 81. n. 18.* Surd. *cons. 19. n. 12.* Noguet. *allegat. 3. n. 16.* Cyriac. *controv. 57. n. 29.* pulchre Anton. Hering. *de fideiussor. c. 25. n. 1.* Merces autem omnium humanarum operationum est finis, & scopus, immo spes præmij est laboris solatium Senec. *de muneb. cap. 1.* Ramon. *cons. 30. n. 14.* Giurb. *cons. 11. n. 6.* Lanfranc. *in d. prooem. n. 9.* & præmiis excitantur homines ad Regis servitium. *L. lege Cornelia ff. ad Sylla.* Bart. *in L. signis §. utrumff. eod.* Greg. Lopez. *in L. 3. tit. 1. glos. 1.* Giurb. *d. cons. 11. n. 6.* Et ut est in proverbio *Omnis labor optat præmium: e cibariis tem 2. q. 2. glos. in c. fin. 8. q. 1.* Speculat. *instit. de deposit. vers. sed pone §. 7.* Bald. *in L. 1. C. de oper. libert.* Hypolit. *singul. 69. n.* Lanfranc. *in d. prooem. n. 22.* Et ut ait Aristot. *Polit. cap. 7. Naturali quadam instinctu homines amant præmium, & diligentius rebus agendis se probent:* Et de convenientia præmiorum, eorumque fructuum expectatione plura cumulat Solorz. *emblem. 78.* Et late diximus supra 1. *p. c. 21. num. 4. & seqq.*

Debet autem salarium esse congruum, & competens, ut Magistratus honestiore vivere possint Menoch. *de arbitr. casu 514. n. 4.* Mastrill. *de Magist. lib. 1. c. 21. n. 19.* Lattea post alios *decis. 8. n. 15.* Solorz. *tom. 2. lib. 4. c. 4. n. 28.* Valenz. *cons. 54. n. 12.* Non autem dicetur congruum salarium, quod pro vitæ sustentatione sufficiat; sed tale debet constitui; ut non solum sit pro Magistratuum sustentatione sufficiens, sed ex eo quotannis aliquam summam reponere valeant; quæ benefacti consulant; ut probat expresse text. *in L. hanc §. secundi, C. de Advocat. diversi. Iudic.* ibi: *Secundi autem aureí, quibus pro tempore fisci patronis fuerint Constantinis ad exemplum priorum temporum ex arca tui judicij consulatur; ne post decursum celerem advocationis & laboris gloriosi, egeris egenus.* Notat. eleganter Lanfranc. *in d. prooem. n. 16.* Ubi *& n. 17.* invehitur contra Principes, qui laboratibus mercedes sufficientes non provident; & magis adversus eos, qui omnes auferunt, quos ho-
51 micidis æquipatat. Non enim minus damni creditur inflixisse, qui mercedem non solvit, quam qui sanguinem, & vitam abstulit: ut habetur *Ecclesiastic. 34.* ibi: *Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fratres sunt.* Notant Cassan. *in Catal. glor. mund. p. 3. consid. 1. n. 8. vers. condescendo*, Rota Genuæ *decis. 115. sub. n. 1.* exornat Lanfranc. *in d. prooem. n. 18. & seqq.* Cum igitur salaria Senatoribus in hoc Regno antiquitus constituta vetè quidem neque ad vitæ sustentationem sufficerent, quia temporis progressu retro pretia variata, & aucta sint; ut experientia docet & probat text. *in L. pretia rerum §. fin. ff. ad L. Falcid.* Boer. *decis. 68. num. 6. in fin.* Gratian. *c. 836. n. 37.* Ludovic. Cencius *de consib. 47. n. 19.* & 20. Capyc. Latro *decis. 688. n. 16.* Ubi *n. 18.* pulchre tradit pretia non tantum variari tempore, sed etiam locorum copiam, & inopiam pecuniæ. Tenetur de Justitia noster Invictissimus Princeps Magistratibus salaria augere, & ad constitutam reducere; ut Senatores honestè, atque decenter vivere valeant, à foribus se abstineant. Quod favere volunt illis Optimus Princeps Joannes Quatertus, quem intempestive, & cum maximo totius Regni dolore fatalis ejus abstulit dies.

CAPUT XIII.

De potestate creandi Tabelliones.

SUMMARIUM.

1 *Ad Principis supremam jurisdictionem & Majestatem spectat creare de novo Tabelliones, Notarios, & cetera Justitiæ officialet.*
2 *Domatarij Regia Corona nequeunt creare Tabellionei seu Notarios.*
3 *Officia hærent officiis Principis, & illorum dominium non transit in domatarium.*
4 *Princeps ita potest augere officia, ut potest creare. Item diminuere, & supprimere.* Ibid.
5 *Concessa jurisdictione cum potestate providendi offi ia in aliqua Civitate, vel opidaeis posset Rex officium augeat, An Domatarius illud posse providere? Dubitatur. Et ponuntur fundamenta opinionis affirmativæ: & n. 6. & 7.*
8 *Contraria sententia servatur in praxi: & illius fundamenta proponuntur.*
Diffusio, seu locutio indefinita sine prefixione temporis futuri comprehendit: ut num. 5.
At cum temporis adjectione restringitur ad præsentia. Ibid.
9 *In concessione Principis semper intelligitur clausula salvo jure tertij.*
10 *Domini qui causam dat, dominum delisse videtur, & tenetur ad interesse, etiamsi causa dominum sit immediata.*
11 *Dominum est omnis diminutio, & lesio.*
12 *Princeps, qui concessit offi ium Titio, vel ad vitam, vel ad beneplacitum, si illud auferet absque demeritis possidenti, denetur satisfactionem præstare.*
Conclusiones, quæ ſ quatuor sint Tabelliones in una civitate; Princeps de novo creat aliud offi ium, ex quo redditui aliorum diminuuntur, ceteræ prioribus detrimentum restarcire: ut n. 9. & 11.
13 *Si princeps in aliorum officialium præjudicium, aliis æqualitatem concessit in distributione, ipse tenetur damnum restarcire, non Princeps.*
14 *Officia conferenda sunt viris benemeritis integræ famæ, & opinionis.*
15 *Officia parentum, qui bene administrarunt; filiis conferenda sunt a Principe. Quod in hoc Regno transit in obligationem.* Ibid.
16 *Rex faveret injustisium, si alij, quam officialis filio Offi ium conferret.*
17 *Concessio offi ij facta alij, quam filio offi ialis nulla est & subrepitia; etiamsi filius fuerit postumus.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

18 Senatorum filij, si sint idonei, præferendi sunt ad Magistratus, & Senatorium dignitatem; quamvis alij idonieres apparent.

19 Princeps potest ampliare officium, & patri concedere facultatem, ut illud nominare valeat in filio, vel extraneo

Nominatus officium habere censetur à Rege mediante persona nominantis. Ibi.

In Regno solet Princeps patri licentiam concedere, quando velle per vigiati anni officium exercuit ut possit nominare ad officium unum ex filiis, seu filiabus. Ibid.

20 Propinitur quæstio, An si pater, qui nominare poterat, decesset à nulla facta nominatione, pertineat officium ad filium majorem? Phæbus pro negativa judicatum dicit.

Officium ex sui natura non transmittitur ad hæredes. Et concessio personalis est. Ibidem.

21 Facultas Principis concessa ad instituendum majoratum personalis est, & mortuo eo, cui fuit facta concessio, extinguitur facultas.

Facultate nominandi concessa tibi censetur electa industria persona, ut idoneum eligas. Ib.

22 Qui habet facultatem disponendi de aliquare, debet expresse, & specialiter disponere. Sed contrarius: ut n. 29.

23 Propinitur contraria sententia.

Filius censetur nominatus ab employetura, qui absque nominatione decessit. Ib.

24 Mortuo possessore majoratus, qui successorem eligere poterat, nulla facta nominatione, successio pertinet filio majori, vel consanguineo proximiori

25 Intestatus censetur relinquere hæreditatem venientibus ab intestato, qui succedunt ex voluntate defuncti.

26 Resolvitur filium nominatum censeri ad officium decedente patre sine nominatione.

27 Interpretatur Ordinat. lib. 4. tit. 36. §. 2.

28 Beneficium Principis laxissimè est interpretandum.

30 Usufructus transferri non potest ad alium constituendum; ablio vero ad usumfructum constituendum transferri valet.

31 Facultas nominandi concessa à Principe non extinguitur, si Princeps præmoriatur ante nominationem,

32 Mortuo patre, qui nominare poterat ad officium cum testamento, in quo filium hæredem instituit, iste nominatus censetur ad officium, nisi pater alium filium minorem nominasset.

33 Si pater, cui facta fuit concessio nominandi filium ad officium, post factam nominationem deliquit in officio, ita ut illo sit privandus à patris delictum filio non nocet, Sed contrarium verius ut n. 34.

34 Nominatus ad officium ex facultate Regia censetur procuratur Principis, & eligit tanquam nudus minister.

35 Nominatio ad officium, in quo pater deliquit, facta post delictum patris inutilis est.

36 Officia publica in hoc Regno non possunt venumtari sine licentia Principis.

Renuntiatio in casu facultatis gratis fieri debet nulla recepta pecunia Ib.

37 Contractus non æstimantur à nomine, sed ab effectu; & si natura repugnant nomini à contractibus iustis, contractus judicatur secundum officia naturam.

38 Quia ex facultate semel nominavit, variare potest. Sed contrarium.

Qui semel nominavit, non potest iterum eligere Ib.

39 Declara, ut resolutio procedat, si eligendi facultas concessa fuit simpliciter. Secus, si fuit collata in altum ultima voluit atiqua nominata poterit variare

40 Secundo intelige, ut eligens iterum nominare possit; si nominatus præmoriatur nominanti.

Qua caveat effectu, nomen non mereatur. Et idem est aliquid non habere, vel esse, quod habetur insufficiat. Ib.

41 Electio vel nominatio, quæ quis fuit non potuit, pro non facta habetur.

41 Si nominans filium nominavit, & in casu, quo succedere non possit, alium elegit, si primo nominatus non potest succedere in officio, secundo nominatus illud obtinebit.

43 Qui habet facultatem nominandi, non potest sub conditione illum nominare; neque primo substitutum dare. Intelige ut n. 41.

44 Procurator non potest alium substituere, nisi expresse in mandato concessum sit.

45 Dumtatur verò intellecta sententia Senatus, de qua Phæb. decis. 128. num. 9. Et verum fundamentum illius adducitur rejectis fundamentis, de quibus Phæbus.

46 Si prima nominatio patris facta fuit per actum nullum, pater iterum nominare potest.

47 Nominatio facta in testamento nullo inutilis est, quocunque modo testamentum annulletur, vel revocetur; etiamsi per præterionem,

48 Potestas nominandi ad officium neque cedit, neque transmittit; potest, quia personalis; & n. 51.

49 Facultas declarandi voluntatem defuncti neque cedit, neque transmittit potest; quia personalis.

Neque jus arbitrandi cessibile est, neque transmissibile. Ibid.

50 Intelige, si eligendi facultas concessa fuit ad utilitatem tertij.

51 Si electio competit sibi proprio ad utilitatem ejus, qui eligere debet, bene potest potestas eligendi cedi, & in alium transferri.

53 Qui habet facultatem nominandi ad officium, non potest per procuratorem nominare.

54 Intelige, nisi procurator specialis fuerit constitutus ad nominandum.

Subintelige, ut declaratio procedat, quando in mandato expressa fuerit persona nominanda.

55 Hæreditatem adiisse dicitur hæres per constitutionem procuratoris ad illam adeundam.

56 Si facultas nominandi ad officium fuit gratis concessa, bene potest Princeps eam ad libitum revocare; si verò fuit concessa mediante pecunia, vel obbenemerita, non poterit revocari, nisi intervenienie justa, & publica causa, aut necessitate: vel si nominans deliquerit in officio.

57 Propinitur quæstio, an Princeps concedere valeat expectativas ad officia vacatura, sive in genere, sive in specie? Et referuntur fundamenta partis negativa; & nu. seqq.

Valet argumentum de officio ad Beneficium. Et è contra Ibid.

58 Officia, & Beneficia æquiparantur.

Officia secularia quoad electionem, & Beneficia eisdem reguntur regulis. Ibid.

59 Expectativæ ad officia vacatura concedi non possunt.

60 Æquiparatorum idem est judicium.

Quando militat eadem ratio, dispositum in uno ex æquiparatis, etiam in alio censetur dispositum; quamvis materia sit odiosa. Ib.

61 Prohibitio circa expectativas Beneficiorum renovata fuit per Concilium Tridentinum.

Hæc prohibitio præsertim viget in patronis, qui Beneficia

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ficia nondum vacantia promittere nequeunt. Ib.

62 Princeps expectativas officiorum concedere potest, quia prohibitio quæ datur in Beneficiis provenit a jure positivo.

63 Pactum de hæreditate viventis reprobatur sine consensu ejus, de cujus hæreditate agitur. Secus si ipse consentiat.

65 Neque Papa, neque Princeps potestatem habet dispensandi contra bonos mores.

Non est simpliciter verum per viam expectativæ induci votum captandæ mortis alienæ; quia illa resolutio fundatur in præsumptione. Ib.

66 Ita ut Rex potest concedere expectativas ad Beneficia vacatura, ita & ad officia vacatura.

67 Dominarij, & Duces non possunt concedere expectativas ad officia vacatura.

68 Prelati inferiores, & Gubernatores temporales, & Decuriones non possunt concedere expectativas ad officia vacatura tempore suorum successorum.

69 Gubernatores temporales Prelati inferiores, & similes solum possunt tradere præsentia, non futura; neque successoribus præjudicium inferre.

Provisiones officiorum facta ab Episcopis, Prælegibus, & Gubernatoribus temporalibus extenus durant, quatenus ipsorum jurisdictio. Et successores possunt officia revocare. Ib.

70 Provisio officij facta à superiori ad certum tempus, puta per annum, durat pro illo tempore. Limita: si concessio facta à Prorege ad vitam confirmata fuerit per Regem; quia sustinetur. Ib.

71 Concessio officij facta à Prælato ad vitam confessionarij de consensu Capituli sustinetur.

72 Proponitur quæstio; An Princeps posse concedere expectativas ad Beneficia vacatura Regia Corona? Et addunctur fundamenta sententiæ negativæ.

Patronus non habet in alia jus præsentandi, nisi à tempore vacationis. Ibid.

73 In his Regnis consuetudo induxit, quod Princeps possit concedere expectativas ad Beneficia vacatura patronatus Regia Corona.

Quod solitum est fieri, intelligitur altum ex dispensatione, seu privilegio. Ib.

74 Prohibitio juris Canonici quo ad Reges contraria consuetudine ex ac abrogata.

Verumtamen Author suadet Principem, ut raro Beneficiorum expectativas concedat, neque officiorum, aut bonorum Regia Corona. Ib.

75 Rex noster tanquam Magister Ordinum Militarium potest concedere expectativas tam generales, quam speciales ad Commenda vacatura.

76 Commendatarij, & Equites Ordinum Militarium sunt vere Religiosi secundum unam opinionem.

77 Contraria tamen sententia, quæ habet non esse veros Religiosos, sed improprie, & secundum quid, tenent DD. de quibus ibi.

78 Commenda non sunt Beneficia Ecclesiastica secundum veriorem opinionem.

79 Commendæ per amplitatem vitarum sunt quasi hæreditariæ in magnum Reipublicæ detrimentum.

80 Si princeps concedat Titio expectativam generalem officij & Commendæ primo vacatur, vel expectativam certi officij & Commendæ; An possit Sejum Titio præferre, & huic officium, vel Commendam conferre?

Distinguo: ut ibi & n. 81. Ubi probatur, quod si expectative sint generales, bene potest Princeps, vel Commendam conferre, non obstante expectiva. Verò expectativa sint specialis certi officij, vel Commendæ, non potest Princeps alij concedere. Ib. Portugal de Donat. Tom. I.

82 Interveniente legitima causa publica utilitatis potest Princeps officium, seu Commendam uni promissam alteri conferre.

83 Concurrentibus pluribus cum expectativis ad officium primo vacaturum, vel Commendam præferitur prior in data; licet posterior literas suas prius presentaverit.

84 Si officiunci, vel Commenda non obstantibus expectativis uni conferatur, valebit concessio.

85 Finis, à quo omnia regulantur, semper inspiciendus est.

Benemeritus præferitur ei, qui minoribus meritis, & magna importunitate à Rege expectativam impetravit. Ib.

86 Multa concedunturà Principe propter importunitatem petentium, quæ ille nec debet, nec valuit concedere.

Obtenta pro nimia importunitate nullitatis vitia laborant. Ib.

87 Testamentum factum ab uxore ad favorem mariti nullum est, si importuna preces, & suasiones interveneruni similis metu reverentiali.

Concessa per importunitatem, & importunitatem precum dicuntur fieri invito concedente, & non valent. Ib.

88 Concurrentibus duobus, quorum primus habet expectativam generalem Commendæ vacaturæ; & altero, qui habet expectativam specialem certæ Commendæ; is, quamvis posterior prefendat esi in dicta Commenda.

Generi speciem derogatur. Ib.

Quando expectativa dicuntur generales, vel speciales? Remissive. Ib.

89 Proponitur quæstio: An si Princeps concesse Sejo primum officium vacaturum in tali Consilio, & postea Titio, qui erat usus ex officialibus Consilij facultatem dedit renuntiandi officium in extremum, valida fit concessio in præjudicium Sejij? Et afferuntur fundamenta pro parte affirmativa; n. 90. & seqq.

90 Officorum dominium est penes Principem, officiales verò eorum administratio.

Officia sunt in libera dispositione Principis, sicut Beneficia in dispositione Papæ. Ibid.

91 Princeps potest præjudicare tertio in his quæ ab ipso habet privilegio.

92 Qui utitur jure suo nemini injuriam facit.

93 Proponuntur fundamenta partis negativæ.

Ex gratia facta Sejo ad officium primo vacaturum jus ad rem ei fuit quæsitum. Ibid.

84 Princeps non præsumitur tollere jus ad rem, & interpretatio facienda est, quod nolule alteri præjudicare, etiamsi verba improprientur.

95 Qui habet ad rem, ipsam rem habere videtur.

Gratia, quæ non facit mentionem de alia prius facta tertio, dicitur subreptitia Ib.

96 Subreptionem probant falsi expressio, aut veri taciturnitas; si talis est, quæ Principem removeret vel tardiorem redderet ad concedendum.

97 Vacatura officij ita contingit morte, ut renuntiatione; quia casus mortis, & renuntiationis æquiparantur in jure. Intellige in præjudicium renuntiantis, non tertij.

De differentia inter renuntiationem, & concessionem. Ib.

98 Aliud pro alio invito creditore solvi non potest. Ubi condicio pro alio invito creditore apponi nequit. Ibidem.

99 Dies mors is conditionem induci.

100 Conditio in specifica forma est adimplenda.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

101 *Non præsumitur filium moriturum, priusquam patet.*

Senes ex eo, quod sunt in senectute, præsumuntur infirmi. Ib.

102 *Diuturnitas fundamenta partis affirmativæ.*

103 *Renuntiare jura sua cuilibet est permissum, & renuntianti amplius non datur regressus.*

104 *Officia, & Beneficia renuntiari possunt; ita ut Papa renuntiare valeat Summo Pontificatui.*

105 *Officium, qui acceptavit, virtualiter obligatur ad exercitium illius & invito Principe renuntiare nequit: Et idem renuntiatio officij facienda est in manibus Regis concedentis: ut n. 106.*

Beneficij renuntiatio fieri debet coram superiori. Ib.

107 *Renuntiantis officium potest illud exercere ante acceptationem.*

108 *Renuntians officium in manibus ejus, qui acceptare non potest, non amittit officium, aut illius proprietatem.*

Donatarij, quibus a Rege concessa est data, & provisa officiorum, non possunt recipere resignationem eorum, quæ fieri debet in manibus Regis. Ib.

109 *Donatarij, qui habent datas officiorum, illa providere possunt, quocunque modo vacaverint*

110 *Officium concessum ad vitam, sive ad beneplacitum dicitur perpetuum.*

Amplia in officio concesso ab inferiori, qui facultatem habet conferendi officia. Ibid.

111 *Officio vero debet privari absque legitima causa: & n. 114.*

112 *Mutatio officialium vergit in magnum Reipublicæ detrimentum & ejus interest potius retinere Judices, quam novos creare.*

Remotio ab officio præsumitur ob culpam, & malam administrationem. Ib.

113 *Semel approbatus amplius reprobari nequit, nisi detur justa causa.*

114 *Medicus approbatus potest postea reprobari ob publicam utilitatem, & sanitatem.*

115 *Probatur affirmativa sententia, quia habet Principem ad nutum posse officia tollere, & officiales removere.*

116 *Officia sive perpetua sive ad tempus quoad Principem sunt amovibilia ad nutum.*

117 *Reges nostri non solem officiales sine causa removere ante tempus; & quando causa necessaria, ac quæ ita fieri expedias, id facium cum magna causa cognitione.*

Principi non licet officialem ignominia afficere sine causa Ib.

Interpretatur Ordinat. lib. 2. tit. 98. Ibidem.

118 *Donatarij, qui habent facultatem conferendi officia, non possunt officiales removere, sive electus sit ad vitam, sive ad beneplacitum.*

In Regno non sufficit causa ad removendum officialem cum privatione officij; sed est necessaria sententia. Ib.

119 *Rex concedendo inferiori aliquid de sibi reservatis, intelligitur semper ut exercens cum debita causæ cognitione, non ex plenitudine potestatis.*

120 *Capitulum, seu Prælatus non possunt removere officialem sine justa causa.*

121 *Officiali vemoto sine causa ab inferiore, vel Episcopo, sive Capitulo competit remedia possessoria.*

Officialis Episcopi, vel Capituli remotus habet recursum ad Judicium Regia Curiæ ob illatam violentiam. Ib.

122 *Judex qui procedit juris ordine non servato, spoliare cenetur.*

Remotus ab Episcopo sine causa potest intra annum coram Judice seculari agere interdictum unde vi. Ib.

113 *Qualitate opposita in libello, quæ Judici jurisdictionem tribuit, substituit libello, ut Judex de causa cognoscere possit, neque ante omnia de qualitate cognoscendum est.*

114 *Interpretatur* Ordinat. lib. 2. tit. 1. §. 2. *Et, An annus de quo dicta* Ordinatio, *sit utilis, vel continuus: ut num.* 134.

125 *Capitulum Sede vacante representat Prælatum in his, quæ ad Prælatum spectant.*

Sede vacante omnis jurisdictio remanet apud Capitulum. Ib.

126 *Capitulum succedit in administratione omnium, quæ ad Archiepiscopum pertinent tanquam talem.*

Capitulum potest omnia exercere, quæ poterat Archiepiscopus, si ei non sunt specialiter interdicta Ib.

Capitulo debetur idem honos, quam Prælato. Ib.

127 *Capitulum representans Prælatum convenire debet coram eodem Judice, apud quem Prælatus conveniendus erat. Et sic coram Præside Curiæ.*

128 *In Capitulum Sede vacante non solum transit jurisdictio ordinaria, sed etiam Metropolitana.*

Capitulum Metropolitanæ superior est inferioribus. Ib.

129 *Una, & eadem persona diversis respectibus fungitur vice duarum personarum.*

130 *Persona representans non attenditur, sed persona representata.*

Non attenditur is, per quem actus expeditur, sed in quem effectus dirigitur Ibid.

131 *Persona fictæ continetur appellatione personæ veræ.*

Statuta loquentia in casu vero extenduntur ad casum similem eandem rationem habentem. Ibid.

132 *Annus, de quo in interdicto unde vi, utilis est, non continuus.*

133 *Annus utilis dicitur, postquam nullum datur agendi impedimentum, tam ex parte actoris, & rei, ac Judicis.*

Non currit, nisi a tempore, quo quis potuit agere. Ib.

134 *Eisdem verbis concluditur libellus in interdicto ude vi, & in remedio texi.* in c. redintegr. §. 2. n. 4.

Remedium. texi. in d. c. redintegranda *est perpetuum.* Ib.

135 *Impedimentum proveniens ex facto partis facit, ut non currat tempus utilesque tempus à jure, vel ab homine præstitum.*

136 *Impedito agere non currit tempus.*

Impedito facto Judicis non currit tempus. Ibid.

Vi impedimentum relevet, non requiritur partis protestatio. Ib.

137 *Protestatio conservat jus protestantis.*

Debet fieri in ipso actu, vel incontinenti; quia ex intervallo non prodest. Ibid.

138 *In his, quæ pendent ab animo partis, assertioni standum est.*

139 *Possessio civilis solo animo retinetur.*

Possessio, vel quasi non amittitur per non usus, quia usus à possessione distat; maxime in corporalibus. Ib.

140 *Princeps non potest officium privare officio, quod obtinuit mediante pecunia sine justa causa. Et ita limitatur.* Ordin. lib. 1. tit. 98.

141 *Secundo limitatur in officio concesso propter benemerita.*

142 *Officium concessum Titio post mortem Caij dicitur concessum, sit vacaverit per remotionem Caij, vel alio modo.*

Causæ mortis, & renuntiationis a quipse autor. Et pœnæ sunt non extendere per mortem vel per renuntiationem. Ibid.

143 *Provisus in officio durante absentia officialis proprietarij, eo mortuo potest provisus exercere.*

144 *Provisus*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

144. *Provisus, seu electus de officio ad semestre dicitur provisus pro primo semestre.*

Electus ad semestre, si non exercuit officium in primo semestre, ex elapso non admittitur; neque tempus elapsum redditur, ut ater ex alio. Ib.

145 *Concessio ad tempus non ex conditur altera.*

146 *Ex sui vi temporis limitati, ut praeveniat post illud contrariam iniuriae dispositionem.*

147 *Si Princeps Titio concedat, ut possit servire officium Seij; quousque proprietarius sit legitima aetatis, ejus praejudicium non operabitur omna aetatis postea concessa proprietario. Secus si in praedia dictum fuerit, quod possit servire, quousque proprietarius fuerit aetatis ad inservendum.*

148 *Officium concessum alicui, durando intra annum cum Seja nupserit; illa requisita nolit, pertinet ad gravamen.*

Conditio nuptiarum habetur pro impleta, quando non stat per eum, qui implere debet quo minus impleatur. Ib.

149 *Officium concessum Titio sub conditione, si contraxerit matrimonium cum una ex filiabus Sempronij, una requisita, quae voluit nubere, etiam non tenetur requirere.*

150 *In praedicto casu si Titio nupsit Seja, cui officium erat concessum, ut nubat, si postea matrimonium nullum fuit declaratum ob aliquod juris impedimentum, officium non pertinet ad Titium.*

Legatum relictum Titio, ut nubat Seja, non debetur legatario, si cum effectu non nupserit, Ibidem.

151 *Legatum non remanet apud legatarium, quando matrimonium nullum fuit declaratum.*

152 *Si conditio nubendi non sit appositae in persona Tuij, sed dictum fuerit, quod concedatur Titio, si cum Seja nupserit, & illa recusaverit, non debetur officium Titio.*

153 *Si officium concedatur Seja, ut illud exerceat is, cum qua matrimonium contraxerit, si primus maritus gratia usus non fuit, pertinebit officium ad secundum virum.*

154 *Officium constitutum concessum juxta consuetudinem, & post nonem, in qua fuerunt antecessores, & cum eodem salario licet non exprimatur.*

Qui officium acceptavit, illud servire tenetur juxta observantiam, & consuetudinem. Ibid.

ITem ad supremam Principis jurisdictionem, & Majestatem spectat creare de novo Tabelliones, Notarios, & caeteros Iustitiae Officiales. Quod quidem jus est de majoribus Regalibus, & solum competit Principi, qui superiorem non recognoscit c. 1. & 2. c. F. *Tabellio de fide instrum.* ubi Innocent. *num.* 1. *vers. nobis autem videtur*, Iaf. *in L. Imperium num.* 28. *ff. de jurisd. omn. Iudic.* Camer. *in c. Imperium de probat. alienat. per Feder. pag.* 611. *vers. septima conclusio*, Afflict. *in c.* 1. *qua sit Regalia verb. Regalia n.* 32. Rosentald. *de feud. c.* 5. *conclus.* 13. *num.* 2. Oldrad. *cons.* 75. Boer. *decis.* 50. *num.* 16. post plures Camill. Borrell. *de pract. Reg. Cath. c.* 70. *num.* 1. & *seqq.* Stravin. *de Regalib. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 11. 14. & 15. Grammat. *decis.* 46. Soleta. *tom.* 2. *lib.* 5. *cancro num.* 100. optime Horat. Montan. *de Regal. verb. pars sit constituendorum Magistratuum n.* 8. *pag.* 114. Ripol. *cod. rubr. c.* 5. *num.* 63. & 77. Cabed. 2. *decis.* 33. *num.* 1. Phab. *decis.* 20. *n.* 5. Et probat *Ordinat. lib.* 2. *tit.* 26. §. 1. & *tit.* 45. §. 15. ibi: *Creare de novo Tabelliones à Nos semente pertinet*: Barb. *ad Ordinat. d.* §. 1. & *tit.* 45. §. 10. *num.* 2.

Unde Domini inferiores, & Donatarij Regiae Coronae Tabelliones, seu Notarios creare nequeunt, Innocent. *in d. c. cum P. Tabellio de fide instrum.* §. *verba videre vers. sed quis potest facere* Tabellionem, Bellam. *cons.* 42. Camil. Borrell. *de pract. Reg. Cath. c.* 30. *num.* 36. Mastrill. *de Magistr. lib.* 4. *c.* 16. *n.* 14. Officia enim hiscent officiis Principis, & illorum dominium non transfit in concessionem cum Capyc. *decis.* 121. *num.* 5. sed retinet prima Principium Anda. *in c.* 1. *de feud. March.* Hotat. Montan. *verb. de Regalibus officiis num.* 11. *pag.* 175. Quando autem Domini terrarum, Duces, Marchiones, & Comites Tabellionatus officium dare possunt; Dicemus infra, cum de donationibus jurisdictionum acturi futrimus.

Ita ut Principi competit officia creare, ita, & illa augere; quia qui valet facere, & augere potest Cabed. 2. *p. decis.* 22. & 1. *p. decis.* 112. Larrea *allegat.* 119. Et eodem modo potest officia diminuere, & supprimere, diminutio namque, & augmentum pari passu ambulant, & ad eum spectat augere, cujus est diminuere; & contra L. *plerumque* §. *si praedia*, L. *si mancipia, ff. de fure dat.* L. *secundum naturam*, *ff. de regul. jur.* Menoch. *cons.* 26. *num.* 14. & *cons.* 142. *num.* 14. & *cons.* 201. *n.* 165. Capyc. Latro *consult.* 124. *n.* 57. & 58.

Unde quaeritur, An si Princeps concessit alicui Magnati facultatem providendi officia in aliqua Civitate, illa concessio comprehendat officia, quae post donationem fuerunt à Rege de novo creata, & aucta, ita ut Donatarius illa providere possit? An verò ad Principem spectet eorum provisio? In qua quaestione pro parte affirmativa ad favorem donatarij facit. Primo: quod indefinita dispositio, seu locutio simpliciter facta, aut sine aliqua temporis adjectione futura comprehendit, *c. quia circa de privil.* Ubi exemptio declinatum Episcopalem facta per verba indefinita comprehendit etiam praedia futura, & de novo acquisita: tradunt post aliquiotes Cabed. *decis.* 95. *num.* 5. 2. *p.* & plures laudati à Pitel. *in rubr. C. de revocand. vendit.* 1. *p. cap.* 3. *num.* 24. Albert. Brun. *in tract. de augm. conclus.* 9. & 16. Valasc. *consult.* 58. *num.* 10. Ducti. *regul.* 73. Ricc. *in decis.* 365. Arias de Mesa *lib.* 3. *var. c.* 13. *num.* 2. Confirmatur ex decisione text. *in L. si servitus* 23. *ff. de servit. urban.* Ubi indefinita, et limina ita sint de futuris quoque luminibus intelligitur. Et insuper confirmatur ex L. *cum aurum* 20. *ff. de aur. & arg. leg.* Ubi in legato auri, vel tritici continetur omne aurum, vel triticum, quod testator reliquit tempore mortis. Et regulariter indefinita locutio ad futura extenditur Angell. Barbos. *axiom.* 123. *num.* 7. & *seqq.* Ubi quod verba indefinita aequipollent universalibus.

Si verò dispositio indefinita concepta fuerit, cum temporis adjectione, aut pronomine, meum, restringitur ad praesentia tantum, & futura non comprehendit, *d. c. quia circa de privileg.* quippe tunc pronomen, meum, tempus praesens demonstrat *L. si in* 7. L. *sin. in prin. ff. de auro, & arg. leg. L. super.* 83. *vers. si vero ff. de legat.* 1. Menoch. *cons.* 106 *à n.* 192. & *à num.* 267. Garcia *de expens. c.* 22. *n.* 32. & *seqq.* Arias de Mesa *lib.* 3. *var. c.* 13. *num.* 5.

Secundo facit: Quia donatio Principis tan-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

7 quam illius beneficium laisſime eſt interpretanda; maxime contra concedentem Bald. *in l. beneficium 1. iell. C. de conſtit. Princip.* Decius *conſ. 3. num. 2.* Joſeph de Sette *deciſ. 160. num. 1.* Giurb. *deciſ. 2. 3. num. 10.* Lattea *alleg. 43. num. 2.* Amaya *in l. unica num. 6. C. de cellat. donator. lib. 10.* Cabed. *1. p. deciſ. 95. num. 1.* Solorz. *tom. 2. lib. 2. 1. 10. num. 40.* Subindeque cum in caſu propoſito ſolus Princeps præjudicium ſentire videatur, & hoc non ſit nimis grave, donatio facta per verba indefinita, non tantum ad proviſionem officiorum, quæ jam extant creata, ſed etiam ad futura extendi debet. Propter quæ, & alia fundamenta ab eo conſiderata hanc partem tuetur Inſignis Barb. *in L. divortio §. quod in anno num. 17. ff. de ſolut. Matrim.* quem refert, & ſequitur Caſtill. Sotomay. *de tert. le. 14. num. 38. & ſeqq.* P. Emman. Rodriquez *1. tom. de reg. al. q. 20. art. 8.* Auguſt. Barbof. *in d. c. quia circa num. 16. & 17.*

Contrarium tamen ſententiam tenet Aſſil. *lib.* 8 *conſtit. rubr. 4. num. 10.* Cabed. qui judicatum teſtatur *deciſ. 2. 12. 2. p.* Et in eam partem inclinare videtur Arias de Meſa *lib. 3. var. c. 14. à num. 25. cum ſeqq.* Mercz. *de Major. 1. pq. 10. num. 144.* Iate, & optime Lattea *alleg. 89. num. 4. cum ſeqq.* Ubi bene exornat. ex text. *in L. Rutilia Pala 69. ff. de contrab. empt.* & ex text. *in cap. fin. de ſepul. Clem. fin. de reſcript.* pluraque in confirmationem adducit, & *à num. 31.* contrariæ ſententiæ fundamentis ſatisfacit. Et hæc pars in praxi verior eſt, & ſequenda: Et pro ea facit *Ordinat. lib. 2. tit. 27. §. 2.* ibi: *Acrendae, & tributos que o Rey, & a Corona deſte Reynos ao tempo deſte contrato no tal lugar haveia.* Et confirmatur, quia ita ut officia Tabellionatus data, non cenſentur conceſſa, niſi id in donatione exprimatur Cabed. 2. *p. deciſ. 14. n. 3. Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 1. & §. 16.* ita & neceſſario exprimendum erat in donatione, quod futura officia concedebantur. Et inſuper aut providere poſſint officia non vacantia ad tempus, quod dicitur *De ſerventia*, requiritur ſpecialis conceſſio *Ord. lib. 1. tit. 96. §. 7. & lib. 2. tit. 45. §. 14.*

Hinc affinis eſt alia quæſtio, An ſi in tua Civitate ſint quatuor Tabelliones, & Princeps unum, vel duos auget, & de novo creat, qua de cauſa redditus, & proventus aliorum officiorum diminuantur, teneatur Princeps antiquis officialibus detrimentum reſarcire? Et videtur dicendum teneri ad reſarciendum damnum; quia regulariter Princeps non poteſt tertio jus quæſitum auferre, etiam per legem generalem Salgad. *de protect. p. 3. c. 10. num. 92.* Et diximus ſupra pluribus in locis. Adeo, ut in conceſſione Principis ſemper intelligatur appoſita clauſula ſalvo jure tertij Setaphin. *deciſ. 3 98. num. 18.* Menoch. *conſ. 103. num. 21.* per text. *in L. 2. §. ſiquis à Principe, ff. ne quid in loco publico c. ſuper eo de offic. delegat.* Decius *conſ. 15. num. 4.* Auguſt. Barbol. *clauſ. 157. num. 1. 2. & 3.* Capyc. Latio *deciſ. 174. n. 13.*

10 Atque ita auferendo redditus, & proventus aliorum officiorum cum augmento novi officij tenetur Princeps ad ſatisfactionem damni tanquam ille, qui cauſam damni dedit, & ad intereſſe obligatur, etiamſi non fuerit immediata cauſa damni *c. ſin. de injur. L. nam & ſervius 22. in prine. ubi gloſſ. & DD. ff. de negot. geſt. L. ſi vero 5. §. cum autem ubi gloſſ. ff. de his qui effuderunt, vel dejecerunt, L. ſi merces § culpa ſ. locati,* Cyriac. *controv. 184. num. 1.* Hieronym. Leo *deciſ. 41. num. 30.* Thuſc. *litter. D. conſiuſ. 6.* Cumque damnum ſit omnis diminutio, ſeu læſio tuæ ſcribunt Paul. *in L. 3. in fin. ff. de damno infect.* Burg. de Pac. *in proem. leg. Tauri num. 146.* Salgad. *de protect. 4. p. c. 9. num. 194.* Cyriac. *controv.* 11 *61. num. 1. & 14.* Socin. *lun. conſ. 78. n. 1. & ſeqq. vol. 2.* Recte dicendum eſt teneri Principem ad ſatisfactionem diminutionis redditum aliorum officiorum.

Confirmatur, quia licet Princeps ob bonum publicum, publicamque utilitatem poſſit tertium rei ſuæ dominio privare; tamen tenetur conſignam ſatisfactionem, & bonum cambium præſtare *L. venditor §. ſi conſtat. ff. commun. prædi. Bart. in proem. Digeſt. n. 1. conſtit. in princ. num. 4. & 5.* Valaſc. *conſult. 72. num. 10.* Anton. Gom. *in L. Tauri n. fin. & in L. 40. num. 89.* Surd. *conſ.* *203. à num. 17. uſque ad num. 24.* Phæb. 1. *p. deciſ. 94. num. 3. & 4.* Caſtill. *b. 3. c. 6. num. 6.* Noguer. *alleg. 5. num. 36.* Solorz. *2. tom. lib. 2. cap. 27. num. 55. & 80.* Oliva *de jure Eccleſ. 2. p. q. 35. n. 16.* Cyriac. *controv. 121. n. 6.* Arias de Meſa *lib. 2. c. 5 0. n. 14.* Capyc. Latro. *deciſ. 199. n. 23.* Caſtil. Pet. *conſ. 8. n. 69.* Atque ita ſive Princeps ex cauſa publicæ utilitatis officii augeat, ſive abſque illa, ſemper tenetur ad ſatisfactionem damni.

Deinde confirmatur: quia ſi Princeps alicui 12 officium conceſſit, vel ad vitam, vel ad beneplacitum, & illud officium auferet ſine cauſa; vel etiam ex cauſa privatæ utilitatis, ſeu publicæ abſque demeritio poſſidentis, tenetur ad ſatisfactionem juxta doctrinam gl. *in L. Barbarius ff. de offic. Praetor.* ubi *Jaſ. à num. 36. uſque ad 44.* ſimilis *gloſſ. in L. fin. C. ex quibus cauſ. ſervi pro pret. libert. accip.* & cum Felin Innocent. & aliis, quos refert, & ſequitur Cabed. 2. *p. dec. 20. n. 5.* Ergo idem dicendum eſt in caſu propoſito.

Si verò Princeps in aliorum officialium, ſeu 13 notariorum præjudicium aliis æqualitatem in diſtributione conceſſit; Hi quidem tenentur damnum datum reſarcire, non Princeps: ut in caſu notabili deciſum teſtatur Phæb. 1. *p. deciſ. 94.*

Debent tamen officia conceſſi viris integræ fa- 14 mæ, & opinionis, & benemeritis *L. ſiquis ex argentarii §. 1. ff. de edendo*, Bart. *in L. 2. §. ſi ſubditetur ff. quemadmodum teſtam. aperiantur*; moreſque, & perſonæ virtutes attendi debent *L. contra publicam, Cod. de re milit. lib. 12.* Phæb. 2. *p. areſt. 15.* & probat. *Ordin. lib. 1. tit. 96. §. 1.* Valaſc. *conſult. 129. num. 5.* Ubi ait quod mala electio officialium deſtruit mundum.

Item debet Princeps patentum officia filiis 15 conferre eorum, qui in adminiſtratione eorum bene ſe exhibuerunt ex text. optimo *in L. 1. C. de fil. official. milit. lib. 12.* ibi: *Hi, qui ex officialibus quorumcunque officiorum genitiſunt, ſive eorumdem parentes adhuc ſacramento tenentur, ſive ſam dimiſſi ſunt, in parentum militiam vocentur:* & ibi Lucas de Pœna, Plat. & alij. Quod in quaſi obligationem tranſiiſſe in hoc Regno tradit Valaſc. *conſult. 129. num. 13.* Mendez à Caſtro *in prax. L. uſſi, lib. 1. c. 2. n. 10.* Peteyt. *deciſ. 4. num. 3.* Et in aliis Regnis idem ſervari docent Maſtrill. *de Magiſtr. lib. 1. c. 28. num. 3. & 4.* Et nihil magis juri conſentaneum eſſe dixit Solorz. 16 *de jure Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 5. num. 95.* Imo Rex faceret injuſtitiam, ſi alij, quam filio officialis officium conferret Valaſc. *conſult. 129. num. 13.*

Auguſt.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

August. Barbos. *vote. 16. num. 63.* Proindeque filij Officialium, si sint idonei, & capaces, præferentur filij aliis æque idoneis: probat Imperator *in* L. *unicuique, C. de proxim. sacr. scrinior. lib. 12.* ibi: *Etenim unicuique proximo unum de suis filiis, quo temperis duntaxat suffragio nitiur, licet parum observasse militiam cognoscitur; in sequentibus temporeque laborum merisis maximum, antecessere posse discernimus: L. februm 5. C. de Advoc. diversi. Judic.* ibi *Et filijs Advocatorum, vel adhuc in tali consistentorum officio, vel eorum, qui fisco Patronatum desponerint superstitum, vel mutuorum extraneis ad idem officium accedentibus anteponi, eique gratis & sine sumptibus associari, si & ipsi prout dispositum est, solito tempore legum dictionem meruerint: Alfar. de offic. fiscal. glos. 32. num. 12.* Sarmient. *lib. 3. select. c. 7. num. 3. in fin.* Lara *de vita homin. c. 16. num. 5. & 6.* Unde sit, quod si Princeps alij, quam filio officium concesserit, nulla erit concessio, & subreptitia judicabitur: adeo ut 17 si mortuo officiali mulier prægnans remanserit, & tertio concedatur officium, si postea posthumus natus sit, annullabitur concessio: ut optime docet. Valasc. qui judicatum dicit *cons. 129.* Quidquid in prædictis casibus teneat. Cardos. *in praxi. verb. officium num. 40. & 41.* Qui tradit Regem non teneri in puncto juris officia parentum filijs concedere; nisi parentes in bello occubuerint. *d. L. 1. C. de fis. official.* Cujus decisionem restringit ad filios militantium; sed ipse fateur de consuetudine Regni aliud observari: *n. 40. & 41.*

Ex quo descendit, quod Senatorum filij in assignandis Magistratibus cæteris extraneis justè sunt anteponendi; dummodo capaces, & idonei reperiantur; quamvis alij idoneores apparaent, *d.* 18 L. *unicuique, C. de proxim. sacr. scrin. lib. 12.* ibi: *Licet parum observasse militiam cognoscatur: aliquid enim tribuendum est parentum laboribus, qui non sibi, sed filijs arbores serunt.* Et ita Reges nostros semper observasse in gratiam parentum docet experientia rerum magistra; licet noviter aliud servari viderimus. Verum quia una hirundo non facit ver, justè confidimus Principem nostrum inveteratam consuetudinem juri conformem destrui non passurum.

Porro et etiam Princeps officia ampliare, ut proprietarius in filiam, vel extraneum illud nomi- 19 nare valeat: ut scribunt Andr. *in c. fin. col. penult. de judic.* per text. *in* L. 2. §. *novissime, ff. de orig. juris c. venerabile de electi.* sequitur. Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 28. num. 1.* Quo casu ille sic nominatus officium à Rege habere censetur mediante tamen persona nominantis: Ferm. *in c. 1. num. 50. de pac. juram. form.* Freccia *de subfeud lib. 2. q. 5.* Pont. *de potest. Pro Reg. tit. de offeud. Reg. §. 2. num. 50. & cons. 109. sub. num. 4. & 5. vol. 2.* sequitur Rovit. *cons. 104. num. 3.* Capyc. Latro *decis. 6. num. 21.* Que concessio maxime fieri solet in favorem filiorum; ut notat Mastrill. *d. lib. 1. c. 28. num. 1. vers. hujusmodi*, qui allegat text. *in L. februm 5. pro fortalis, vers. & filios, C. de Advoc. diversi Judic.* Et in Regno solet Princeps licentiam concedere patri, qui vix, & rectè per viginti annos officium exercuit, ut possit nominate ad officium unum ex filiis, seu filiabus, ut illud exerceat is, qui eam duxerit in uxorem; si idoneus apparaeris.

Nunc quæro, An si pater, qui nominationem facere poterat, decesserit non facta nominatione, filius major nominatus censetur, ut officium 20 consequi possit? In qua quæstione Phab. *1. p. decis. 118. num. 10. & 11. & vers. 14.* tenet, quod filius major non censetur nominatus; & ita decisum fuisse in senatu coram Rege testatur. Prædecisum fuisse in senatu coram Rege testatur. Præ eiusum illius fundamentum in eo consistit, quod filius major non legem Regiam *lib. 4. tit. 56. §. & finaudess* emphyteuta, qui ad emphyteusim potestat nominare, si absque nominatione decedat, ejus filius major nominatus censetur: tamen decisio Ordinationis non procedit in officiis. Et licet Phæbus aliud non adducat fundamentum; attamen decisio Senatus potest fuicit; ex eo quod faculas hæc nominandi successorem in officio est personalis, siquidem officium ex sui natura non est transmissibile ad hæredes, Marin. Frecc. *de subfeud. lib. 2. q. 44.* Ubi tradit, quod concesso tibi officio cum facultate nominandi successorem est personalis. Unde non nominante parte extinguitur facultas per text. *in L. cum Pater §. hæreditatem, ff. de legat. 2. L. ex facto §. si quis regnat. o 2. ff. ad Trebellian. L. fin. §. sed & si quis, C. communi de legat.*

Si facultas Regia concessa ad instituendum Majoratum personalis est & ad alium non transfertur, immo mortua persona, cui concessio facta fuit, extinguitur facultas: ut late, & optime tradit Arias de Mesa *lib. 2. c. 27. per tot.* Et in specie quod officium Commissarij, ut pote, personale morte finitur: probat text. *in c. Religiosi de restitum. in 6.* Gregor. Lopez *in L. 15. tit. 9. partis. 6. verb. del año*, Burg. de Pac. *cons. 31. num. 3.* Medices *in tract. mors omnia solvit. 1. p. concl. 4. num. 109.* Et quidem ex hujusmodi facultate nominandi tibi concessa electa censetur industria tua personæ; ut idoneum eligas *c. ii, cui §. sed si de offic. deleg. in 6. c. sicut de preb. in 6.* Decius *cons. 492.* Quapropter non nominante parte extinguitur nominandi facultas. Quod ultra Marin. Frecc. amplectitur Horat. Montan. *de Legal. esse. n. 44.*

Facit etiam, quod ille, qui habet facultatem disponendi de aliqua re, debet expressè, & specialiter disponere; alias expirat facultas, & remanet res penes eum, qui facultatem concessit: ut tradunt Castanat. *cons. 537. n. 27. & 29.* Et dicit judicatum Thesaur. *decis. 97.* & magis jure consonam opinionem dicit Fontan. *de pacti. nupt. clauj. 4. glos. 23. n. 14.*

Contrarium tamen opinionem veriorem existimo; quia si proprietarius decessit ab intestato, filius nominatus censeri debet argum. *Ordinat. lib. 4. tit. 56. §. 2.* Et eit videndus text. *in L. unum ex familia. §. rogo. ff. de legat. 2.* Quod dicit Cabedo consultum vidisse per gravissimos, & doctissimos Advocatos *2. p. decis. 23. num. 11.* Nam ita ut filius mortuo patre nominatus censetur ad emphyteusim Valasc. *de jure emphyt. q. 14.* Gamma *decis. 229.* Cald. Per. *de nominat. q. 12. n. 44.* Barb. ad *Ordinat. d. tit. 56. §. 2. n. 5.* Ita etiam mortuo patre fine nominatione ad officium filius major nominatus intelligitur quia de feudis, & emphyteusi ad officia validum est argumentum Mastrill. *de Magistr. c. 28. n. 29.*

Confirmatur, quia decedente possessore Majoratus, qui successorem eligere poterat, nulla 24 facta nominatione, defertur ejus successio filio majori, vel proximiori consanguineo, qui nominatus censetur Molin. *de Primog. lib. 2. c. 4. num. 42.* Fontan. *de pacti. nupt. clauj. 4. glos. 3. p. 5. num. 11.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

num. 11. Hieronym. Leo *dec.* 5 1. *n.* Lattea *decis.* 31. *num.* 51. Ergo idem dicendum est in officio, quod pater poterat nominare.

Tertio, quia ita ut intestatus censetur relinquere hæreditatem venientibus ab intestato, qui ex voluntate defuncti succedere videntur, *L. stipuln tum subiecum, L. conficiantur* 8. *ff. de jure codicillor. glos. in* L. *non ipsum vero, repetitum in fin.* C. *ad Trebellian. L. codicilli* 5. *mater ff. de legat.* 1. Surd. *decis.* 172. *n.* 8. *vers. præmissis in fin.* Hieron. Leo *decis.* 12. *n.* 17. Mantic. *de conject. ult. voluntat. lib.* 7. *tit.* 7. *n.* 14. Castanat. *conf.* 37. *num.* 28. Fontan. *de pact. nupt. clausf.* 4. *glos.* 23. *n.* 10. & 11. Sesse *decis.* 48. *n.* 7. & *decis.* 53. *n.* 6. Anton. Amat. *resolut.* 76. *n. num.* 8. *cum seqq.* Gutib. *ad consuet. Mediolan. c.* 6. *gl.* 11. *num.* 15. Cabced. *lib.* 1. *c.* 2. *n.* 116. & 64. 8. *num.* 79. Olea *de cession. jur. tit.* 3. *q.* 1. Ita, & pariter qui nominare poterat filium decedens ab intestato, & sine nominatione, censendus est filium nominasse.

Quarto, quia ille, qui habet potestatem disponendi de aliqua re, decedens ab intestato censetur disposuisse ad favorem venientium ab intestato: Ergo idem dicendum est in casu proposito. Et hæc sunt hujus partis potiora fundamenta; quam licet non ita exornatam probant Bald. *in L. cum posset* 5. *gener. in testi. antiqua, ff. de jure dict.* Vincent. de Anna *singul.* 591. ibi plures laudat, Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 28. *n.* 53. Et eam amplecti libet; quippe potioribus nititur fundamentis.

Neque obstat, quod *Ordinat. lib.* 4. *tit.* 36. 5. 2. non procedat in nominatione officij, quia hoc non est tutum, cum non detur omnimoda ratio differentiæ inter nominationem ad officium, & nominationem, ad emphyteusim. Siquidem ideo filius nominatus censetur ab eo, qui ab intestato decessit, quippe jam in eo consideratur jus ad obtinendam emphyteusim, quæ descendentibus defertur, & etiam ad renovationem petendam. Quod non ita observatur respectu consanguinei ejus, qui nominare noluit. Proinde que cum filius ex consuetudine Regni jus habeat ad petendum patris officium; nil mirum si idem, quod in emphyteusi quoad nominationem, procedat etiam in officio. Maxime cum nominatio respectu filij sit Principis beneficium, quod latissime est interpretandum *L. beneficium, ff. de constit. Principis.* ubi Bald. *in* 2. *lect.* Decius *cons.* 32. *num.* 2. Sesse *decis.* 160. *n.* 167. Gutib. *decis.* 23. *num.* 10. Lattea *allegat.* 43. *n.* 2. Cabed. 2. *p. decis.* 95. *num.* 1. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 40. Amaya in *L. unica n.* 6. *C. de cellat. donat. lib.* 10. Et insuper tale beneficium debet esse perpetuum, & mansurum d. L. *beneficium c. decet. de regul. juris in* 6. Valenz. *cons. 69. n.* 73. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 15.

Neque etiam obstat asserere eum, qui habet potestatem nominandi, non transmittere ad hæredes eum, de qua poterat disponere, & non disposuit; quia vetior est sententia censeri disposuisse ad favorem venientium ab intestato: *ut* judicatum dicit Vincent. de Franc. *decis.* 45. & *decis.* 600. Mantic. *de conject. lib.* 7. *tit.* 7. *num.* 14. Surd *decis.* 172. *num.* 9. & *cons.* 357. *num.* 8. A qua opinione non esse recedendum, tenet Fontan. *clausf.* 4. *glos.* 23. *num.* 14. *in fin.* Rice. ad Franch. *decis.* 45. *vers. ego non discedo.* Olea *de cession. jur. tit.* 3. 1. *n.* 37.

Denique non obstat nominationem esse personalem: quia respondetur, quod licet ususfructus ad alium constituendum transferri non possit; tamen actio ad usum fructum constituendum potest in alium transferri: ut dixit Balduin. *in* 3. *finitur. Instit. de usufruct. n.* 10. Atque ita cum pater, qui ad nominandum officium habet facultatem, possit transferre in filium jus petendi illud officium juxta consuetudinem Regni; nil mirum quod etiamsi non nominaverit, officium pertineat ad filium.

At vero si Princeps, qui facultatem nominandi concessit, præmoriatur ante nominationem factam non extinguetur nominandi facultas, *c. licet de prebend. in* 6. ut in terminis docet Horat. Montan. *de Regal. fis. n.* 44. *in fin.*

Item si pater, qui à Principe obtinuerat facultatem nominandi in filium, decessit cum testamento, & filium hæredem instituit; hic filius verè nominatus censetur, quamvis pater expressè illum non nominaverit: *Ordinat. lib.* 4. *tit.* 36. *in princ.* Caldas *de nominat. q.* 4. *à n.* 18. & 9. 7. *à n.* 2. *cum seqq.* Fontan. *de pact. nupt. clausf.* 4. *glos.* 5. *n.* 1. *n.* 63. & *decis.* 172. *num.* 24. Boer. *decis.* 204. *num.* 32. Menoch. *cons.* 21. *num.* 67. Fusar. *de substit. quæst.* 444. *num.* 8. & *q.* 550. *num.* 10. & *q.* 507. Hieronym. Leo *decis.* 38. *num.* 11. Et loquens de eo, qui facultatem habeat nominandi in feudum: ita tenet Marin. Freco. *de subfeud. lib.* 2. *q.* 45. Et in nostra specie de officio probat Horat. Montan. *de Regal. offic. num.* 30. *vers. attamen adhuc ex fisino.* Qui inducit text. *in L. nomen ex familia* 5. *qui duos ff. de legat.* 1. Et notavit Bart. *in d.* 5. *qui duos*, quod instituendo hæredem videtur illum eligere Rain. *cons.* 24. *num.* 13. *lib.* 2. Quod tamen est intelligendum, si nominans præter hæredem alium filium non nominavit juxta terminos *Ordin. d. tit.* 36. *in princ.*

Quocirca videndum est, An si pater, cui concessa fuit facultas nominandi filium, & post factam nominationem deliquerit in officio; ita ut illo sit privandus, patris delictum noceat filio? Et quidem non noceretur ita est juxta doctrinam Bart. *in L.* 2. 5. 2. *ff. de option. legat.* idem Bart. & Imol. *in L. abfenti ff. de donat.* Roman. *cons.* 116. *incipit visis*: quos refert, & sequitur Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 28. *num.* 35. Cæterum quamvis hæc sit Bartoli sententia, & fundetur in ea ratione, quod qui eligit auctoritate Superioris, non ipse eligit, sed superior concedens. Unde delictum patris post factam electionem, ipsam non potest subvertere, quoniam ex facto alterius nemo potest pragravari, neque delictum patris filio nocere. Tamenconstratia sententia mihi verior videtur, ex eo quia in concessione nominandi ad officium subintelligitur clausula, si officialis se bene gesserit in officio, cæterum se male gerendo censetur revocatum privilegium, & nominandi facultas: ut optime tradit Vincent de Franch. *de cis.* 457. *num* 12. De Pont. *decis.* 18. ad exemplum mandati, quod censetur revocatum, si mandatarius suspectus fuit mandanti *L. si cum Caroline ff. de solutionib.* Hæc autem facultas nominandi continet mandatum implicite, quo quis constituitur Regis procurator in electione successoris officio, dum Rex eligit ministerio nominantis, & ipse nominans intervenit, ut nudus minister Regis L. *pater ex provincia, ff. de manumiss. vindicti.* Cumque nominans efficitur suspectus Domino ex delictis commissis in officio, ne similem sibi eligat, deficit cum illa confidentia, quam Rex habebat in concessionario eligendi

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

eligendi bonum, & habilem. Atque ita, si facultas nominandi sit concessa patri, ut filium nominet, culpa patrissnocere debet filio. Capyc. *decis*.121.n.32. Et confirmat Hostat. Montan. *de Regal. offic*.53.& 77. Et pro hac parte expendo *Ordinat. lib*.2.*tit*.3. §. 2. Qua probatur etiam posse renuntiantem accusari de delicto ante renuntiationem commisso.

Quod à fortiori locum obtinebit, quando delictum commissum fuit ante nominationem; cum enim tunc per delictum reversum sit officium ad 55 Principem, non potterit pater in eius præjudicium nominationem facere: quia per amissionem officij etiam nominatio accessoria ad Principem revertitur argum. text. *in L*. 3. *C. de penn. legat*. & ita Bald & Affliict. *in c*. 1. §. *rursus de controv. investit*. Atque ita intelligenda est *Ordinat. lib*. 1. *tit*. 93. §. 2. Cabed. 2. *p. decis*. 24. *num*. 9.

Officia publica in hoc Regno non possunt renuntiari sine licentia, & permissione Principis, 56 neque in alium transferri *Ordinat. lib*. 1. *tit*. 95. *in princ*. Cabed. 2. *p. decis*. 24. *num*. 5. quoniam personalia sunt, Mastrill. *de Magistr. d. c*. 28. *num*. 21. 22. 33. & 32. Tamen cum licentia Principis bene possunt renuntiari, dummodo Regi præsentetur idoneus *Ord. d. tit*. 95. Tello Fernand. *in L*. 4. *Tauri num*. 65. Cabed. *d. decis*. 24. *n*. 7. Renuntiatio autem debet fieri gratis nulla recepta pecunia *c*. 1. §. *colludis de prohib. alienat. feud. per Feder*. Soto *de Iust. lib*. 3. *q*. 6. *art*. 4. *col. penult. ad medium*. Cabed. ubi supra *num*. 7. quia officialis non potest vendere officium sub pœna *Ordinat. d. tit*. 95. Et idem est renuntiatio accepta pecunia, quam vendere: etenim contractus non æstimantur à nomine, sed ab effectu. Siquidem 57 si res gestæ natura, & substantia repugnat nomini à contrahentibus insito, illi standum non est: sed contractus juxta ipsius naturà in alium transfunditur Cald. *Pet. de empt. c*. 3. *num*. 2. & 3. Atque ita cum venditionis substantia in re, & pretio consistat, dum in renuntiatione intervenit pecunia, potius dicendus est contractus venditionis, quam renuntiationis.

Quæro autem, An is, cui concessa est facultas nominandi ad officium, & in effectu nominavit, possit postea variare, & alium nominare? 58 In qua quæstione pro parte affirmativa fuit Iurisc. Consulti responsum in *L. unum ex familia*. *ff. de legat*. 2. Ubi is, cui electio commissa fuit, variare potest *text. in L. si tibi electio ff. de opinion. legat*. ibi: *Si non mutassem voluntatem*. Cæterum cum, qui semel nominavit, amplius nominare, neque eligere possit probat expresse text. *in L. apud Aufidium*. *ff. de opinion legat*. facit text. *in L. Iam liberum*. 5. *Stichum aut Pamphilum*. *ff. de legat*. 2. *c. si compromissarius de electi*. *in* 6. Ex quibus deducunt D. D. communiter, quod is, qui electionem seu nominationem habet, ea semel facta non potest iterum eligere: Et post antiquiores scribunt Gratian. *c*. 58. *num*. 3. & 4. Valasc. *consult*. 102. *num*. 12. Surd. *cons*. 264. *num*. 34. Cyriac. *controv*. 227. *num*. 27. & 28. Solorz. 2. *tom. lib*. 2. *c*. 22. *num*. 60. & 61. Sanfelic. *dect*. 278. *n*. 1. & 4. Montan. *de Regal. verb. de Regali offic. n*. 46. Et probat *Ordin. lib*. 2. *tit*. 37. §. 2. & *lib*. 3. *tit*. 5. §. 3. *circa fin*. Molin. *de iust. tom*. 2. *disp*. 483. *n*. 2. Et in terminis hujus quæstionis Hostat. Montan. *de Regal. offic. n*. 46. Confirmatur quæ ex eo quod pater, cui concessa fuit nominandi facultas, tamquam Regis procurator, & causa instrumentalis, seu mediata, concurrit in nominatione, non tamquam causa efficiens, qui non ipse transmittit officium in filium, sed mediante ministerio suæ nominationis Rex transmittit officium: ut optime dixit Montan. *de Regal. offic*. n. 19. Atque ita, simul atque pater unum filium nominat, non potest amplius variare. Declarandatamen venit prædicta resolutio, ut eo casu procedat, quando simpliciter nominatio concessa fuit, non verò, quando fuit collata in actum ultimæ voluntatis; tunc enim nominatio facta virtute prædictæ facultatis, potterit plures mutari, & variari, prout ipsa ultima voluntas usque ad mortem Valasc. *consult*. 102. *num*. 23. & *seqq*. Molin. *disp*. 483. *num*. 1. Tondut. *resolut. civil*. c. 50. *n*. 48. Montan. *de Regal. offic. d. n*. 40. Et in his terminis procedit L. *unum ex familia*: ubi electio concessa fuit in tempus mortis.

Limita secundo, ut eligens iterum nominate possit, si primo nominatus præmoriatur nominanti. Et sic non habuit effectum nominatio Gem. *decis*. 382. Molin. *d. disp*. 483. *num*. 2. Gratian. *c*. 58. *à num*. 5. Flor. de Mena *lib*. 3. *var*. *c*. 2. *num*. 31. Montan. *d. tit. de Regal. offic. num*. 46. *in fin. Ordin. d. tit*. 37. §. 5. Cardol. *verb. employés n*. 42. Quæ enim cautæ effectu, nomen non mentetur L. 2. §. *testamentum ff. quemadmodum testam. aperiant*. L. *siquis aliquid*. 38. §. *testamentum ff. de pæn*. Gratian. *c*. 113. *num*. 20. Surd. *cons*. 5. *num*. 30. & *cons*. 179. *num*. 49. Tiraq. *de retrac. lignag*. 41 §. 1. *glos*. 2. *n*. 9. Et idem est aliquid non habere, vel esse, quod habetur, inefficax *glos. in* L. 2. §. *sed si deds verse sed hic quoque ff. de condict. ob turp. caus*. Bald. *in c*. 1. §. *siquis damnosa de controv. invest*. Lattea *allegat*. 31. *num*. 14. & *decis*. 45. *num*. 4. Proindeque si electio decessit, electio, quæ fuit non potuit, pro non facta existimanda est. *c. si electio* 16. *de electi*. *in* 6. ibi: *Aut forte diem clausit extremum*: unde eligens poterit iterum eligere Gratian. *c*. 58. *n*. 5. & *seqq*. & *n*. 12. Quæ resolutio licet loquatur in beneficialibus, tamen eam ad omnes casus extendunt interpretes: optime Lattea *decis*. 45. *n*. 8. Et sic mortuo nominato bene potest nominans iterum eligere.

Unde etiam infertur, quod si habens facultatem nominandi filium nominavit; & in casu, quo succedere non possit, alium filium elegit; si primo nominatus, vel propter absentiam longinquam, 42 vel quia decessit, antequam succedere posset in officio, illud non obtinuit, secundo nominatus officium obtinebit; quamvis pater interim mortuus esset. Quod ex ea ratione procedit, quippe nominatio non potuit habere effectum & illa, quæ effectum sortiri non potuit, pro non facta habetur ex dictis supra. Et addo Pharb. 2. *p. dec*. 118. *num*. 17. & 18. Pro qua resolutione facit dictum Cald. Pet. *de potest. eligendi c*. 10. *n*. 51. Ubi tenet, quod si contingat quem à principio, Titium v. g. nominasse, & postea Sempronium, illa secunda nominatio erit in suspensio, dum primo nominatus illi contradicere velit; adveniente verò casu, quo primus non contradixerit, sustinebitur secunda nominatio. Quod si ita est, à fortiori, valebit secunda nominatio, quando prima effectum non fuit sortita.

Sed fortiter obstat, quod habens potestatem nominandi ad officium, non potest sub conditione alium nominare, ita ut ea deficiente secunda 43 nominatio valida sit; non enim aliud importat prædicta dispositio, quam substitutionem, cui locus

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

locus esse non potest in propositâ specie: ut bene tradit Segura *in de L. nnum. ex familia §. sed si fuerit dom. fol. 51. col. 3. vers. decimatertia differentia: num. 48.* sequitur Horst. Montan. *de Regal. offic. num. 48.* Est enim subditutio secundos actus: ut tenet *glos. in rubr. Inst. de vulg. substit.* Alciat. *lib. 4. Parergon. c. 6.* Cumque pater, qui habet facultatem nominandi, Principis procurator existimetur ut diximus supra, non potuit fines mandati excedere, si nominato alium subditutio; non enim procurator alium subditutio habet, nisi expresse in mandato illi sit concessum Alex. *cons. 17. vers. & consideratis col. 1. in fin. n. 6. vers. pro hoc benefacit vol. 2.* Roman. *cons. 214. vers. in fois.* Gratian. *cap. 201. n. 89.* Surd. *decis. 195. num. 9.* Noguet. *allegat. 36. n. 5.* Quare dum nominans primam exequitur nominationem, functus est officio suo ex regula text. *in L. bovis §. hoc sermone, ff. de verb. signific.* maxime cum subditutio in officiis, tanquam exorbitans restringenda sit. Sed non obstat proxima objectio, quamvis enim vera sit, non potest procedere respectu nominationis quæ nullum produxit effectum: & ea de causa constat primæ, licet casus evenerit post factam nominationem, quæ effectum sortita non fuit. Quibus in termini sinteligenda est decisio, de qua Phrb. *decis. 128. num. 19.* Cujus fundamentum consistit in eo, quod primo nominatus erat impeditus, & non potuit officium obtinere; ut dicitur in sententia ibi: *O que vivo, & como o embargado he obrigado, impedido com sua absencia para servir dito officio.* In quo consistebat juris fundamentum dictæ decisionis; non verò quod nominatio Factæ Valentino fuerit conditionalis, & causa mortis. Neque quod *Ordinat. l. 4. tit. 57. §. 2.* non procedit in nominationibus officiorum, quoniam nulla congrua ratio à Phrbo addicitur; neque illa, quæ assignatur *n. 14.* bona est; nempe quod nominatio pendet à voluntate Principis, & ejus suprema potestate, quia tantum probat pattem non posse variare nominationem semel factam, quando facultas concessa fuit absque morris mentione: siquidem quod potestatem nominandi participantur nominatio ad officium & nominatio ad emphyteusim: Etenim utraque à Dominica concessione provenit; & absque illa fieri non est permissum. Neque referari cum personalis sit; neque transmissibilis. Proinde quæ sententia non potest substineri ex Phrbi fundamentis; sed ex eo, quod prima nominatio non fuit sortita effectum. Ultra quod *Ordinat. d. §. 2.* solum prohibet nominanti semel factam nominationem revocare, & aliam facere non posse, per quam primo nominato jus auferatur ibi: *Não poderá mais revogar esta nomeação, nem fazer outra, per que a primeira seja revogada.* Cæterum si nominatio efficiatur caduca propter mortem nominati, ita ut pater aliam facere poterat, ita si in vita nominaverit unum filium, & alium in ejus defectum, in quo non potuit verificari nominatio; secundi locum obtinere debet; ne gratia Principis illusoria redderetur.

Deinde nominatio parris in unum collata non oberit secundo nominato, si prima per actum nullum effectu fuerit; quia ex non obstante potest pater iterum nominare Bart. *in L. servo. electi one ff. de legat. 1. num. 1.* Valasc. *consult. tra. n. 13.* Gratian. *c. 3. num. 6.* Solorz. *dib. 2. c. 1. n. 61.* Montan. *de Regal. offic. num. 47.* Cardos. *verb. emphiteusis n. 4.* quippe actus nulli perinde habentur, ac si facti non essent.

Ex quibus sequitur, quod nominatio facta in testamento nullo inutilis est, quocunque modo 47
testamentum annulletur, vel revocetur *Ordinat. lib. 4. tit. 37. §. 4.* Quamvis Barbosa ad dictam Ordinationem controversiam dicat hanc opinionem. Valasc. *consult. 61. num. 6.* Call. *de nominat. q. 10.* Bened. *Ægidi. in L. 1. C. de sacros. Eccles. p. 2. n. 108. n. 26. in fin. & 27.* Molin. *de Just. & jure lib. 1. disp. 175. n. 10. ad fin. vers. quando autem*, Thom. Valasc. *allegat. 61. n. 8.* 17. & 21. Phrb. *decis. 50. n. 17.* Cald. *tractat. q. 16. n. 3. & de poteat. eligendi cap. 8. à principio.* Flor. de Mena *lib. 3. vers. q. 12. à n. 5.* Gama *decis. 173.* Costa *in L. si ex cautione* 48
facient. 12. n. 3. in fin. Quæ resolutio procedit, sive testamentum annulletur ex causa præteritionis, sive ex alia quacunque. Quidquid dicat Phrb. *2. p. decis. 124. à n. 9. cum seqq.* Ubi agit de testamento, ex quo adita non fuit hæreditas. Caldas sibi contrarius *cons. 10. à num. 44. 51. & 74. & de poteat. eligendi c. 16. num. 44. & 45.* Quia contra eos stat verior, & communior opinio, quæ fundatur in *Ordinat. d. tit. 37. §. 4.* de qua Valasc. *consult. 61. num. 6.*

Quocirca in disputationem venit, An potestas nominandi ad officium cedi, vel transmitti posset? in qua quæstione dicendum est eligendi, seu 49
nominandi potestatem personalem esse, & neque cedi neque transmitti posse *ff. si stipulatus fuerim 76. ff. de verb. obligat. L. fundi cedi.* ibi: *Magis probandum est à persona non esse recedendum ejus, cujus arbitrium inserum est: c. 1. de re, qui sitem facie agnationi in usfr. feud.* Ubi facta concessione pro se, & descentibus, & eo cui dederit, si illa non elegerit; quidquam ac si non adjectum habetur; & electio ad hæredes non transit: prout neque facultas declaradi voluntatem defuncti, quia personalis est, & personam non egreditur *glos. verb. apparet. in L. Idem Pomponius 5. §. fin. ff. de reivendicat.* ubi Bald. & commun. scribentes *glos. in L. inter stipulantem §. si Stichum, verb. actori, ff. de verb. obligat.* Latrea *decis. 31. n. 3.* Jason. *in L. naturaliter, §. nihil commune n. 13. ff. de adquir. possess.* Nicol. Noal. *de transiuff. casus 16. num. 1.* Ex ea ratione quia secretum voluntatis soli Deo patet, qui cordis, & intentionis hominum est scrutator *glos. in L. 2. ff. de incertog. actionib.* Noal. *d. casu 16. num. 2.* Neque jus arbitrandi cessibile est, neque transmissibile *L. qui arbitratu 43. ff. de verb. obligat.* Bald. *in Lisbon. n. 26. ff. de contrah. empt.* Petr. Pechius *de restum. conseg. lib. 1. §. fin. n. 3.* Latrea *d. decis. 31. n. 4. Ordinat. dib. 4. tit. 2. §. 1. vers. mas se esse ibi: Mas se esse, que outrosim de pôr o preço, morrendo antes que o declarasse; nam valerá a venda; & lib. 3. tit. 16. §. 6.*

Quæ resolutio absque dubio procedit, quando eligendi, seu nominandi facultas concessa est ad 50
commodum, seu utilitatem tertij, veluti quando conceditur potestas nominandi, seu eligendi ad officium, Majoratûs, seu Capellaniarum quoniam tunc non habet locum cessio, neque transmissio; quia personalis est: & restricta censetur ad insultum, & dispositionem ejus, cui commissa est *d. L. si arbitratu; L. cum quidam 14. L. nunc ex familia §. sed esse ff. de legat.* Molin. *de Primog. lib. 2. c. 1. n. 62. & 63.* Cald. *de nominat. q. 6. n. 22.* Noal. *de transiuff. c. 16. n. 28.* Mier. *de Major. 1. p. q. 41. n. 96. & q. 48. a n. 187.* Alex. Lubovit. *decis. 436. n. 4.* Cat pio *de extent. testam. lib. 2. q. 1. n. 3.* Anton. Gomez

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Gomez *lib.* 2. *var. c.* 11. 41. ubi Aylon. *n.* 41. Amaya *in L. nullus à num.* 17. *C. de Decurionib. lib.*10.Olea *de cession.jur.tit.*3.*q.*1.*n.* 42. Proindeque cum nominandi facultas ad officium respiciat utilitatem tertij, neque cedi, neque in alium transmitti possit; rectè sequitur non valere cessionem, neque transmissionem: ut in individuo tradunt Marin. Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *q.* 44. Horat. Montan. *de Regal. offic.n.*4. quippe electa fuit industria personæ, ut idoneum eligeret *c. is cui,§.sed si de offic. delegati in* 6. *c. sicut de præb. in* 6.Decius *cons.*492.

15 Si verò electio competit jure proprio ad utilitatem ejus, qui eligere debet; veluti si stipulatus sim Stichum, aut decem, utrum ego vellem; bene possum obligationem illam in alium transfundere in quem simul potestas eligendi transfertur L. *si sic legatum* 75.§.*si quis ita*, *ff. de legat.* 1. ibi: *Si quis ita stipulatus Stichum, aut decem, utrum ego velim, legaverit, quod ei debetur, tenebitur hæres ejus, ut præstet legatario actionem, electionem habituro, utrum Stichum, aut decem persequi malit:* Ex quo textu bene elicitur, quod stipulatio alternativa ceditur per hæredem legatario, qui eligendi facultatē, & jus habet, sicut haberet cedens: & ita docēt ibi Gotofred. & Alex. Ludovis. *decis.*456. *n.*5. faciunt jura *in L. illud, aut illud ff. de option. legat.* 1. L. *hujusmodi.* §. *fin.ff. de legat.* 1. *L. fin. in*

52 *princ.Cod.commun.de legat.* §. *optionis Instit. de legat.* De quorum jurium interpretatione *cum L. si stipulatus fuerim ff. verb. obligat.* videndi sunt ultra Bart. Cujac. *lib.*18. *Pauli ad edict. in d. L. si stipulatus fuerim.* Jason. *in d.L.si sic legati.*§.*si quis ita.* Anton. Gomez *lib.* 2. *var. c.* 11. *n.* 41. & ibi Aylon *n.*42. Amaya *in d. L. nullus* 60. *C. de Decur. lib.*10.*à n.*19. Arias de Mesa *lib.*1.*var.c.* 28. *à num.* 11. Larrea *decis.*31.*à n.*58. D. Martin. à Larreategi *selectar.lib.*5.*c.*4.*à n.*1. Optime Olea *tit.*3.*q.* 1. *à n.* 27.*cum seqq.* qui varias refert interpretationes, & aliam noviter adducit *n.* 36. Salgad. *de protect.* 4. *p.c.*12.*n.*6.44.*& per totum*, Castill. *controv.lib.* 5. *c.* 87.*& lib.*6.*c.*183.

Ex prædicta resolutione, quæ habet nominationem ad officium neque cedi, neque transmitti posse, infertur eum, cui facultas nominandi con-

53 cessa fuit posse nominare per procuratorem, quia ejus, non procuratoris industria electa fuit: & quippe nominandi facultas personalis est, personæque inhæret: & quæ personalia sunt jura cedi non possunt: ut post Alex. tradit Jason *in L.* 1.§. *fin.n.*5.*ff de novi operis nunt.* Cald. *de nomin. q.* 6. *n.*21. Qui ibi *n.*22. docet non posse fieri nominationem per procuratorem: & facit text. *in cap. is, cui in fin. de offic. delegat. in* 6. Et in terminis hujus quæstionis tenet Horat. Montan. *de Reg.offic.n.*44. Quod tamen limitandum asserit Cald. *d.q.*6. *n.* 22. si procurator specialis fuerit constitutus, quoniam per eum fieri valebit nominatio ex Bart. *in L. si stipulatus fuerim ff. de verb. obligat.* & idem post

54 eum docet Marin. Frecc. *q.*47.*de subfeud.* Et facit *gloss. in c. si quis justo* §. *porro vers. de certa elect. in* 6. Quæ resolutio tunc substineri potest, quando in mandato expressa fuerit persona nominanda, putà, Titius: Ex ea ratione, quia tunc procuratoris industria defecit: & ita rem componit Montan. *d. num.* 44. Et eo ipso, quod is, qui nominandi habet facultatem, procuratorem specialem constituit ad nominandam certam, & determinatam personam, elegisse censetur: prout hæres constituendo procuratorem ad adeundam hæreditatem adiisse dicitur. *gloss. in L. Paulus aliat L. per procuratorem verb. per procuratorem vers. statim enim ff. de adquir. hæred.* ubi Bart. Paul. de

Castr. & Aretin. idem Bart. *in L. filio in fin. vers.* 55 *non possum facere*, ubi Bald. *in tert. opposit. C. qui admitti gloss. in L. servi electione*, *ff. de legat.* 1. Marc. Anton. Camunc. *decis.*37.*num.*1. Mantic. *de conject.lib.*12.*tit.*11.*n.*5. Joann. de Brunell. *in tract. de sponsalib. & matrim. conclus.* 1. *casu* 2. *n.* 22. Ex quibus Montani opinioni adhæreo, & secundum eam intelligendus est Caldas *d. q.* 6.*n.*22.

Est tamen pulchra quæstio, An Princeps, qui nominandi facultatem concessit, possit etiam revocare? In qua dicendum est, quod si facultas fuerit gratis concessa, poterit ad libitum revocari: 56 ut tenent *gloss. singularis in c. decet in fin. de regul. juris in* 6. Andr. *in tit de Capitaneo, qui Curiam vendidit* §. *similiter n.*28.*&* 30. Montan. *de Regal. offic.num.*77.*in princ.* Covarr. *lib.* 3. *var. c.* 6. *n.* 1. Peregr. *de jure fisci lib.*1.*tit.*3.*n.*19. Aug. Barbos. *in d. c. decet* 16.*n.* 4. *de regulis juris in* 6. Cresp. de Valdaura *observat.*7.*num.* 110. Ubi quod privilegium gratiosum potest ad libitum revocari; si vero facultas concessa sit mediante pecunia, vel ob benemerita in satisfactionem servitiorum, non poterit absque legitima causa revocari, cum transeat in contractum; ad cujus observantiam Princeps tenetur, cum ex jure gentium proveniant: ut late probavimus supra *c.* 11.*n.*8.*&* 9. Et in specie docet Montan. *d.* §. *de Regal.offi.n.*77. Ubi quod causa legitima erit necessitas publica ad revocandum privilegium, vel concessionem, cui alias subveniri nequit Et insuper erit legitima revocandi causa si is cui facultas nominandi concessa fuit, postea in officio deliquerit Cum enim in facultate nominandi implicite mandatum contineatur; & is, cui nominandi facultas data est, Regis procurator censeatur, qui tanquam nudus minister intervenit in electione successoris: ut jam diximus supra *n.* 34. Illa nominandi potestas officiali concessa dicitur, dum in officio se bene gerit. At vero se male gerendo facultas non intelligitur concessa.

Item quæritur, An Princeps concedere valeat expectativas ad officia vacatura, sive in genere, sive in specie? Et pro parte negativa facit, quod 57 valet argumentum de officio ad Beneficium, & è contra Cabed. 1.*p.decis.*182.*n.*1. *&* 2. *p. decis.* 20. *n.*1.*& decis.*91.*num.*4. August. Barbos. *voto.* 14. *&* 76. Larrea *allegat.*50.*n.*52. Immo officia, & Beneficia æquiparari tradit Rebuffus *ad leges Galliæ tit.* 58 *ut Beneficia ante vacaturam art.* 1. *gloss.*2. *ad medium.* Et quoad electionem officia sæcularia, & Beneficia Ecclesiastica eisdem reguntur regulis Cabed. 1.*p.decis.*91.*n.*4. Molin. *lib.* 1. *c.* 4. *num.* 39. Spin. *de testam.gloss.*4.*n.*86 Fontan. *de pact. nupt. claus.* 4. *gloss.* 10. *p.*1.*n.*42. Atqui expectativæ ad Beneficia vacatura concedi non possunt: ne desiderare quis mortem alterius videatur *c.* 2. *de con-* 59 *cess. Præb. c. detestandæ, c. nec optanda concess. Præb. in* 6. Solorz. *de jur. Ind tom.*2.*lib.*2.*c.*6.*n.* 20. Giurb. *de feud.*§.1.*gl.*7.*n.*3. Flamin *de resignat.* l. 6. *q.*4.*n.*104. Valer. Regin. *in prax. for. pœnit. lib.* 30. *tit.*247. Garcia *de Benefic.p.*10.*c.*1.*n.*1. Corasi. *de Benefic.*1.*p.c.*7.*n.*1. Sylvest. *in summa verb. Beneficium* 2.*n.*5. Aug. Barb. *in d.c.* 2. *de concess. Præb.n.*2. Ergo neque ad officia, cum æquiparatorum idem sit judicium *L. si cuis servo, C. de furt. c. quanquam c. quavis de elect. in* 6. Roman. *cons.*221.*n.*4. Valenz. *cons.* 60 172.*n* 28. Cujac. *controv.*202.*n.*21. Salgad. *de pro-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tell. 2. p. 1. n. 55. & 56. Ideo autem id dispositum in hoc ex æquipatratis, in alio etiam censeatur dispositum, quamvis materia illa notorio esset: quemadmodum mittet eadem ratio Salgad. *d. n. 55. & 56.* Valens. *cons. 53. n. 119.* Franc. Vivius *decis. 34.* D. Joseph. Vela *disserta. 5. num. 21.*

61 Confirmatur, quia ex dispositione Sacri Concilij Tridentini *sess. 24. de reformat. c. 19. & sess. 25. de reformat. c. 7.* Antiqua prohibitio circa expectativas Beneficiorum renovata est: ut notarunt Aug. Barbos. *in d. c. 19. n. 1. 2. 3. & d. c. 7. n. 46. & in d. c. 2. de Præb. n. 1.* D. Christoph. Cresp. *observ. 65. n. 1.* Quæ quidem prohibitio summopere viget in Patronis, qui nullo modo Beneficia adhuc non vacantia promittere valent *c. fin. de concess. Preb.* Lambert. *de jure Patron. 1. p. lib. 2. q. 6. art. 1. & 19.* Didac. Perez *in L. 1. tit. 6. lib. 3. Ordin. glos. 1. vers. non minus elegans, & seq.* Roch. *de jure Patron. verb. honorificum n. 25. & verb. competens n. 63.* Vivian. *in prax. iuris Patronij. 2. l. 10. c. 2.* Spin. *de testam. gl. 4. n. 10.* Nicol. Garc. *de Benefic. p. 1. c. 10. n. 1. & n. 4.* Carbos. *de Patron. Reg. Corona. c. 14. n. 1.* post plures Aug. Barbos. *collect. ad d. cap. fin. de concess. Preb. n. 3.* L. Illus Mananus *iuris controversiarum. 1. differt. n. 23. per totam.* D. Christoph. Cresp. *d. observ. tit. 65. n. 1.* Quæ prohibitio ita inferiores Patronos comprehendit, ut etiam Reges, & Principes Cresp. *d. observ. 65. n. 6.* Unde neque Princeps officiorum expectativas concedere posse dicendum videtur: vide omnino Mastrill. *lib. 1. cap. 25.* Nihilominus tamen veritas est Principem prædictas expectativas offi-

62 ciorum concedere posse. Ex ea ratione, quia prohibitio, quæ datur in Beneficiis non provenit à jure naturali, neque à lege Divina, neque est contra præcepta Decalogi: sic à jure positivo defecendit; secundum quod pactum de hæreditate vi-

63 ventis fine ejus consensu reprobatur, ne detur occasio captandæ mortis alienæ *L. fin. C. de pact. L. quidam §. 1. cum seqq. ff. de donat.* Solorz. *lib. 2. c. 6. n. 21. L. ex re, C. de inutil. stipular.* Cabed. *t. p. decis. 164. n. 5.* Phæb. *t. p. decis. 2. n. 2.* post plures Castill. *lib. 3. controv. c. 9. n. 2. & seqq.* Vincent de Franc. *decis. 8. 9.* ubi Addentes Hermosilla *L. 3. gloss. 4. partis. 3. glos. 1. à n. 2.9.* Cyriac. *controv. 88.* Gimb. *de fund. §. 1. glos. 7. à n. 1.* Olea *de cession. jur. tit. 3. q. 3. n. 8.* Atque ita Princeps, qui est supra jus positivum, concedendo prædictas expectativas illud abrogare censetur: notant Phæb. *t. p. decis. 2. per totam.* Ubi

64 judicatum tellatur; Barbos. *ad Ordinat. lib. 3. tit. 98.* & ejus filius August. Barbos. *in collect. ad d. c. 2. de concess. Preb. n. 5.* Didac. à Brito. *in responsi. pro Comite de Salinas §. 1. n. 1.* Gratian. *c. 8. l. 8. n. 38.* Solorz. *lib. 2. c. 6. n. 31. vers. & in essi sic.*

Neque dici potest promissiones, seu concessiones prædictas inducere votum captandæ mortis alienæ: ut declaratum fuit in Concilio Lateranesi, & in Constantiensi, Cassad. *decis. 2. n. 2. de restit. Spoliator.* Mandol. *reg. 3. q. 3. n. 6. & q. 30. n. 1.* Et nec

65 quo Papa, neque Princeps potestatem habent disponendi contra bonos mores Guillielm. Bened. *in q. de Episc. à n. 13.* Cresp. *d. observ. tit. 65. num. 7.* quia non est simpliciter certum per viam expectativæ votum captandæ mortis locum habere; siquidem tam text. *in d. c. 2. de concess. Preb. cum similib.* quam decisio *L. fin. C. de pact. in* præsumptione fundantur; ut bene notat Phæb. *d. decis. 2. n. 2.* Et si quid tale evenire contingat, erit præter Regis concedentis intentionem, ut per Assiliet. *dec. 292. n. 6. in fin.* Thuc. *litter. Ecclesiast. 590. n. 7.* Et hæ non est in considerationem trahendum.

Confirmatur, quia in ut Papa potest expectativas ad Beneficia vacatura concedere, *c. 2. de Præb. in 6.* Solorz. *lib. 2. c. 6. n. 21. in fin.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 25. n. 28. & 29.* ita Princeps de potestate absoluta officia vacatura concedere valet, Mastrill. *d. c. 25. n. 27.* 66

Non tamen possunt Donatarij, Barones, Duces, & cæteri expectativas ad officia vacatura concedere; hoc enim soli Regi competit Cabed. *p. 2. dec. 44. n. 10.* Giurb. *de fund. §. 1. glos. 7. n. 3.* Phæb. *decis. 2.* Mastrill. *d. lib. 1. c. 25. n. 12.* Fontan. *decis. 235.* Cresp. *observat. 65. n. 15. & de Beneficiis dixit Andr. in c. meritus de feudis defunct. milit.* Assil. *C. decis. 292. n. 5. & in equa fuit Regalia n. 6.* Ursill. *ad d. decis. 292. n. 2.* 67

Inde etiam Prælati inferiores, Proreges, Gubernatores temporales, & Decuriones non possunt expectativas concedere ad officia vacatura tempore suorum successorum, Vincent. de Franch. *decis. 393. n. 5.* ubi allegat. Bald. *in c. 1. col. 2. vers. & adde qui successores teneantur* Assiliet. *decis. 101. n. 2.* Mastrill. *d. c. 25. n. 14. & 15. & 19.* Soccin. *cons. 53. n. 4.* Cresp. *d. observat. 65. n. 16.* Solorz. *d. l. c. 6. n. 25.* non enim successoribus præjudicium inferre possunt, immo præsentia tantum tractare valent, non futura *L. omnino, ff. de procurat. L. item eorum §. sed si ita, ff. quod cujusque universitas. cons.* Innocent. *in c. 1. de major. & obedient.* Mastrill. *d. c. 25. n. 17.* Assiliet. *d. decis. 101. n. 2. & 3.* Unde sit, quod officiorum provisiones factæ ab Episcopis, Proregibus, & aliis Gubernatoribus temporalibus earenus durant, quatenus jurisdictio ipsorum, & ea finitis expirant. Et hic possunt successores provisos removere, & aliis officia conferre argum. text. *in cap. cum non liceat de præscrip. c. accessorium de regal. juris in 6.* Assiliet. *decis. 101. ibi* Ursill. Gama *dec. 353. n. 2. & seqq.* Cabed. *p. 2. decis. 21.* Phæbus *decis. 27. n. 8.* Capyc. *decis. 136.* Molin. *de Primog. lib. 1. c. 25. à n. 4.* Solorz. *lib. 4. c. 11. n. 46. & 47.* Vincent. de Franch. *decis. 365. ubi* Addentes, Mastrill. *de Magistr. lib. 5. cap. 6. n. 195. & 196.* Qui loquitur in officiali constituto à Proregè ad beneplacitum, quia hic finito Proregis 70 tempore spirat: secus si constitutus fuerit per certum tempus, puta, per annum, quoniam pro illo tempore durabit officium: ut ibi per eum, quem sequitur Solorz. *d. cap. 6. n. 46. in fin.* qui dicit ita intelligendos Capyc. *d. decis. 21.* Si vero concessio officij facta à Proregè ad vitam confirmata fuerit per Regem, substinebitur Cabed. *2. p. decis. 21. n. 5.* Cresp. *observ. n. 65. n. 19.* Mastrill. *lib. 5. c. 6. n. 197.* quippe Rex confirmando date videtur, cum date possit Felin. *in c. inter dilectos num. 16. de fid. instrum.* Decius *cons. 341. num. 7.* Batt. *in L. more num. 5. ff. jurisdict. omn. Iudic.* Cabed. *p. 2. decis. 21. num. 5.* Gratian. *c. 8. num. 19.* Lantes *allegat. 73. num. 1.* Solorz. *lib. 2. c. 16. num. 43. & seqq.* Ubi late de hac resolutione, & quomodo intelligatur. Amat. *resolut. 300. num. 16.* Capyc. Latro *cons. 80. numer. 51. & cons. 41. numer. 29.* Andr. Gail. *lib. 2. observat. 1.*

Et insuper etiam officia concessa à Prælatis ad vitam concessionarij etiam substinebitur concessio, fi facta fuerit à Prælato de consensu Capituli; tunc enim ipsa Ecclesia videtur contra-fi here, quæ nunquam moritur *c. liberti 12. q. 2.* ita Joann. de Anan. *in c. fin. ne Prælati vices suas*, Cardinal. *cons. 95. vers. sed etiam ex alio capite*, Abb. & Alex. quos refert, & sequitur Assiliet. *decis.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

*decis.*101.*n.*3.Cæsar. Ursil. Phæb. *decis.*27.*n.*9.

Cum igitur in hanc expectativam materiam inciderimus, non abs re erit inquirere, An Princeps possit illas concedere ad Beneficia vacatura Patronatus Regiæ Coronæ? Et videtur dicendum quod non, ex regula text. *in c. fin. de concess. Preb.* quæ etiam Reges Patronos comprehendit diximus supra *n.*61.ex Cresp.*observat.*63.*n.*6.Neque aliquam differentiæ ratio allignari potest, cur Regibus id permitti debeat, quod cæteris Patronis denegatur: in omnibus namque urget prohibitionis ratio, quæ consistit in voto capitulæ mortis alienæ *c.*3. *de concess.Preb.c.detestanda.c.ne captando eod.tit. n.* 6. Neque Patronus habet in actu jus præsentandi, nisi à tempore vacationis Beneficij Dueñas *reg.* 279.August.Barbos.*de potest.Episcopp.* 3. *allegat.* 72.*n.*5.*& in de.fin.de concess.Preb. n.* 5. Unde neque Rex ante vacationem potest præsentare, neque absque injuria id facere potest; cum difficile regulis Justitiæ distributivæ satisfieri possit præveniendo præsentationem, ad quam tempore vacationis merita personæ accurate inspici, & examinari debent, & non est personarum acceptio habenda, quæ maxime opponitur Justitiæ per Natal. Schitin.*de Inst.distribb.libr.*3.*tit.*1.Fontanb. *decis.*2.12.*n.*11.*& 12.*

Cæterum his non obstantibus in his Regnis contrarium indexit consuetudo, de qua Cabed.*de Patron.Reg.Coronæ.*14.*n.*23.*& 4.*Ubi eam tuetur ex præsumpto privilegio Sedis Apostolicæ, & tolerantia per tanti temporis spatium, ut hominum memoria non sit in contrarium, ex quo privilegium præsumi probant textus *L.bona fides §.distribuaqua ff.aqua quotid.& æstiva, e.* *quibusdam §. præterea de verborum.sign.*sequitur Aug.Barbos.*d. c. fin.de concess.Prebend.n.*4.Quæ cum ita consuetudine introducta reperiantur, & praxi recepta, minime mutanda sunt *L. minime ff. de legibus*: immo quod tollitur est fieri, intelligitur facere actum in contractu, dispensatione, seu privilegio: S.Bart. Vant.*de nullitat.defectu citationis n.*75.Cavalcan. 2.*p. decis.*2.*n.*16. *& 17.* Et hujus actum dicetur, sic quod solitum est non fieri: Cavalcan. *d.1.p. decis. 1.n.*26. Quare jam dubitari non licet de Regis nostri potestate.

Neque obstat juris Canonici prohibitio, quia ea quoad Reges nostros contraria consuetudine immemorialis abrogata censetur, vel usu non receptæ; atque ita servari non debet. Sed quamvis hæc ita se habeant, debent Principes nostri à cœcessione hæc expectativarum se abstinere, & petrarò eas concedere, non tam ad Beneficia Ecclesiastica vacantia, sed etiam ad officia sæcularia nondum vacantia, bonaque Cœtonæ ab aliis possessa: nam oltra damna, quæ inde sequuntur, quia etsi Principi licetat, non tamen expedit Ecclesiis, in quibus præfici videmus illiteratos, & indignos, & his abusibus frustrari sacrosanctæ Concilij Tridentini decreta; Et quoad officia, & bona Cœtoniæ votum captandæ mortis alienæ, licet in Regibus suspicari, aut præsumi non debeat, in expectantibus dubitari non potest; quod hoc periculum veteri vulgarium cum etiam filiis interdiu diutur na parentum vita sæpe gravis, quorum exopiant mortem, dum eorum hæreditatibus inhiant, & sæpe contra patres moliuntur exemplis, & Doctorum authoritatibus probat Soloran.*d.lib.*2.*c.*6.*n.*39.*& seqq.*

75 Potest etiam Rex noster tanquam Ordinum Militarium gubernator Commendam, seu præceptoriatum prædictorum Ordinum expectativas concedere cum generales, quam speciales, ut quotidie fieri videmus: & probant Cabed. *de Patron. Regiæ Coronæ.*15.*n.*15.Reynol.*observat.n.*17 Solorz. *gia Coronæ.*15.*n.*15.Reynol.*observat.n.*17 Solorz. *de jure Indiar.com.lib.*1.*c.*6.*n.* 37. Aug. Barb. *in collect. c. fin. de concess. Prebend. n.* 4. D. Christoph. Cresp.*observ.*5.*n.*9.*&* 10.Qui omnes docent in expectativis Commendarum non esse locum prohibitioni text. *in d.c.fin.de concess.Prebend.*quamvis enim valde controversum sit, An Commendatarij dictorum Ordinum sint vere Religiosi; & affirmativam partem tenant Vilasc. *cons.* 108. *n.* 8. Reynol.*observat.*1.*n.*16.*cum seqq.* innumeros citat Illustrissimus D.Carolus à Notonha *in sua aurea allegatione pro privilegiis Commendatarum n.* 106.*& seqq.& n.*159.*cum seqq.* Gabr. Petrut. *decis.* 58.*n.*1.*& de Mario Riggia 1.p.*53.*n.*23.Lattera *allegat.*64. *n.* 2. Sanch.*ad praecepta Decalogi lib.* 4.*c.*16.*n.*1.*& lib.*5.*c.*2.*n.* 105. plures Cened. *ad Decretales collect.*19.*n.*4.Gutiert.*practicar.lib.*2.9. 11.*n.*1.Diana *moral.resolut.p.*1. *tract. de immunit. resol.*49.Lezana *in summa quæst.regularis c.* 2.*n.*2. Mend.à Castro *in praxi d.*1.*c.*1.*n.*10.& plures alij quos laudat August.Barbos.*de potest. Episcopi p.* 2. *allegat.*12.*num.*48.

Tamen contrarium sententiam, immo non esse 77
veros Religiosos, sed improprie, & secundum quid tenent Sanctem.*de redditibus Eccles.p.*4.*c.*1.*n.*23. Fr.Ludovic. à Cruce *in expos. Bulæ disp.* 1. *c.* 6. *dub.*11.*n.*5.Azeved. *in* L.14.*n.*5.*tit.*5.*l.*8.3. *Recop.* Nicol.Gate.*de Beneficiis.c.*4.*n.*15. Matth.*de jurisdict.p.*2.*cæsu* 31.*n.*4.*& * 15.*& cæsu* 113.*n.*33.Percyt. de Castro *decis.*58.*n.*1. Burgos Salon de Pace *cons.* 17.*n.*8.Molin.*lib.*1.*c.*9.*n.*69. alteri Molin. *de just. tract.*2.*disput.*141.Phæb.*p.*1.*decis.*85. *à n.* 10. post alios Reynol.*observat.*1.*n.*1.

Et insuper quamvis sit controversum, An Commenda sint Beneficia Ecclesiastica: Tamen vetior 78
est sententia, quod non sint Ecclesiastica Beneficia: ut per Cabed.*de Patron. Regiæ Corona c.* 15.*n.* 15. Fr.Emmanuel Rodet.*tom.*1.*q.*1.*art.*6.*de regular.* & fuit sententia *glossæ in concmo verbo commendare de electi.in 6. similiter glossa cap. qui plures* 21.*q.* 1. Ioannes Andreas Dominicus, & Franc.*in d. canone n.*4.plures antiquos refert Phæb.*decis.*85.*n.*10. Valasc.*cons.*68.*n.*5.*& 6.& cons.*148.*n.* 5. Cancer. *lib.*5.*c.*14.*n.*68.Percyt.*decis.*58.*n.*1.Mendez à Castro *in praxi* 1.*c.*2.*n.*10.Gutiert.*practl.lib.*2.*c.*9.*n.*11.Solorz *d.*1.*c.*2.6.*n.*37.Aug.Barbos.*in d.c.fin.de Beneficiis.Prebend.c.*4.*cons.similiter*. Et ipse Phæb.*decis.* 85.*n.*21. fertur Comendas non esse propriè Beneficia, Arnald.*cons.*11.*n.*1.o.dixit veriorem Cresp. *d. observ.n.*10.Ac proinde de Comendarij expectativis non procedit prohibitio *d.c.* 2. *& c. fin.de concess.Prebend.*Et in specie docent supra citati *n.*75. Unde consuetudo concedendi à Rege prædictas expectativas valida est, quamvis Princeps ea rarò uti debet, & quidè maxime se abstinere à cœcessionibus quas quotidie magnatibus fieri videmus, 79
quas an plantur Comendæ ad suam, & plures vitas Commendatarij; quo fit ut quasi hæreditariæ fint in magnum Reipublicæ detrimentum, & ipsius Regis, quæ de causa benemeritorum servitia remunerare nequit, abdicando à se liberam disponendi de Commendis facultatem. Ex quo vassalli, qui spe præmij egregia intentant facinora, fiblata dicta spe, non tam alacri, & audacis animo hostium turmas invadere curabunt, quod Commendæ ad hoc fuerunt inventæ, ut milites Ordinum Militarium adversus infideles dimicarent, & ita tantum concedi solebant, quod non

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

absque omnium dolore in defuetudinem abiisse
certumus, & Commendas quasi in perpetuum con-
cessas conspicimus Solorzan. *lib. 2. c. 30. num. 75.*

Supposito igitur, quod expectativas Princeps
potest concedere tam ad officia secularia, quam
ad beneficia Regij patronatus, & demum ad Com-
mendas Ordinum Militarium, ut supra probatum
manet, de non tantum generales, sed etiam speciales.
Quæritur, An si Princeps concedat Titio ex-
pectativam generalem officij, Beneficij, seu Com-
mendæ primo vacaturæ, vel expectativam certi, &
determinati officij, Beneficij, vel Commendæ,
possit aliam, seliicet Seijum præferre, & illi offi-
80 cium, Beneficium, seu Commendam conferre? In
cit non obstante generali expectativa posse Regen
Sejo officium, vel quid aliud Titio promissum
conferre; ex ea ratione; quia Princeps in jure
quæsito potest tertio præjudicare Ant. Gabr.
Surd. *cons. 308. n. 39. cons. 407. n. 40. & cons. 571.*
Mollis. *de Primogen. lib. 1. c. 8. n. 18.* Cabed. *de Patron. c. 7. n. 2.* Perego. *de fideicommiss. art. 51. n. 48.*
Glorbaldus *feud. 3. 1. glos. 8. n. 59. & 60.* Non enim
ex dicta promissione Princeps manus sibi ligat, &
semper ei remanet potestas dandi, cui voluerit
eadem de Prabend. n. 6. glossin. 2. quamvis eodem
tit. Cabed. *d. c. 7. n. 3.* Et ideo quando gratiæ præ-
dicto modo factæ sunt, potest Summus Pontifex
date aliam cum clausula, antesterti, quæ quidem
prævalebit, & alia suo tempore hibebunt suu effe-
ctum Doctores *in c. pam de Prabend. in 6.* & ita
hanc partem tenet Cabed. *de Patron. c. 17.* & cum
sequitur D. Christoph. Cresp. *observ. 110. n. 1.*

Verum cum in Principe una lingua, & unus ga-
lanus esse debeat; cum de illo dicatur: *Semel lo-*
quutus est Deus: quidquid sic de rigore justitiæ,
semper dicerem, quod Princeps debet promissa
adimplere, nec credendam gratiam concessisse, ut
81 non perducatur ad effectum, cum Principis bene-
ficium debeat esse mansurum *L. 3. ff. cons. Princip.*
cap. decet. de reg. fur. in 6. & nemo Principali an-
thoritate decipi debeat *L. 1. C. de his qui ven. atat.*
Atque ideo potius consulerem, ut promissa servare
procuret, non abrogare.

In secunda verò parte quando specialis de certo
officio, aut Commenda data fuit expectativa, non
poterit Princeps eam vacantem alteri concedere
sine causa, quia concessionatio jus quæsitum est,
quod Principes non præsumitur velle auferre, nec
de ordinaria potestate potest, *L. 1. §. merito, & §. si-*
quis a Principe ff. ne quid in loco publico, L. 1. ff. de
pactis, L. Imperatori ff. de admin. tutor. c. super eo de
offic. deleg. Valisc. *cons. 72. n. 10. & de partit. c. 13.*
n. 37. Gutierr. *c. 167. n. 49.* Cyriac. *cons. 59. n. 6.* Solorzan. *lib. 2. c. 16. n. 62.* Propter quæ supra dictæ resolutionem tenet Cabed. *de Patron. c. 17. n. 5.* Turrian. *scholl. dist. 9. 1. disp. 29. dub. 6.* veriorem dicit Cresp. *d. observat. 110. n. 2.* Quidquid contrarium velint Diana, & ab eo laudati *p. 2. tract. 3. miscellam resol. 9. & p. 4. tract. 4. resolut. 122.*

At vero intervenente legitima causa bene po-
tenit Princeps officium vel Commendam uni pro-
82 missam, alteri conferre; ita enimvero potest cum cau-
sa auferre officii, seu quodlibet aliud Beneficii in
alium collatum ob causa, ut diximus supra *n. 80. &*
81. Et probat Cresp. *d. observat. 110. n. 4. & observat.*
7. per tot. maxime n. 6. cum seq. is enim, qui potest
rem ipsa auferre, multo magis ejus spe Cosla de re
integra assistit. 84. n. 1. ita promissione ad certu of-
ficio, vel Commendam poterit cum causa revocare.

Unde alia venit resolvenda quæstio in materia, 83
utrum, scilicet, si plures concurrant cum expecta-
tivis ad officium primo vacaturum, seu Commen-
dam, quis præferatur? Et præsertendum priorem
in data probat in terminis Solorzan. *lib. 2. c. 8. n.*
17. & c. 9. num. 11. & seq. Valenz. *cons. 34. n. 40. cum*
seq. per text. in c. si duobus, c. si pro se, c. si libi
qui de rescripti. & c. eam tenubi gnsi. verbo datam,
c. ad aures, c. mandatum de rescript. c. consistuta,
c. si aliquando de sententi. excommunic. Clem. litte-
ras de rescript. Paul. Ant. ill. *p. 1. decis. 86. n. 5.*
p. 2. decis. 18. 8. n. 3. Felin. *in d. c. cum te n. 18.* Re-
buff. *in concordat. rubr. de mandatis Apostolicis §. 1.*
glossa litterar. Staphil. *de litteris gratiæ, & jus. tit.*
de mandat. de providendo §. idem dico si duæ gratiæ
post alios Valenz. *cons. 104. num. 6.* Vincent. de
Franch. *decis. 62. ubi Addentes* Solorz. *2. tom. lib.*
2. c. 8. n. 17. plene Arias de Mesa *lib. 3. c. 41. n.*
1. 2. & 3. Capyc. Latro *decis. 154. n. 22.* Qui
omnes traduni in rescriptis gratiosis attenden-
dum esse tempus datæ, quod procedit, etiamsi po-
stterior in data prius litteras suas præferat esse
Staphil. *de litteris gratiæ tit. de mandat. de provi-*
dendo §. idem dico. Valenz. *cons. 54. & num. 40. &*
seqq. Solorz. *d. c. 8. n. 7. & c. 9. n. 12.* Navarr. *cons. 10.*
de mensis. & obedientia. 1. Rebuff. *in praxi in tom.*
de mandat. Apostol. verbo datum, & in repetit. c.
nulla de concess. Prebend. vers. 16. quæritur. & fac-
cit optimus sextus *c. 5. si libi absenti 17. de Prabend.*
in 6. & optimus text. *in L. in operis 26. ff. locati.*
ibi: *In operis duobus simul locatis conventi prior,*
condulcori ante satisfiet, c. ex parte N. de offic.
Iudic. deleg.

Si vero Commenda, seu officium in terminis
propositis datum, seu collatum fuerit uni eo- 84
rum, qui expectativas habent ad vacaturum etiam
posteriori in data, valebit collatio, *c. dilectus, c.*
si capitulo, & c. si foli de concess. Prabend. in 6.
Ubi probatur, quod non obstante mandato de
providendo de primo Beneficio vacaturo in tali
Ecclesia, si Ordinatius alteri Beneficium confer-
at, valebit collatio, licet Episcopus putatur: ex
ea ratione quia ex tali expectativa nullum jus in
rem, neque ad rem tribuitur ei, in cujus favorem
fuit facta concessio simpliciter, sed tantum jus
implorandi officium Judicis, cui mandatum datum
fuit, ut illud adimpleat, & quandam spem exe-
cutionis mandati: Gonzales *ad regul. 8. Cancell.*
glos. 26. n. 20. Cassiodor. *decis. 3. tit. de Prabendis*, Jacob. Aurelianensis *in tract. de mandat.*
Apost. n. 17. in principi. quos refert, & sequitur
Solorz. *2. tom lib. 2. cap. 8. n. 1. & seqq.* Quod si ita
est quando alicui committuntur expectativarum
executiones, à fortiori idem dicendum in nostro
Regno, ubi Princeps ipse, qui expectativas
concedit, & ipse, qui eas exequitur: nullum
enim officium, neque Beneficium, aut Com-
menda ab alio, quam ab ipso Principe haberi
possunt: neque ipse alius providendi facultatem
concedit. Unde si plures reperiantur cum expec-
tativis Commendarum, seu officiorum, & Rex
alteri conferat, valebit collatio, licet Princeps
non bene se gesat, quando non implet pro-
missa: atque ita ei non consulerem, ut omis-
sis promissionibus à se, vel à prædecessoribus
factis ob remunerationem servitiorum, officium,
vel Commendam alteri concedat, nisi expecta-
tivæ fuissent concessæ non tamex meritis, quam
ex importunitate petentium; & alius accede-
ret

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ret, cujus tanta esset merita, ut Princeps illa prius satisfacere teneretur: tunc enim ex præferendis est, tum quia semper insficiendos est finis, à quo omnia regulantur ut ipsum text. in *L. sequi nec cau-*
85 *sam, ff. de cert. pet. L. diximus ff. excus. tut.* Everard. *sum. ff. eo tit. pet. L. Ut ipsum text.* 144. Gieb. *ad stat. Mess. c. locis communibus, n.* 144. Giurb. *ad stat. Mess. c. 1. glos. 4. n.* 112. Cumque officia, & Commendæ in benemeritorum gratificationem ab initio fint constitutæ, & hic eatum finis fuerit, nil mirum quod benemeritis præferantur: eis, qui minoribus quoque beneficiis prædantur: ita, quia semper mortalis, & magna importunitate à Principe expectativas impetrantur; namportoter importunitatem multa à Principe extorquentur, quæ ille,
86 nec voluit, nec debuit concedere *L. 1. C. de petit. bonor. sublat. lib.* 10. ibi: *Sed quoniam plerumque ita in nonnulli causis inverecunda petentium iniquitas constringunur, ut etiam non concedenda imploratione, non scriptos quidem nostro adversus fortribunum, non scriptos quidem nostro adversus fortunem latae legis loci aliquid relinquunur, L. 1. C. fundis limitrophis lib. 11. L. 1. & 2. C. si nupsit ex rescripto petantur, L. 2. C. de summa Trinit. L. 3. C. de pagan. c. fin. de rescript. in 6. L. 3. in princ. ff. de minoribus, c. si quando de rescriptis, nota.* Cravet. *cons. 10. n. 13. & 17.* Sanch. *de Matrim. lib. 4. disput. 7. per tot.* Navarret. *in disert. polit. discurs. 24. ad finem* Annæus Robert. *rerum judicat. lib. 2. c. 11.* Sotto *de just. lib. 3. q. 6.* Azeved. *in L. 14. tit. 3. lib. 1. Recop. n. 44. & 45* Bobadill. *lib. 3. c. 10.* Amaya *in L. unica C. de collat. donator. lib. 10. num. 56.* Et ea propter ita obtenta per importunitatem minium nullitatis vitio laborant, *c. 1. de constit. Pr. beneficia in 6.* qui loquitur de expectativis ibi: *Per promissiones hujusmodi quæ per importunitatem minium (per quam non concedenda multotiet concedunur) & per ambitionem improbam, ut plurimum extorquuntur, c. 1. de Religiosis domibus lib. 6.* ibi: *Sed quia non solum importuna petentium iniquitas illarum post modum multiplicationem extorsit, cum in juventute de purgatione Canonica, sap. fraternitatis 30. de prebendis cum similibus.* Ubi glossa notat electionem ad importunum clamorem factam non valere: Solorzan. *de Iib. 1. c. 8. n. 26.* & ditit Bart. *in tract. de tyrannide q. 6.* Afflict. *decis. 69. n. 4. & 5.* Ubi tenet non valere legatum ab uxore relictum marito, qui illud importunis precibus, & suasionibus extorsit, Amaya *in d. L.*
87 *unica, C. de collat. donator. lib. 10. n. 57.* Prout etiam non valet testamentum factum ab uxore in mariti favorem, si importunæ preces, & fusiones intervenerunt juncto metu reverentiali Afflict. *d. decis. 69. n. 4. & 5.* Phab. *decis. 2. n. 6.* Bernard. Diaz *regul. 79. & in fine,* Petrus Pechius *de testamento conjugali lib. 1. c. 2. ex n. 4.* Castill. *lib. 3. n. 17. c. n. 180.* Carol Tapdeis *cf. 16. n. 30.* Sanch. *de Matrimon. 4. disp. 7. n. 5. & 6.* 7. Altograd. *cons. 9. n. 19.* Mantic. *de conjectur. lib. 2. tit. 7. a. n. 1.* Capyc. Latro *cons. 71. n. 18. & seqq.* Ex ea ratione, quia ea, quæ per improbitatem, & importunitatem precum concessa sunt, dicuntur fieri invito concedente: & idco non valent quasi non ex libera voluntate concessa, attamenso eorum, quæ tradit Castrens. *in L. jubemus, Cod. de testam. & cons. 155. libr. 1.* Cornetus *cons. 73. & cons. 304. in fine lib. 1.* Marsill. *sing. 6.* Petrus *in L. 1. n. 11. 2. lib. 3. Orslin. & in L. 24. tit. 3. lib. 2. verbo mi erraxen,* Azeved. *in L. 1. tit. 14. lib. 4. Recop. a n. 1.* Matienç *in L. 10. tit. 1. lib. 5. Recopil. g. cf. n. 11.* Basilius de Ponce de Leon *lib. 4. de Matrim. c. 5. n. 17.* Amaya *in L. unic. C. de collat. Patrimgl. de Donat.* Tom. I.

lat. donat. lib. 10. n. 67. Quare in prædicto casu bene poterit Princeps non obstantibus expectativis Commendam, vel officium alteri magis benemerito conferre.

Attamen concurrentibus uno qui habet expectativam generalem ad Commendam primo vacaturam, vel officium, & altero qui habet expectativam specialem certæ, & determinatæ Commendæ, liceo posterior in data, iste præferendus erit in affectione Commendæ specialiter designatæ: probant text. *d. c. quamvis 38. de preb. c. duinum eod. tit. in 6. c. pastoralis 14. 5. quoniam de rescript. gl. in reg. generi de jure jur. in 6.* Ludovic. Gomez *de mandat. de provis. n. 113.* post antiquiores Valasc. *consult. 72. n. 2. & 3.* Rebuff. *ad reg. Gall. 2. concordat. de rescript. in pracat. n. 103.* Solorz. *lib. 1. c. 8. n. 3. & seqq.* post plures Castill. *lib. 3. c. 9. n. 18.* Cabed. *de Patron. Reg. Curia c. 15. n. 5.* Dr. Christophor. Cresp. *observ. 110. n. 16.* & Aug. Barb. *de Canon. 11. de Preb. in 6.* Quod procelit etiamsi privilegium speciale sit posterius, & non faciat mentiellegium speciale sit posterius, & non faciat mentionem de prius: ut per supra citatos. Ex ea ratione, quia in toto jure generi per speciem derogatur *L. in tuo ff. de reg. jur. c. generi 34. de reg. in 6.* Ubi notant omnes & August. Barbosi *n. 1.* nihil plures laudat. *& axiom. 19. a. n. 1. cum seqq.* late Castill. *d. lib. 3. c. 9. n. 1.* Sardus *de alim. tit. 2. §. 15. n. 1 30.* Solorz. *d. c. 8. n. 4. & seqq.* Quando autem provisiones hujusmodi expectativaria sint generales, vel speciales dicatur Vide per Valasc. *d. consult. 72. a. n. 14. cum seqq.* Ubi perbelle notat, quod quando duæ expectativæ sint æque speciales, præferetur prior in data; & secunda dicitur subreptitia, nec præjudicat juri prioris quæsito ad remissis de contraria Principis voluntate consilet.

Succedanea erit quæstio. Utrùm si ilius haber officium, vel annuam pensionem in Regiis redditibus quæ apud nos nuncupatur *Tenga* & princeps sejo con-cessit expectativa de primo officio vacaturo in tali Consilio, vel pensionis, quæ vacaverit in tali Basilica Regiorum redituum Titisque petierit à Rege facultatè renuntiandi officii illius Consilij, seu pensionem illius Basilicæ, valeat concessio in præjudicio Scij? Hæc quæstio contigit, dum hæc scriberem, inter duos Secretarios Consilij Regij Patrimonij Tiriij, & Secretarium autem Tiriij senio confectus, & liberatio orbi ta, qui habebat officii de numero cui repartitione; Sejus verò extravagans, & fine repartitione; illi autè concessitar Rex diploma, quod vocamus *Alqueria de lembrança* de primo officio Consilij vacaturo cum repartitione. Postea Titius impetravit à Principe facultatem ad renuntiandum officium. Et quæritur, An gratia Sejo præjudicium inferre possit.

Pro Titio facit, quod dominium officiorum omnium est penes Principem Mastrill. *l. 1. cap. 14.* 90
num. 17. officialibus verò eorum administratio concessa dicitur: ut tenent Franc. Amicis *in c. 1. de hi, qui fend. dare poss. fol. 61. col. 2.* Pont. *decis. 28.* post alios Montan. *de Regal. §. de Regalib. offi. numer. 2.* Atque ita recte potest Principes de illis ad libitum disponere *L. in re mandata, C. mandat.* Sunt enim officia in libera dispositione Principis, sicut Beneficia in libera dispositione Papæ, & illa potest, cui voluerit donate *c. 1. de Preb. in 6. Clement. 1. in lite pendente,* Palac. Rub. *in introduct. rubr. de donat. inter num. 7. & 8.* Cabed. *2. p. decis. 33. num. 4.* Secundo quia Princeps potest præjudicare tertio in 91

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

his, quæ ab ipso habet ex privilegio Paul. de Castro *in L. rescripta C. de precib. Imper. offer.* Soatrez *alleg.* 12 Cabed. *d. decis.* 53. *n.* 4. maxime in jure quærendo Surd. *cons.* 208. *n.* 39. *& cons.* 371. Molin. *l.* 1. *c.* 8. Giurb. *de feud.* §. 1. *gloss.* 8. *num.* 59. *&* 60. Unde cum tempore facultatis ad renuntiandum Sejus in officio Titij nullum jus habetet, nullo modo renuntiationem poterit impedire Tertio quia gratia concessa Sejo ex generali ad officium primo vacaturum, & gratia Titio facta ad renuntiandum suum officium est specialis. Atque ita licet posterior prævalere debet ex regula text. *in d. cap. quamvis de præb. c. dudum eod. tit. in* 6. Et quæ diximus supra n. 80. *&* 81. Quarto: quia solus Rex potest facultatem concedere ad renuntiandum officium *Ordin. lib.* 1. *tit.* 95. *in princ.* Cabed. 1. *d. decis.* 14. *n.* 3. Adeo ut renuntiatio facta absque Regis assensu omnino inutilis sit, & invalida. Propterea quæ illo actus non amisit proprietatem nec possessionem Cabed. proxime *n.* 6.

92 Ac proinde Rex concedendo Titio facultatem ad renuntiandum officium, usus est jure suo, & à lege sibi permisso. Et fic nemini injuriam fecit, etiam si Sejum lædat; & illi in consequentiam præjudicium inferat *L. nullus* 66. *ff. de regul. juris*, *L. quæ autem* 9. *sciendum ff. quæ in fraud. cred. L. inter eos* 8. *cum inter ff. de fideiuss. L. sin. de in integr. restit.* Gaspar. Thesaur. *lib.* 2. *forens. q.* 6. *n.* 15. Lartea *alleg.* 22. *n.* 76. *&* 77. Valenz. *cons.* 2. *num.* 12. Solorzan. *lib.* 2. *c.* 18. *num.* 30. Unde cum prædicta facultas non fuisset concessa principaliter ad præjudicium Sejij, & in fraudem ejus juris non attenditur ipsius interesse. Quod advenit secundario ad text. *in L. siquis nec causam ff. si cert. pet. L.* 1. *ff. de auctor. tutor.* Montan. *d.* §. *de Regul. offic. n.* 60.

Pro contraria tamen sententia non levia urgent

93 fundamenta. Et est primum: quod ex gratia facta Sejo ad primum officium vacaturum Consilij ordinarium, & cum repartitione, illi saltem jus ad rem fuit quæsitum: ut notat Valasc. *d. cons.* 72. *n.* 10. Et non præsumitur Princeps tollere jus ad rem Valasc. *d. num.* 10. *ex gloss. verb. præjudicium in cap. cum olim de consuetud.* Quam extollit Felin. *c. causam quæ n.* 10. *de rescript.* & alij laudati à Gomez *in regul. de non tollend. verb. quæsitum q.* 1. *vers.* 28. *&* 43. Immo potius interpretatio semper fieri debet, ne Princeps voluerit alteri præjudicare *L.* 2. §. *merito, ff.* §. *quia à Principe ff. nequid in loco public.* Surd. *cons.* 205 *n.* 28. Cyriac.

94 *controv.* 59. *n.* 6. Et subdit Surdus *d. n.* 28. quod verba potius debent impropriari, quam quod Princeps voluerit tertio præjudicare, Cyriac. proxime *n.* 7. Et quando Princeps rescribit cum intentione præjudicandi, si non constet de quantitate, in qua voluit præjudicare, interpretantur verba de modico præjudicio Valasc. *consult.* 71. *n.* 23. Cyriac. *d. controv.* 59. *n.* 23. August. Barbos. *in d. c. cum olim. de consuetud. num.* 9. Quia Principi non præsumitur placere, nisi justum, & verum Cyriac. *d. controv.* 59. *n.* 10. Atqui is, qui jus habet ad rem, vel actionem, ipsam rem habere videtur *L. fundi partem, ff. de contrab. empt. L. qui actionem, ff. de*

95 *regul. juris*, Titsq. *de retract. convent. in præfac. n.* 70. Alex. *cons.* 27. *lib.* 5. Decius *cons.* 9. *n.* 9. 6. Mastrill. *decis.* 118. *n.* 2. Caffanat. *cons.* 10. *n.* 13. plures de more Antonin. Amato *resolut.* 59. *n.* 9. *&* 10. Et fic Princeps non intelligitur voluisse præjudicare Sejo, cui ad primum officium vacaturum Consilij ex prædicta gratia jus jam erat quæsitum; maxime cum de illius intentione non constet, & jus ad rem non fit modici præjudicij; immo valde consid rabile.

Secundum: quia gratia concessa Titio subrepticionis vitio laborat; quoniam in ea non fuit facta mentio de gratia & privilegio Sejj anteriori: quo casu secunda gratia dicitur subreptitia *c. ex parte ibi: Nulla de prioribus facta mentione de offic. delegat.* Valasc. *de cons.* 72. *num.* 6. Et non est dubium, quod si Principi exponeretur Regem concessisse Sejo expectativam officij de numero Consilij primi vacaturi, non concederet Titio facultatem renuntiandi in præjudicium Sejj. Subrepticionem autem probant falsi expressio, aut veri taciturnitas, si ea est, quæ Principem movetet, vel tardiorem redderet ad concedendum Valasc. *consult.* 60. *n.* 5. *& consult.* 72. *n.* 8. *& cons.* 130. *n.* 8. Petrey. *decis.* 60. *à n.* 1. late Lartea *alleg.* 90. *per totum*, Solorzan *tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 8. *à n.* 55. *cum seqq. & n.* 70. Et in litteris gratiæ subreptio ipso jure vitiat actum. Felin *in cap. ad audientiam n.* 22. *de rescript.* Socin. Iun. *cons.* 77. *n.* 83. *&* 84. *lib.* 1. Cravetta *cons.* 68. *n.* 1. Menoch. *de arbitr. casu* 201. *n.* 2. Sanches *de Matrim. lib.* 8. *disp.* 22. *n.* 3. Valenz. *cons.* 69. *n.* 90. Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 8. *num.* 56. Giurb. *de feud.* §. 1. *gloss.* 3. *n.* 8. *vers. respondeo primo.*

Tertium: quia gratia facta Sejo specialis est, non generalis; restringitur enim ad primum officium vacaturum: & sic in eo verificanda est, quod primo vacaverit. Nulli autem dubium, quod 97
vacatio ita contingit motte, quam renuntiatione Solorz. *lib.* 2. *c.* 6. *n.* 45. *& seqq.* siquidem casus renuntiationis, & mortis æquipartantur in jure argum. text. *in L. Gallus* 5. *& quod si tantum ff. de liber. & postlum. L. si necem* 5. *si deportatus ff. de bon. libert.* Molin. *lib.* 3. *c.* 13. *n.* 50. Giurb. *de feud.* §. 2. *gloss.* 10. *n.* 28. Olea *de cess. jur. tit.* 3. §. 4. *n.* 10. intelligendo quoad præjudicium renuntiantis, non tertij Gotiert. *pract. lib.* 3. *q.* 71. *n.* 13. Giurb. *d.* §. 2. *gloss.* 12. *num.* 8. *circa finem*, Olea *d.* §. 4. *n.* 32. Addent ad Molin. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 44. Ea tabbitia differentia, quod si renuntiatio est extinctiva, nempe quando simpliciter jus renuntiatur, dicitur propria, & à cessione differt. Si vero est translativa, quæ contingit, quando quis à se jus, & actionem abdicat, & simul transfert in beneficium ejus, in cujus favorem fit renuntiatio, hæc nil à cessione differt Sesse *decis.* 189. *n.* 7. post alios Olea *tit.* 1. §. 2. *à n.* 15.

Plane officium, nec renuntiari in alium potest, neque cedi absque Regis licentia, ut dictum extat; & quamvis cum licentia in alium transferatur, jam in illius persona, novum, non antiquum dicitur officium: ut perbelle notat Montan. *in d.* §. *de Regul. offic. n.* 27. *&* 42. *in fin.* Et fic in effectu dicitur vacare in persona renuntiatis. Unde renuntiatio, & facultas ad renuntiandum dicitur obtenta in fraudem Sejj. Quapropter est nulla, & affectum fortiri non debet: maxime si confideres Titium senio confectum, & per ejus mortem vacaturam expectari; renuntiatio autem beneficij, quod de proximo sperabatur vacare, nullius est momenti, quia in fraudem dicitur facta Andr. Sicul. *cons.* 11. *vers. & ad declarationem vol.* 1. Valenz. *cons.* 128. *num.* 5. Quare facultas ad renuntiandum tanquam fraudulenta suflineri non deber.

Denique quia tu ut aliud pro alio invito creditore solvi non potest *l.* 2. §. *mutui datio, ff. mand. princ. Instit. quib. mod. tall. obligatur*, & Ioann. Fab. 98
num. 2. Gratian. *d.* 94. *n.* 70. Cancer. 2. *var. c.* 6.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

num.8.& seq.Hering. *de fideiuss. c.* 18. *num.* 71. *& seqq.* Cresp. de Valdaura *observ.* 110. *n.* 7. ita etiam nolente creditore alia conditio pro alia apponi nequit *L. vero* 12. §. *alia causa est*, *ff. de solut ibi. Quia certum conditionem habuit stipulatio, quam immutare non potuit stipulator*: *L. perfecta donatio C. de donat. qua sub modo.* Unde Sejus cui officium debetur post mortem Titii, compelli non potest, ut accipiat post mortem ejus, in quem illud renuntiaverit. Plane gratia Sejus non conditionem vacatuto habet in consequentiam conditionem mortis Titii, feu alterius officialis; quippe officia ad hæredes non transmittunt; dies autem mortis conditionem inducit; quoniam incertus est *L. dies incertus ff. de cond. & demonstrat.* Et fic cum dicta gratia facta fuiffet habito refpectu ad officiales Confilij tunc exiftentes, & fub conditione mortis cujuflibet ex eis, fi conditio gratiæ implenda effet morte Titii, in quem facta fuerit renuntiatio, jam alia erit conditio; non illa mortis Titij, feu alterius ex officialibus Confilij. Alia enim eft conditio, fi Titio Sejus fupervivat, alia fi fupervivat alteri: ut probat Ulpian. *in L.* 4. *ff. quando dies leg. ced. & L. cum hi* 8. §. *modus quoque ff. de transaction. L. filius* 28. §. *fi quis ex certa nuptiæ, ff. de liber. & poftham.* Ergo non poteft commutari vita Titij in vitam alterius nolente, & ignorante Sejo.

Confirmatur;quia conditio debet impleri in forma fpecifica *L. Mavivis L.qui hæredi ff. de condit. & demonft.* Sutdus *decif.*209.n.2.& 3.Phrab *dec.9.n.* 1. Valafc. *confult.* 82. *n.* 11. Lattea *alleg.* 40. *n.* 28. Cytlac.*controv.*424.n.10.& 11.& *contr.* 546.n.7. Caftanat.*conf.*4.*n.*42.& *feqq.*Adeo ut qui dominio debet dare in conditionis implementum, non adimpleat conditionem dando ejus fervo, nifi dominus confenferit: probat Paul. *in d. L.qui hæredi, ff. de condit. & demonftr.* Cum tamen certum fit, quod quidquid acquirit fervus, domino acquirit *L. placet, ff. de acquir hæred.* Et reddit Paulus rationem *in d. L.qui hæredi.* Nemo enim in tali fpecie conditionem nefciente me, vel nolente implere poteft Ergo etiam conditio murari nequit ad innovandam obligationem, quando alterius præjudicium verfatur.

Nec dici poteft, quod æqualiter datur vitæ incertitudo in uno, quam in alio quia quoad omnes ventur eft, & velut umbra fugit. Refpondetur enim aliud dicendum ex juris præfumptione, juxta quam non præfumitur filium mortiurum prius quam patrem *L. quandiu* 5. *l. ff. de reb. dub.* licet paffim videamus mortalitatis ordinem turbari *L. nam & fi parentibus* 15.*ff. de inoffic. teftam &* cum fenes ex eo folum, quod in fenectute fint, præfumantur infirmi *L. cibariis*tibus 122. *ff. de legat.* 1.ubi Gothofred. Alciat. *præfumpt* 53. Tiraq. *de pœnis temper.caufa* 8.n. 3. *& feqq.* Bacq. *de utrop debit.c.*7.*n.*11.Camuncol *decif.* 41. *n.* 1. ubi plures laudat. Gratia facta Sejo poft mortem fenis non debet mutari in mortem juvenis. Et ita pro hac parte judicatum fuit in Senatu fuperemo Aragoniæ: ut tradit Crefp.de Valdaura *obfervat.* 110.*n.* 16. Et fundat ibi *a n.* 7. etiamfi non ita,ut fupra fundavimus.

Hæc funt utriufque partis fundamenta, quæ difficilem reddunt quæftionis decifionem. In qua animi fenfum non licet aperire; quia fub judice lis eft. Ta cogita.

Ita ut cuilibet liceium eft omnia jura fibi competentia renuntiare *l. fi quis in conferibendo,Cod. de poft.* Thufc. *lit.R.conclus*.170.Lattea *decif.* 13. *n.*1.Gregor.Lopez.*in L.*1.*tit.*13.*partit.*5.*glo.*5. Valenz.*conf.*2.*n.*7.Soloizan. *lib.*1.*c.*6. *n.* 50. Capyc. Latro *decif.* 187. *n.* 10. Adeo ut renuntiani amplius non detur tegtefius *L. quæritur* 5. *teneatur*, *ff. de edilit. edicti. c.quam periculofum* 7. *q.* 1. Vel*ut confultatione* 51. *num.* 36. *& confultatione* 52. *num.*3. Gratian.*c.* 960. *n.* 4. Reynof. *obferv.* 9.*n.*11.Petr. Caball. *refolut. crimin. cafu* 56. *n.* 17. Cafol. Tapia *decif.* 30. *num.*1. Gytlac.*contr.* 128. *n.* 31. Noguetol.*alleg.* 6. *n.* 2. Anton. Nigef. *de exceptionib. c.* 13. §. 5. *n.* 3. D.Jofeph. de Vela *differt.*1. *n.* 56. ita etiam officia quis renuntiare & resignare valet Solorz. *d. lib.* 1. *c.* 6. *n.* 48. prout Beneficia refignari poffunt à poffidente *c. ex parte* 1 *de offi. deleg. c.fcofcetur,*ubi *glofcverb. expreffe de refcript.in* 6. *glof.in c. cupientes verb. variationis de elect. c. quia fæpe de prab. c.* 2. *de renunt. lib.* 6. Gomez ad *reg. Cancell. de inform. refignaq.*43.Selva *de Benefic.* 2.*q.*12.*n.*21. Felin. *in c.ad petitionem notab.* 1. *de accuf.* Adeo ut etiam Papa libere renuntiare poffit Summo Pontificatui *c. 1 renunt.*ubi commun.DD.cum quibus Solorz. *d. lib.* 2. *c.* 6.*n.* 48. Ita etiam officia publica renuntiari valent Solorz.*d.c.*6.*n.*48.Sed quia is, cui concefftm eft officium, & illud acceptavit, virtualiter obligatur ad exercitium illius argum.text *in* §. *fin. Inftit. de obligat. quæ ex quasi contractu.* Ubi qui hæreditatem adivit, dicitur quasi contrahere, & acceptans officium illud tenetur fervire Noguet. *alleg.*at.3.*n.* 18. Sic ex quasi contractu virtualiter obligatus invito Principe renuntiare nequit; quod obligatio eft neceffitatis & abique utriufque confenfu non diffolvitur *L. ficut ab initio, Cod. de action. & obligat.* Ideoque renuntiationes officiorum fieri requeunt, nisi in manu Regis concedentis L. *Legatus* penult. *ff. de offic. Præfid. abi gloff. & DD.* Cabed. 2. *p. decis.* 91. *n.* 106 4. Maftrill. *de Magiftr.lib.*1.*c.*24.*n.* 11. *Odon. d. lib.* 1. *tit.*95.*in princ.* Cabed. 2. *p. decis.* 23. Olea *de ceffion.jur.tit.*2.§.1. *n.* 20. Salgad. *in labyr. creditl.*1.*p.*8.§.*n.* 31.Et eadem ratione Beneficij refignatio fieri debet coram fuperiore,*c.admonet* ubi Butt.*notab.*3.*n.* 4. Zabatel.*in c. quod in dubiis ced. tit.x.denique* 6.*q.*3.Cotar.*de Benefic.c.*5.*n.*56. *&c.* 8.*n.*14. poft alios Maftril.*d.cap.*24.*n.*11.Proinde officialis, qui refignavit officium ante Regis acceptationem; bene poteft illud exercere; quia ante acceptationem refignationis non amittitur jurisdictio *d. L.legatus,C.de offic.Præf.*Cabed. 2. *p. decif.*23.*n.*5.Solorz.*tom.*2.*lib.*1.*c.*26.*n.*70.& *feqq.* Valenz.*conf.*32.*num.*4.& *feqq.*Olea *dict.tit.*2.§. 5. *n.* 20.Salgad.*in labyrin.creditl.*1.*p.*2.§. *n.* 43. & 44. Eft namque in potestate Principis refignationem non admittere.

Unde fit, quod refignans officium in manibus ejus, qui illud acceptare non poteft, non dicitur amittere officium, jus, aut proprietatem illius, prout in Beneficij refignatio in manibus ejus, qui non habet potestatem acceptandi: dixit Rota *decif.* 1. & 3. *in antiquis fub tit, de renunt.* Ubi quod Beneficium non dicitur vacare Solorz. *d.lib.*3.*c.*26.*n.*77.Valenz *conf.*32.*n.* 4. Et confequenter dicendum Donatarios,quibus à Rege concefta eft data, & provifio officiorum non poffe recipere refignationes officiorum Cabed *p. 2.decif.*23. Reynof. *obfervat.* 5. *d.v.* 10. Montan. *d.* 4. *de Regal.affe.n.* 55. Maftrill. *de Magiftr. lib.* 1.*c.*24.*n.* 5. Et ex ea ratione, quia differunt inter fe provifio, & refignationis admiffio; & idco

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

concesso uno non censetur aliud concessum nisi utrumque simul donetur *cap. audum in priv. de Prab. lib. 6.* licet enim aliqui concedatur potestas providendi officia vacantia; tamen non censetur concessa facultas recipiendi resignationes Rota Nova *decis. de renum. Cabed. d. decis. 13. n. 8.* Quare officiales Donatarioruin Regiæ Coronæ, qui officia possunt conferre, resignationes facere debent in manibus Regis; quod si ab eo receptæ
109 fuerint, jus officia vacare dicuntur, cum vacatio tam morte, qua resignatione contingat Cabed. *d. decis 3. n. 10.* & dximus supra. *n. 97.* Quocunque autem modo vacaverint officia, possunt à Donatario providri Cabed. *d. n. 10. Ord. d. tit. 45. §. 16. & 19.*

Similiter scitendum est officia concedi solere
110 ad vitam, vel ad beneplacitum (& ut apud Nos dicitur, *Em quanto for nossa merce*) Vel denique ad certum; determinatumque tempus. Quando autem conceditur ad vitam, vel ad beneplacitum, officium dicitur perpetuum *L. Iuriperitus, ff. de executut tutor. L. servus C. de punis, L. Presidis ff. si cert. pet.* Alvetes de Velasc. *de Iudic. perfect rubr. 9. annot. 9. n. 12.* Ripol. *c. 33. n. 64.* Gg. Olasch. *decis. 144. n. 5.* Azeved *in L. 2. tit. 3. lib. 2. Recopil.* Petr. Barbos. *in L. quia tale n. 19. ff. solut. Matrim.* Solorz. *lib. 2. c. 1. n. 53.* Tondut. *de prævent. p. c. 26. n. 31. 32. & 33.* Matt. *de clauf. p. 2. clauf. 2. n. 3. & 6.* Giurb. *de feud. prat. l. n. 27.* Cresp. *observat. 7. n. 8.* Cabed. *2. dec. 50. n. 6.* Reynol. *observat. 38. num. 10.* Gratian. *c. 167. num. 47.* Fontan. *de pact. claus. 4. gloss. 10. p. 1. n. 147.* Valenz. *con. 130. n. 30. & 31.* Quod eo vel maxime locum habet in officio concesso ab inferiore à Principe qui facultatem habet conferendi officia Mendoc. *de arbitr. 9. 5. n. 5. in addit.* Gratian. *d. cap. 167. n. 41. & seqq.* Solorz *lib. 2. c. 22. n. 15. & 16.* Tondut. *proximus n. 33. & 34.* Reynol. *observ. 38. n. 10. Ordin. lib. 2. tit. 45. §. 23.* prout etiam seudum concessum ad beneplacitum est perpetuum Giurb. *d. prat. l. n. 26. & 27.*

Item quæstionis est, An officium ita datum à Rege possit auferri sine causa? In qua quæstione pro parte negativa facit: Primo; quod nemo debet privari officio, nisi cum legitima causa *L.*
111 *si duas 6. §. sed & reprobari ff. executat. tutor. cap. ex ore in fin. de hit, qua fiunt à majori parte Capitula, horrendus 32. q. 5. gloss. finalis c. fin. de jure Patrib. & in Clemen. 2. verb. suspensus de vita & honest. Cleric.* Secundo facit: quod Principis Beneficium debet esse mansurum, & perpetuum *L. Beneficium C. de constitu. Principis, decies de Regul. jur. in 6.* Valenz. *cons. 69. n. 73.* Solorzan. *lib. 2. c. 22. n. 15.* atque ita non debet sine causa revocari. Tertio; quia officialis ex provisione adquirit jus quoad administrationem officij; Princeps autem non potest sine causa jus quæsitum tollere Covart. *lib. 3. var. c. 6. n. 6.* Pinel. *in rubr. C. rescind. vendit. p. 1. c. 1. n. 1. & seqq.* Quarto; quia Dignitatem, seu officium semel concessum Princeps sine causa non tollit Pinel. *d. c. 1. num. 31.* Bellug. *in spec. Principatuhr. 16. §. Principis, n. 5. c. 16.* Quinto; quia utiliuati publicæ maxime conveniens est officia in concessionariis conservari; siquidem mutatio officialium vergit in magnum Reipublicæ damnum; ut dixit Mastrill. *lib. 1. c. 27. num. 18.* Intereat enim Reipublicæ potius retinere Judices,
112 qui semel cognoverunt, quam novos creare. Cresp. *observat. 15. §. fin. ff. vacat. & executat. munet.* Cresp. *observat. 7. n. 10.* Officialis enim, qui removetur, injuria afficitur, & honoris patitur detrimentum, quia præsumitur remotus, ob culpam & malum administrationem, quasi de eo Dominus non confidat *gloss. in L. testamento Centurio, ff. mandat. test.* ibi; *Minuitur existimatio, quando quis ordine movetur: L. filio in fin. ff. offic. Prætor. Cas.* Platea *in L. Judices n. 3. in fin. C. antion. & trib. lib. 10. & in L. quicunque, Cod. diver. offic. lib. 11.* Mastrill. *lib. 1. de Magistr. cap. 17. n. 18. & 19.* Boer. *decis. 149.* Anton. Fab. *in C. lib. 8. tit. 38. de revoc. donat. diffinit. 18.* Et denique quia semel approbatus amplius reprobari nequit Dec. *in c. cum venerabilis n. 3 8. col. vii. in fin. vers. in tertia appositione, de excepcionib.* Gratian. *c. 1 67. n. 42.* Menoch. *cons. 993. n. 5. & con. 364. n. 1.* Capyc. *decis. 121. n. 3.* Tiraq. *de Nobilitat. c. 37. n. 58.* Mastrill. *d. lib. 1. c. 27. n. 25.* Cabed. *p. 2. decis. 120. n. 1.* Bovad. *lib. 1. c. 16. n. 18.* nisi detur justa causa Boër. *decis. 149. n. 16.* Gratian. *c. 167. n. 43.* Prout dicitur de Medico approbato, qui tamen potest postea reprobari ob publicam utilitatem, & sanitatem L. 2. C. *professor. & Medic. lib. 10. l. ut gradatim §. reprobari, ff. de muner. & honor.* Et ita intelligendus est Modestin. *in §. l. duas §. fed reprobari. ff. executat. tutor.* Ubi Gotofred. *in gloss.* inquit, cut potest reprobari Medicus semel approbatus? Publicæ utilitatis debetur: sequuntur Bald. ibidem Puteus *de Syndic. verb. solarium c. 6. n. 17.* Bovad. *d. lib. 1. c. 16. n. 31.* Menoch. *de arbitr. q. 5. n. 1.* Cresp. *observat. 7.* Ultra quod si absque legitima causa Princeps removeret officialem, notaretur de levitate; cum tamen debeat esse impobilis, sicut polus in Cœlo, & tanquam lapis angularis. Propter quæ hanc tenerunt opinionem Pinel *in d. rubr. C. rescind. p. 1. c. 2. n. 31.* Bart. *cons. 229. lib. 3.* Xamat. *p. q. 12. n. 101. & 102.* Peguet. *decis. 227. num. 11.* Ponte *de potest. Prorog. tit. de electi. offic.* Molin. *lib. 4. c. 3. n. 18.* Bovad. *lib. 1. c. 16. num. 27.* & plures ut jaactati ab Hermos. *ad L. 5. tit. 5. partit. 3. gloss 6. num. 15.* Qui *n. 27.* ab hac opinione non esse recedendum dixit et *L. 2. tit. 2. partit. 2.* Castill. *de tert. c. 41. n. 22. vers. caterum contrariam:* Vide fundamenta Montan. *in §. potestas num. 16. fol. 136. &* Lazt. *decis. 2. num. 5.*

Affirmativam, tamen sententiam, immo quod Princeps ad nutum potest officia tollere, & officiales removere tenent glossl. *in c. 1. verb. procurator de procurat. n. 6. & in eo super quæstionem §. parro verb. transfert circa medium de offic. delegfimilis gloss. verb. dando in L. à Judice, C. de judic.* Astlid. *in c. 1. quæ sint Regalia verb. porestas constituendarum Magistratuum n. 22.* Barbos. *in L. quia tale n. 87. ff. solut. Matrim.* Bellug. *in spec. Principatuhr. 9. n. 31. & 26. & in rubr. de privat. offi. id. §. Princeps num. 4.* Puteus *de synd. verb. Judices ad syndicatum qui sint c. 2. n. 16.* Bald. *in L. rescripta n. 13. C. precib. Imper. offerend.* Innocent. *in c. intimasti de appellat.* Covart. *pract. c. 9. n. 1. vers quinto deducitur in fin.* Boer. *de authorit. Magni Concil. n. 138. & decis. 149. num. 18.* Anton. Gabr. *lib. 3. tit. de jure quæst. non tolend. concl. 9. num. 7.* Cabed. *p. 2. decis. 120. n. 1.* ubi communem dicit Roderic. Suar. *alleg at. 12. n. 52.* Gratian. *cap. 167. n. 40.* plures laudat Hermos. *ad d. L. 5. tit. 5. partit. 5. gloss. 6. n. 26.* Montan. *de Regal. §. potestas creandorum Magistratuum n. 16. vers. igitur contrariam.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 27. num. 1. cum 2.* Cresp. *observ. 7. n. 12. & seqq.* Larrea *alleg at. 70. n. 9.*

Fundamenta hujus sententiæ sunt. Primo; quia officia

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

officia, sive perpetua, sive ad tempus quod Principem concedentem sunt amovibilia ad nu-
116 tum juxta sententiam Joann. Fabr. *in §. cum autem Instit. quib. mod. jus part. potest. solvitur.* Mastrill. *d. c. 27. n. 1.* Et sunt precaria Mastrill. *d. c. 27. n. 34.* Bale. *in L. qui se pat. in n. 34. ff. unde liberi.* Cresp. *observat. 7. 1. 9.* Castanh. *cons. 43.* dummodo ea tantum ad voluntatem concedentis *L. 1. cum sequ. ff. de precar.* & facit *Ordinat. lib. 1. tit. 98.* Secundo probatur ex text. *in L. judicium solvitur ff. de Iudic.* Tertio i quia Princeps est Dominus officiorum; & ita ut potest illa concedere, ita & illa tollere. Et denique in hoc Regno hæc est tenenda sententia ex *Ordinat. d. tit. 98.* & clausula nitur in privilegiis apponi justa, nempe: *Que se en outro por bem lho tirar, lhe não seja a minha fazenda obrigada.* Et facit, quod Papa potest auferre Beneficia, & sine aliqua causa possessorem Beneficio privare: ut tradunt *communis. DD. per text. ibi in c. 1. in princ. de Preb. lib. 6. & in fine. ut lite pendente glos. verb. ad nos ite, per prius expedim. q. 5.* Quam resolutionem de jutis rigore veram esse docet Anton. Gabr. *lib. 3. commun. tit. de jure quæs. non tollendo conclus. 10. q.* Gonçal. *ad regul. 8. Cancellar. §. 1. proœm. à n. 36.* August. Barb. *in c. cum olim 12. de sentent. & re judic. num. 4.*

Sed quamvis hæc de juris rigore, & dispositione *Ordinat. d. tit. 98.* ita se habent: Non so-
117 lent Reges nostri Inviictissimi officiales sine causa removere ante tempus Reynos. *observat. 38. à n. 10.* & si causas occurrerit, ex quo ita fieri expediat, prævia informatione, & cum magna causæ cognitione procedunt. Quod quam justum, & honestum sit, suadent solidæ fundamenta negativæ primæ opinionis; non tamen licet Principi officialem ignominia afficere sine causa Andr. Georg. *allegat. 46. n. 47.* & alij citati à Cancer. *lib. 3. c. 11. n. 198.* Xamat. *d. q. 11.* Et ideo ita tempetanda est dispositio *Ordinat. d. lib. 1. tit. 98.* ut remotio locum habeat cum justa causa maxime respectu Magistratuum, quibus honor à Rege decetendus est, & facile non debent amoveri. Ita ut si à Principe officium consensus infertatur sine justa causa tangenti officialem, condignam satisfactionem præstare teneatur ex his, quæ Cabed. *2. p. decis. 20. numer.* & diximus supra *numero 12.*

Advertendum tamen est prædicta procedere in Principe, qui nullum recognoscit superiorem;
118 quia ad notum officia posset auferre, sive ea concesserit ad vitam sive ad beneplacitum: *(E em quanto for nossa merce:)* quoniam ob ejus supremam potestatem non est requirenda causa illius quod facit, cum semper præsumatur facere cum causa: ut per Cresp. *de obs. n. 19. & 20.* At verò Donatarij, qui ad conferenda esti tis habent facultatem, non possunt removere officialem semel provisum; sive officia concedant in perpetuum, sive ad beneplacitum: quippe sempes officia ab inferioribus collata dicuntur esse perpetua. Et sic non possunt officia auferre sine causæ cognitione Montan. *d. §. potestas n. 16. vers. ego vero adnoto* Et quod magis est in hoc Regno, non sufficit causa, sed est necessaria sententia *Ordinat. lib. 1. tit. 45. n. 13.* Reynos. *observat. 5. n. 20.* Fontanad. *pactl. clauf. 4. glos. 10. p. 1. 147.* Solorz. *lib. 2. c. 21. n. 13. & 16.* Tondus. *de præscript. p. 1. c. 26. n. 33. & 34.* Menoch. *de arbitr. q. 55. n. 5. in addit.* Gratian. *c. 167. 41. & sequ.* Lattea *decis. 2. n. 6.* Mastrill. *d. c. 27. n. 41.* Xamat. *p. 1. q. 11. n. 95.* Castill. *de vent. c. 41. n. 23. & sequ.*

Quod nedum procedit in Donatariis, sed etiam in Protegibus, & Gubernatoribus, qui pro- 119
visum in officio removere nequeunt sine causa justa, & cum causæ cognitione Montan. *ubi proxime vers. ego vero adnoti.* Ex ea ratione, quia Rex concedendo inferiori aliquid de fibi reservatis, intelligitur semper concedere, ut ea exerceat cum debita causæ cognitione; & non cum illa plenitudine potestatis, quam habet concedens Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum col. 12. vers. & hinc est de constit. qui allegat Innocent. in c. cum ad monasterium glos. nisi ex causa in fin. de stat. Monach.* sequitur Capyc. *in L. Imperialem col. 63. vers. decima notandum de prohibit. alienat. feud. per Federic.* Montan. *d. §. potestas sub n. 16.* Et rursus in officialibus deputatis à Capitulo vel ab Episcopo, ut in Vicario Episcopi, & aliis 120
officialibus, qui non possunt removeri sine justa causa Gutierr. *de juramen. confirmat. p. 1. c. 1. n. 86.* Gratian. *cap. 167. n. 23.* Bovad. *lib. 1. c. 1. 6. n. 9. litt. D.* Ricc. *p. 5. collect. 1602. in fin. & in praxi Episcop. decis. 482. n. 1.* August. Barbos. *de potest. Episcop. allegat. 54. n. 171.* Lattea *decis. 2. n. 8.*

Unde sit, quod officiali remoto sine causa ab inferiori, vel Episcopo, aut Capitulo competunt 121
remedia possessoria *c. ex tenore de restit. spoliatur.* Guillelm. Bened. *in c. Raynutius verb. duas habentes filias*, Franc. Marc. *decis. 795. n. 2. & 3.* Capyc. *decis. 121. n. 26.* Cevall. *commun. q. 415. n. 19.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. 27. n. 33.* Gratian. *c. 590. n. 12. & 13.* Barbos. *in L. quia tulen. 8. ff. solut. Matrim.* Salgad. *de Reg. protell. p. 3. c. 2. n. 61.* Lattea *decis. 2. n. 7.* Ubi *n. 9.* judicatum testatur: Reynos. *observat. 38. n. 10.* Solorzan. *lib. 2. c. 21. numer. 17.* Valens. *cons. 130. numero 33.* Idcoque si officialis Capituli, vel Episcopi removetur sine causa, solet ab eo interponi gravamen ad Regium Coronæ Judicium per viam recursus ob illatam violentiam; & in eo Judicio provisio conceditur, ut per Larream *d. decis. 2. n. 9.* Et ita praxis observat, quia Judex, qui procedit juris ordine non servato, tanquam privatus spoliare censetur *c. conquerente 7. c. ex compos-* 122
sione d. restit. spoliatur. Covarr. *lib. 1. var. c. 2. n. 13.* post plures Lattea *decis. 3. n. 9.* Oliva *de sua Eccles. 1. p. q. 16. n. 26. & sequ.* Solorz. *lib. 2. c. 28. n. 76. & sequ.* Postius *post trall. decis. 151. num. 6.* Andr. Gail. *lib. 2. obs. 76.* Deinde potest remotus sine causa intentare interdictum, unde vi, utra anti à coram Judice seculari ex præscripto *lib. 1. tit. 1. §. 1.* ut exstitit in causa Doctoris Emmanuelis de Escobar cum Capitulo Metropolitano hujus Civitatis Ulissiponensis; cum enim à Capitulo fuisset electus in Senatorem Senatus Archiepiscopalis, postea sine causæ cognitione à Capitulo remotus fuit ab officio, & ea de causa interdictum restitutorium proposuit adversus Capitulum, & tandem obtinuit ut restitueretur cum damnis, & interesse, ut Judice cum Doctissimo Senatore Francisco da Cruz Freyre die vigesimo sexto Augusti anno millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto. Et quia in illo processu à Capitulo variæ fuerunt deductæ oppositiones, non abs re erit illius causæ fundamenta, & dubia proponere: Quæ sic sic habent.

Imprimis oppositum fuit à Capitulo transactum esse tempus unius anni, & diei, intra quod Clericus potest convenirri coram seculari Judice

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

pro violentis ab eo commissis contra laicum ex *Ordinat. libr. 2. tit. 1. §. 2.* Quam exornat Emman. Barb. ibi *n. 1.* Sed obtinuit exerpienem esse rejiciendam pro tunc, quia cum in libello qualitas temporis, & violentiæ esset dedicta, subsistitur
113 libellus, & Judex de causa conoscit, ita ut ante omnia non debeat de qualitate jurisdictionis conoscere *l. cum quadam puella §. quatier ff. de jurisdicenn. Judic.* Cancer. *lib. 2. c. 2. num. 202.* Giurb. *cons. 96. n. 39.* Noguet. *alleg. 31. n. 12.* Afflict. *decis. 297.* Calvecan. *p. 1. decis. 3. n. 27.*

Quare reservata fuit hujus dubij decisio in tempus, quo facta conclusione in causa Præses judicaret, an esset transactum tempus anni, intra quod cognoscere potuerit de violentia; ita ut si constitutum esset esse transactum, remitteretur causa ad Judicium Ecclesiasticum, ut ibi quæstio terminaretur: Sin vero non apparuisset clare, & liquide tempus esse transactum, tunc decisio pertineret ad Judicem secularem.

Unde venit dubium, An annus de quo in *d. Ordinat. tit. 1. §. 2.* continuus sit, vel utilis?
114 Quia si continuus, opposuit Capitulum tempus anni jam fuisse transactum. Quod si annus non esset continuus, deduxit Actor adhuc durare tam ex causa cujusdam protestationis emissæ, quam ex eo quod tunc temporis Actor se hibuit pro spoliato, quando Capitulum potius elegit litem sublinere, quam Actorem ad exercitium sui officij admittere. Et sic operæ pretium erit inquirere, quis justius induerit arma.

Verum antequam illam aggrediamur quæstionem, videbatur dicendum, quod respectu jurisdictionis Præsidis Curialis; disputatio illa, an annus sit continuus, vel utilis, necessaria non est quoad præsentem speciemque *Ordinat. d. lib. 2. tit. 1. §. 2.* disponit, respectu cujuslibet Clerici parti-
115 cularis, qui conventur in Judicio seculari intra annum: Nos verò agimus de causa, in qua conventur Capitulum Sedis Metropolitanæ, quod Sede vacante officium contulit tanquam Prælatus, & officialem creavit ad beneficium amovit absque justæ causæ probatione. Quibus in terminis etiam semota dispositione *d. §. 2.* Capitulum conventui potest coram Præside Curiali.

Probatur ex eo quod si Archiepiscopus solum committeret, vel aliud damnum daret, convenientius erat coram Præside Curiali *Ordinat. lib. 2. tit. 1. in princ.* Ergo eodem modo Capitulum Sede vacante pro his, quæ gessit tanquam Prælatus in eodem Judicio conventi debet. Quia Capitulum Sede vacante defunctum Prælatum repræsentat: ideoque omnis jurisdictio apud Capitulum remanet, *c. cumolim de majorit. & obedient. ubi glos. notabilis verb. Capitulo, c. his quæ ubi gloss. verb. pro bono: eod. tit. §. 2. & 2.* ne Sede vacante aliquid innoverit. Ubi decidit, quod Sede vacante Capitulum habet jurisdictionalia, veluti collationes beneficiorum Valenz. *cons. 107. n. 10.* Gutierr. *lib. 1. Canonic. c. 11. n. 10.* Solorz. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 13. n. 2.* & 3. Giurb. *cons. 74. n. 21.* Prout etiam Capitulum succedit in administratione omnium, quæ spectant ad Archiepiscopum, tanquam talem *c. quemiam 75. distinct. cap. fin. de supplend. negl. Prælat. in 6.* Trident. *sess. 24. c. 16.* Thesaur. *decis. 131. n. 1. versus ad 6.* Bovad. *in sua Polit. lib. 1. c. 2. n. 33.* Solorzan. *d. lib. 3. c. 12. n. 1.* Qua ratione Capitulum potest ea omnia exercere, quæ poterat Archiepiscopus, si et non sunt specialiter interdicta Carc. *de Censes. 5. p. c. 7. n. 4.* Sanch. *de Matrim. 8. dis. 21. in fin.* quamvis aliqua Archiepiscopo competant de jure speciali Emman. Rodrig. *de Regul. 12. q. 61. art. 9.* Giurb. *cons. 74. n. 21.* Et ideo Idem honos Capitulo debetur, quam Prælato Valenz. *cons. 108. n. 36.*

Si igitur Capitulum Prælatum repræsentat convenire debet coram eodem Judice, apud quem Archiepiscopus conveniendus erat: Et sic coram 117
Præside Curiali. Et ita in reminis tradit Andr. Gail. post hæc scripta visus *lib. 1. observ. 30. n. 10. & seq.* Qui loquitur in simili lege imperij.

Facit, quod Capitulum Sede vacante quatenus Prælatum repræsentat nullum habet superiorem in Regno: ut per se patet. Et constat ex eo, quod in Capitulum Metropolitanum non solum transfertur jurisdictio ordinaria, sed & Metropolitana Franc. Marc. *decis. 483. n. 1.* Zerola *in prax. verb. Vicarius, & verb. Capitulum n. 10.* Gratian. *c. 969. n. 16. & c. 111. n. 19. & 20.* Solorzan. *d. lib. 3. c. 13. n. 53.* Et est text. *in c. Romana §. Officialis de offic. Ordin.* Et sic Capitulum Metropolitanum superius est inferioribus: ut declarat Carc. *d. c. 7. num. 22. versf. & cum respondeat:* non tamen Metropolitanum habet superiorem. Atque ita in his, quæ gerit tanquam Prælatus, convenisti debet coram Præside Curiali ex *Ordin. d. tit. 1. in princ.*

Non obstat Capitulum habere suum Judicem Ordinarium, puta, Vicarium Generalem, seu Judicem Capituli. Quia respondetur, quod Capitulum Sede vacante gerit vicem duarum personarum, Capituli scilicet, quæ est vera, & Archiepiscopi, quæ est ficta. Et non est novum, quod una, & eadem persona diversis respectibus duas 126
rum vice fungatur *L. sicut §. fin. ff. quod cujusque universit. nomine L. non est novum ff. de actionib. empt. L. qui cum vutoribus ff. de transact.* Didac. à Brito. *in Consil. Majorat. Regia Corona n. 3.* Valenz. *cons. 56. n. 81.* Dum ergo Capitulum conventur tanquam Capitulum, coram suo Judice conveniri debet. At verò si conventur tanquam Prælatus, coram Judice seculari pollari debet *ex reg. d. Ordinat. tit. 2. in princ.* Sunt namque in eodem Capitulo diversa jura distincta, quæ tanquam in diversis personis concurrunt *L. tutor cum ff. de his quib. ut indign. L. si plures ff. de pact.* Unde si Capitulum conventur tanquam Prælatus, quem repræsentat, attenditur persona repræsentata non repræsentans *L. denique §. fin. ff. de minorib.* Surd. *cons. 140. n. 6.* Quidquid enim facit persona repræsentis, censetur fieri à repræsentata Floran. *d. tit. 130*
tia §. ff. ex conditio n. 5 ff. legat. 2. Ideoque non attenditur is, per quem actus expeditur; sed in quem effectus dirigitur *L. si legatarius C. de legat. L. cum filio ff. legat. 1.* Atque ita cum Capitulum tanquam Prælatus officium contulisset, & postea Actorem illo privasset; & respectu hujus amotionis, conventur, illud judicium sequi tenetur, quo Prælatus conventionis erat, cum illius vice fungatur: Et tanquam persona ficta contineatur appellatione personæ veræ *L. item ait funcia L. ergo in fin. ff. ex quibus caus. major. L. ubi gloss. verb. persona ff. de jurisd.* 131
omn. Judic. Gabr. Pet. *de manu Reg. 2. p. c. 6. n. 46.* Et sic bene procedit in hac specie dispositio *Ordin. d. tit. 1. in princ.* Statuta enim loquentia in casu vetò extendunturad casum fictum eandem rationem habentem: ut tradunt DD. text. *in c. ad Audienciam de Cleric. non resident.* Flores de Mena *lib. 2. var. q. 21. n. 201.* Giurb. *ad stat. Mediolan. 3. gloss. 4. n. 95.* Ex quibusbene apparet, quod in casu

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cessu, quo Capitulum convenitur tanquam Prælatus, respondere tenebatur coram Prænide Curiali pro spolio, & damno dato.

Ultra quod in interdicto, unde vi, annus utilis
132 est, non continuus L. 1. §. *annus ff. de vi, & vi armata, L. vi pulsus, C. unde vi*, Menoch. *de recuper. remed 1. n. 447.* Thom. Valasc. *allegat.* 58. *à n.1.* Gabr. Pereyr. *de Man. Reg. 1. p. c.29. n.8. vers. tertia quæstione.* Quidquid aliter censeat Cabed. *1. p. decis. 81. n. 6.* dum in specie *Ordinat. d. lib. 2. tit. 1. §. 2.* annum esse continuum asserunt; ita ut post illum Clericus non possit conveniri pro spolio coram Judice sæculari: reprobatur enim à Gabriel. Pereyr. ubi supra. Et ab eo dictis addi potest interdictum unde vi, eodem modo; & juxta easdem regulas procedere secundum jus Civile, & secundum jus Canonicum: ut constat ex *tit. de restit. spoliat.* Cumque fit de spolio ageretur contra Clericum in judice Ecclesiastico annus utilis censendus erat; non enim judicium mutat naturam interdicti, neque substantia causæ variatur propter judiciorum varietatem. Et sic intrepidus
133 censeo annum, & diem, de quo *lib 2. Ordinat. §. 2.* utilem esse à principio, licet in progressu continuus sit. Utilis autem dicitur annus, postquam nullum datur agendi impedimentum ex parte Actoris, quam Rei, & Judicis: tradunt Menoch *de recuper. remed. 1. n. 450.* Thom. Valasc. *d. allegat. 58. num. 1.* Pereyr. *d. n. 8. vers. in tertia quæstione.* Et quod utilis annus non currit, nisi à tempore, quo quis potuit agere, docet *gl. in c. quoniam frequentes verb, intra annum, vel lite non contestata*, ubi Panormitan, & Anit. Gall. *lib. 2. obser tat. 92. n. 5.* Proindeque videndum restat, An in terminis actionis propositæ locum habeat restitutio postulata?

Adversus actionem opponit Capitulum. Primo: quod in Supplicatione *fol. 5.* non fuit interratum interdictum summatim unde vi, quia de anno, intra quem agi oportebat, non fuit facta mentio. Secundo: quod annii tempus jam erat elapsum. Tertio: quod ipse Actor suo facto, & consensu cecidit à possessione: Proindeque venit repellendus. Actor vero se spoliatum allegat, & à Reo fuisse impeditum; ita ut agere non valeret: Et tandem de jure suo fuisse pro-
134 statum: ac ideo possessionem Civilem retinuisse, dum Reus licentiam continuandi in officio denegavit. Et sic juridicè egisse contendit. Et sane hinc inde satis docte, & ingeniose ab utroque Patrono dubiam reddunt hujus inspectionis decisionem. Et quidem prima Rei oppositio ansam præbebat dubitandi, quod remedium possessorium censetur deductum impræcinitatum, an
134 scilicet interdictum unde vi, an remedium tem. *in c. redintegranda 5. q. 1.* quoniam in utroque eisdem verbis libellos concluditur; videlicet, quare pro spoliatum ad meam possessionem restitui: ut advertit Menoch. *de recuper. remed. 15. n. 8.* Cumque in actione *fol. 5.* ita concludatur, & Reus interdictum summatim unde vi non fuisse deductum contendat, videbatur dicendum fuisse intentatum remedium *c. redintegranda* propretutum; Et cum opponatur annum fuisse elapsum Constitutionis Apostolicæ remedium deductum dici debet, & juxta illud cum antiqua Actoris quasi possessio probetur, & injusta illius *c. redintegranda ubi DD. communiter & in c. saepe de restit. spoliator.* Gratian. *c. 173.* Ubi etiam *n. 9.* tradit prædictum remedium esse perpetuum nihil movente in contrarium allegatione, defectus jurisdictionis; quia ut jam dictum est Capitulum quatenus Prælatum repræsentat, coram sæculari Judice conveniendum erat; non solum respectu spolij, sed damnorum, & aliorum casuum, de quibus *Ordinat. lib. 2. tit. 1. in principio.* Proindeque ex hoc capite mettisiliim Prædicis sententia confirmanda venit.

Et esto, quod interdictum unde vi deductum fuisset, adhuc Actor restituendus erat; quoniam; ut satis probatum manet, Capitulum officium contulit Actori ad beneficium, quando Actor illud exercere nequibat propter obligationem residentiæ in Beneficio Curato, quod fuerat adeptus in Oppido da Chamusca ratione incompatibilitatis, Capitulum per totum decretum *fol. 135.* officium Actori reservavit, ut si illaliæ resignationis intra semestre in hunc tubem esset transferendæ, Actor officium prædictum occupare valeret. Quod decretum sic ptum apparet die 30. Julij anni 1660. Plane *fol. 137.* expositi Actor in supplicatione Bullas resignationis jam adversus, & petiit declarari à Capitulo licite Actori officium suum exercere. Annit Capitulum *fol. 137.* die 10. Decembris anni 1660. Et hujus consensui virtute Actor officium exercuit usque ad tempus notificationis *fol. 196.* prout deponunt testes *fol. 93. & seqq.*

Mota controversia circa puritatem sanguinis refignatarij, Capitulum officii Provisori dedit in mandato, ut Actorem notificari faceret ut intra octo dierum spatium in prædictum oppidum se conferret, & in Ecclesia residet. Et eo quia resignatarius Beneficium in personam inhabilem, rati, hjectà declaratione, quod à die notificationis ab officij exercitio se abstineret ex causa incompatibilitatis propter obligationem residentiæ in Beneficio: ut constat *folio 195.* Quæ notificatio executa apparet die 28. Januarij anni 1661. non vero die 18. Februarij, ut Actor deducit motus protestatione emissa eadem die *fol. 139.* Quia ex relatione facta ab Episcopo Provisore *fol. 195. in fin. die 3.* Februarij roboratur fides scribæ *f. 196.* Et constat manifeste protestationem emissam ex intervallo, Actoremque parusse præcepto Capituli, & residentiam fecisse in Ecclesia usque ad diem 25. Julij anni 1662. In qua sub censuris in mandato comminatis à Judice delegato resignatario possessio data fuit, & Actori interdictum uti possessione Beneficij, & & jussum fuit, quod illud dimitteret, & de legati præcepto timore censuratum obedire fuit coactus cum protestatione, donec Capitulum certiorem redderet. Erat resignatarius detentus in carcere justa Capituli, & cum neque Actor ex causa censuratum Judicis delegati; neque resignatarius ex causa incarcerationis Ecclesiæ inservirent, curam illius Capitulum cuidam Sacerdoti commendavit assignato salario centum mille teruntionum. Unde exorta fuit alia controversia inter Actorem, & Capitulum circa salarij quantitatem, quam Actor impugnavit, tanquam excessivam facilis protestationibus die 28. Julij, & 8. Augustis; ius suum prosequendo Capitulum adit supplicatione porrecta die 6. Septembris 1662. cui Capitulum detulit 17. Martij anni 1663. Et replicatione facta mense Aprilis pronuntiatum fuit die 7. Maij anni 1663. cum denegatione ejus quod petebatur.

Interim

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Interim Capitulum appellationem interposuit à sententia Judicis delegati, & à collatione; emissioneque in possessionem resignatarij, & quia delegatus appellationi non deduit, Capitula per viam recursus gravamen interposuit ad Judicem Regiæ Coronæ. Et quamvis gravamen illatum fuisse, Judex declaravit, tamen postea in sacro Palatino Senatu contrarium fuit decisum die 8. Maij anni 1663. Et tunc resignatario à carcere liberatus Beneficij possessionem continuavit. Et controversiarum tempestas cessavit, & sedata est.

Qua ratione pater Actorem fuisse impeditum ex causa necessaria residentiæ in Beneficio 28. die Januarij anni 1661. usque ad 25. diem Julij anni 1662. & ex causa sequestrationis fructuum Beneficij; nec non assignationis salarij substituti usque ad 7. diem Maij anni 1663. Resignatio namque suum effectum non habuit, nisi post die 8. Maij ejusdem anni: Perindeque utilis anni tertiminum à die 8. Maij principium habuisse in materia interdicti proponit constat, atque ita cum late probetur Actorem postea per semestre multiplicatis supplicationibus, & intercessionibus Capitulum interpellasse, ut sibi licentiam concederet ad exercendum officium, nulla super hoc adepta pronuntiatione: Et exproprier Præsidem adiisse die 19. Februarij anni 1664. & actionem proposuisse die 15. Martij ejusdem anni, manifestum fit interdictum legitimo tempore, & intra annum fuisse intentatum. Est enim certi juris, quod interdicti unde vi utilis est annus, & quod non currit, nisi semotis impedimentis, & à tempore, quo spoliatus agere potuit: ut superius dictum fuit. Idcirco cum Actor impeditus fuisset facto Rei lapsus temporis ei officere non potest; quoniam impedimentum proveniens ex facto partis
135 efficit, ut non currat tempus utile: Docent Cepol. in L. *sex menses n. 8. ff. edict.* Flamin. *de resignat. lib. 1. q. 13. num. 2. & seqq.* Valenz. *cons. 44. n. 16.* Neque tempus statuum à jure, vel ab homine *c. 1. de præscris. c. quia diversitatem de consist. prab. Clement. sicut de appellat.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 3. glos. 4. n. 5.* Velasc. *cons. 130. n. 31. ex aliis* Valenz. *cons. 4. n. 76. & cons. 44. n. 28. & cons. 55. n. 87.* Postius *de manuten. decis. 155. n. 10.* Et ideo in totum impeditus excusatur Surd. *cons. 374. n. 4.*
136 & non dicitur negligens *d. c. quia diversitatem*, Flamin. *d. lib. 11. q. 13. n. 4.* Valenz. *cons. 44. n. 73.* Immo si impedimentum proveniat ex facto Judicis, tempus non currit, *L. sed si per Prætorem in princ. & in §. sit Prætor ff. ex quib. caus. major* Boer. *decis. 247. n. 3. & seqq.* Valenz. *d. cons. 4. n. 25.* neque ut relevet, requirit protestationem partis Afflicti. *decis. 30. num. 5.* Vant. *de nullitat. ex defect. jurisdict. ordinar. n. 136.* Gratian. *c. 65. n. 9.* Valenz. *cons. 4. n. 78. circa fin.* Et in principio numeri tradit ex pluribus, quod impeditus regulariter non tenetur protestari, maximè si impedimentum est notorium Menoch. *cons. 246. n. 30.* & provenit à superiore, contra quem impedito non est opus protestari ex aliis Valenz. *cons. 44. numero 29.*

Unde cum Actor facto superioris fuerit impeditus, ut ostensum manet, & dum residentia durabat, sequestrum & litigium super habilitate resignatarij, neque agere, neque exercere officium valebat. In comperto est, quod omnis utilis tempus elapsum non fuit, & quod initium cœpit à die 8. Maij anni 1663. Et quod intra annum deductum fuerit interdictum coram Præside Curiali: ultra quod Actor vere protestatus fuit de jure suo. Et verum est, quod protestatio contervavit jus protestantis Gama *decis. 148. n. 3.* Mendez *in praxi lib. 2. c. 11. n. 3.* Amat. *decis. 50. n. 9. 10. & 16.* Valenz. *cons. 63. numero. 27. & cons. 64. 137 numero 55.* Et quamvis protestatio, ut operetur, debeat fieri in ipso actu, vel incontinenti, quia ex intervallo non prodest. *L. pro hærede §. Papinianus, ff. acquir. hæred.* Menoch. *cons. 122. n. 8.* Angel. Bosf. *de dote c. 4. §. 6. n. 35.* & post actum perfectum non operetur Postius *de manuten. observat. 98. n. 3.* protestatioque facta esset non solum post notificationem, sed ex longo intervallo: Tamen jam dictum extat necessarium non fuisse, & ello quod non operaretur saltem ex ea declaratur animus Actoris retinendi, scilicet officij jus, & possessionem civilem: ut ipse Actor asserit, & declaravit: quod autem possidendi animum retinuerit, ejus declarationi stan- 138
dum est Mascard. *conclus. 1118. n. 13.* Postius *observat. 17. n. 13.* Cyriac. *controv. 10. n. 8.* Ubi, quod in his quæ dependent ab animo, statur assertioni partis, ita ut asserenti contrarium incumbat onus probandi.

Plane dubium non est eum, qui nactus est rei possessionem, licet corporaliter rei non intulerit, retinere posse civilem possessionem solo animo? 139
ut docent Postius *de manuten. observat. 17. num. 18.* Marescot *lib. 2. var. c. 74. n. 5.* Optime Præceptor meus Melch. Valent. illustr. *lib. 1. tract. 2. c. 3.* Ubi *n. 6.* justam possessionem esse dicit cum Donel. Connan. Fabr. Greg. Lop. Madera, *& d. lib. 3. tract. 2. c. 2. n. 27. & 28.* Non enim amittitur possessio per non usum L. 3. *§. in amittendæ, & §. & seqq. ff. de acquir. poss. ff.* L. *claro possidere §. qui ad nundinas, ff. eodem*: optime Postius *observat. 17. num. 21. & 22.* quia usus à possessione longe distat L. *ff. de furt.* egregie Valenz *d. cap. 2. n. 4.* Unde Actor, qui compulsus jussu superioris dicessit, & peregre profectus fuit inuitu residentiæ, bene potuit officij quasi possessionem civilem animo retinere, dum impedimentum duravit, quo cessante bene potuit petere à Capitulo licentiam ad continuandum exercitium officij; prout aliis petierat post adventum Bullarum resignationis. Et ejus petit, quod Actor se non habuit pro spoliato, nisi quando desperatus Præsidem adiit, ut juberet denuntiari Capitulo; quod Actorem admitteret, sin minus citatio ad causam fieret. Et fic usque ad tempus litis, possessionem continuavit & animo retinuit Postius *d. observat. 17. n. 25. & seqq.* Et hoc præcipue sibi locum facit in possessione incorporalium; hæc enim semper præsumitur durare, quousque probetur denegatio, vel quod alius occupaverit naturalem possessionem Fontan. *de pact. nupt. clausf. 7. glos. 3. p. 9. num. 55.* Postius *observat. 58. num. 16.*

Proindeque cum Capitulum non servato juris ordine Actoremad absentiam compelleret, & ab officio propter absentiam amoveret, nulla justa causa probata, & Actorem reverentem non admitteret, certum manet, quod spolium admisit: ut diximus in principio. Et probatur ex eo, quod etiamsi Capitulum judicialiter procederet, si tamen juris ordinem non servaret, spoliare diceretur *c. conquerente c. ex conquestione de restit. spoliat.* Covarr. *lib. 1. var. cap. 2. numero 13.* Latrea *decis. 2. numero 9.* Oliva *de foro Eccles. 1. p. quæst. 16. num. 26. & seqq.* Postius *decis.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

decis. 151. n. 6. Solorz. *tom. 2. lib. 1. c. 28. num.* 76. *& seqq.* Et sic iste Capitulum à Præside est condemnatum; & ita in Senatu judicatum fuit: Et quamvis in Cancellaria opposita fuere impedimenta, Senatus à prima opinione non discessit.

Redeundo igitur ad materiam, à qua digressi sumus. Illa affirmativa sententia, quam veriorem esse diximus, ut scilicet Princeps superiorem offi-
140 cialem etiam sine causa possit removere, de juris rigore limitanda est, ut non procedat: neque *Ordinar. lib. 1. tit.* 98. in officio concesso à Principe mediante pecunia, quod sine justa causa auferre nequit: ex his, quæ Guillielm. Bened. *in d. c. Raynutius verb. duas uxores stuat* Bald. *in L. qui se pavit, C. ande liberi* Palac. Rub. *in rubr. de donat. inter* § 10. *num.* 5. Decius *cons.* 292. *n.* 7. *& cons.* 590. *n.* 7. Pinel. *in rubr. C. de refund. vendit. p.* 1. *c.* 2. *n.* 31. Cabed. 2. *decis.* 20. *n.* 2. Mastrill. *d. lib.* 1. *c.* 27. *n.* 35. *usque ad* 41. Castrill. *c.* 41. *n.* 22. *ad fin.*

Prout etiam limitatur in officio concesso in remunerationem servitiorum, Afflic. *in tit. quæ sint*
141 *Regalia verb. potestas constituendorum n.* 3. Capyc. *decis.* 121. *num.* 15 Roderic. Suarez *allegat.* 9. *col.* 3. *vers.* 2. Palac. *in d. rubr.* § 5. 6. Titaquin. *L. si unquam verb. donatione largitus n.* 13. Pinel. *d. c.* 2. *n.* fin. Cabed. *d. decis.* 20. *num.* 3. Mastrill. *d.* 1. 27. *n.* 50. Afflic. *decis.* 328. *num.* 10. Cappell. *cons.* 46. *n.* 22. *vers. ampliant secunda.* Ex ea ratione, quamin utroque casu concesso transit in contractum, qui Principem ligat: ut diximus supra *c.* 11. *n.* 8. *& seq.*

Quæritur etiam in materia subjecta, an si Rex concessit Titio officium post mortem Caij, an censeatur concessum, si vacaverit per remotionem Caij, vel alio modo? Hanc quæstionem disputat
142 ad partes Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 25. & affirmative resolvit *n.* 16. *usque* seqq. sequitur Alphons. de Olea *de cessione jurium tit.* 3. 4. *n.* 12. per text. *in L. C. de principes. lib.* 12. Et eo quod casus mortis, remotionis, seu renuntiationis æquipartantur *seq.* text. *in L. Gallus* 5. *& quid si tantum lib.* 31. *Et ad similitudinem mortis cæteri casus admittendi sunt, ff. de liber. & posthum. L. si servum* §. *si deportatus* ibi *Qui mortis loco habetur. ff. de bon. libertor.* Molin. *lib.* 3. *c.* 13. *n.* 59. Olea *de cession. jurium tit.* 3. 9. 4. *num.* 10. Gluth. *de fend.* §. 1. *glossf.* 13. *num.* 44. *&* §. 2. *glog.* 10. *n.* 28. Et idem est removeri ab officio, quod mori *glossf. in Clement.* 1. *verb. mors ut lite pendente, similis glossf. verb. mortatur in ejscut. de prebend. in* 6. Mastrill. *d. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 30. Et parta sunt non extare per mortem, vel
143 per remotionem Rufin. *cons.* 57. *n.* 1. *vol.* 2. Francisc. Vivius *decis.* 2. *num.* 10. *&* 43. Surd. *decis.* 202. *num.* 1. *&* 2. Carol. Tapia *in L. fin. ff. de jurisdict. omn. judic. p.* 2. *c.* 11. *num.* 80. Mastrill. *d. c.* 26. *num.* 31.

Confirmatur ex eo, quod si aliquis sit subrogatus in officio, ut illud serviret durante absentia officialis, eo mortuo, potest officium exercere Vincent. de Franch. *decis.* 253. *n.* 4. sequitur Petra ad Capyc. *decis.* 151. *littera A* Albericius *L. quæsitum de tutel.* Bort. *decis.* 149. *num.* 15. Gluth. *decis.* 58. *&* *cons.* 19. *numer.* 83. *in fin.* Amaya *in L. milites num.* 39. *&* 41. *C. de Decur. lib.* 10. Olea *d. tit.* 3. 9. 4. *num.* 13. quia substitutus datus in casu absentiæ datus censetur in casu mortis, cum absentia morti æquiparetur *c. tit.* 5. *fin. ne sede vacante.* Et ideo etiam mors debet absentiæ æquiparari, cum eadem in utroque casu vigeat ratio, & mortuus abesse dicatur *glossf. verb. abesse in cap. si delegatus de offic. deleg. in* 6. *L. nulla in princ. ff. de condit. & demonstr.* Bertrand. *consil.* 130. *num.* 21. *& cons.* 85. *num.* 9. Bald. *in consc. rim.* 30. *num.* 21. *& condit. & demonstr.* Gluth. *d. L. mater. col. alis. de condit. & demonstr.* Amaya *in d. decis.* 9. *n.* 8. *&* 9. Vivius *decis.* 2. *n.* 5. Amaya *in d. L. milites n.* 39.

Si vero quis electus sit, vel provisus ad seme-
144 stre, ut per illud officio incumbat, intelligitur pro primo semestri, & intra illud tantum inservire valet juxta doctrinam Batt. *in L. justa stipulatus esseim abs te col.* 2. *num.* 3. *ff. de verb. obligat.* Valasc. *consult.* 135. *num.* 1. Vincent. de Franch. *decis.* 419. Salgad. *de protect. p.* 4. *c.* 11. *num.* 14. Ita ut si electus in primo semestri non exercuit officium, elapso prædicto temporis non admittatur, neque tempus elapsum redintegretur ex eio quamvis culpa tertij fuisset impeditus Valasc. *d. consult.* 135. *num.* 4. *& seqq.* Salgad. *d. c.* 11. *num.* 34. *&* 35. Fontan. *de pacti. nupt. clausf. 4. glossf.* 10. *n.* 1. *num.* 103. *&* 105. Cabed. 3. *decis.* 84. *num.* 5. Noguer. *allegat.* 33. *num.* 65. Solorzan. *tom.* 2. *lib.* 1. *c.* 16. *num.* 100. *&* 109. Valenz. *cons.* 44. *num.* 145
15. D. Christoph. Cresp. *observat.* 11. *num.* 6. Quod ex eo confirmatur, quia concessum ad tempus non extenditur ultra illud sed prohibitum dicitur *L. in tempus, ff. de hæredib. instituend.* Decius *cons.* 386. *num.* 3. Tiraqu. *de retract. conventi.* 6. 1. *glossf.* 2. *num.* 47. Gratian. *c.* 41. *num.* 3. Reynos. *observat.* 11. *num.* 9. Surd. *cons.* 8. *num.* 7. Cassanat. *cons.* 4. *num.* 83. Sud. *dec.* 75. *num.* 5. & 3. Cacheran. *decis.* 8 5. *num.* 13. Cyriac. *controv.* 187. *n.* 2. August. Barbos. *lib.* 1. *voto* 4. *n.* 9. Talis enim estvia temporis limitati, ut præter, vel post illud 146 contrariam dispositionem inducat. *L. Imperator, ff. de postul. L. si num* 5. 1. *ff. de pact. L. filium libertum* 5. *Stichum, L. Titia cum testamento* 5. *ff. de liberat. L.* 3. Surd. *decis.* 75. *n.* 1. Lactea *allegat.* 12. *num.* 22. *p.* 1. Surd. *cons.* 371. *num.* 11. *& cons.* 403. *num.* 57. *& seqq.* Lactea *allegat.* 29. *n.* 35. Gluth. *decis.* 9. *n.* 3. Noguer. *allegat.* 11. *n.* 114. Nihilominus tamen tempus impedens ad interessit Salgad. *d. c.* 11. *n.* 35. Cresp. *d. obs. n.*

Rursus, si alii concedatur, ut possit servire 147 officium quinquipe proprietarius sit legitimæ ætatis, licet Princeps possit concedat proprietario, ut ante, vigesimum quinqum ætatis annum valeat exercere officium: & sic ætatis venium nihilominus in præjudicium concessionarij inservire non valebit Phrab. *decis.* 92. *num.* 6. Tunc namque requiritur, quod proprietarius pervenit ad ætatem viginti quinque annorum: ut sic fatur Phrabus ibi supra. Si vero in gratia dictum sit, quod possit servire, quoisque proprietarius fuerit ætatis ad inservienduin, obtenta à proprietario venia ætatis, 147 possit servire, tollitur jus concessionatio quæsitum Phrab. *d. dec.* 92. *n.* 7. *&* 8.

Insuper, si alicui concedatur officium, dummodo intra mensem, vel aliud certum tempus cum Seja nubat, si illa requisita nolit nubere, officium 148 pertinet ad gravatum Phrab. *decis.* 92. *num.* 9. prout dicitur de legato relicto Titio, ut nubat Sejæ, quæ requisita noluit nubere *L.* 1. *ff. C. de instit. & substit.* Gama *decis.* 314. *num.* 1. Phrab. *d. decis.* 92. *num.* 9. Marescot. *lib.* 1. *var. c.* 75. *num.* 13. quia conditio nuptiarum habetur pro impleta, quando, non stat per eum, qui impleri debet, quoniam impletur *L. si idem* 5. *præsinit, ff. de eviction. d. L.* 1. *& C. de instit. & substit. L. uter fratrum cum L. seq. ff. de condit. Inst. L. Mævia nepotem ff. de annuis legat.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Mantica de coniect. ultimar. lib. 11. tit. 18. n. 34. Menoch. lib. 4. præsumpt. 18. n. 24. Molin. lib. 2. de Primog. c. 13. n. 14. Peregr. de fideicommiss. art. 16. num. 154. Fontan. de pact. nupt. clauf. 4. glos. 1. n. 60. Si vero officium concedatur Titio sub conditione, si contrahxerit matrimonium cum una ex filiabus Sempronij. An teneatur Titius una requisita, quæ noluit nubere, aliam insuper requirere? Quæstionis est. Quam negative resolvit Marescot. lib. 1. cap. 44.

149

Sed dubium est: An si Titius nupsit Sejæ, cui officium erat concessum, ut nuberet; posset vero Matrimonium nullum fuit declaratum ob aliquod juris impedimentum, quod veraret illud contrahi, An officium remanere debeat apud Titium? In qua quæstione resolutivè dico, quod officium Titio adjudicari non debet; quia neque legatum relictum Titio, ut nubat Sejæ, Titio debetur, si cum effecta non nupserit. *L. Titio centum §. Titio centum, ff. de conditin. & demonstrat.* Gama *decis.* 314. n. 2. Covarr. *de sponsal.* 2. *p.* c. 3. §. 3. n. 6. & 7. Sanch. *de Matrim. lib.* 1. *disp.* 33. *n.* 7. Marescot. *lib.* 1. *var. cap.* 73. *n.* 10. & 11. Sanfelic. qui plures laudat *decis.* 289. *à n.* 6. Omnino videndus Capyc. Latro *consult.* 72. Et est text. *in L. legatum* 62. *ff. de condit & demonstrat.* Atqui paria sunt aliquid non fieri, vel minus legitime fieri, *L. hæc conditio, ff. de condit. & demonstrat. L. quoties ff. qui satisd. cogant.* Andreas Gail. *lib.* 1. *observat.* 109. *n.* 13. Ergo matrimonio nulliter contracto conditio nuptiarum impleta dici nequit. Et ita ut legatum non remanet apud legatarium, si relictum fuit sub illa conditione nuptiarum, quando matrimonium nullum fuit declaratum *L. si ex voluntate C. de donat inter vir. & uxor. L. cum hic status §. fin. vers. si quis sponsam, ff. eod.* Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disp.* 2. *n.* 8. & 9. Fontan. *clauf.* 4. *glos.* 1. *n.* 64. Ita officium apud Titium manere non debet. Porro si conditio nubendi apposita non ficta persona Titij, sed dictum fuerit, quod concedatur officium, si cum eo Seja nupserit, & illa recusaverit nubere, cessebitur conditio casualis, & effecta: ac proinde Titius officium non habebit juxta sententiam glossæ communiter receptæ *in L. inde Neracius verb. deficit conditio, ff. ad L. Aquil.* Phzb. *d. decis.* 92. *num.* 9. Et rursus, si officium concedatur Sejæ, ut illud exerceat is, cum quo matrimonium contraxerit, & primus maritus gestatusus non fuit, habebit effectum in secundo marito, Ex his, quæ Cabed. 1. *p. arest.* 94. videndus omnino Capyc. Latro *decis.* 81.

150

151

152

153

154

Denique sciendum est, quod officium censetur concessum juxta consuetudinem, & possessionem, in qua fuerunt antecessores ex doct. Batt. *in L. Magistratus n.* 2. *ff. ad municipal.* Phzb. 1. *p. arest.* 15. dummodo possessio justa sit, non vero injusta Gratian. *c.* 3. 97. *n.* 41. Larrea *allegat.* 74. Et item censetur concessum cum eodem salario, licet non expriminatur Noguer. *allegat.* 5. *n.* 10. & 11. & *allegat.* 33. *n.* 18. & 20. Immo censetur concessum cum omnibus qualitatibus, & præeminentijs, quæ ad illud spectant Noguerol *allegat.* 33. *n.* 19. Giurb. *cons.* 96. *n.* 9. Escob. *de ratiocin. n.* 19. *n.* 21. Ideoqu'ille, qui officij acceptavit, illud servire tenetur juxta consuetudinem, & observantiam Noguer. *allegat.* 33. *n.* 18. quia censetur officio venit omne illud, quod eidem est ordinatum Surd. *cons.* 460. *n.* 28. Cyriac. *contr.* 426. *n.* 47. & 48. & officiali censetur demandata cura officio annexa ut late fundat Cyriac. *contr.* 0. 433.

CAPUT XIV.

An Princeps publica officia vendere possit.

SUMMARIUM.

1 *Officiorum venditiones prohibuerunt Imperatores.*
2 *Secundum communem opinionem Princeps potest officia vendere, quia illorum dominus est.*
3 *Officia qui vendit, sufficiam ipsam vendere censetur, quæ non est in commercio.*
Principi tributa præstantur pro administratione justitiæ, quam gratis reddere debet. Ibid.
4 *Officiorum jurisdictio, & administratio pendet à Principe.*
5 *Princeps potest vendere officia, quæ habent jurisdictionem annexam, dummodo venditio fiat tribus concurentibus; nempe: quod venditio sit idonea, moderata pretio, & ex causa publica.*
6 *Prædicta procedunt de jure rigore: congruentius tamen est, ut non vendantur officia, maxime quæ habent jurisdictionem annexam.*
Princeps debet se abstinere ab hujusmodi venditionibus. Ib.
Principi indecens est, & indecorum vendere officia. Ib.
7 *Reipublicæ valde expedit, ne vendantur officia.*
Officia dum sunt venalia, non pendantur persona meritis, sed pecunia. Et conferuntur Magistratus viris avaritia corruptis, & sanguine insimilis. Ib.
8 *Officium qui emit, vendit justitiam.*
Ex venditione officiorum, quæ habent administrationem justitiæ provenit Reipublicæ infelicitas.
9 *Principi licet vendere officia habentia administrationem justitiæ urgente publica necessitate; cui aliter occurri non potest; dummodo venditio fiat tribus concurentibus, de quibus supra n.* 5.
10 *Casus necessitatis in quacunque prohibitione semper censetur exceptus.*
11 *Res alienari prohibita ex causa necessitatis potest alienari.*
12 *Officia Tabellionatus, & similia, quæ non habent administrationem justitiæ cum minori causa possunt à Principe alienari.*
13 *Princeps potest concedere officiali facultatem ad vendendum officium; quam tamen Princeps concedere non debet.*
14 *Officiali, cui concessa est facultas ad renuntiandum, non potest accepta pecunia renuntiare.*
Concessa facultas renuntiandi non censetur facultas concessa vendendi. Ib.
15 *Limita in facultate renuntiandi concessa mulieri, vel patri, ut filiam dotare possit ad ingressum Religionis: Vel si officium conferatur Nobili cum facultate renuntiandi; quia tunc acceptæ pecuniæ fieri potest renuntiatio.*
Donatarij Regiæ Corona, qui officia possunt conferre, non possunt illa vendere.

QUamvis Imperator Theodosius *in L. fin. C. ad L. Jul. repetund.* & Justinianus *in Auth. ut Judices sine quoquo suffragio* prohiburerint publicorum officiorum venditiones: quod idem probatur ex text. *in L.* 2. *C. de mari legend.* 11. *c.* 1. *ubi glos. verb. dignitatis extra de magistr.* & ita observasse Alex. Severus testatur

1

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

testatur Lamprid. *in ejus vita*, & Trajanum, qui in venditores officiorum acerrime animadvertit: ut ait Plinius in Panegyr. Tamen communis, & constans est DD. traditio Principem officia publica vendere posse. Ex eo, quod idiotum dominus est, & officia temporalia sunt, nihilque spiritualitatis continent, & sunt pretio æstimabilia: docent D. Thom. *in Epistol. ad Ducissam Brabantiæ opusc. 21. dub. 5.* Soto *de Iustit. iure q. 6. art. 4.* Navarr. *in Manuale. c. 15. n. 7.* Cajetan. *in summa verb. officium publicum venaliter*, Sylvest. *verb. Dominus q. 4.* Cordub. *in summa casuum q. 117.* Azor. *instit. moral. 3. p. l. 8. c. 7. in princ.* Valet Regin. *l. 2. summ. lib. 23. c. 6. sect. 3. n. 58.* Et ultra Theologos ex nostris tenent Bald. *in L. Barbarius ff. de offic. Prætor.* ubi etiam Batt. & Cynus *in L. 1. C. ad L. Iul. de ambitu*, Menchac. *illustr. c. 43. n. 1.* Cabed. *1. p. dec. 24. n. 3.* Castill. Soto Major *de tert. c. 41. n. 21.* Mastrill. *de Magistr. l. 8. c. 20. a n. 1. usque ad fin.* Cald. Pet. *ad tit. Instit. de inofficiosa testam. c. 1. n. 13.* Lurtea *allegat. 11. p. n. 3.* Paul Xamar. *de offi. Judic. 1. p. q. 21. n. 1.* 4. Gabr. Alver. de Velasc. *de Iudic. perfect. rubr. 1. annot. 3. §. 3. n. 2.* Ripol. *de Regal. c. 14. n. 7.* Ubi n. 8. dicit, quod ita ut respectu Papæ non potest considerari simonia, in nec respectu Domini Regis potest considerari prohibitio in hac materia Bobad. *in suo Polit. lib. 1. c. 14. n. 7.* Sed tenet communis opinio: quamvis contrarium tenent Adrian. *in 4. de restit. in q. qua incipit. Ex his subortiur alia dubitatio* Salon. *2. 2. q. 63. art. 1. controv. 7. conclus. 1.* Medin. Torres, & Sanch. cum quibus Paul Xamar. *d. q. 21. n. 15.* Gabr. Alver. *d. annot. 3. §. 3. n. 3.* Hermos. *in L. 12. tit. 9. partit. 3. glossf. 5. n. 50.* quia contra eos est communis opinio.

Prædicta communis opinio procedit etiam in officijs jurisdictionem annexam habentibus; quamvis licet qui jurisdictionale officium vendit, ipsam justitiam vendere censeatur, quæ vere in commercio non est, *c. venderetur 1. q. 3. L. 1. §. proinde ff. de var. & extraord. cognit. L. si in emptione 34. §. omnium ff. de contrah. empt. Lessius si palantem 5. sect. 17. n. 48. ubi q. 2.* Est enim hæc facultas, ut dicitur *Vsal. 84. vers. 12.* & quidem sanctissima *L. 1. ff. de iustit. & iur.* Et tutius, quamvis præcipua constituendorum tributorum Principibus causa fuerit, ut ipsi justitiam administrarent Solorz. *de iure Indiar. lib. 1. c. 21. n. 19.* & eam gratis reddere debeant. Quæ de causa jurisdictionem vendi non posse dixit *glossf. in c. 1. verb. contrahi extra ne Prælati vices suas.* Attamen, cum officiorum jurisdictio, exercitium, & administratio à Principe pendeat Azevedo *ansf. 8. n. 6.* Bovad. *d. lib. 1. c. 14. n. 47.* Mench. *illustr. lib. 1. c. 42. & 43. n. 9.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. c. 20. num. 18.* qui alios laudat; & in Principem translatum sit omne jus, & imperium *L. 1. ff. de constit. Princ.* & Rex de jure naturæ sit Dominus officiorum, & jurisdictionis Mastrill. *d. c. 20. n. 2.* Recte poterit prædicta officia vendere, etiamsi annexam habeant jurisdictionem, dum tamen venditio fiat tribus concurrentibus videlicet, quod venditio fiat ob eis, moderato pretio, & ex causa publicæ necessitatis: et scribit D. Thom. *ad Ducis. Brabant. d. opusc. 21.* & cum Leonard. Lessio, Aragonio, & aliis Mastrill. *de c. 20. n. 15.* Paul. Xamar. *d. q. 21. n. 16.* & 27. Castill. *de tert. d. c. 21. n. 21. circa fin.* Lurtea *allegat. 10. p. 3. in fin.*

Sed quamvis prædicta vera sint de juris rigore: tamen negari non potest convenientius quidem & congruentius esse, ut non vendantur officia; præsertim quæ jurisdictionem habent annexam; ut puta Magistratum & similia Soto *de iust. & iure q. 6. art. 4. col. 4.* Navarr. *Ab. de iust. & iure in cap. 1. ne Prælati vices suas*, bas, & alij plures *in cap. 1. ne Prælati vices suas*, Cabed. *2. p. decis. 24. n. 4.* Mastrill. *d. lib. 1. c. 20. n. 27.* Castill. *de tert. c. 41. n. 21.* ubi tradit, quod Reges, & Principes, quatenus possibile sit, ab hujusmodi venditionibus se abstinere debent, tum quia indecorum, & indecorum illis est: ut pet. Afflict. *ad constitut. rubr. 91. n. 6.* Rebuff. *in L. omnes, glossf. 1. n. 13. L. deferent. quæ pro unquod interess.* Cabed. *d. decis. 24. n. 4.* Xamar. *d. q. 21. n. 19.* 7 Cum etiam, quonium Reipublicæ valde expedit, ne prædicta vendantur officia propter gravia mala, quæ ex eorum venditione nascuntur Cajetan. *in summa verb. venalitas*, Soto *de iust. lib. 3. q. 6. art. 4. in respon. ad 2. conclus.* 2. Gregor. de Valent. *in 2. 2. D. Thomæ q. 9. disp. 3. principal. 2. §. 3. in fin. ex Sacerdotio dicit.* Bovad. *lib. 1. c. 14. n. 18.* Mastrill. *d. lib. 1. c. 20. n. 27.* Castill. *d. c. 21. num. 41.* Quæ sane periculosum reddunt prædictam venditionem, & penitus è Republica exterminandam suadent; quippe, dum venalia sunt officia, non penduntur personæ, quibus venduntur, meritis, sed pecunia, Mastrill. *d. c. 20. n. 33. & seqq.* Et tunc sæpissime contestatur Magistratus vitiis ambitione, & avaritia corruptis, sanguine infantibus, absque literatis, & prudentia qui pecuniis supplent, quod deest meritis, Probi enim, & literati viri vel tantis pecuniis carent, vel in decorum censent hac via ad officia promoveri. Atque ita Magistratus, alioquin in Republica summo honore habiti, vilescunt; ut bene considerat Xamar. *d. q. 21. n. 19.*

Ultra quod, ut dicebat Alexander Severus apud Lampridium in ejus vita, qui officium emit, justitiam vendit. Et idco dicebat: *Ego non pavior mercatores quæstuum, quos si patiar damnare non possum, erubesco enim punire eum hominem, qui emit, & vendit*: teste eodem Lampridio. Unde bene dixit Gabriel Alveres *d. annot. 3. §. 3. n. 18.* quod ex venditione officiorum habentium administrationem justitiæ provenit Reipublicæ infelicitas: at vero ex gratuita illorum distributione pro meritis felicitas, & incrementum Reipublicæ conspicitur *Arab. in Iudices sine quopso suffragio §. cogitatio.* Et inde dicitur Romam, quæ universo dominabatur orbi, flotuisse, dum officia publica secundum merita distribuebantur; at tunc interiisse, & subjectam fuisse postmodum, quando officia venalia facta fuere. Quare Salustius ita affatur: *O Urbem venalem, & cito perituram, si emptor em invenerit!* refert, & sequitur Mastrill. *d. c. 20. n. 28.* & Platonis authoritate confirmat.

Cæterum urgente publica necessitate, cui aliter 9 occurri non potest, licebit Principi hæc vendere officia, dummodo, ut supra diximus, venditio fiat digno, & pretio moderato, Lessius *de iust. & iure lib. 1. c. 31. dub. 4. n. 29. & seqq.* Villalob. *in summa tom. 2. tract. 8. d. iffic. 7. n. 3. Aragon. 2. 2. q. 63. art. 2.* Ioann. Bapt. Costa *de rem. sub fidiar. rem. 78. n. 14.* cum quibus, & aliis Mastrill. Xamar. Castill. & Lurtea *ubi supra n. 23.* Immo Nav. *in manuale. c. 15. n. 7. vers. decimo octavo*, docet non esse damnandos Reges, qui afficia publica cœterunt pro pecunia, quando aliter Regni necessitatibus, & bellicis tumultibus succurrere non possunt Gabr. Alvd. *d. annot. 3. §. 3. n. 20.* Nec mirũ, quia necessitas facit licitũ, quod alias erat illicitum *quod non est licitum 4. de regul.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

furit; & semper in omni prohibitione casus necessitatis cenetur exceptus L. alienationes, ff. fa-
10 *mil. erciscund. L. 1. ff. de fund. dotal. L. pater filium ff. de leg. 3. l. 1. ff. propolit. de Marsilli in L. 1. §. praeterea n. 87. ff. de quest.* Tiraq. *de pan. temperand. causa 33. a n. 4. cum seqq.* Lattea *allegat. 25. n. 1. & allegat. 59. n. 25.* Salgad. *de protect. 1. p. c. pr. d. 5. num. 105.* Pett. Caball. *resolut. crimin. casu 149. n. 12.* Sanfelic. *in addit. ad disp. de donat. ad n. 37. vers. ex quo necessitas*, quæ extat post primum *de donationibus*, titulum. *de Regal. lib. 2. c. 7. n. 6.* Et dubium non est, quod res prohibita alienati ex causa necessitatis alienari valet *Ex sanctimus vers. excepta videlicet causa*, C. *de sacrosanct. Eccles. sicut omnia, c. autem, c. gloria Episcopi* 12. *q. 2.* Gab. Alvet. *d. §. 3. n. 21. de privileg. pauper. p. 1. q. 12. n. 41. & seqq.* Et quidem necessitas extet lege, immo lex necessitati subjicitur *L. 1. C. de operis libert. L. 1. ff. de offic. Proconsul.* Valasc. *consult. 117. n. 21.* Tiraq. *de causa 33. d. n. 4.* Lattea *allegat. n. 15. & 15. & allegat. 59. n. 25.* Salgad. *d. 1. p. c. 1. pr. d. 3. n. 10.* Sanfelic. *ubi proxime d. vers. ex quo necessitas*, Gabriel. *d. §. 3. n. 21.*

Facilius vero, & cum minori causa poterit Princeps vendere officia Tabellionatus, & similia;
12 quæ non habent administrationem justitiæ annexam, Hesmos. *in L. 22. tit. 5. partit. 5. glos. 5. n. 51.* Avend. *resoni. q. n. 2.* Cabed. *2. p. decis. 24. n. 24.* & Marsilli *d. lib. 1. c. 20. n. 22. 24. & 25.* & sicut *Ordinat. lib. 1. tit. 95.* Ubi Regi reservatur potestas concedendi facultatem ad vendenda officia. Et qui authoritatem actui potest consentire, actum etiam consentire valet: At vero ita ut non expedit officia Judicum vendere, & Magistratuum
13 juxta superius tradita, ita hæc Tabellionum, & aliorum ministrorum officia Rex vendere non debet propter multa mala, quæ ex similibus venditionibus, Reipublicæ parantur. Immo neque Princeps concedere debet officiali licentiam, ut officium alteri vendat, si enim id Principi indecens est, cur non erit indecorum facultatem alij concedere ad vendendum, Præfectum, quia ille, cui concessa est facultas ad renuntiandum officium, non potest accepta pecunia illud renuntiare, *c. 1. §. cauidis de prohib. feud. alienat. per Feder.* Soto
14 *de just. lib. 3. q. 6. art. 4. col. penult. ad med.* Tello *in L. 26. Tauri n. 14.* Cabed. *2. p. decis. 24. n. 7.* Differunt namque inter se facultas renuntiandi, & facultas vendendi. Et ideo una concessa, altera data non videtur argum. text. *in c. suscepitum de rescriptis. 6.* Salon. *2. 1. 5. 63. art. 2. controv. 8. conclus. 4.* Azor *institut. moral. p. 3. lib. 8. c. 7. vers. sexto quæritur* Soto *de 6. art. vers. hæc autem est hic aperitur*, Cabed. *d. dec. 24. n. 7.* Paul Xamar. *d. q. 21. n. 33.*

Si vero facultas renuntiandi concedatur mulieri, vel patri, ut filiam dotare valeat ad ingressum
15 Religionis, vel officium conferatur Nobili, cujus conditione officium est inferius cum facultate renuntiandi; tunc hæc poterit renuntiatio fieri accepta pecunia; quia tacite censetur data facultas ad vendendum. Et in hac materia tantum operatur tacita, quam expressa concessio. *Azor. c. 7. vers. quinto quæritur* Cordub. *in summa q. 217.* Xamar. *d. q. 21. n. 32.*

Superius tradita circa potestatem vendendi officia locum sibi vendicant in Principe supremo, qui nullum recognoscit superiorem; non vero in
16 in inferioribus, scilicet Comitibus, Baronibus, Marchionibus, & Ducibus, qui licet ex donatione possunt officia conferre, non tamen illa vendere possunt: quia non sunt Domini officiorum, sed eorum meri dispensatores; & si vendere possent, discrentur suffragia sua vendere in proprium, privatumque commodum Soto *d. q. 6. art. 4. col. 3. hinc sic quod Magnates, & Domini, qui sub diffinitione Regia sunt, & vers. sed est differentia inter Regem, & illos*, Leonard. Lessi *de just. lib. 2. c. 32. dub. 4. num. 29.* Cabed. *2. p. decis. 24. num. 2.* Marsilli. *de Magistr. lib. 1. c. 20. n. 5.* Paul. Xamar. *d. q. 21. n. 7.* Azeved. *consf. 8. n. 6.* Mench. *illustr. c. 43. n. 1. & 20.* Calid. Petryr. *ad tit. de just. de officiis. ff. num. 2. n. 37.* Et apud nos probat *Ordinat. lib. 2. tit. 46.*

CAPUT XV.

An soli Principi competat jus naturalitatis, & civilitatis exteris concedere?

SUMMARIUM.

1 *Qui in Regno natus non est, illius naturalis non dicitur, quamvis in Regno habitet, & natus sum vacum ducat, domicilium que propensum contrahat.*
2 *Natus in loco, illius dicitur naturalis sive nativitas quieta sit, sive per transitum contingat. Sed contraria n. 6. cum de jure Regio verior esse n. 7.*
3 *Civilitas originis immutabilis est.*
Jura sanguinis neque diminui, neque mutari possunt. Ib.
4 *Qui recessit à patria, & alio se transtulit, originem retinet.*
Nascitur parentibus, & patria, cui hypothecati sumus. Ib.
5 *Per Baptismum quis efficitur civis illius loci, in quo baptisatus est, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia.*
6 *Ex nativitate casuali non efficitur quis civis originarius loci, in quo natus est, sed originem contrahit in loco domicilij paterni.*
7 *Ex nativitate per transitum filius non dicitur naturalis illius loci, in quo natus est juxta aliquorum sententiam. Et fatetur Author articulum esse valde dubium.*
8 *De jure Regio amplectenda est secunda opinio.*
Natus in Regno ex patre exterro, & matre naturali, eo tantum casu dicitur naturalis Regni, quo pater per decennium in Regno habuit domicilium. Ib.
9 *De filius exteri natus in Regno ex matre naturali efficiatur naturalis, quando pater per decennium domicilium consistit, necessario deberatur, quod habitatio per decennium precedat nativitatem, & non sufficit, quod subsequatur.*
10 *Verbum præteriti temporis requirit consummationem actus, & quando adjicitur dispositioni statuti, formam inducit, & importat conditionem.*
11 *Concessum sub temporis conditione censetur adempto sub contrario.*
Dictio ex causa denotat temporis extraordinarem, & restringit dispositionem ad casum expressum. Ib.
Reficitur opinio D. Francisc. de Amaya.
13 *Filius retinet originem sui patris, licet alibi nasceatur. Et est consendus civis ejus loci, ex quo pater originem duxit.*
14 *In filio qui natus est extra patriam parris, considerantur duplex origo, alia paterna, alia proprie: & in utroque sortitur forum.*
Origo paterna patiur est propria. Ib.

15. *Filius*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

15 Filius tenetur sequi originem patris, non avii, nisi vivente avo concepitur sic. Socus seo mortuo. Declara, quod nepos non sequitur originem aliorum ascendentium præter avi originem. Ib.

16 Filius non sequitur originem matris Ib.

Mulier contrahens transfertur in domicilium mariti, & efficitur de ejus foro. Ib.

17 Filius spurius, qui non habet patrem certum natus in Regno ex matre naturali dicitur naturalis.

Idem, si mater sit extera, qua in Regno habuit domicilium per decennium. Ib.

18 Filia nupta extra proprium originem non potest ibi emere fabricam, quia civis est illius loci, in quo nupsit Vir, & uxor per matrimonium efficiuntur unu caro & unum corpus, ac unam domum constituunt. Ib.

19 Verius est mulierem nuptam non amittere propriam originem; sed forum originis sufscendi, dum matrimonium durat. At vero quo ad alios effectus retinet originem.

20 Uxor sequitur viri familiam, & gaudet privilegiis, & nobilitate viri, atque illius forum sortitur. Ignobilis nupta viro nobili efficitur nobilis: & si Regi nupsit vocatur Regina. Ibid.

21 Mulier nobilis copulata viro ignobili nobilitatem amittit.

Mulier sortitur forum mariti, non solum quo ad forum competens de jure communi; sed etiam ex speciali privilegio. Ibid.

22 Uxor Commendatarij Trium Ordinum Militarium in criminalibus convenire debet coram Judice Equitum illorum Militarium.

Privilegium personale non egreditur personam illius, cui fuit concessum. Ibid.

23 Limita respectu fori, quod uxori communicatur, dum maritus vivit.

Qualitates viri in uxorem derivantur. Ibid.

Vir, & uxor non debent ad imperia judicum. Ibid.

24 Uxor Clerici in minoribus gaudet privilegio fori ipsius mariti. Et hac opinio verior est in puncto juris.

25 Filij nati extra Regnum ex Lusitano, quia ad aliud se contulit animo perpetuo ibi habitandi, censentur extrij & non gaudent privilegiis Regni: ut n. 38.

Duo domicilia quis potest habere, aliud originis, aliud habitationis.

Senatores quamvis in urbe domicilium habeant, tamen in loco originis aliud habere intelliguntur. Ib.

27 Intellige supra dicta, ut hic.

Immutatis quæ sequitur ex sua origine, potest qui reputatur in ipsius præjudicium; non in præjudicium Regni, & Civitatis sua originis. Ib.

28 Declara dicta supra n. 25. ut filij nati ante patris discessum ad aliud Regnum naturales habere Regni dicantur.

29 Allegatis filium Lusitani esse externum, quia in alio Regno natus est, incumbit onus probandi natum fuisse postquam pater sua voluntate proprium originem deseruit.

Is, qui ad aliud Regnum se contulit animo ibi permanendi, non amittit originem regularem.

Origo semel amissa non recuperatur per patrem revertentem ad Regnum, nisi obventa restitutione, vel privilegio. Ib.

31 Princeps potest exteris jus naturalitatis concedere. Quod ipsi competit; quia de Regalibus majoribus: ut n. 34.

32 Quod probatur ex sacra Pagina: & n. 33. ex consuetudine Romanorum.

Portugal de Donat. Tom. I.

33 Naturalis status Principis reservato perinde habendus, ac vere originarius. Et ideo continuatur appellatione civium originalium.

Gaudet omnibus privilegiis concessis originarijs; & potest ad honores promoveri. Ib.

36 Exterus nullo tempore consequitur jus naturalitatis; neque gaudet privilegiis civium naturalium; liceat in Regno domicilium constituat.

37 Incola dicitur, qui cum sit advena, in civitate habet domicilium, quod animo permanendi constituit; vel per decennium ibi habitavit. Et de foro Regio per quadriennium.

38 Inter incolam externum, & originarium Regni illa datur differentia, quod naturalis, si de una Civitate Regni in aliam se contulit, per quadriennium efficitur domicilarius & civis illius Civitatis, & potest ad bona ex, & munera promoveri: Exterus tamen, quamvis domi illarius effectus, tamquam pro naturali est habendus, & non continetur appellatione civium.

Explicatur Ordinat. lib. 2. tit. 55. & 56. Ib.

39 Exteri ad officia secularia admittendi non sunt.

Et confirmatur n. 40. Vbi rationes proponuntur, 41. & 42.

41 Peregrinis Spartam adire prohibitum erat. Vbi rationes ponuntur: & n. 42.

42 Principes non debent frere, quod vassalli exteris natuntur cognominibus natur alibus in omnibus.

43 An exteri in hoc Regno possint habere, & possidere terras, & jurisdictiones Regia Corona Remissive.

REgia lex lib. 2. tit. 55. agens de naturalibus Regni statutis in principio eos, qui in Regno nati non sunt, illius naturales non esse, quamvis in Regno habitent, & naturales uxores ducant, & perpetuo ibi commorentur, domicilumque contrahant. Ex qua dispositione elicitur per argumentum à contrario sensu (quod validum est in jure *Author. ex testamento, C. de codicil. L. 1. C. de condit. incert.* Gomez *in L. 29. Taur. n. 3.* Gama *decis. 16. n. 4.* Reynoso *for. 4. n. 12.* natum in Regno pro cive originatio habendum esse: Quod etiam probatur ex text. *in L. 1. ff. ad municip. L. eiusdem 7. C. de incol. & origin. lib. 10.* Sed tota controversia versatur, An prædicta procedant tantum eo casu, quo quis natus est in loco, ubi pater suum habet domicilium, quam nativitatem quidam dixit Carleus *de judic. tit. 1. disp. 2. n. 89.* Vel etiam quando nativitas fuit casualis, seu fortuita? Quam & alias quæstiones in materia explicare constituit, antequam accedamus ad concessionem juris naturalitatis à Principe fieri solitam.

In qua quæstione magna inter Doctores reperitur dissentio; Quidam enim tenent quem dici naturalem loci, in quo natus est, sive nativitas quiera sit, sive per transitum; & quomodocumque nativitas contingat: Hanc partem tuentur Imol. & Alex. *in L. unicomodi. 3. legatorum ff. de legat. 1. n. 9.* & cæteri cum Paul. de Castro *in lect. Patav. n. 4. ubi vi r. 4. & seqq.* Nar. *in L. 2. o. tit. 1 l. 4. Recopilat. glos. 3. num. 32. & 33. & num. 138.* Cald. *in responsi. pro Dom. Mann. de Tasis post tract. de in integr. restit. n. 6. & seqq. & n. 13.* Barbos. *in L. haeres absens, §. proinde in arb. de for. origin. n. 3. 12. 22. & 23.* Gratian. *cap. 73. numero 1. & seqq.* Grammat. *voto. 10. numero 14.* Carleu. *de judic. tit. 1. disputation. 2. numero 91.* per text. *in L. 1. C. de incol. libro 10. L. 1. ff. ad municipal.* Quam sententiam utpote veriorem nervose defendit Præceptor Amaya *in L. Cives, C.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

de incol. lib. 10. n. 43. & seqq. Ubi quod ille sic casu alter natus pro cive habendus est, si ibi habitaverit; ita ut admittendus sit ad officia, & Beneficia, quæ extrita dengantur *2. nu. num. 44.* Boer. *decis. 13. n. 1. & 15.* Gutiett. *cons. 7. num. 1.*

Probatur hac sententia ulteriu jura in *d. L. 1. ff. ad municip. & in d. L. Cives, C. de incol.* ex ea 3 ratione, quia civilitas originis immutabilis est *L. assumptio, L. fin. §. pendet. ff. ad municip. L. origine, Cod. de municip. & origin. lib. 10.* Alex. *in d. L. hujusmodi §. legatum, ff. de legat. 1. Afflict. decis. 384. n. 2.* Cald. Petrey. *in dict. cons. pro Dom. Ioann. de Tassis n. 10.* Novar. *forens. q. 19. n. 8.* Gratian. *c. 75. num. 7.* Carleu. *d. disp. 2. n. 124.* Petr. Barbos. *in L. heres absens §. proinde art. de foro orig. n. 6.* D. Christoph. Cresp. de Valdauta *observat. 6. n. 104.* & iterum hujusmodi civilitas originis est omni alia potentior *d. L. Cives, C. de incol. lib. 10.* Grammat. *cons. 3. n. 3.* Alex. *cons. 34. n. 3. lib. 4.* Cald. Petrey. *ubi supra n. 6.* Barbos. *in d. L. heres absens §. proinde art. de for. origin. d. n. 6.* Ita ut tenuitati non possit. *d. L. assumptio*, ubi Bart. *d. L. origine*, Alex. *cons. 34. num. 5. lib. 4.* Decius *cons. 184. num. 11.* Menoch. *lib. 6. præsumpt. 30. n. 32. & cons. 80. n. 9. & 10.* Andr. Gail. *lib. 2. observat. 156. n. 5.* Mascard. *concluf. 1141. n. 2.* Carleu. *d. disp. 2. n. 124.* Barbos. *supra d. n. 6. 36. 41. & 87.*

4 Sicut enim jura sanguinis diminui non possunt, neque mutari *L. jura sanguinis, ff. de regul. juris, L. jus cognationis, ff. de pacti.* ita etiam neque naturalis origo Gail. *d. num. 5.* Unde etiam siquis à patria recesserit, & quocumque se transferat, originem retinet *d. L. origine, C. de municip. & origin. lib. 10.* Gail. *d. n. 5.* Barbos. *d. n. 87.* Ubi quod si Hispanus in Franciam se contulerit, non od id definit esse Hispanus Novar. *forens. q. 19. n. 8.* Socin Jun. *cons. 37. n. 2. lib. 1.* ita enim, ut parentibus, ita, & patriæ nascimur, & quodammodo velut patriæ hypothecati, *L. 1. §. & generaliter, ff. de venir. inspicient. L. Cicero ff. de pun. L. post. minium, §. filius, ff. de capt. & post lim. reversi.* Spin. *de testam. glos. 14. n. 69.* Bald. *in L. adoptionem ad fin. C. de adopt.* Giurb. *ad statut. Messan 26. 1. glos. 4. n. 1.*

Deinde facit pro hac sententia, quod per Bap- 5 tismum efficitur quis Civis illius loci, in quo baptisatus, est; quis Baptismus est nativitas spiritualis, & de ea ad naturalem validum est argumentum *c. debitum de Baptism. incito c. inter corporalia de translatione Episc.* Gratian. *cap. 75. n. 16.* Gorçales *in reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 1. n. 106. & seqq.* Carleu. *d. disp. 2. n. 111.* Amaya *in d. L. Cives num. 47.* Otter. *de pace. c. 4. numer. 6.* August. Barb. *de offic. Parroch. c. 7. n. 5.* Quod extenditur tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia Lucas de Penna *in d. L. Cives, C. de incol. lib. 10. n. 3. vers. nam præter causam originis*, Rebuff. *de pacif. possess. num. 17.* Et plures judicatum in Senatu Neapolitano tradit Novar. *de immunit. Neap. pragm. 3. collest. 2. n. 14.* Gratian. *d. c. 75. n. 16.* Unde si Baptismus inducit originem, etiam naturalis nativitas eam inducit. Ita argumentatur Amaya *in d. L. Cives n. 47.*

6 Contraria sententia, nempe nativitate casuali non efficit quem originarium civem, sed contrahit originem propriam ex nativitate filij in loco in quo pater domicilium habebat, probatur ex text. *in L. filius, C. de municip. & origin* cujus verba sunt: *Filius originem patris non in materna civitate, & si ibi nati sint (si modo non domicilii retineantur) ad honores, seu munera posse compelli exploratis iuris est.* Ex quo textu bene elicitur natum in materna civitate non posse compelli ad munera, & honores nisi ibi domicilium habuerit; quo dici non potest civis originarius, cum de jure originarius tenentur munera, & honores subire *L. 1. & fin. C. de municip. & origin. lib. 10. L. liberti 17. §. præscripsi in fin. L. incola 19. ff. ad municip. L. & qui originem, ff. munerib. & honor. L. privilegio, C. de incol. lib. 10.*

7 Facit *glossam L. assumptio §. filius verb. domicilium ff. ad municip. vers. in dic.* Ubi tradit, quod ad hoc ut quis originarius loci dicatur ad onera, & honores, non sufficit sola nativitas sed etiam requiritur, quod in loco illius domicilium habeat: ergo ratione originis tantum non potest filius censeri naturalis loci, in quo natus est. Conducit alia *glos. in d. L. filius* Ubi quod filius natus pertantisum in loco, ubi pater non habet domicilium, non subit onera in illo loco; quia alibi habet domicilium sciliicet in loco patenti domicilij. Quapropter ipse filius casualiter natus originarius, & naturalis dici non potest. Ex quibus & aliis fundamentis hanc partem tuentur Bart. *in d. L. filius n. 4.* Ubi Joannes de Platea *n. 2.* Bald. *in L. hujusmodi §. legatum n. 1. ff. de legat. 1.* Abbas *in c. Rodulphus n. 9. de rescript.* Gregor. *Lopez in L. 2. tit. 24. partit. 4. glos. nir.* Sylvan. *cons. 1. num. 90. & 91.* Honded. *cons. 5. num. 3. vol. 1.* Salzed. *ad pract. Bernard. Diaz c. 54. n. 27.* late *Afflict. decis. 384.* Anton. Faber. *lib. 6. tit. 19. definit. 20. n. 4.* Boer. *decis. 13. n. 50. & 51.* Mascard. *concluf. 1141. n. 5.* Menoch. *lib. 6. præsumpt. 30. n. 13. & cons. 80. n. 13.* Gutiett. *cons. 7. n. 7.* Cevall. *q. 48. n. 17. & seqq.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 23. n. 3.* post alios Carleu. *d. disp. 2. n. 92.* Et hanc communem, & sequendam dixit D. Christoph. Cresp. *observat. 6. n. 98.* Giurb. *observat. 75. n. 11.* Cald. Eam exornat: *& obs. 76. n. 2.* Ubi reprobat Cald. & Gratian contrarium tenentes Valenz. *cons. 37. n. 41.*

Veruntamen Mascard. *dict. concluf. 1141. n. 6.* adeo ardum reputat quæstionem propter rot, tantorumque Doctorum dissentientium authoritatem ut fateatur, cui parti adhærere debeat, dijudicare non facile posse; Et sic dissidentes opiniones componere voluerunt idem Mascard. *n. 7.* Barbos. aliis concordiis explosis *in d. art. de foro origin. n. 18. & seqq.* Giurb. *d. observat. 75. n. 13. & 14.* Super quibus lectori cogitandum relinquo.

De jure autem Regio secunda opinio tenenda est propter dispositionem *Ordin. lib. 2. tit. 55. §. 1.* & Ubi adhoc, ut quis dicatur naturalis hujus Regni, requiritur, quod ex parte naturali in eo natus sit, si enim ex parte extero, & matre naturali editus sit; eo tantum casu originarius reputabitur, quo pater domicilium contraxit in Regno, & ibi per decennium habitavit: Cujus verba sunt: *Item, nam seia avido por natural o nascido nestes Reynos de pay estrangeiro, & may natural de ellos salvo quando o pay est angeiro viver seu domicilio, & bes no Reyno & nelle vivee des annos continuos: porque em tal caso os filhos que ihe nascerem no Reyno serão avidos por naturaes.* Quod idem disponit apud Castellanos *lib. 19. tit. 3. lib. 1. Recopilat.* De cujus interpretatione videndi sunt Azeved. & Ignat. del Villar *responsuris responsi. 7. p. 4. n. 19.* Salzed. *ad Bernard. Diaz in prax. c. 54. n. 23. & seqq.*

Unde mi mirum, quod natus à patre extero casualiter in Regno pertransiuit; vel ab eo, qui ex alia causa in eo inventus, est, & originarius, Regni

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Regni non censeatur: si enim natus ab extero, & mate naturali non dicitur naturalis, nisi domicilium contraxisset in Regno, & ibi per decennium continuum habitasset: à fortiori non erit originarius, qui fortuito, & casualiter ab extero natus fuit in Regno Barbos. *in d. art. de for. orig. num. 73. & 79.* Et ut bene advertit Carleu. *d. disp. 2. num. 98.* non sufficit, quod poſt nativitatem filij à patre impleatur decennalis habitationis ſpatium, ut filius originarius ſit; ſed neceſſarium eſt, quod nativitatem præcedat decennalis habitatio. Quidquid contrarium cenſeant Avevedo, *in d. L. 19. num. 7.* Salgad. *in d. c. 54. n. 38.* Hevia Bolan *de commerc. lib. 1. c. 1. num. 3.* Quos juſte reprobat Carleu. *ubi proxime.* Quia *Ordinat. d. §. 1.* habitationem decennij completam deſiderat ibi: *Saloo quando y por eſtrangero viver ſeu domicilio no Reyno, & nelle viere dec. annos continuos.* Plane verbum illud *viere* eſt praeteriti temporis, quod requirit continuationem actus juxta ſententiam Bart. *in L. hoc articulo num. 2. ff. de hared. inſtit.* Marſill. *conſ. 105. num. 26.* Gratian. *c. 41. num. 1. & 2.* 78. *n. 30. & c. 471. n. 19.* Salgad. *de protect. p. 3. c. 9. n. 88.* & cum diſpoſitioni ſtatutariæ ſit adjectum, formam induxit Surd. *conſ. 97. num. 25. & conſ. 375. num. 38.* Lattea *allegat. 3. num. 36.* Caſtillon. *conſ. 1. c. 84.* Noguer. *allegat. 11. num. 114.* prout etiam conditionem importat Surd. *conſ. 139. num. 32.* Lattea *d. n. 36.* Proindeque conceſſum ſub illa temporis conditione ſub contraria dicitur ademptum L. *filegatum pure. ff. de adimend. legat.* L. *quod pure. ff. quando dies leg. ceſ.* L. *aliquando. ff. de conſtit & demonſtrat.* Surdus *deciſ. 7. num. 19.* Caſſanat. *conſ. 2. num. 30.* Valenz. *conſ. 133. num. 6.* Maxime cum Ordinatio poſt deſignationem temporis praeteriti adjungat dictionem (*Eo caſu*) ibi: *Porque em tal caſo es filhos, que ihe naſceremo no Reyno, por naturaes ſerão avidos*: dictio autem (*Eo caſu*) denotat temporis extremitatem Mareſcot. *lib. 1. c. 66. num. 12.* impeditque extenſionem, & reſtingit diſpoſitionem ad caſum expreſſum Mareſc. *lib. 1. c. 99. num. 3.* Anton. Amat *var. reſolut. 1. num. 72.* Capyc. Latro *deciſ. 108. num. 15. & 67.* Atque ita filij nati in Regno, antequam completum ſit tempus habitationis decennalis, non erunt Regni naturales, ſed hi, qui poſtea nati fuerint.

Non obſtant tradita per Amaya *in d. L. civeſs, & C. de incol. lib. 10. num. 45. & 46.* quatenus reſtringit diſpoſitionem *d. L. 19. tit. 3. lib. 1. Recopilat.* ad caſum, quo Hiſpanus poſt transitum extra Hiſpaniam filium habuit, quia iſte filius naturalis Hiſpaniæ cenſendus eſt ad hoc, ut Beneficia exteris prohibita poſſit obtinere: ita ut in hoc caſu particulari tantum non dicatur originarius loci, in quo natus eſt, quippe confunditur ex iſpa L. 19. quæ prout *Ordinat. d. tit. 55. §. 1.* naturalem non reputat natum in Regno ex parte extero, niſi contracto conſilio, & poſt lapſum decennalis habitationis ſilium procreavit: ut ſupra diximus. Idcirco quæ neque natum per transitum naturalem effici loci originis declarat non præcedentibus praedictis requiſitis, & in conſtitutione caſum proponit in eo, qui causa Reipublicæ extra Regnum filium habuit, quem Regni naturalem dicit. Et idem decidit *Ordinat. d. tit. 55. §. 2.* Carleu. *d. diſp. 2. num. 102.* Barbos. *in d. art. de for. origin. num. 90. 91. & 92.* Greg. Lopez *in L. 2. tit. 14. partit. 4. glos. 5. col. 2. ad fin.* Salzed. *ad Bernard. Diaz c. 54. n. 27. ad fin.* Salzed. *in* Joſeph. de Seſſe *deciſ. 9.* Hodierna *ad & num. 31.* Giurb. *obſervat. 75. num. 19.* & Surd. *deciſ. 19.* Giurb. *obſervat. 75. num. 19.* & *obſervat. 76. num. 4.* Hieronym. Leo *deciſ. 199. num. 7.* Certa contraria ſententiæ fundamenta diluit Carleu. *d. diſp. 2. n. 96.* Et cum his incomodis cuſſa manet praeda ſecunda opinio.

Pro qua etiam ſicit, quod filius retinet originem ſui patris, licet alibi naſcatur *L. aſſumpto §. filius ff. ad municip. L. origine, C. de municip. lib. 10. gloſſ. verb. alienigena c. 1. de uſuris in 6. gloſſ. & D.D. in L. liberis §. patris ff. ad municip.* Bocr. *deciſ. 13. n. 5.* Bald. *conſ. 204. in causa vol. 4.* Capihal. *conſ. 246. num. 1. vol. 2.* Malcard. *conſ. 1141. num. 8.* Giurb. *obſervat. 75. num. 23.* filius enim ſemper eſt cenſendus à ſua loci, ex quo pater originem duxit, quamvis in alio naſcatur. Et ideo qui Campano patre natus eſt, Campanus eſt: ut dixit Ulpian *in L. 1. ff. ad municip. L. 3. C. de municip. lib. 10. junctl. text. in L. municipes ff. de verb. ſignif.* Ac proinde in filio, qui natus eſt extra patriam patris duplex conſiderator origo; alia ſcilicet paterna, alia propria; & in utraque ſortitur quis forum Baſbos. *in d. art. de for. orig. num. 34. & 35.* Carleu. *d. diſp. 2. num. 50.* Gutierr. *conſ. 7. num. 1.* Amaya *in d. civeſs num. 3.* Ea tamen declaratione, quod origo paterna potior eſt propria Unde dixit Cujac. *lib. 1. reſponſ. Papin. in d. L. liberis §. patris*, quod quando in jure ſitmentio loci, intelligi debet de loco originis paternæ *d. L. aſſumpto. L. penale. ff. ad municip. L. reſcriptorum 7. §. interdicere. ff. de interdict. & relegat. L. Divus 24. ff. de tutor. & curator.* Sequitur Amaya *in d. civeſs num. 7.* Ubi late agit, & in *num. 8.* de interpretatione *L. provinciales 190. ff. de verb. ſignif.*

Sed an aviteum originem ſequatur nepos? Dubitati ſolet. Et in hac quæſtione illa vetta eſt reſolutio; Quod filius ſequi teneatur originem paternam, non aviteam; niſi vivo avo concepus ſit, per text. *in L. liberti §. in adoptiva, ff. ad municip.* Et ita tenent Cynus, Bald. Bart. Salicet. Plat. & Marian. laudati à Barbos. *in d. art. de for. orig. num. 38.* Carleu. *d. diſp. 2. num. 53.* Si enim mortuo avo conceptus fuit, non aviteam, ſed paternam ſequitur originem Felin. *in c. piſtulaſti n. 1. ad fin. de for. compet.* Alex. *conſ. 16. num. 9. lib. 5.* Barbos. *d. num. 28.* Amaya *in d. L. civeſs num. 24.* Et quamvis Bartolus, quem ſequitur Amaya *d. num. 24.* ultra conceptionem nepotis in vita avi requiratur, quod nepos ſit in ejus potestate; tamen verius eſt ſufficere, quod vivo avo ſit conceptus per text. *in d. L. liberis, §. in adoptiva.* Ubi nepos ſequitur originem avi naturalis, etiamſi natus ſit in adoptiva familia. Et tamen verum eſt non naſci in poteſtate avi naturalis §. *penult. Inſtit. quib. mod. jus patr. poteſt. ſolvit.* Qua de cauſa dicendum eſt ad hoc, ut nepos avitam originem ſequatur, ſufficere, quod, vivo avo conceptus ſit, licet in ejus poteſtate non fuerit: optime Barbos. *in d. art. de foro orig. num. 30. & 31.* quem ſequitur Carleu. *d. diſp. 2. num. 55.* Non vero ſequitur nepos aliorum aſcendentium, præter avi originem, ut infinitas viterur juxta doctrinam *gloſſ. in d. L. aſſumpto §. ſciat, & in L. filius, C. de municip. lib. 10.* Quæ illum tradit tatenem, quod ſi aliud foret, teneremur ſequi originem Adami communis parentis, qui in Campo Damaſceno creatus fertur: ſequuntur Archidiacon. *in cap. illud diſtinct. 40. num. 4.* Barbos.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

d. art. de for. orig. num. 32. Carleu. *d. disp.* 2. *n.* 51. Amaya *in d. L. eives num.* 21. Greg. Lopez *in L.* 32. *tit.* 2. *partit.* 3. *verb. natural.*

Non tamen sequetur filius matris originem, cum patris, non matris familiam sequatur, & mulier conjugata in domicilium mariti transferatur, & de foro mariti efficiatur, & amittat propium forum originis C. evall. *commun.* 9. 458. *num.* 5. *L. fin. C. de incol. lib.* 10. *L. fin.* 9. *item referisfe ant. ff. ad municip. L. exigere* 65. *ff. de fiscis. L. unica C. de mulier. b. & in quo loco lib.* 10. Tiraq. *in L.* 1. *connub. à num.* 28. Gutiert. *cons.* 7. *num.* 8. Carleu. *d. disp.* 2. *n.* 85. & 101. Oliet *de pacc. c. 4. num.* 14. Narbon. *in L.* 20. *glos.* 2. *n.* 163. *num.* 26. & *seqq.* post alios Barbos. *in d. art. de for. orig. num.* 40. Et aperte videtur probari superior resolutio quoad naturalitatem ex *Ordine. l.* 2. *tit.* 55. §. 1. quæ procedit in filiis naturalibus, & legitimis.

17 Spurius verò filius, & vulgò quæsius, qui non habet patrem certum, tunc dicetur naturalis Regni, quando et mater naturali in eo natus est, vel mater extera in Regno domicilium habuit, & per decennium in eo habitavit juxta diffpositionem *Ordinar. d.* §. 1. ad quam refertur §. *ultim. ejusd. tit.* Vide omnino Carleu. *d. disp.* 2. *num.* 101.

18 Filia verò nupta extra propium regnum, & patriam, ibi onera subire non potest. L. *fin.* §. *item referisfeunt. ff. ad municip. L. fin. C. de incol.* Et sic videtur originem amisisse, quia dicitur propitie civis, & originaria illius loci, in quo nupsit Bald. *cons.* 100. *considerat. lib.* 5. & *cons.* 62. *red. lib.* Socin *in L. cum quidam puella notab. 3. ff. de injusd. omn. Iudic.* Thesaur. *decis.* 123. *n.* 9. Tiraq. *ad leges connub. p.* 1. *glos.* 1. *num.* 30. Batb. *d. art. de for. orig. num.* 40. Sard. *decis.* 330. *num.* 16. Carleu. *disp.* 2. *num.* 65. Amaya *in d. L. eives n.* 27. & 28. Ex ea ratione, quia vit, & uxor per sacramentum Matrimonij efficiuntur una caro, & unum corpus juxta illud *Genes. c.* 1. *Et erunt duo in carne una: eadem* 4. 9. 1. Baldaxar. *in L.* 1. *num.* 13. *C. de in jus vocando*; & unam domum constituunt *L.* 4. *C. de crim expil. hared.* fund que socij Divinæ, & humanæ domus *L.* 1. *ff. de ritu nupt. L.* 1. §. *si vir, ff. ad Syllan. L.* 4. *C. de crim. expil. hared. Cujac. in tit. C. de expil. hared. & in tit. Cod. de nupt.* Amaya *in L. fin num.* 3. *C. de incol. lib.* 10. & uxor transit in familiam mariti, *L. quicunque, C. de re milit. lib.* 10. Baldaxar. *supra n.* 4. & ligatur statutis viri Bald. *cons.* 439. *col.* 2. *vers. sed dices lib.* 4. Gratus *cons.* 112. *n.* 11. *lib.* 2. Thesaur. *d. decis.* 123. *n.* 10.

Nihilominus tamen vetius est mulierem nupta
19 non amittere propriam originem, quæ immutabilis est, *L. assumptis, ff. ad municip. L. origine Cod. de municip. lib.* 10. sed forum originis suspendi per Matrimonium, & dum illud durat, liberati ab honoribus, & muneribus propriæque originis foro, ne impediatur à servitio, & cohibitione viri: cæterum quoad alios effectus bene retinet originem, & oneribus illius manet obnoxia: ita Batt. *in d. L. fin.* §. *item referisfeunt num.* 5. *ff. ad municip & in L. unica num.* 1. *C. de de mulier. & in quo loco lib.* 10. Decius *in L.* 1. *n.* 17. *C. Inde vir, & uxor*, Tiraq. *d. glos.* 1. *num.* 30. & 37. Greg. Lopez *in L.* 32. *tit.* 2. *partit.* 3. *glos.* 7. Barbos. *in d. art. de for. orig. num.* 41. & 42. Paul de Castr. *cons.* 89. *num.* 3. *lib.* 2. post alios Carleu. *d. disp.* 2. *num.* 60.

Atque ita, cum uxor familiam viri sequatur, privilegiis Nobilitatis viri gaudere certum est, & 20
ejus forum fortiti *L. fin. C. de incol. lib.* 10. ibi: *Adulteris honore mariterum originem, & genere nobilitamur, & forum ex eorum persona sortimur. L. famina ff. de Senator. L. Cum ita, L. ubi C. de nupt. L. mulieres, C. de dignitat. lib.* 12. Barbos. *in L. quia tale num.* 24. Tiraq. *de Nobil. c.* 18. *num.* 1. & *seqq.* Adeo ut ignobilis nupta viro Nobili efficiatur Nobilis *glossin c. ubi namque verbo, masculinam de jure. lib.* 6. Abb. *in c. super eo col.* 1. *de testib.* Barbacia *cons.* 6. *scriptum est praelare col.* 4. *lib.* 1. Decius *in L.* 1. *col.* 3. *Cod. de in jus vocando*, post plures. Tiraq. *d. c. 18. num.* 3. Sard. *decis.* 330. *num.* 15. Amaya *in d. L. fin. C. de incol. lib.* 10. *n.* 6. Mastrill. *de Magistrib. q.* 6. 13. *num.* 20. in tantum ut si Regi nubat, Regina vocabitur L. 7. *tit.* 2. *part.* 4. *L.* 9. *tit.* 11. *lib.* 2. *Recopilat.* sequitur enim mariti conditionem *L. ingenua C. de muriles. lib.* 11. Tiraq. *d. c.* 18. *num.* 18. *c. unaquaque mulier. q.* 3. *n.* 2. Prout è contra: Mulier Nobilis quæ 21
viro ignobili copulata est Matrimonio, nobilitatem amittit, & efficitur conditionis viri *L. 1. C. de dignit. lib.* 12. *L. famina in princ. ff. de Senator. L. nupta, ff. eod. L. eum, qui* §. *C. ff. nupta, ff. de tutor. L.* 4. *C. de Fabricens. lib.* 11. *L.* 3. *L. celicimus, C. de muriles. lib.* 11. *L.* 1. *& c.* 2. *C. de uxorib. milit. L. cum te, Cod. de nupt.* Anton. Gomez *in L.* 79. *Tauri n. fin.* Tiraq. *d. c.* 18. *num.* 16. Parlect. *de noth. & spur. c.* 61. *n.* 2. Thom. Valasc. *allegat.* 29. *n.* 10. Cartulah. *in c. Raymundus de testam. p.* 1. *n.* 232. 235. & 475. Proinque mulier participat eorum, quæ viro competit, & de mariti forum fortitur *d. L. fin. C. de incol. lib.* 10. *L. penult. C. de filiorum lib.* 11. *glos. in c. ea, qui* 32. *distinct.* Imol. *in cap.* 2. ubi Abb. *de for. compet.* Tiraq. *ad leg. connub. glos.* 2. *p.* 1. *num.* 54. Carleu. *lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2. *n.* 66. Amaya *in d. L. fin. n.* 1. *C. de incol. lib.* 10. Greg. Lopez. *in L.* 32. *glos.* 7. *tit.* 2. *partit.* 3. Barbos. *in L. quia tale num.* 24. Optime Decian. *criminl. lib.* 4. *c.* 9. *n.* 33. Quod non tantum procedit quoad forum competens marito de jure communi; sed etiam quod competit ex privilegio speciali ratione alicujus atris, & privilegij personalis: ut per *glos. & DD. in L. penul. C. de Fabricens. lib.* 11. Decian. *d. n.* 33. Ubi dicit, quod si maritus non posset conveniri, nisi coram tali Iudice, non poterit etiam ejus uxor Tiraq. *d. glos.* 2. *p.* 1. *n.* 54.

Unde fluit, quod uxor Commendatarij Militiæ Domini nostri Iesu Christi, Avicennis, vel 22
Beati Jacobi de Spata in criminalibus convenienda est coram Judice Equitum; prout maritus ibi erat conveniendus, & accusandusquamvis enim privilegium fori competens Equiti personale sit, & uti tale regulariter non egrediatur personam illius, cui fuit concessum L. 1. *in fin. ff. de. confit. Princ. L. non tantum, ff. de liber. legat. L. in omnibus iuris articulis, ff. de regul. juris L. veperi, 9. mortes, ff. eod. modis solvitur ff. amittatur*, Solorz. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 14. *num.* 1. Atias de Mesa *lib.* 2. *tar. c.* 27. *num.* 10. Noal. *de transmissi. casu* 21. *num.* 23. & *casu* 27. *num.* 14. Olea *de casu fun. jur. tit.* 3. 9. 1. *num.* 21. Giurb. *de feud.* §. 1. *glos.* 3. *n.* 30. & 42. Tamen limitatur respectu fori, quod uxori communicabile est, dum maritus vivit Barbos. *in d. L. quia tale n.* 24. quia uxor tam in civili, quam in criminali gaudet privilegio viri Batt. *in L. nec adversa, C. de re milit. lib.* 12. Baldax. *in prato ad L.* 1. *C. de in jus vocand. num.* 6.

&

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

& hoc propter unionem, quæ datur inter virum & uxorem; ita peratur enim origo viri, oriqo uxoris, & mulier jungitur viro tanquam dignior, cum maritus sit caput uxoris *c. cf. in d. c. mulierem 33. q. 5. c. duo pueri de despons. impub. Pullus ad Thesaur. cap. 1. & ad Ephes. c. 5* Quare ita ut caput influit in cætera membra, ita oportet qualitates viri in uxorem derivari Bald. *cons. 459. col. 2. vers. quæritur, quod jurisd. col. 4.* Decian. *d. c. 9. num. 53.* Propterea que vir, & uxor non debent ad imparta judicari Mantic. *decis. 59. n. 10.* Baldus. *in d. L. 1. C. de ex jur. vocand. n. 12.* Et ita ut Commendator in criminalibus accusari nequit coram alio, quam judice Equitum, ita nec uxor dum maritus vivit.

Confirmatur ex eo quod uxor Clerici in minoribus gudet privilegio fori ejus mariti, ut accusari, & convenirí debeat in Judicio Ecclesiastico 24 ut scribunt *glossf. in c. vos 32. distinct. & in c. Clericum 11. q. 2.* dicit communem Greg. Lopez *in L. 32. tit. 4. partit. 3. glossf. 7.* & eam nervose defendit Decian. *in tract. crim. lib. 4. c. 9. num. 53.* Avilez *in c. Preterum in proœm. glossf. 1. num. 18.* Quam etiam amplexus est Præcipiot Ludovic. Cortea *in practicis scholiis ad text. in c. inter alia de immunit. Eccles. p. 2. n. 33.* Amay. *in L. fin. C. de incolis lib. 10. num. 22.* Qui reptobat Augustinum Barbosam contrarium tenentem *de jure Ecclesiastico 1. p. c. 39. num. 62.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 47.* Et vere hæc nostra sententia in puncto juris mihi verior videtur ex text. *in L. penult. C. de fiscus. L. non tantum 30. ff. de re judic.* Quidquid aliter docet Barbos. *in collect. ad L. 2. C. de Episc. & Cleric. n. 9.* Cujus fundamentis bene satisfacit Amaya *in d. L. fin. C. de incol. lib. 10. n. 20. & diub. seqq.*

Redeundo igitur unde digressi sumus: sciendum est, quod si Lusitanus sponte Regnum, & patriam deseruit, & in aliud Regnum se contulit animo 25 peripetuo ibi commorandi, domicilium quoque ibi constituit, filij postea in eo regno nati, & procreati exteri censebuntur, & non gaudebunt privilegiis hujus Regni concessis naturalibus illius: ut in terminis probat *Ordinat. lib. 2. tit. 55. §. 2.* In qua Legislator rationem reddit ibi: *Pois o pay fe ausentou por sua vontade de Regno, que naciere, e os filhos naõ nascerão nelle:* Quod etiam apud Castellanos disponit *L. 6. & 7. tit. 3. lib. 5. Recopilat.* Observat Greger. Lopez *in L. 5. tit. 24. partit. verb. fon quaero.* Ubi allegat glossam secundum unam expositionem *in L. in adoptione 3. Cod. de adopt.* & Bald. *in Auth. sed omnino col. 3. C. ne uxor pro marito*, idem Gregor. Lopez *in L. 2. tit. 24. partit. 4. glossf. fin. col. fin.* Barbos. *in d. art. de for. orig. num. 88. & seqq.* Carlev. *d. disp. 2. num. 104. & 122.* Qui prædictam resolutionem extendunt etiam ad casum, quo pater, & filij in patriam redierunt.

Sed obstat neminem voluntate sua originem à se eximere posse: ut diximus supra *num. 3.* Et probat Gregor. Lopez *in d. L. 5. tit. 24. partit. 26 4. verb. fon quaero.* Ubi tradit, quod potest quis habere duo domicilia, alterum originis, aliud habitationis L. *assumpto 5. Jurisprudentibus*, L. *squis, L. Labeo, ff. ad municip.* Batt. *in d. §. Jurisprudentibus*; & teneri Phrab. *1. p. decis. 39. n. 10. & 11.* Lactea *decis. 54. num. 3.* D. Christoph. Crespo *observat. 6. num. 105.* Surd. *cons. 313. num. 72.* Unde sit, quod Senatores licet in urbe domicilium habeant, tamen etiamsi loco unde oriundi sunt, domicilium habere intelligantur L. *fin. Cod. de naturat. penult. ff. de Senatorib.* L. *fin. Cod. de naturat. penult. ff. de origin. stib. 10.* Ubi habetur, quod etiam si quis à loco originis transferat domicilium in alium locum, ibi vult facere incolatum, non perdit locum originis, & in utroque manere subit Ancarran. *cons. 8. 7. numer. 7.* Alex. *cons. 100. numer. 1. lib. 3.* Barbos. *in d. art. de for. origin. num. 87.*

Sed respondetur prædicta procedere eo casu, quo quis transtulit domicilium à loco originis in 27 alium locum ejusdem Regni; non vero quando patriam deseruit & in aliud Regnum propria voluntate se contulit, & ibi domicilium constituit ut voluit Bald. *in d. Auth. sed omnino C. ne uxor pro marito*: ibi enim, qui discessit à Regno, cum in patria oncra non sustineat, privilegiis Regni potiri non potest; & videtur renunciare facultibus, & privilegiis Regni argum. *text. in L. privilegia, C. de Decurion. lib. 10.* Namque juri, & immunitati, quæ sequitur ex origine potest quis renunciare in sui præjudicium, quamvis renunciare non possit in præjudicium Civitatis, & Regni suæ originis *d. L. assumpto, ff. ad municip. L. penult. C. vit. C. de municip. lib. 10.* Ita plichit Gregor. Lopez *in d. L. 5. tit. 20. partit. 4. verb. fon quaero circa fin.* Barbos. *in d. art. de for. orig. n. 34. & 304.* Carleval. *d. disp. 2. num. 10. 5. & 137.* Bossius *de crimi. læsæ Majest. num. 94.* Surd. *cons. 313. n. 64. & cons. 546. num. 15.* Et quod immunitatis jura amittat originatius, qui à loco originis discessit & in aliud Regnum se transtulit constituendo ibi domicilium tradit Ande. Gail. *lib. 2. observat. 36. num. 9.* Surd. *d. cons. 313. n. 64.*

Ex quibus confirmatur Ordinationis Regiæ dispositio *d. tit. 55. §. 2.* quatenus filios procreatos ab 28 originatio hujus Regni, qui sponte illud deseruit, & in Castellam, vel Franciam se contulit, ibique domicilium constituit, exteros declaravit, ut Regni privilegiis potiri non possint. Quæ legis Regiæ dispositio declarata est, ut non comprehendat filios natos ante patris discessum, vel procreatos in Regno extero antequam pater ibi domicilium contraxisset: ut optime tradunt Barb. *in d. art. de for. orig. num. 99. &* 100. Carlev. *d. disp. 2. num. 104.* Non enim potuit pater præjudicare filiis in jure originis, ita ele quæsito argum. *text. in L. emancipatus 7. §. fin. ff. de Senatorib. L. servorum 5. §. ingenui. ff. de stat. homin.* neque fecit alterius quis potest prægravari *L. paterfamilias 44. ff. de hæred. instit. L. filiis in fin §. legis C. de inofficit. testam.* Cyriac. *contr. 291. num. 27.* Carlev. *de judicit. tit. 3. disp. 3. num. 6. in fin. & num. 26.* Surd. *cons. 173. num. 84. L. non debet. 74. ff. de regul. iur.*

Igitur ut bene advertit Carleval. *d. disp. 2. n. 104.* cum natus à Lusitano extra Regnum eo tantum casu alienigena censetur, quo pater sua voluntate ad aliud Regnum transitus ibi domicilium constituit, & postea filios habuit; allegantí esse 29 exterum, incumbit prædictas qualitates probare, tanquam fundamentum suæ intentionis *L. ab ea parte. L. verum ff. de probat.* alias filij Lusitani etiam Lusitani præsumuntur, & succumbet actor, etiamsi ejus nihil probet; non enim curamus de jure petitoris *L. fin.* ibi Bald. *C. de rei vindicat.* Surd. *cons. 121. num. 3.* Cyriac. *controv. 416. n. 64. & 65.* Noguer. *allegat. 12. num. 134.* Possius *de mentrum. observat. 1. num. 34. 15. & 17.* Cessanat. *cons. 4. n. 9.* Salgad. *in labyrint. p. 1. c. 11. n. 104.*

Atque

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Atias de Mesa *lib. 1. tur. cap. 16. num. 12.*

Au autem pater, qui Regnum & pariem defe-
30 runt, & in Castellam, seu Francian se transtulit, ibique domicilium constituit, originem amisit; Disputat plene Carlev. *d. disp. 2. n. 120. cum seqq.* ubi pro regula constituit non amittere originem: & eam limitat *d. n. 131. cum seqq.* Barbos. *in d. art. de for. origin. num. 107.* Et an origo semel amisa in casibus limitatis possit recuperari per Lusitanum revertentem ad Regnum? Resolvit *n. 142.* recuperari non posse; nisi per restitutionem, vel privilegium, & ita procedere in Regno Castellæ. At verò in Portugallia, & Aragonia aliud discrimen ex legibus eorum Regnorum; ita et patre reverso recuperetur filius natus extra Regnum naturalitatem, quod ipsum tradit Barbos. *in d. art. de for. origi. numer. 85. & 86.* qui citat *Ordinat. d. tit. 55.* Sed salva pace tanti viri prædicta Ordinatio tale non disponit; & tantum *in §. 1.* natum extra Regnum per transitum, vel ex patre, qui erat in servitio Regis originarium declarat; non verò natum ex patre, qui sponte à Regno discessit, & post domicilium constituitur in alio Regno procreatus fuit. Unde etiamsi in Regnum rediterit, non ex eo filius originem paternam recuperabit, nisi obtenta restitutione, vel privilegio.

His præhabitis accedendo ad nostram quæstionem prænotare oportet, quod originis constitu-
31 tio, licet sit juxta naturam, non tamen est à natura, sed à jure Civili; Gabriel Pereyr. *de Manu. Reg. q. 2. n. 56. n. 7. vers. unde fit*, Carlev. *d. disp. 2. num. 131.* Atque ita bene potest à Principe extetis naturalitatis jus concedi, ut originarij naturalitatis jure privari valeat. Prima pars probatur *ex text. in L. privilegio 6. C. de incol. lib. 10. L. 1. ff. ad municip.* Ibi: *Nisi forte privilegio aliquo: d. L. cives, C. de colon, ibi: Allectio: L. 15. & seqq. tit. 3. lib. 1. Recopilæ.* Notat Gregor. Lopez in *L. 2. tit. 2. partit. 4. verb. mugier*, Garcia *de Beneficiis. q. 7. c. 9. num. 1.* Azeved. in *L. 1. tit. 2. lib. 6. Recopilat. num. 55. & 56.* Miet. *de Majorat. q. 5. n. 76. & seqq.* Amaya in *L. cives, C. de incol. lib. 10. num. 65.* Salzed. *de leg. Polit. lib. 2. c. 18. n. 15. & 25.* Barbos. *d. art. de for. origi. num. 69.* Ubi dicit, quod Princeps sæpius litteras naturalitatis concedere solet exteris, ut possint obtinere Beneficia, & officia quæ solis naturalibus concedi debent.

Hoc naturalitatis jus primo à Deo concessum fuit. Raab Jerochintæ, quæ privilegio Dei fuit allecta, seu adjecta Populo Israël, ipsa quo mapsit
32 Salmon: ut constat *Matth. 1.* Ubi Lyra ibi: *Tunc dispensabatur, ut posset conjungi in matrimonium cum filiis Israel, & ibi: Fuit dispensatum quoad vitam, & cohabitationem, cum tamen prohibitum esset filiis Israel alterius gentis connubium; & insuper ne bona hæreditaria transirent de una Tribu ad aliam: Numer. c. 36.*

Sic Romani Civitatis jura quamplurimis pro-
35 vincis constituere: testibus Valer. Max. *lib. 9. c. 5.* Alexand ab Alexandr. *lib. 4. Dier. Genial. c. 10. cap. 3. p. 203.* Rozin. *antiquit. Romanar. lib. 8. c. 2.* Et quod Julius Cæsar Narbonensibus jus Civitatis concessit Oratione ad id habita in Senatu tradit Tacit. *lib. 11. Annal. n. 7.*

Qua propter dicendum est Regi, in quem Po-
34 pulus omne jus, & potestatem transtulit, naturalisandi jus competere, & exteros in cives allicienda, & adjiciendi. Quod quidem ad supremæ potestatis fastigium tantum spectat, ut sic de Regalibus inseparabilibus à Regia Corona, *d. L. 1. ff. ad municip. L. unica, C. ad L. Vicellianam: ibi: Nisi junctæ auxeriam annorum imperatoris à Principe sustentur: L. 1. C. de natal. restit. L. sed §. fin. & §. fi. de in jus vocand.* Prosequitur Salzed. *de leg. Polit. lib. 2. c. 18. num. 13. & seqq.* maximè *num. 15. & 27.* Quam supremam potestatem Princeps à se abdicare nequit, & alij concedere: ut cautum fuit in lege Claudia à Claudio Consule, & à Tito Sempronio edita, quæ soli Senatui jus hoc tesevavit. Et ideo effectum non fuit sortita lex de Civitate Italis danda edita à Marco Fulco Flacco Consule cum P. Plauto anno ab Urbe conditæ 629. ut tradit Valer. Max. *lib. 9. c. 5.* Rozin. *antiquit. Roman. lib. 8. cap. 2.* Refert, & sequitur Salzed. *de leg. Polit. lib. 2. c. 18. n. 17.*

Et notandum est, quod hic allectus, & 35
naturalistatus Principis tresipto prædine habendus est ac vereè originarius Batt. *in L. si marinus §. legis Iulia post princ.* Salzed. *ad prælt. Bernard. Dian cap. 14. num. 14.* Castellan. Costa *in mentrab. verb. Citeen. esse, & verb. statuta cotiatur in nulris.* Et ita disputando quæstionem ad partes resolvit Barbos. *d. art. de for. orig. num. 62.* Et appellatione Civium originalium comprehenditur ita, quod pœna per statutum irrogata offendenti civem habeat locum in offendente civem ex privilegio: ut post Ioann. de Turrecrem. Alex. Cardin. & Roman. tradit Boer. *decis. 260. n. 23.* Azeved. *in L. 1. tit. 1. lib. 6. Recopilat. num. 56. & 57.* Amaya *in d. L. cives num. 9. C. de incol. lib. 10.* Bald. *cons. 409. vol. 5.* Cæp hal. *cons. 431. num. 16. & seqq.* Surd. *cons. 437. n. 1.* Ideoque gaudet omni privilegio originarius concesso ad hoc, ut possit promoveri ad honores, munera, officia, & Beneficia: quæ solis originalis concedi possunt *L. liberos, C. de collat. L. cum ex oratione §. fin. ff. de excusat. tutor* Decius *cons. 28. n. 1.* Rebuff. *ad leg. Gallia tum 2. tit. de litter. naturalis. glos. 1. num. 2. & 14.* Boet. *decis. 13. n. 18.* Barbos. *in d. art. de for. orig. num. 61.* Mieter *de Major. 1. p. q. 5. n. 76. & seqq.* Salzed. *in d. cap. 18. num. 28.*

Deinde notandum est, quod externus nullo 36
tempore consequitur naturalitatis jus, nec gaudere potest privilegiis civium naturalium, quamvis in Regno constituat domicilium ut probat *Ordinat. d. lib. 2. tit. 55. §. 1.* cujus verba sunt: *Mas a pay estrangeiro nunca podera ser avido por natural. posto que no Rey no vinda, & tenha seu domicilio por qualquer tempo, que seja: como fica dito.* E in hac parte lex Regia secuta fuit dispositionem juris communis secundum quam originalij vere dicuntur, qui in civitate nascuntur, vel alis modis in jus Civitatis adsciuntur *L. cives, C. de incol. lib. 10. L. 1. C. de municip. C. colon. lib. 10. ubi glos.* Paul. de Castro *cons. 209. col. 2. in fin. vers. & dicatur*, Alex *cons. 160. visis processibus lib. 5.* Thusc. *tit. C. concilia. 274. num. 18. & 21.* Barbos. *in d. art. de for. orig. n. 44.* Amaya *in rubr. C. de incol. lib. 10. n. 8. & 9.* Plane inter incolam, & civem ea datur differentia, inter incolam externum, & incolam Regni naturalem, quod incola ille dicitur, qui cum sit advena, in civitate habet domi- 37
cilium, & ibi animo permanendi illud constituit, vel sui non constat de animo, in civitate habitavit per decennium *L. 2. C. de incol. lib. 10.* Gregor. Lopez in *L. 2. tit. 2. partit. 4. verb. mugier*, Barbos. *in d. art. de for. orig. num. 41.* Et probant jura in *Lancela 29. L. incola 34. cum L. seqq. ff. ad*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ad municip. L. *papillus* 239. *§. incola est ff. de verb. signif.* L. *rescripto 6. in fin. ff. de muner. & honor. L. haeret* 19. *§. 1. ff. de judic.* Amaya *ind. Rubr. C. de inhaeret* 19. *§. 1. ff. de judic.* Amaya *ind. Rubr. C. de incol. num.* 7. De jure autem Regni per quadriennium domicilium constituitur *Ordinat. lib. 2. tit.* 56. *§. 1.*

Rursus inter extetum, & naturalem incolam differentia constituitur: hic enim naturalis si de una civitate Regni in aliam se contulit, per quadriennium efficitur domicilariatus, & Civis illius Civitatis; ut in ea possit ad honores, & munera promoveri: at vero extetus, qui domicilium in civitate contraxit, vere quidem domicilialius etsi illius civitatis; sed nunquam pro naturali etsi habendus, ut gaudeat privilegiis naturalibus Regni concessis ex *Ordinat. d. lib. 2. tit.* 56. 1. Ac proinde quando de civibus mentio facta fuerit; è talis extetus domicilialius non comprehendetur, quia vere civis non est *glos. in L.* 1. *C. de tutor. & curat. dat. ab his*, Aretin. *cons.* 77. *n.* 1. Sylvan *cons. 1. à num.* 98. Barbos. *supra num.* 46. Qui tamen *num.* 47. & 48. tradit de jure Castellæ, & Portugalliæ fubiatum esse prædictam differentiam inter Cives, & incolas quia incola appellatione Civium continentur ex *Ordinat. d. lib.* 2. *tit.* 56. Quod ita absolutè dictum verum non est; quoniam *Ordinat. d. lib.* 2. *tit.* 55. de Civibus originatis agit, & *in tit.* 56. de incolis, & in §. 1. extetum, qui uxorem ducit in Civitate, incolam declarat ad hoc, ut privilegia, & oneribus Civitatis portatus & subjiciatur; non vero inde sequitur, quod habeatur pro cive originatio. Immo *Ordinat. d. tit.* 55. §. 1. extetum, qui naturalem Regni muliterem duxit, nunquam pro cive naturali habendum disponit. Atque ita adhuc manet prædicta differentia quoad extetum, qui quoquo modo domicilium constituit: Et sic dictum Petri Barbosæ locum habere poterit quoad naturalis Regni, qui in civitate per quadriennium constituerunt domicilium; hi enim appellatione Civium continebuntur: non sic etiè dicendum in extero, qui licet domicilialius sit, & incola civitatis quoad privilegia, & onera incolarum; non tamen pro cive habendus erit, ut possit obtinere officia, & Beneficia solis originatis competentia. De quo omnino videndus est Salzed. *d. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 33. & *seqq.* Ubi bene probat, quod extetus per rescriptum Principis naturalis effectus ad officia, & Beneficia non est admittendus, nisi in rescripto id expressè fuerit concessum.

38 Confirmatur: quoniam ita ut Beneficia extetis conferri non possunt: ut dicemus infra *c.* 31. *de Tuitiva n.* 61. & *c.* 28. *num.* 18. & ultra ibi relatos tradunt August. Barbos. *in remissionib. ad Concil. Tridentinum sess.* 24. *de reformat. c.* 18. *num.* 27. Sol-

39 lorz. *de jure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 19. *num.* 15. Ita extetis ad officia sæcularia admittendi non sunt per text. *in L. Divus ff. de tutor. & curat. dat. ab his.* Ubi in tutela pupillorum originatis extetis *L. fin. C. de offic. Prætor.* Ubi in Prætura naturalis extetis præferri debent L. *unica C. ff. Curialis relict. civit. lib.* 10. *L. fin.* ibi: *Civibus nostris debere conferri*, *Cod. de annon. civil. lib.* 11. *L.* 1. *C. non lic. habit. in Metrop. lib.* 11. *L. in Ecclesiis*, *C. de Episc. & Cler* facit text. *in c. nulla c. obstum* 61. *distinct.* & secutum Castan *in Catal. glos. num. d. p.* 1. *consider.* 21. Vincent. de Franch. *decis.* 479. Valenz. *cons.* 54. *num.* 71. & *seqq.* & *cons.* 105. *n.* 88. Thoro *in compend. decis. verb. regest pag.* 45. Cened. *ad Decretal. collect.* 56. *n.* 7. Salzed. *de leg. Polit. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 28. 31. & 66. Soloz. *d. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 7. & *lib.* 4. *c.* 4. *num.* 50. Ramirez de Prædad. *de consil. & consiliar. lib.* 3. *c.* 6. *per tot.* D. Rodrz. à Cunha Archiepisc. Brachaes. *l. in c. nec emeritis* 61. *distinct. num.* 2. Gabr. Pes. *tr. de nec emeritis* 61. *distinct. num.* 10. Quod ita apud omnes *Mun. Reg.* 2. *c.* 6. *num.* 10. Quod ita apud omnes *Mun. Reg.* 2. *c.* 6. *num.* 10. Quod ita apud omnes gentes olim esse receptum tradunt Ramir. *ubi jungentes ulu esse receptum* tradunt Ramir. *ubi jungentes* Mastrill. *de Magistr. lib.* 12. *c.* 7. *n.* 68. Et ita constitutum est in Regno Castellæ *in L.* 10. *tit.* 2. *L.* 4. *tit.* 6. *lib.* 4. *Recopil.*

Sic apud Romanos honores solis naturalibus decernebantur, non exteris, contra quos lata fuit lex Papia, quæ de Civitate nuncupatur: in qua cautum fuit, quod peregrini, qui futtim officia, & Magistratus fuissent adepti, re comperta gradum cum toto Civitatis honore amitterent: ut per Valenz. *cons.* 54. *n.* 69. & post Cicer. Rosin. Anton. Augustin. & alios Salzed. *d. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 42. Et quidem maxima cum ratione id statutum fuisse cernitur; quia potiores nobis sunt Cives, quam peregrini Menoch. *lib.* 5. *præsump.* 12. *n.* 5. Valenz. *d. cons.* 54. *num.* 64. Mastrill. *de Magistr. lib.* 1. *c.* 7. *num.* 44. Naturales, & indigenæ melius mores cicunt, & consuetudines Regni, secundum quas judicare tenentur L. 3. C. *quemadam. testam. aperiantur*, L. *si fundus* ibi Batt. *ff. de evict.* DD. *in L.* 1. *Cod. de summa Trinitate*, Mastrill. *d. c.* 7. *num.* 40. & 67. Qui propter Imperatores *in L.* 2. *C. de offic. Prætor.* statuerunt originatos in Magistratus esse eligendos, in verbis ibi: *Veri Prætores, qui proprium larem habent in Urbe non ex Provinciis eligantur*, Item defensores Civitatis de illa esse eligendos probatur *in Auth. interim*, & *in L.* 2. & 3. *C. de defens. Civit. L. rescripto L. siquis Magistratibus ff. de muner. & honor.* Mastrill. *d. c.* 7. *num.* 18. & 19. Alitnegnæ namque pro bono Regni prospicere non solent; & nil pertet propriam negotium agere intendunt, ubi vitiasque ex Regno exhaurunt: ut docet Cicer. *lib.* 1. *offi.* Mastrill. *d. c.* 7. *n.* 61. & ex Salustio *observat.* D. Ferdinand. Pizaro *virorum Illustr. vita* 3. *c.* 5. *observat.* 8. ibi: *Que como dice Salustio, nos sirven de otra cosa en las Republicas, mas que deliberaste los aprovechamientos, en que jamas trates del bien, y augmento dellas.* Et quod ad illos, exteri sunt sedisionum origo: ut dicit Arist. Polit. *lib.* 5. *c.* 3. ibi: *Seditiones concitat peregrinitas: & cap.* 5. ibi: *Qui inquilinos, & advenas antehac in Civitatem receperunt, hi magna ex parte seditionibus fallaci sunt* Mastrill. *d. c.* 7. *num.* 62. Unde dicitur *Eccles.* 11. *Admitte alienigenam ad te, & ipse te conturbet in turbidine, & alienabit te à viris tuis proprii.*

Hac in causa fuere, ut peregrinis Spartam adire non licuerit, immo apud eam statutum, quod si Civis à Sparta discederet, & apud exteros moreretur, capitis pœnam luerer; non licebat enim Civibus Spartæ peregrinari; ne versutias, & dolos à peregrinis haurirentur notat Alex. ab Alex. *Dier. Genial. 4. c.* 10. *col.* 6. Qui *ed. cap.* 10. Lacedemonios, Athenienses, & alios à peregrinorum commercio abstinuisse tradit.

Ob eadem rationes Valer. Max. *lib.* 1. *de auspicio.* ita ait: *Auspicii enim patrii, non alienigeni Rempublicam administrare oportere antiqui judicabant; idque ob verum patriæ experientiam.* Et Annæus Robert. *lib.* 4. *rer. judicat c.* 11. ibi: *Nulla unquam Politia, quæ Respublica fuerunt, quæ Civitatis sua jura exteris, & peregrinis passim, aut facile concesserint.* Salzed. *de L. Polit. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 41.

Ex

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Ex quibus satis probatum manet exteros in Regno ab officiis, maxime Magistratu arceri debere. Sed proh dolor! Quamvis aliæ nationes non tantquam exteros nedum ad Magistratus, sed neque ad mechanica ministeria admittant; in hoc Regno Magistratus, & etiam Senatorum Dignitate videmus insignitos non tantum procreatos extra Regnum à parentibus exteris, & alios etiam natos ab exteris in Regno exteris cognomentis nuncupatos. Quos Invictissimus Princeps admittere non debet, neque ferre, quod exteris utantur cognomitibus indigenis, & naturalibus incognitis: præcipue si advertimus, quod Claudius Cæsar peregrinos Gentilia Romanorum nomina ferre vetuit edicto teste Alex. ab Alex. *dd.4.Dier.Genial.c.10.col.9. in fin.*

Nunc opportune quæritur, An exterus in hoc Regno habere, & possidere possit terras, & jurisdictiones Regiæ Coronæ, vel in eis succedere? Et hanc quæstionem late prosequar infra *hac secunda parte c.28. de jure faciendi pacem, & illius sunderibus num.178. usque ad num.179.* ubi videre potes.

34

CAPUT XVI.

De jure, & potestate legitimandi illegitime natos.

SUMMARIUM.

1 *Legitimandi jus ad supremam Principis potestatem pertinet; & ab inferioribus legitimationes concedi non posse in hoc Regno desenditur.num.* 25. & 6.

2 *Legitimandi potestas non est de reservatis Principis in signum supremæ potestatis secundum* Petr. Barbos. n. 4.

4 *Domini terrarum, Duces, & Marchiones possunt in terris suis legitimare quo ad bona ibi sita.*

Legitimandi potestas potest à Principe alteri concedi, donari, & committi. Ibidem.

5 *In Regno potestas legitimandi denari nequit: & n. seqq.*

6 *Iuxta primæva jura omnes indifferenter nascebantur ex commixtione mariti, & feminæ.*

7 *Iure Civili constitutum fuit differentia inter legitimos, & illegitimos.*

Filius legitimus dicitur, qui ex nuptiis procreatus fuit. Ibid.

Illegitimus dicitur ille, qui non ex justis nuptiis vere, vel putative natus est. Ibid.

8 *Legitimationem introducere necessarium visum fuit Imperatoribus, ut illegitime natus primis natalibus resituerentur reseccando juris Civilis impedimenta.*

9 *Legitimatio est quoddam privilegium concessum illegitimo, & altus juris Civilis, quod à solo Principe derogari potest, non ab inferiore.*

10 *Legitimatio est solius Principis donum, qui committere potest hanc legitimandi potestatem; non tamen donare.*

11 *Natalium restitutio tripliciter contingit, de quibus ibi.*

12 *Legitimatio, quæ fiebat per oblationem Curiæ, recessit ab Aula.*

Inter legitimationem, & dispensationem datur differentia; quia vera, & propria legitimatio filium naturalem, seu spurium reddit uti legitimum: Et sic legitimatus nihil differt à legitimo. Ibid.

13 *Legitimato vere debetur legitima, & succedit cum legitimis; potest agnere ad supplementum legitimæ, & omnia facere, quæ legitimus.*

14 *Legitimationes, quæ bodie fiunt à Principe, non sunt vere legitimationes, sed dispensationes, maxime in nostro Regno, ubi legitimatus consentit dispensatus quo ad aliquos succedendi modos.*

15 *Legitimatus non potest facere, quæ legitimus, & juxta Regni consuetudinem nihil capere potest ex bonis patris, præter ejus voluntatem.*

Non potest impugnare testamentum patris, neque legitimam petere. Ib.

16 *Legitimatus quo ad omnia, quatenus successio filiorum, efficitur legitimus quo ad integritatem personæ. Ex interpretatione* Cabed. *dec.69.n.9.*

17 *Legitimatus per rescriptum, & à patre institutus potest gravari per fideicommissum de restituendo hereditate, vel quota sibi relicta.*

18 *Institutio cum onere fideicommissi, vel alio tantum nimis istatur consortes relinquere voluisse, quantum est in gravamine.*

19 *Iste legitimatus gravatus onere fideicommissi non potest quartam Trebellianicam deducere.*

Testator Trebellianicam prohibere potest. Ibid.

20 *Pater non potest filios primi gradus quartam Trebellianicam prohibere.*

21 *Clausula legitimationis sine præjudicio legitimorum hæredum respicit tantum descendentes, vel ascendentes patris legitimatissimum vero transversales.*

22 *Intelligit ut legitimatus non possit admitti ad successionem ab intestato ex antiquis descendentibus, vel ascendentibus legitimis. Secus ex testamento; quia potest capere relicta, si legitimorum legitima salva sit: Et sic tertiam parentis habere potest.*

23 *Iste legitimatus non succedit in fideicommissis majorum; quod reservatur legitimis.*

Neque succedit in majoratu antiquo in præjudicium transversalium. Ib.

Clausula successionis, quod possit succedere in majoratibus, intelligitur de majoratibus institutis à legitimante, non de antiquis. Ib.

24 *Ad validitatem legitimationis requiritur impertantis voluntas, & legitimantis potestas.*

In quocunque actu ultra voluntatem requiritur potestas. Ib.

25 *Actus non sustinetur ex potestate, quæ quis usus non fuit.*

26 *Princeps tantum legitimare potest subditos, & vassallos.*

Legitimatio facta à Principe non extenditur ad bona existentia extra illius territorium; neque aliquid operatur, nisi Princeps, in cujus territorio bona sita, consentiat expresse, vel tacite. Ibidem.

27 *Summus Pontifex non potest legitimare spurios ad temporalia in terris alterius Principis, qui superiorem non recognoscit.*

28 *Legitimatio Principis facultatis non operatur quo ad spiritualia.*

29 *Quamvis Papa non possit legitimare laicum directe quo ad temporalia extra terras Ecclesiæ; bene potest indirecte, casualiter, & per consequentiam.*

30 *Dispensatus à Papa per dispensationem in radice matrimonii dicitur legitimatus in consequentiam, etiam quo ad temporalia.*

31 *Adducitur contraria opinio D.D. sed à priori non esse recedendum existimat.* Author. mamer.32.

33 *Limita*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

33 *Limitatur communis sententia, ut procedat & casu, quo processit matrimonium, illum tamen propter impedimentum juris Canonici.*

Si vero nullum detur matrimonium, nulla dari potest dispensatio in radice quoad temporalia.

34 *Declara non esse necessarium ad dispensationem in radice constare Pontifice de radice Matrimonii; quia sufficit maritalis affectus, & dubium præsumptum, ut justa dicatur dispensandi causa. Qui maritalis affectus deprehenditur ex dispensatione obtenta, & nupitiis secutis.*

35 *Secundo limitatur, ut non procedat communis sententia, quando impedimentum erat juris naturalis.*

36 *Intelligo, ut sic legitimatus in radice admittatur ad successiones hæreditarias, majoratum, & fideicommissum relictum descendentibus legitimis, & de legitimo matrimonio natis.*

37 *Per dispensationem in radice verum, & legitimum matrimonium consurgit.*

Legitimatus per subsequens matrimonium admittitur ad majoratum, in quo vocantur legitimi, & de legitimo matrimonio nati. Ib.

38 *Legitimatio in radice adequatur legitimationi per subsequens matrimonium.*

39 *Dispensatio in radice obtenta ab uno ex conjugibus altero mortuo integros producit effectus.*

Si conjugibus mortuis filius dispensatione in radice obtinuerit, non præjudicabit consanguineis, cui hæreditas jam est quæsita, nisi Papa expresserit. Ib.

40 *Princeps bene potest legitimationem concedere in præjudicium venientium ab intestato, & post in vita præordinatis legitimationem, vel petenda, vel instituenda filium sub conditione sit legitimationem impetraverit.*

41 *Si vero non processit patris petitio, vel præordinatio legitimationis, neque institutio sub conditione illius, non potest Princeps legitimationem concedere in præjudicium eorum, quibus jus erat quæsitum.*

42 *Intelligo resolutionem, de qua n. 40. procedere etiamsi venientes ab intestato ad legitimationem citati non sint: ut n. 43.*

Citatio agnatorum requiritur ad legitimationem impetrandam, cis solum in se jus erat quæsitum.

43 *In legitimatione ad patris instantiam sta pro ratione partis volentes.*

44 *Citatio agnatorum, vel subjitutorum, quibus jus saltem in se erat quæsitum, requiritur ad concedendam legitimationem, & causa legitima interveniet debet. Aliàs erit nulla.*

Princeps non præsumitur velle jus tertii quæsitum tollere, neque de potestate ordinaria id facere potest in se ipso, & publica causa interveniat. n. 45

46 *Princeps uti non solet plenitudine potestatis nisi hoc expriimat.*

Hæc clausula apponi non potest, nisi cum causæ cognitione, quæ illa præsumitur. Ibidem.

47 *Clausula de plenitudine potestatis ex certa scientia, vel motu proprio apposita in legitimatione expedita per Senatores Palatinos non operatur in præjudicium successorum majoratus, qui non fuerunt citati, neque auditi.*

48 *Potestas absoluta, quæ pure Divino, aut humano non regulatur, dominatur in Principe.*

Hæc plenitudo potestatis Senatoribus Palatinis demandata non constat. Ib.

49 *Disputare, vel dubitare de potestate Principis ad instar sacrilegii est.*

Stante clausula de plenitudine potestatis non est necessaria proximorum citatio; publica, & justa causa intervenit. Ib.

50 *Quæ dicitur publica, & justa causa, ut Princeps possit legitimare spurium ad succedendum in majoratu? vide hic.*

51 *Reipublicæ interest hæreditas remanere.*

52 *Ut violent legitimatio, constare debet, quod legitimatus est filius ejus, qui legitimatum postulavit.*

Ex quibus causis legitimatio nulla, & subreptitia reddatur? Remissive. Ib.

53 *Princeps non potest legitimare filios suos illegitimos, sed Summus Pontifex.*

54 *Legitimationis ad validitatem requiritur consensus filii, & patris legitimationem petentis.*

55 *Limita in infante, absente, vel furioso, qui possunt legitimari absque eorum consensu, dum tamen possint consequatur ratificatio.*

Sufficit tacita ratificatio, & non constare de dissensu filii. Ibid.

56 *Ut legitimatio valida sit, requiritur, ut expriimatur spuriitatis qualitas.*

HOc jus spurios, & illegitimè natos legitimandi ad suprenum Principis potestatem spectate, & esse de Regibus majoribus tradit ex Afflic. Montan. Zac & Castald. Regner. Sixtin. *de Regal. lib. 1. c. 2. num. 20. Parlf. cons. 2. n. 7.* ibi: *Certum est, quod legitimare spurios, vel alios illegitime natos est de reservatis in signum supremæ potestatis Papæ, seu Imperatoris; neque ab aliis posset fieri, nisi ab eis, quibus Papa, vel Imperator commisit: ut in §. illud in Auth. quib. mod. natur. esse. sui,* Ripol. *de Regal. c. 22. n. 12. & n. 24.* Cabed. 2. p. *decis. 69. n. 1.* Pereyr. *de Man. Reg. p. 2. c. 37. num. 28.* Qui allegunt *Ordinat. lib. 1. tit. 3. §. 1.* Pett. Barbos. *ad l. sicut 3. num. 136. ff. de judic.* Arnis. *de jur. Majest. c. 3. de potest. fer. legn. 27. col. fin.* ibi: *Primùm tamen Majestatis proprium est:* allegat optimum text. *in L. qui in provincia 17. in fin. ff. de rit. nupt.* Ubi D. Marcus, & Lucius Imperatores Flavia, Tertulæ liberos ita eo statu confirmant, ac si legitime concepti fuissent: sequuntur Capyc. Latro *decis. 166. n. 3.* Cald. *cons. 4. n. 33.* Mascard. *concius. 324. n. 2.* Surd. *cons. 1. n. 15.* Barbos. *in cap. per venerabilem num. 8. qui filij sint legitimi.* Fajard. *de legitimat. per subsequ. matrim. num. 88.* Balthas. Thomas *de legit. tit. 1. n. 2. & tit. 5. n. 1.* Unde videtur dicendum non posse Principem hanc legitimandi potestatem alteri subdito per donationem concedere per ea, quæ sæpius dicta sunt de concernentibus supremam Regis potestatem.

Verum Petrus Barbos. *in L. 1. tit. 4. num. 37* sibi contrarius edocet, quod legitimatio non est de reservatis Principi in signum supremæ Potestatis, & subjectionis vassallorum; sed de reservatis Principi in signum Dignitatis Regalis. Ex inde infert *num. 38. 39. & 40.* quod potest præfectibi legitimandi potestas ex eo, quia concessibilis est, si enim concessibilis non esset, utique necprætcripibilis foret Castill. *de text. c. 21. n. 2.* Sixtin. *de Regal. c. 5. num. 1. & 130.* Confirmat ex doctrina Paul. de Castro *cons. 196. incipit sapor primo.* Ubi quod Domini terranum habent potestatem legitimandi in terris sibi subjectis Cassaneus *in consuetud. Vitriaca in tit. de incest. de hæreditad. §. 3. vers. ab intestato n. 27. & §. 5. verb. antegnard. delitiens non. n. 40. & 49.* Et quod Duces, Matchiones, Comites, & Barones legitimate possint quoad bona existentia in sua jurisdictione tradunt

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ttadunt Castr. *cons.* 34. *n.* 2. *lib.* 2. Thuse. *litt. E.* 1
conclus. 218. *n.* 21. Decius *cons.* 401. *n.* 6. *& seqq.*
Natta *cons.* 402. *n.* 2. *&* 3. Mastrill. *de Magistr.* l. 3.
c. 10. *n.* 3. 1. Peregr. *de fideicommiss. art.* 23. *n.* 21. *&*
22. Quod etiam licere Comiti Palatino tenet
Paris. *consil.* 218. *n.* 19. *&* 27. Menoch.
cons. 8. 42. *n.* 24. Mastrill. *dec.* 10. *num.* 53. Petery. *de*
Regal. Reg. p. 2. *c.* 37. *num.* 18. Cald. *cons.* 4.
n. 54. Ac proinde certum manet, quo legitimandi
potestas potest à Principe alteri concedi, dandi,
& committi Decius *cons.* 288. *n.* 6. Camill. Borrell.
de priuil. Reg. Cath. c. 35. *n.* 10. Alex. *cons.* 60. *quia le-*
gitimatione n. 10. *lib.* 2. Capyc. Latro. *decis.* 166. *n.* 1.
Peregr. *n.* 23. *n.* 90. Robles *lib.* 2. *c.* 9. *n.* 3. Sixtin. *lib.* 1.
c. 2. *n.* 10. Surd. *cons.* 1. *n.* 25. *& cons.* 210. *n.* 42. Thuse.
de conclus. 218. *n.* 16. Quapropter Regem donare
posse, & concedere hanc legitimandi facultatem
verius videtur.

Attamen in nostro Regno contrarium dicendum est, nempe legitimandi potestatem à Regia
Corona separari non posse. Ex ea ratione, quia
nunquam vidimus, neque audiuimus in Regno
illud jus titulo donationis concessionis, aut contractus in aliquem fuisse translatum: ut bene observat Peteyr. *d. cap.* 37. *n.* 28. neque à Duribus,
Marchionibus, aut Comitibus talem potestatem
fuisse obtentam. Unde cum semper apud Coronam fuisset illa potestas retenta, suseparabilis est,
& ossibus Regis inhaeret.

Confirmatur, quia juxta primeva jura omnes
indifferentes nascebantur ex commixtione matris,
& feminae *Auth. quib. mod. natural. effis. sui* 5.
natura siquidem 5. *Natura siquidem ab initio dum*
de filiorum procreatione sancirct scriptis nondum po-
sitis legibus, omnes similiter quidem liberos, similiter
autem prodiuxit ingenuos. Primis namque parentibus
primi fili similiter quidem liberi, similiter au-
tem legitimi à natura sicbant: bella vero, & lites, atque
libidines & concup iscentia causam depulerunt
ad aliud schema Feder. de Sen. *cons.* 276. *num.*
1. *&* 2. Balthas. Thomas *de legitim. tit.* 3. *vers.*
omnes. posset vero jure Civili constituta fuit differentia inter legitimos, & illegitimos; ita ut legitimus, & naturalis sit tantum filius, qui ex legitimis nuptiis procreatus fuit *principi. Justit. de patr.*
potest. L. filium de seminus. ff. de his, qui sunt sui
Auth. quib. mod. natural. effis sui 5. *natura vers.*
legitimi siquidem collat. 7. notant Paleot. *de nath.*
& spur. c. 3. *n.* 3. Roxas *in Epitom. success. c.* 1. *d.*
n. 8. Fusar. 9. 408. *num.* 16 Petr. Greg. *syntag. d.* 10.
c. 3. *n.* 6. August. Barbos. *ad rubr. tit. qui sit. sint*
legitimi n. 1. Illegitimus autem dicitur omnis ille
qui non ex justis nuptiis vere, vel putative natus
est: probat Imperator in *d. Auth. quib mod natural. effis. sui* 5. *quod vero Paleot. d. c.* 3. Barb. *supra*
n. 14. Sed quia, ut supra dictum est, bella, lites
& libidines, concupiscentiaque causam deduxerunt ad aliud schema, ut dicitur in *d.* 5. *natura*,
necessarium visum fuit Imperatoribus legitimationem introducere, ut illegitime natus primis nu-
tabus testiuoteretur, & legitimatus ea capere
posset, quae leges Civiles illegitimis interdicebant.
Ad hoc enim legitimatio indocta fuit, ut filij naturales, seu spurij filiorum jura, & agnationem
recuperarent in parentū solatium filios legitimos
non habentium 5 *sic igitur licentia in Auth. quib.*
mod natur effis. sui, Surd. *cons.* 337. *n.* 20. Covarr.
de sponsal. p. 2. *c.* 8. 5. 9. *n.* 7. *vers. ex quo* Balthas.
Thom. *de legitim. tit.* 4. *n.* 1. *L. cum quis in fin. C.*
de natural. liber. Thuse. *litt. L. conclus.* 215. *n.* 14.
Cald. Peteyr *cons.* 4. *n.* 27. Et ut in successionibus
legitimatio causam reduceret ad primeva jura recedando juris Civilis impedimentum Fusar. 9. 408.
n. 7. Quia legitimatio est remotio impedimenti juris Civilis, per quod nuptiae, & patria potestas introductae sunt Thuse. *Litt. L. conclus.* 215. *n.* 1.
Et est quaedam restitutio priorum natalium, Paris. *consil.* 1. *n.* 54. *lib.* 2. Balthas. Thom. *de legitim.*
tit. 1. *n.* 1. Gabr. Pet. *d.* 37. *num.* 28. Thuse. *proximo n.* 5. Et insuper est quoddam privilegium concessum illegitimo: & sic quedam Lex privata
Bald. *cons.* 100. *circa fin. vers. item legitimatio* l. 4.
Thuse. *de conclus* 215. *n.* 1. Cumque legitimatio sit
actus juris Civilis Fusar. 9. 408. *n.* 13. nil mirum, 9
quod à solo Principe concedi possit, non autem
ab inferiore, ut pote qui Leges Civiles latas contra
illegitimos derogare non valet, cum solum Principis potestati conveniat leges condere & abrogare
argum. *text. in L. qui damnare L. qui jussit ff. de re*
judic. Quare dicendum venit non posse Principem
hoc potestatis jus donare Cabed. *p.* 2. *decis.* 66. *n.* 1.
funct. 2. 1. *Ord. lib.* 2. *tit.* 4. 5. 40. *& lib.* 1. *tit.* 3. 5. 1.
maxime quia talis potestas nunquam in Regno
fuit à Principe concessa, & quae non consuevrunt
donari, concedi non valent argumento eorum, quae
Cabed. *d. dec.* 66. *n.* 4. ibi: *Vel consuetudine.*

Non obstant in contrarium adducta; jam
enim ex dictis corruit Patti, & alieiusm assertio, 10
quatenus tradunt Dices, Marchiones, & alios
de jure ordinario posse legitimare; quia verius
est legitimationes esse proprium solius Principis
donum Bald. in *L.* 1. *num.* 2. *C. de jur. auctor.*
annular. Camill. Borrell. *de priuil. Reg. Cath. c.* 35. *n.*
5. Neque etiam in contrarium facit potestas Comitis Palatini. Quia respondetur Comitem legitimando potestate uti ex commissione Imperatoris.
Et in his terminis loquuntur Doctores, qui de
potestate Comitis agunt, optime Balthas. Thomas *de legitimat. tit.* 5. *c.* 4. *per tot.* Nos autem
non negamus Principem posse delegare praedictam
potestatem Camill. Borrell. *d.* 35. *n.* 10. Et ita apud
Nos illa potestas demandata est Palatinis Senatoribus *Ordinar. lib.* 1. *tit.* 3. 5. 1. qui ea potestate utuntur nomine Regis: & sic litterae legitimationis expediuntur, ut notum est.

Sed quoniam de legitimationibus verba facimus, 11
non erit incongruum aliqua circa eas praenotare.
Et primo constituendum est restitutionem natalis,
cui causam dedit concupiscentia, & libidinis vi-
tium in triplici esse differentia. Vel enim legitimatio contingit per secutas parentū nuptias. De qua
Deo dante dicemus in *q. p. ad legem Mentalem.*
Secundo modo per rescriptum Principis ex text. *in*
Lopsi in provincia 57 *ff. de ritu nuptiar. L. fin.* 5. 1.
ff. de natal. restituend. Auth. quib. mod. natural. effis.
sui c. 9. Tertio modo per oblationem Curiae 5. *fin.*
Instit. de nupt. d. Auth quib. mod c. 2. Cui affinis est
legitimatio, quae fit per ingressum Religionis tanquam per oblationem Curiae caelestis Mart. *de*
successiog. d. p. 2. 9. 18. *art.* 9. *n.* 33. *&* 34. Fajard. *de*
legitim. per subsequ matrim. membr. 1. *n.* 2. Balthas.
Thom. *de legitim tit.* 2. *num.* 1.

Legitimatio vero, quae fiebat per oblationem
Curiae, recessit ab Aula, ut per Thuse. *litt. L. cond.* 12
218. *n.* 1. *&* 5. Atque ita de legitimatione per rescriptum Principis tantum agendum est.

Secundo est notandū magna dari differentia inter
legitimationē, & dispensationem, legitimatio enim
vera, & propria, reddit filij naturales, seu spurios, oti
legitimandeo ut nihil differat à legitimo Bart. *in*
L.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Iumper in fin. C. de natural. liber. & in Lex qui pro emptore q. 3. verf. item quaeritur ff. de usucapion. Alex. *cons.* 31. *vol.* 1. *vbi tamen n.* 22. *verf. item probatur* Valhab. *C. Reynaldus de testam. p. n.* 256. Cabed. *vbi adhaes. decis.* 69. *n.* 2. Thusc. *lit. L. cum dos.* 216. *n.* 1. Mal. vaz. *cons.* 18. *n.* 33. *& sequ. vol.* 1. Molin. *de Primog. lib.* 3. 63. *n.* 1. Marc. Anton. Eugen. *cons.* 57. *n.* 16. & 21. Cald. Peteyt *de nomin. q.* 1. *n.* 25. & 26. plures de more consulti Castill. *lib.* 4. *controv. cap.* 22. *n.* 8. 40. *cum sequ.* Qui in hac reliqui opinione *n.* 36. Quamvis contractam, immo quod legitimati non possunt dici vere legitimi, sed ex privilegio, aut fictione, tuentur Bald. *in L. eum, quam n.* 45. & 46. *C. de filiocommiss.* Decius *cons.* 8. *n.* 15. Tiraq. 9. 34. *n.* 38. *& in L. si unquam verb. susceperis. Libertat n.* 79. *Cod. de revocand. donat.* Molin. *d. c.* 3. *n.* 5. & *sequ.* Et alij relati à Castill. *supra n.* 47. quos conciliare conatur fordere distinctionis Mantic. *de tacit. autim. volunt. lib.* 12. *tit.* 10. *n.* 46. 30. 33. 34. 15. & 31. Et hanc concordiam veram fateur Castill. *supra n.* 48. quamvis postea n. 56. absolute primam sententiam amplectatur, ut scilicet legitimatus petitione habendus, adeò vere esse legitimus.

Dispensatio autem est, quando in legitimatione quis quo ad quædam dispensatus non obstante illegitimitate DD. *in caper. venerabilem qui sibi fin. legitimi* ubi Butrius *n.* 16. Beroius *cons.* 172. *n.* 42. & 43. & *cons.* 174. *num.* 1. *lib.* 2. Octavian. Cacherran. *decis. Pedemont.* 31. *n.* 31. Socin. *Iunior. cons.* 93. *n.* 40. *lib.* 1. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 1. 30. 32. & *cons.* 7. *n.* 13. *lib.* 1. Balthas. Thom. *de legitim. tit.* 21. *verf. dispensativa* ff. Differentias inter legitimationem, & dispensationem vide apud Balthas. Thom. *de legitim. tit.* 7. *ubi* plene.

Ex quibus deducitur, vere legitimatos debere legitimam, & succedere cum legitimis, possuque agere ad implementum legitimæ, si integra ei non relinquatur, habeaque jus dicendi nullum testamentum patris, in quo præteritus est, & omnia facere, quæ legitimus Cabed. *d. decis.* 69. *n.* 1. Peregr. *de fideicommiss. art.* 1. 3. *n.* 27. Mantic. *d. tit.* 10. *n.* 29. Gomez *in L.* 11. *Tauri n.* 66. Valasc. *de partit. c.* 1. *n.* 30. & *sequ.* post plures Castill. *d. c.* 22. *n.* 57. & 58.

Hæc quamvis de jure communi ita se habeant, tamen hodie omnes legitimationes, quæ fiunt à Principe, non sunt vere legitimationes sed dispensationes: ut notant Paul. Castren. *cons.* 54. *super primo n.* 1. *in fin. verf. non dico*, Thusc. *lit. L. consulta* 220. *n.* 14. Et in morbo Regno id est indubitatum Gama *decis.* 11. *n.* 3. & *decis.* 134. *n.* 1. & *decis.* 38. *n.* 5. Valasc. *consult.* 165. *n.* 7. & *de partit. c.* 12. *n.* 41. Gomez *in q. Tauri n.* 5. Cabed. *n.* 2. *decis.* 69. *n.* 5. & 9. Call. *in L. si curatorem verb. sine curatore n.* 52. & 53. Carvalh. *in cap. Reynaldus 1. p. n.* 531. Num in legitimatione ea folet apponi clausula quod legitimatus succedere valeat in eo, quod pater illi relinquere voluerit Cabed. *supra n.* 3. vel ab intestato Valasc. *consult.* 165. *n.* 6. Atque ita legitimatus dispensatus cæteris quoad aliquos succedendi modos Alex. *cons.* 23. *circa primum n.* 5. *lib.* 3. *ubi* ex *stilo in verbo dispensatio.* Paul. de Castr. *cons.* 160. *ubi supra dicta cons.* 1. *post med. ver. praeterea notandum est ib.* 2. Thusc. *d. consult.* 220. *n.* 5.

Proinde, legitimatus non potest omnia facere, ac si legitimus esset; quia virtute dispensationis, seu legitimationis fastæ intra Regni consuetudinem legitimatus nihil capere potest ex bonis patris præter ejus voluntatem, id habilitatur ad succedendum ex testamento in eo, quod pater illi relinquere voluerit, vel ab intestato; tradunt Gama *ubi proximus*, Valasc & Cabed, quibus addo Phrab. 1. *decis.* 97. *n.* 28. Call. Peteyt. *in L. si curatorem verb. sine curatore n.* 56. *C. de interp. testit.* Oliva *de fac. Ecclesiast. p.* 3. *num.* 20. & 36. D. Christoph. Cresp. *de Valdaur. ad forum.* 3. *num.* 31. Et ita non poterit legitimatus patris testamentum impugnare Alex. *cons.* 199. *n.* 26. *verf. & per hæc lib.* 5. & *cons.* 5. *ub. p. n.* 50. Thusc. *d. consult.* 220. *n.* 4. Costa *in* §. & *quod si tantum* 2. *p. n.* 152. Carvalh. *in c. Raynaldus 1. p. n.* 53. Gama *decis.* 11. *n.* 4. Ubi Flores de Mena *n.* 4. qui plures laudat; neque legitimum petere, si ei à patre non fuerit relicta Mandel *cons.* 7. *n.* 4. & *sequ.* Alex. *cons.* 39. *lib.* 4. Thusc. *d. consult.* 220. *n.* 6. Joann. Gasc. *de Nobil. glos.* 21. *n.* 84. *verf. quam tamen intelligimus* Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 79. *n.* 31. ibi: *Hoc in casu dicitur dispensatus. Ac propterea si pater, vel minus legitima, vel nihil reliquerit, conquerit non potest filius* Czephal. *cons.* 117. *lib.* 1. Tell. Fernand. *in L.* 22. *Tauri n.* 14. Matienç. *in L.* 10. *tit.* 8. *lib.* 3. *Regiæ. glos.* 1. *n.* 2. & 6. Peregr. *de fideicommiss. art.* 39. *n.* 56. & post longam disputationem Castill. *d. lib.* 4. *c.* 22. *n.* 160. Qui differentiam constituit inter naturalem, qui præcisto modo legitimatur, & inter spurium: tradiquæ naturalem vere legitimatum esse quoad alia præter successionem; spurium vero etiam legitimatum in amplissima forma semper censeri dispensatum. Sed hæc distinctio in hoc Regno procedere nequit; quia legitimationem, alia forma fieri non consuevunt Valasc. *de partit. c.* 11. *num.* 43. Ex declaratione adjecta, quod legitimatus sic quoad omnia, & natalibus restitutus, & efficitur legitimus quoad integritatem personæ, licet successio limitata sit Socin. *cons.* 240. Decius *cons.* 258. Cabed. *d. decis.* 69. *num.* 8. Castill. *d. c.* 22. *n.* 149. & 150. Et quamvis Cabed. *decis.* 69. *numer.* 9. dicat, quod in nostro Regno legitimatus etiam in præcisto casu integritatis personæ non potest facere omnia, quæ legitimus. Tamen hæc opinio ita absolute sumpta vera non est, quippe in legitimatione, seu dispensatione illegitimus non solum habilitatur ad succedendum juxta patris voluntatem, sed etiam ad honores, & alia contenta in legitimatione. Et sic filios patri non succedat in hæreditate, quoniam pater aliter disposuit, tamen quoad honores & reliqua legitimatio suum producit effectum notat Carvalh. *d. 1. p. n.* 531.

Deinde ex dictis infertur ita legitimatum per rescriptum Principis, & à patre institutum posse per fideicommissum gravari de restituenda hæreditate, vel quota sibi relicta; et contra Decium tenent Alex. *cons.* 30. *lib.* 4. Jason. *cons.* 62. *n.* 2. & 3. Garcia de *Nobil. glos.* 21. *n.* 84. *verf. dum tamen intelligimus & n.* 87. *verf. ad quod plurimum.* Peteyr. *de fideicommiss. art.* 36. *n.* 9. Fundat. & exortat Castill. *lib.* 4. *c.* 22. *n.* 165. Et hæc vera resolutio eo fit convenientiali fundamento subsistens est; quia si pater nihil filio legitimato relinquere tenebatur, cum ei legitima non deberatur: à fortiori fatendum est patrem, qui filium institutit, vel ei legitimum reliquit, posuisse cum ore fideicommissi pregravare; tamen enim minus voluit relinquere, quamvis esset in gravamine Tello Fern. *in L.* 14. *Tauri n.* 17. Covarr. *de testam. in rubr. 2. p. c. 8. n. 2. verf. hæc minime tollit.* & facit text. *in L.* 1. *§ si hæres percepto ff. ad Trebell.* Ubi probatur, quod onus fideicommissi principio minuit successionem. Proindeque patet, quod legitimum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

matum instituit, & fideicommisso oneravit, id solum relinquere visus fuit, quod dempto fideicommisso apud filium remansit; ita ut si nihil ex bonis retinere filius potest, fructus medij temporis pater reliquisse censetur. Multum post hæc scripta ad manus meas pervenit liber Commentariorum Nostratis Emman. Alvar. Pegaz, *ad Ordinat. lib. 1. tit. 3. §. 1. c. 15. n. 123.* hanc addecit quæstionem, & juxta superiora resolvit, non tamen ex præsictis sui horitatibus, & fundamentis.

Ex dictis sequitur, quod ille legitimatus, & onere fideicommissi gravatus quartam Trebellianicam deducere non potest, nec retinere; quia Trebellianica deducitur ministro Senatus Consulti contra voluntatem testatoris Carvalh. *in c. Raynaldus de testam. n. 8. c. 3. n. 4.* Testator autem Trebellianicam deducere prohibere potest *Auth. sed cum testator, C. ad L. Falcid. Auth. de hæredibus, & Falcidia, §. si vero expressim*, Covarr. *in c. Raynaldus §. 13. num. 9.* Anton. Gomez *lib. 1. var. c. 3. num. 11.* Iul. Clar. *in §. testamentum q. 62. & 73.* Pichard. *in §. sed quia n. 11. Instit. de fideicommiss. hæreditat.* Sutd. *cons. 91. num. 15.* Mascard. *concluf. 1350. n. 1.* Carvalh. *in d. c. Raynald. 1. par. §. 5. & seqq. qui n. 70. hanc opinionem, ut puta, communem amplectendam esse dicit. Quidquid contrarium sequentes dicant laudati à Carvalh. *proxime n. 57. & seqq.* Quorum opinio procedere potest in filiis primi gradus, quibus pater gravans non valet quartam prohibere *L. jubemus, C. ad Trebell.* Covarr. *in d. c. Raynaldus §. 11. n. 7.* Molin. *de Primog. lib. 1. c. 17. n. 12.* Peterg. *de fideicommiss. ser. 3. n. 107. & 108.* late Carvalh. *d. 1. p. n. 83. & seqq.* Et hæc sententia, quæ communis est, in praxi verit amplectenda. Etiamsi contraria magis placuerit Carvalh. *1. p. d. n. 86.* Quatropiet pater qui nihil relinquere tenebatur sic legitimato, & eum instituit, fideicommissique onere gravavit, censetur voluisse, ut ipsius dispositio integre, & plene servaretur; ac proinde Trebellianicam prohibere judicatur; ne filius aliquid habere posse contra pateris voluntatem, & legitimationis tenorem dicatur: ita Rum *cons. 86. n. 19. lib. 3.* Alciat. *in L. nemo potest, ff. de legat. 1. n. 34.* Mantic. *de conjectl. ult. lib. 7. tit. 1. n. 20.*

In nobis legitimationibus solet apponi clausula sine præjudicio legitimorum hæredum, quæ idem importat, ac clausula sine præjudicio venientium ab intestato Corneus *cons. 93. n. 29. lib. 2.* Thuc. *dict. C. concluf. 356. num. 18.* August. Barbos. *clauf. cl. 8. n. 3.* Tamen notandum est, quod prædicta clausula respicit tantum descendentes legitimos patris legitimantis, vel ascendentes; non verò transversales. Et sic legitimatus eo tantum casu excluditur à successione patris ab intestato, quando tempore mortis superstites descendentes, vel ascendentes legitimi patris defuncti, Eis vero deficientibus, licet extent transversales, legitimatus anteponendus est, & parenti succedit: ut optime docet Gama, qui contrariam opinionem reprobat *decis. 78. num. 3. & 4.* ubi Flores de Mena vatios casus distinguit, Cald. Pereyr. *in L. si curatorem verb. sine curatore n. 36. & 37. & cons. 4. num. 16.* Valasc. *de partis. c. 12. n. 36. & 41.* Cabed. *2. p. decis. 69. n. 4. & 5.* Molin. *de just. & jur. disp. 17. n. num. 16. 17. 18. & 19.* Fragos. *de regim. Reipub. lib. 3. disp. 6. §. 6. n. num. 83.* August. Barbos. *d. clauf. 158. num. 9.* Phæb. *decis. 97. num. 26.* Cresp. de Valdauta *observat. 37. num. 26.* Et hæc est verior opinio, quam etiam amplectitur Pegas post hæc scripta visus *in d. tit. 3. §. 1. c. 10. num. 69.* plures laudat Balthas. Thom. *de legitimat. tit. 13. num. 31.* Menoch. *cons. 19. n. 27. & cons. 306. per totum.* Lupus *de lit. gitim. num. 3. §. 1. n. 56.*

Prædicta autem resolutio intelligenda est respectu successionis ab intestato, ad quam legitimatus admitti non potest extantibus descendentibus, vel ascendentibus legitimis defuncti; non verò respectu successionis testamentariæ: bene enim potestit legitimatus ex patris testamento capere ea, quæ ipse in testamento illi reliquerit Paschal. *de virib. patr. potest. 3. p. c. 4. n. 113.* Gratian. *discept. forens. c. 98. num. 15. & c. 496. num. 20.* Peterg. *de fideicommiss. ser. 3. num. 82.* Marta *de clauf. 1. p. clauf. 16. c. 2. p. clauf. 69. num. 5.* Tondut. *resolut. civil. cap. 124. num. 12.* August. Barbos. *d. clauf. 158. num. 16.* Dummodo ex patris dispositione legitima filiorum legitimorum, vel ascendentium non diminuatur; quia salva semper debet manere Paul. de Castro in *L. Gallus §. & quid si tantum num. 16. in fin. ff. de liber. & posth. & consf. 180. col. 1. lib. 1.* Dechin. *cons. 19. num. 4. lib. 1.* poli alios August. Barbos. *d. clauf. 158. num. 9.* Unde cum in hoc Regno posit pater de tertia bonorum libere disponere extantibus filiis legitimis, vel ascendentibus; quorum legitima sout tantum duæ partes bonorum *Ordinal. lib. 4. tit. 82.* tite, & recte legitimatus tertiam bonorum poterit capere, si à patre illi fuerit relicta Decius *cons. 395. num. 3. & cons. 476. num. 6. verf. sic enim verba* Gozadin. *cons. 6. num. 33. & 38.* Gabr. *cons. 29. num. 7. lib. 4.* Barbos. *d. clauf. 158. num. 10.*

Et eum hujusmodi legitimatio fastigatur tantum legitimato in his, in quibus nullum paratur præjudicium ascendentibus, & descendentibus legitimis Hieronim. Gabr. *cons. 24. num. 29. lib. 2.* Barbos. *proxime num. 8.* Sequitur quod per dictam clausulam excluditur legitimatus à successione ex fideicommisso, pacto, & providentia, vel ex qua alia dispositione majorum, quæ legitimis præfervatur Alex. *cons. 187. num. 11. verf. item possit intelligi lib. 3.* Honded. *cons. 64. n. 22. lib. 1. & cons. 53. n. 15. & 16. lib. 4.* Rota apud Farinc. *p. 1. recentiorum decis. 6. 67. num. 3.* August. Barbos. *d. clauf. 158. num. 7.* Rota Romana *decis. 145. num. 16. 1. p. in recentioribus.* Tondut. *d. c. 124. n. 3.* Ex quibus consequenter dicendum videbatur legitimatum non succedere in Majoratu antiquo in præjudicium transversalium, etiam stante clausula legitimationis, quod possit succedere in Majoratibus; quia intelligitur de Majoratibus institutis à legitimante, non de his, qui à majoribus fuerunt Instituti Tiraq. *de Primog. q. 5. n. 48.* Gama *decis. 278. per totum*, & præcipue n. 16. Cald. *in L. si curatorem verb. sine curatore n. 38.* Parlad. *tractatu diuidian. lib. 1. q. 6. n. 6.* Castill. *1. y. contr. c. 106.* Fosat. *q. 408.* De quo, & an naturalis succedere valeat in Majorato, & an legitimatus faciat deficere conditionē, si sine liberis, agemus plenius, Deo dante, dum egerimus de interpretatione legis Mentalis.

Præterea ad validitatē legitimationis desiderātur simul imperatis voluntas, & legitimātis potestas; quia legitimatio est donā patris, & actus Principis utrinsit Peterg. *de fideicommiss. ser. 3. n. 1.* Et regularitet in quocūq; actu oltra voluntātē requiritur potestas *L. cū te, C. de donat. ante nupt. L. multis, C. sequiti dat. vel fib. C. cum super de iffic. delegat.* Decius *cons. 198. num. 5.* Surdus *decis. 62. num. 19. & dec. 93. n. 14.* Cald. Pereyr. *de potest. eligr. c. 7. num. 13.* Fontan. 1. *p. decis. 38. num. 2.* idem Sutd. *cons.*

21 22 23 24

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

*cons.*27.n.31. Lattea *allegat.* 69.*num.* 32. Molin. *de Primog.lib.*1.c.23.*n.*14. Giurb. *cons.*80.n.1. Salgad. *de praesid. 4.p. c.* 13.*n.*7. Valenz. *cons.* 86. *n.* 72. Solorzan. *de jur. Indiar.*1.*tom.lib.*3.*c.*3.*num.* 56.

25 Hieronym.Leo *decif. Valentin.*21. *n.* 9. Cyriac. *controv.*1.28.*n.*30. Amat. *resolut.*67.*n.* 58. Aug. Barbos.*vot.* 3.*n.*11. Cresp.de Valdaura *observat.* 1. *q.* 2.*n.*12. Capyc. Latro *consult.*81.*n.*16. Castill. *controv.lib.* 4. *cap.* 5. Ita ut non substinetur actus ex potestate qua quis usus non est, Stephan. Gratian. *decis.*149.*num.*38. Cyriac. *controv.*4.*n.*13. Proindeque ita consideranda est voluntas patris, quam potestas legitimantis.

Ex quibus fisti legitimationem fieri debere à Principe superiorem non recognoscente, Cæphal. 26 *cons.*152. *num.* 47. Balthas. Thomas *de legitim. tit* 6.*c.*10.*n.*49. & valere tantum quoad subditos, & vassallos, quos legitimare potest Gama *decis.* 307.*n.*4. & 5. non enim valebit legitimatio, nisi in quantum porrigitur Principis legitimantis potestas, Propterea prodesse posset quoad bona existentia extra illius territorium Præpositi in *c.per venerabilem col.* 69. *qui filij sint legitimi* Fulgos. *cons.* 61. Cabed. 2.*p. decis.* 69. *n.* 19 Roland. à Valle *cons.* 88.*lib.*1. Honded. *cons.*63. *num.* 27. & 28. *lib.*1. Afflict. *decis.* 118. Fajard. *de legit. per. subsiqu.matrim.memb.*2.*n.*84. Fofar. *q.* 408. *n.* 12.3. Abb.in *d.c.per venerabilem* 23.*col.* 3. *qui filij sint legitimi.* Dicit commune Imola in *c. pastoralis n.* 2. *de offic. Ordinar.* Anton. Gabr. *lib.* 6. *communi. tit. de legitim. conclus.*3. *num.* 7. Bossius *tit. de Princ. n.* 185. Oliva *de for. Eccles.p.*2.*q.*33. *n.*9. Balthas. Thomas *d.c.* 10. *n.* 51. Quæ sententia probatur primo *ex L. uit. ff. de iurisd. omn. Iud.* ibi: *Extra territorium nulla est iurisdictio.* Secundo probatur ex text. *in d.cap. per venerabilem.* Ubi Summus Pontifex ait se legitimate filios Regis Franciæ quoniam id facit absque alterius injuria, cum Rex Franciæ nemini sit subjectus. Ergo si legitimetur aliquis, qui sit alicui Principi subjectus absque ejus consensu, injuria illi videtur fieri: sic de juris nec ratione sententiam amplecti liber, quia magis communis est; ut ex Bald. & Ias doctr Oliva *d.q.* 33. *n.* 9. & 10. Non obstante, quod contrarium videatur tenere Anton. à Gama *dec.*387.*n.*5. Quam, & alios sequitur Pegas *ad d. tit.* 3.5. Lex.2.*n.* 15. & 16. *seqq.* Quoniam eorum fundamenta diluunt Oliva *d.q.* 33.*n.*1.16. & 21. Fachin. *d.lib.*3.*c.*58. *versf. ad primum cum seqq.* Et quamvis verum sit legitimationem, & legitimandi potestatem pertinere ad voluntatem jurisdictionem, quippe aliquis invitus legitimari non potest: Tamen, ut quis possit legitimationi consentire, requiritur quod sit legitimanti subjectus 28 enim alteri subjiciatur sine ejus consensu, non poterit jurisdictionem alterius prorogare. Quapropter ita ut unus Princeps non poteß legitimare alterius subditum; ita etiam proprium subditum legitimando, non poteß legitimatio effectum producere ad bona existentia extra territorium legitimantis; qui nullum jus, aut potestatem habet in alieno territorio, nisi Princeps alterius territorij consentiat vel taceat taliter, quod consentire videatur. Tunc namque consentiens, vel licentiam concedens, tacite videtur facere legitimationem quod terras in ejus dominio existentes ita Angel *cons.*150.*n.*6. Thusc. *lit. L. conclus.*21.*n.* 45 Ias. qui communem dicit *cons.* 70. *vol.*3. Abb. *in d. c. per venerabilem n.* 25. Anton. Gabr. *d.conclus.* 3.*n.*21. Oliva *d.q.*33.*n.*33. Pesegr. *Peringal. de Donat.* Tom. I.

*art.*13.*n.*18. Ubi quo dPrincipes non recognoscentes superiorem possunt in terris suis rejicere legitimationes factas ab Imperatore; Et 7 quo Rex Castellæ expresse contradicat legitimatio sua aliorum Principum quoad terras sui Regni, probat Fajard. *d.memb.n.*84. *per L.*4.*tit.*15.*partit.* 4.

Infertur ex dictis ad illam celebrem quæstionem, An fieri posse possit Papa legitimare spurios non tam ad spiritualia, quam ad temporalia in terris Imperij vel alterius Principis non recognoscentis superiorem? Quam ad partes disputant Fajard. *de legit. per subsiqu. matrim.memb.*2.*n.* 74. Barbos. *de potest. Episc.p. c.* 18. 3.*c.*2.*n.*10.11. In qua, ut brevitati consulam, illa est verior, & sequenda opinio, quod non poteß quoad temporalia legitimata extra terras dominio Ecclesiæ subjectas Covarr.*de sponsip.*2.*c.*8.5. 8.*n.* 14. & *seqq.* Castill.*lib.*1.*c.*10.*n.*18. Molin. *de Primog. lib.* 3. *c.*2.*n.*11. Cabed. 3.*decis.*62.*n.*24. Ioann. Gasc. *de Nobilit. glos.* 11. *n.*41. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *disp.*7.*n.* 1. Petregr. *de fisci commiss.art.*3.*num.* 5. Pater Molina *tract.*1.*disp.*17.15. Joann. Bapt. Lupus *de natur.& legit.libr.Comment.*3.5.3.*n.*1. & *seq.* & *n.*26. Thusc. *L.conclus*219.*n.*51. Fajard. *de legit.per subsiq.matrim.memb.*2.*n.*81. & *seqq* Lattea *decis.n.* 33. Cabed. *de jur.Eccles.p.*2.*n.*16. Balthas. Thomas *de legitim tit.*5.*c.*5. *n.* 2. Petregr. *cons.*1. *n.* 12. *lib.*3. August. Barbos.*de potest. Episc. p.tit.*3.*c.*1.*n.*10.5. *to.c.per venerabilem n.*5. Mis. 28 Strill.*de Magistr.lib.*3.*c.* 10. *n.* 40. Camill. Borrel. *de praest. Reg. Cath.c.*35.*n.* 16. Prout neque legitimatio Principis secularis operabitur quoad spiritualia Sanch. *d. disp.*7.*num.*7. Menoch. *cons.* 1126. *n.*43. Oliva 9.33.*n.*16. Castill. *d.c.*10.*n.*18. Sanch. *d. disp.* 7. *n.* 11. Cachetan. *cons.* 61. *n.* 17. Balthas. Thomas *de legitimat. tit.* 10. *num.* 14. 15. 16. & *seqq.*

Præsicta tamen conclusio limitanda est, ut 29 scilicet quamvis Summus Pontifex non possit laicum legitimare extra terras Ecclesiæ quoad temporalia directe; tamen bene id facere poterit indirecte, & calsualiter; & per consequentiam *cap. per venerabilem qui filij sint legitimi ex reg.iuris in L. quoties C. de iudic. ci penali, de in integr. restit.* Ubi probatur, quod ea, quæ quis non poteß directe, valeat facere in consequentiam. Non enim attenduntur quæ in consequentiâ veniunt *L.* 1. *tit. de author tutor.* Unde sit, quod dispensatus à Papa per dispensationem in radice Matrimonij dicitur legitimatus in cõsequentiâ, etiam quoad temporalia. Ex ea ratione, quia cum impedimentum Matrimonij sit juris positivi, & ad solum Papam cõpetat dispensare in dicto impedimento illud auferendo de medio Trident. *sess.*24. *Canon.*1. Sach. *de Matrim.lib.*8.*disp.*6.*n.*14. dubium non est, quod per dispensationem Sumi Pontificis in radice matrimonij subinovẽdo impedimentumquod erat causa illegitimitatis, Matrimonij alias nulli per dispensationem redactum fuit ad terminos priori consensum, & validum efficium, ac si dispensatio illud præcessisset Rota apud Farinac. *decis.*68.*p.*8.*p.*2. *retentior.* Abb.in *d.per venerabilem num.*12. ubi Præposit. *num.* 74. & Cardin. *q.* 9. Molin. *de Primog.lib.*3.*c.*2.*n.*19. Sanch.*d.lib.* 8. *disp.*7. *num.* 4. Mat. Cotell. *de donat inter patr.& fil. tract.* 1. *disp.*3.*partic.*6.*num.*161. August. Barbos. *in d. c. per venerabilem num.*4. Ubi *num.* 5. & *seqq.* fundamenta hujus sententiæ jactat; quæ optime coacervavit Fajard. *de legitim per subsiqu. matrim. memb.* 2. *numer.* 96. & *seqq.* Gasc. *de*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Benefic. p.7.c.11. n.14. Basil. *de Matrim. lib.* 11. *c.5.§.1.n.8.& 9.* Castill. *lib.3.c.* 105. *n.* 22. Oliva *d.q.*33. *n.*34. *& duob. seqq.* Qui omnes tradunt id Papam facere posse in præjudicium tertij. Sequitur Cresp. de Vald. *observ.* 23. *n.*1.146. *cum seqq.* Boer. *decis.*164. *n.*26. *&* 27. Mangil. *de inspirat.q.*81.n.104.*&* 107. Balthas. Thom. *d. tit.* 10. *num.*9.

Sed contrariam sententiam, nempe quod dispensatio in radice non facit prolem legitimam quoad munera, & officia, aliisque bona temporalia, tenent gravissimi Authores: & inter alios Anton. de Butr. *in d. c. per venerabilem n.*10. *ad fin.* Pater Molin. *de just. & jur. tom.*3. *tract.* 2. *disp.* 62.*n.*5. Et alij laudati à Sanch. *d.lib.*8.*disp.*31.*n.*4. *in fin.* Suar. *de consan. tom.*3. *disp.*5.*sect.*3. *num.* 9. Hurtard. *de Matr. disp.* 26. *diffinit.* 1.*n.* 5. Franc. Ferr. *in Consil. de les Emphyres sub. rubr. de subfisit. glos.* 6. *à num.* 109. Qui fundamenta ponit à *num.* 112. *cum seqq.* latissime Larrea *decis. Granat.* 8.*numer.*33. *& seqq.* Fajard. *d. member.* 2. *num.* 99. *& seqq.* Quæ quidem sententia in restricta disputandi ratione vetior videtur, si pertendas fundamenta adducta à Franc. Ferrer. *ubi supra*, & à Fajard. qui contrariis respondet *à n.* 104. *cum seqq.* N. hilominus tamen à priori sententia commutrecedendum non est, tam propter authoritatem tot, tantorumque Doctorum illam tenentium, quam ex his, quæ August. Barbos. *in d. c. per venerabilem num.* 5. Fajard. *supra n.* 114.*& seqq.* qui in dicta opinione retidet, & contrariæ opinionis fundamenta diluit. Quam etiam amplectitur Oliva *d.q.* 33. *n.* 34. *&* 38. Cresp. de Valdaura *d. observat.* 23. *n.*146. *& seqq.* ubi *num.* 152. *cum seqq.* hanc tenendam esse dicit reprobando Larrea *d. decis.* 8. Contra quem in illa causa judicatum testatur in Granatensi Senatu; & ejus fundamentis satisfacit, optime Peregr. *de fideicommiss. art.* 24. *n.*77.79.*&* 80. ubi bene declarat.

Limitanda tamen est communis sententia, ut tantum habeat locum, quando præcessit Matrimonium, nullum tamen ob impedimentum Juris Canonici, si vero nullum præcessit Matrimonium tunc cum illius radix non detur, utique neque dispensatio in radice dari potest quoad temporalia Sanch. *d.lib.* 8. *disp.* 7. *n.*7. & Rota apud Ludovic. *decis.* 19. Larrea *decis.* 8. *n.*8. Ioann. Andr. *in d. c. per venerabilem*, Sesse *dec.* 231. *num.* 54. post plures Barbos. *in d.c. per venerabilem num.* 7. Cresp. *d. observat.* 23. *n.* 150. qui *n.* 151. tradit ad dispensationem non esse necessarium constare Pontifici de radice Matrimonij, sufficereque affectum maritalem, & dubium præsumptum, ut Pontifex justam causam dispensandi habere dicatur; qui obtenta dispensatione, & secutis nuptiis bene deprehendit, Sesse. *d. decis.* 231. *n.* 22. Cacheran. *decis.*154.*n.*4. Basil. Ponce *de Matrim. l.* 11. *c.*5. §.1.*n.*12. Pro qua sententia bene facit text. *in Locum qui à libero, Code naturali liber: Ibi: Neque enim verosimile est eum, qui potest, vel dantaxat, vel detem consensisse ab initio eidem affectionem circa mulierem non habu ßse, quæ tam dignam se uxoris nomine faciebat.* Oliva *d.q.* 33.*n.* 34. Castill. *d.n.*105. *n.*13. optime Sesse *decis.*231.*n.*64.

Secundo limitanda est communis sententia, ut non procedat, quando impedimentum erat juris naturalis, vel Divini, in quo Summus Pontifex dispensare non potest, Molin. *d. lib.* 3. *c.* 2. *n.* 12. Joseph. de Sesse *decis.* 231. *num.* 1. Oliva *d.q.*33. *n.*39. *&* 40.

Tertio, intelligenda est prædicta opinio, ut sic legitimatus in radice Matrimonij admittatur ad successiones hæreditarias, majoratum, & fideicommissum relictum descendentibus legitimis, & de legitimo matrimonio natis, etiam in præjudicium tertij. Sorin. *in d. Gallus §. Sejus sub n.* 5. *vers. & ad argumentum. ff. de liber. & posth.* Covarr. *de sponsal.* 2. *c.*6.8.*n.*13. Molin. *d. lib.* 3. *c.* 2. *n.*12. *vers. si vero impedimentum*, Peregr. *de fideicommissari.* 24.*n.*80. Castill. *d.c.*105.*n.* 33. *& seqq.* Aug. Barbos. *voto* 27. *n.* 20. Garc. *q.* 7. *de Benefic. c.*2.*n.*41. *&* 42. Gutierr. *de Matrim.*c.8.*n.*16.27. *&* 28. Sesse *decis.* 231. *num.* 63. Ludovic. Lopez 2. *p. instruct. cap. fin. de dispens. pertend. verb. propterea notandum.* Farinac. *decis.* 683. *n.* 16. *p.* 2. Fajard. *d.member.*2.*n.*38. Cresp. de Valdaura *d. observat.* 23. *n.* 146. *&* 148. Et est ratio, quia sic legitimatus reputatur, ac si de veto, aut legitimo Matrimonio natus esset, Farin. *d. decis.* 683. *n.* 17. *&* 18. Sesse *d. n.* 63. *in fin.* Per dispensationem namque in radice verum, legitimum, & reale matrimonium consurgit, Barbos. *voto* 27. *n.* 5. & Pontifex removendo juris impedimentum reducendo quæ actum ad terminos juris naturalis non efficit prolem legitimam, sed ptr relationem ad jus primævum, eam jure naturæ legitimam detegit: ut exemplis demonstrat Barbos. *d. vot.* 27. *n.* 5. Præterrim, quia certum est in jure, quod legitimati per subsequens matrimonium admittuntur ad successionem majoratus, ad quam vocantur legitimi, & de legitimo Matrimonio nati, Menoch. *cons.* 227. *num.* 13. Molin. *lib.* 3. *c.*1. *n.* 6. *&* 10. *& lib.* 2. *c.*1. *n.*23. Franc. Ferr. *super consil. de les Emphyres glos.*6. *n.*100. Fusar. *q.* 409. *à n.* 1. Garc. *de Benefic. p.*7. *c.* 2. *n.* 43. Monte, alegre *in praxi lib.* 2. *c.* 1. §. 3. *n.* 15. *& seqq. & n.* 28. *cum seqq.* Joseph. de Rufiesi. *ad leg. cum avus lib.* 2. *c.* 16. *à n.*126. *usque ad* 181. Molin. *lib.* 3. *c.*1. *n.*10. Menoch. *quæst. usufrug. cap.* 45. Paschal. *de virtib. patr. potest.* 2. *pr.*4. §.3. *usque ad* 62. Castill. *d.c.*105. *num.* 36. Fajard. *d. member.*2.*n.*230. Solorzan. *de jur. Indiar. tom.*2. *lib.*2. *c.*37. *n.*41. *& seqq.* Noguerr. *alleg.*21. *&* 24. Sesse. *dec.* 231. *n.*54. Cresp. *d. observat.* 23. *à n.* 139. *cum seqq.* Plane legitimatio in radice Matrimonij adæquatur legitimationi per subsequens Matrimonium, Abb. *in d. cap. per venerabilem sub. n.*15. *in fin.* post alios Garc. *de Benefic. 7. p. c.* 2. *num.*41. Castill. *n.*34. Ergo ita ut legitimatus per subsequens Matrimonium succedit in Majoratu tanquam de legitimo Matrimonio natus; ita legitimatus in radice succedere debet, cum æquiparatorum idem sit judicium.

Deinde notandum est dispensationem in radice obtentam ab uno ex conjugibus altero montuo suas vires integras sortiri juxta sententiam Bart. *in L. Gallus* 5. *quid. si tamum n.* 13. *ff. de liber. & posth.* Puteus *decis.* 483. Seraphin. *decis.* 112. *n.*1. Ancarran. *cons.*409.*n.*6. Navart. *cons.*2. *n.* 20. *sub tit. qui filij sint legitimi*, Sanch. *de Matrim.*l.8. *disp.*7.*n.*6. August. Barbos. *voto* 27. *num.* 15. Qui idem tenent, quando vir & uxor, qui Matrimonio contraxerunt contra præceptum Ecclesiæ, erant jà mortui, quia adhuc filij ad finem legitimationis in radice poterunt impetrare dispensationem. Sed an tunc dispensatio noceat tertio, cui hæreditas paterna jam erat quæsita? Non aperit Augustinus Barbosa. At vero Sch. *d.n.*6. relatis opinionibus eâ amplectitur sententiâ, ut si Papa id expresserit ex certa scientia præjudicii tertio inferatur, sin minus noluisse cœlestat, ut in rescriptis Principum sæpe præjudi

36

37

38

39

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

præjudicium tertij censeatur exceptum, *l. 2. §. meritum, & §. fqui a Principe, ff. requid in loc. public. cum fimili.*

Redeundo autem ad materiam legitimationis 40 per præfcriptum, de qua nofter eft fermo. Quæritur, Utrum Princeps mortuo patre legitimare poffit filium naturalem, feu fpurium ad hoc, ut patri fuccedere valeat? In qua quæftione diftinguendum eft inter eum cafum, quo pater filium hæredem inftituit fub conditione, fi legitimationem impetraverit; vel aliquo modo in vita præordinavit, vel petiit legitimationem; & inter eum quo nulla præceffit pratis præordinatio; petitio, vel inftitutio. Primo cafu, bene poteft Princeps filium legitimare in præjudicium venientium ab inteftato ex regul. text. *in L. in tempus 61. ff. de hæred. inftit.* Ubi Modeftinus ait *In tempus capenda hæreditatis inftitui hæredem poffe benevolentia eft, velluti Lucius Titius cum capere poteri, hæres efto, idem in legato.* Et hoc cafu, & fpecie dici non poteft, quod præjudicium confanguineorum, cum pendente conditione inftitutionis nullum jus, feu hæreditas confanguineis defertur *L. antequam 8. C. communi. de fucceff. L. quæmdiu 39. ff. de adquir. hæredit.* Prout etiam eis non fiettet præjudicium, fi hæres fuerit inftitutus fub conditione, & Titius Conful, vel Senator factus fuerit, & poft mortem teftatoris Titius à Principe fiat Senator, vel Conful: ita *Bart. in d. §. & quid fi tantum col. ult.* Ruin. *cons. 74. lib. 3. & cons. 109. ed. lib. 3. n. 23.* Hieron. Gabr. *cons. 29. n. 10. lib. 1.* Peregr. *de fideicommiff. art. 23. n. 74. circa fin.* Gratian. *difcept. forenf. cap. 635. n. 11. & feqq.* Caftill. Sotomay. *lib. 5. controv. c. 67. n. 60. verf. quarto etiam,* Molin. *de Primog. lib. 2. c. 7. n. 35.* Ubi Addentes Ioann. Bapt. Lupus *in tract. de illegitim. comment. 2. n. 40.* Cabed. *2. p. decif. 69. n. 11.* Seraphin. *decif. 313. n. 11.* Crefp. de Valdaut. *obferval. 17. n. 20. & feqq.* Balthaf. Thom. *de legitim. it. 7. n. 12. & tit. 13. c. 4. num. 142. & 166.* Et fafcint que fupra de legitimatione in radice obtenta poft mortem patris. Et videndi funt Thufc. *litt. L. confilaf. 121. & n. 1.* Valafc. *confult. 158. a. n. 8. cum feqq.* Capyc. Latro *decf. 166. n. 4.*

Secundo vero cafu: Non poteft Princeps in 41 præjudicium venientium ab inteftato poft mortem patris filium naturalem, feu fpurium legitimare, neque aufferre jus eis jam delatum: ut tradunt fupra citati, & Valenz. *cons. 69. n. 108.* Crefp. *d. obferval. 37. n. 23.* Balthaf. Thomas *de legitim. tit. 13. c. 4. n. 130.* nifi claris verbis expreffeit velle præjudicium inferre confanguineis ex certa fcientia, & plenitudine poteftatis, Gama *decif. 278. n. 6.* Valafc. *confult. 38. n. 1.* Capyc. Latro *decif. 130. n. 17. & 18.* Carac. Bart. *decif. 35. n. 25. & 26. & decif. 116. n. 7. & 8.* Pafch. *de virib. part. queft. p. 2. cap. 4. n. 122.* Surd. *cons. 1. n. 97.* Et ita poft hæc fcripta vifus tenet Emmm. Alvar. Pegaz. *ad Ordin. d. lib. 1. tit. 3. §. 1. n. 99. & 100.*

Intelige primum hujus quæftionis cafum, & 42 ejus refolutionem procedere, etiamfi venientes ab inteftato ad legitimationis confequendam citati non fint; quia licet ad impetrandam legitimationem citatio requiratur agnatorum, quibus jus faltem in fpe erat quæftum per reg. text. *in L. de manumiff. ff. de re judic.* in terminis Ruin *cons. 16. n. 20. lib. 1.* Paul. de Caftro *cons. 462. num. 3. verf. fed quæritur col. 1.* Capybal. *cons. 13. n. 38.* Gama *decif. 278. n. 7. & 2.* Surd. *cons. 1. n. 124. & 135.* Menoch. *cons. 131.* Anton. de Rocel. *in tract. de legit. tit. de cons. form. legitim.* Socin. *in d. L. Gallus §. & quia fi tantum n. 39.* Præcipue quando agitur de fucceffione bei commiffi, vel feudi, quoniam de fucceffione bei commiffi, vel feudi, quoniam tunc fubftituti citatio defideratur Surd. *d. cons. 1. n. 15.* Caftill. *lib. 5. c. 16. num. 1.* Gama *decif. 278. n. 18.* Fufar. *q. 408. n. 133.* Tamen fi legitimatio 43 fiat de voluntate patris tam in vita, quam poft illius mortem, citatio venientium ab inteftato necefaria non eft quoad bona, de quibus pater libere difponere poterat, Capybal. *cons. 13.* Bart. *d. §. & quia fi tantum n. 14.* Molin. *lib. 3. c. 10. n. 30.* Gama *decif. 278. n. 6. & decif. 4. 87. n. 6.* Valafc. *confult. 158. n. 8. & feqq.* Covarr. *de fponfal. p. 2. c. 8. §. 9. n. 7.* Surd. *cons. 1. n. 104.* Capyc. Latro *decif. 130. n. 16. & decif. 166. n. 6. 86. & feqq. & n. 117.* Merlin. *controv. 1. n. 15.* Ex ea ratione quippe in legitimatione facta ad patris inftantiam fiat pro ratione ejus dilum patris voluntas, & ceffant omnes folemnitates citationis, & caufæ cognitionis Gozad. *cons. 6. n. 13. & 17. cum feqq. 48. n. 21.* Socin. Iun. *cons. 97. n. 33. lib. 1. & cons. 93. n. 63. lib. 3.* Merlin. *de legitim. lib. 1. tit. 7. n. 8.* Capyc. Latro *decif. 130. n. 90.* & pluribus citatis Balth. Thomas *de legitimat. tit. 13. c. 4. n. 121.*

Si vero agatur de bonis teftitutioni fubjectis, tunc non valet legitimatio, nifi ex caufa legitima 44 concefla fit, & de ea cognitum fit coram teftatis inftitutis, quibus faltem fpe probabili jus erat quæftum, optime Molin. *d. c. 3. n. 30.* Ubi Addent. Menoch. *cons. 181. n. 20. lib. 1.* Socin. Iun. *cons. 95. n. 88. lib. 3.* Gama *decif. 2. 8. n. 18. & 19.* Phrab. *dec. 97. n. 10. & feqq.* Fufar. *q. 408. num. 135. & alij fupra verf. præcipue,* Balthaf. Thomas *de legitim. tit. 13. c. 5. num. 127.* Non præfumitur Principem velle jus tertio quæftum auferre *d. L. 2. §. fqui a Principe, & §. meritofff. ne quid in loco publico, f. super eo de offic. deleg.* Valafc. *tom. 1. confult. 72. n. 20.* Phrab. *1. decif. 9. n. 3. & 4.* Valafc. de partit. *1. 13. n. 73.* Cabed. *2. decif. 5. n. 3. & 7. 2. decif. 1. n. 6.* Grotian. *c. 167. n. 49.* Solorz. *de jur. Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 26. num. 62.* Cyriac. *controv. 59. n. 6. & controv. 305. num. 39.* Immo tegere de poteftate ordinaria poteft Princeps jus tertio quæftum tollere per refcriptum, nec per legem generalem: notant ex pluribus Salgad. *de Reg. protect. p. 3. c. 1 0. num. 62.* Latrea *allegat. fol. 3. num. 6. p. 1.* Pinel. *invabr. C. de refcind. vendit. 1. 9. c. 3. 4.* Latrea *dec. 8. n. 43.* Valenz. *cons. 83. n. 100.* vide tamen Tapia *decif. 10. n. 35.* ubi limitat Solorzan. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 26. n. 62.* Arias de Mesa *lib. 2. var. cap. 50. n. 14.*

Quod intelligendum, nifi publica, & jufta 45 caufa intervenit: quia tunc bene poteft Princeps jus alteri quæftum, immo ipfam à tertio poffeffam auferre, data condigna fatisfactione per text. *in L. vendito 5. §. fi autem 3. cum commun. prædior. Bartin. pro rem. Digeftin. 2. confilt. in princ. n. 4. & 5.* & cum plurib. Pfach. *1. p. decif. 94. n. 3. & 4.* ubi judicatum dicit: Valafc. *tom. 2. confult. 216. n. 1.* plures Caftill. *lib. 5. controv. c. 6. n. 6.* Noguer. *allegat. 50. n. 36.* Solorzan. *tom. 2. lib. 2. c. 27. n. 55. & 80.* Et fic data magna caufa, & publica, bene poteft Princeps legitimate fpurium, vel fuccedat in Mojoratu antiquo, & fideicommiffo, confanguineofque jure, & fpe probabili fuccedendi privare; dum tamen caufa probetur in actis, & fit publica, & de voluntate Principis appareat non-luiffe uti dicta poteftate: Ita Flores ad Gamam *decif. 278. conform. 6.* Quæ videtur defumpta ex his, quæ optime tradunt Molin. *d. lib. 3. c. 3. n. 11.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

12. & 20. Castill. *lib. 5. c.106. n.15. Declus cons. 190. n.1. & 3.* Gama *decis. 278. n.* Surd. *cons. 1. n. 95.* Cum vero prædicta clausula de plenitudine potestatis idem importet, quod clausula ex certa scientia; & majoris sit effectus, quam illa, & altera de motu proprio, ut tradit August. Barbos. *clau. 41. n.8.* faciet validam legitimationem, post alios Balthas. Thomas *de legitim. tit. 13. c.4. n.161.*

46 Nihilominus tamen cum Princeps prædicta plenitudine potestatis uti non soleat, nec præsumatur, nisi hoc expeditat Valenz. *cons. 69. n. 123.* nec prædicta clausula apponi possit, nisi cum causæ cognitione Decius *cons. 410. n. 21.* Molin. *d. c. 3. n.11.* Barbos. *d. clau. 41. n. 35.* Castill. *d. c. 106. n. 15.* Neque etiam causa præsumitur in præjudicium tertij, ut per Valenz. *cons. 69. n. 114.* dicendum arbitror, quod si legitimatio expeditatur per Senatores Palatinos juxta *Ordinat. lib. 1. tit. 3. §. 1.* etiamsi habeat clausulam de plenitudine potestatis ex certa scientia, vel motu proprio, non erit sufficiens ad exclusionem consanguineorum à successione Majoratus; nisi citatio proximiorum præcedat. Ex ea ratione, quia licet eorum Senatorum authoritas maxima sit, tamen de

47 stylo illius Senatus quando agitur de tertij præjudicio, tertius audiri solet: & copia supplicationis alteriùs illi datur, ut intra triduum de jure suo doceat, quod idem importat, ac citatio. Et sic si legitimatio expeditatur etiam cum clausula de plenitudine potestatis in illo Senatu absque prædicta denuntiatione, seu citatione non operabitur in præjudicium tertij consanguinei vocati ad successionē Majoratus, quippe processum fuit absque causæ cognitione Aymon. *cons. 241. n.20.* Molin. *d. c. 3. n. 12.* Mazine, quod potestas absoluta damnatur in Principe, neque ei licet talis, quæ jure Divino, aut humano non regulatur Pinel. *in rubr. C. de rescind. vendit. l.5. n.23.* Valasc. *de jure emphy. l. p. q.3. num.10.* Cabed. *decis. 12. n.9.* Giurb. *cons.*

48 *1. n. 37.* Bajard. ad Clarum §. *fin. q. 59. num. 71.* Covarr. *lib. 3. var. c. 6. n.8.* Castill. *lib. 3. controv. c. 6. n. 7.* Fontan. *de pact. nupt. clauf. 4. glos. 14. n.40. & 41.* Valenz. *cons. 69. n. 123.* Ideoque prædicta potestatis plenitudo Senatoribus Palatinis non censetur demandata; quoniam à volantate Principis dependit; & ea quæ valde notabilia sunt, nisi expeditantur, concessa non censentur. Quemadmodum enim Comes qui potestatem habet ab Imperatore legitimandi, non potest legitimare ad alterius præjudicium, etiam respectu spei Menoch. *cons. 108. n. 59. & seqq.* Craveta *cons. 868. num. 4.* Balthas. Thomas *de legitim. tit. 5. c. 4. n. 33.* Ita, & Senatores Palatini in præjudicium successorum in fideicommisso, vel Majoratu uti non possunt clausula de plenitudine potestatis. Si vero ab ipso Principe ex certa scientia, & de plenitudine potestatis legitimatio expresse facta fit ob publicam causam derogando jure consanguinei quæsito saltem in spe, tunc quia de potestate Principis dubitare est ad instar sacrilegij *L. 2. C. de*

49 *crim. sacrileg. es. quis judicent 29. §. qui autem jussilo c. seq. 37. q.4.* Lattea *dec. 8. n. 1.* Cytiac. *controv. 202. num. 3.* Petr. Caball. *resolut. crimin. casu 58. n. 5.* Hieronym Leo *decis. 34. num. 29. & 33.* Capyc. Latro *decis. 174. n. 27.* dicendum venit legitimationem effectum suum producere, etiam sine citatione consanguineorum: & procedent authoritates Doctorum, de quibus *supra n. 45.* Qui tenent citationem necessariam non esse extante prædicta clausula dictas potestatis, & interveniente, justa, & publica causa. Et ita consiliandas censeo dictas contrarias opiniones propter differentiam, quæ datur inter ipsummet Principem, & suos Consiliarios, quorum placita eundem non habent vigorem, ac Principis concessio: ut notantur Molin. *lib. 3. c. 7. n. 59.* Castill. *lib. 3. c. 28. num. 13.* Fusar. *q. 408. n. 144.* Petr. Gilchen. *in d. L. Gallus §. & quid si tantum,* Addentes ad Molin. *d. lib. 3. n. 22. & 23.*

50 Diximus posse Principem ex justa causa spurium legitimare in præjudicium agnatorum, & consanguineorum, à quibus competit jus succedendi saltem in spe probabili in Majoratu, vel hæreditate, sed quæ in proposito publica dicatur causa, non satis constat, quia ut notant Addentes ad Molin. *lib. 3. c. 3. n. 10.* non sufficit causam esse legitimam, at requiritur, quod concernat publicam utilitatem, Et quamvis Molin. *de Primogen. lib. 4. c. 3. n. 1. & 2.* agendo de facultate, quam Princeps solet concedere ad alienanda bona Majoratus, vel ea censibus subjicienda, teneat publicam causam in eo consistere, ut possessor Majoratus possit Regi in bello servire, vel ut Regem comitetur in aliqua expeditione, quæ Regni publicam utilitatem contingat; vel ut Regnum ipsum ab hostium incursu tueatur, aut quid simile: sequitur Pater Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 649. n. 1. & 2.* Tamen respectu legitimationis hujusmodi, non videntur supraposita exempla adæquata: quoniam consanguineus, cui deferenda est Majoratus successio eadem onera in publicam utilitatem potest subire. Et ea propter causa à Molina considerata, sufficiens non est; ut successor jure succedendi privari debeat ad favorem spurij. Idcircoque dicendum censeo, tunc in proposito causam publicam intervenire, quando spurius, cui legitimatio de plenitudine potestatis concéditur, erat strenuus miles, seu exercitus Doctor, qui magna, & extraordinaria in Reipublicæ utilitatem servitia Regi exhibuerat, ad quorum remunerationem, Princeps eum legitimando consanguineis præjudicare vult. Tunc namque data condigna satisfactione, & bono cambio, rite, & recte legitimare spurium ad succedendum Principes valebit. Constat enim apud omnes justam causam dici publicæ utilitatis bene merentes remunerare, cum id Reipublicæ valde sit utile, & necessarium, Ponte *consil. 151. n.27. vol. 2.* Capyc. Latro *decis. 159. n. 32.* Et ut aiunt Valenz. *cons. 161. n. 42.* Solorzan. *de jur. Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 1. n.71.* benemeritorum remuneratio est unicum Reipublicæ fundamentum. Quò pertinet sententia Cassiodor. *lib. 1. var. Epistol. 42.* dicentis: *Remuneratio meritorum justum dominantis prodit imperium, apud quem perire nescit quod quemlibet laborasse contigerit.* Cumque Principes teneatur benemeritorum servitia remunerare Solorzan. *d. c. 1. & 6. & cap. 16. n. 59.* ubi plures citat Valenz. *cons. 82. n. 34.* August. Barbos. *in c. 1. de donation. n. 3.* Justa, & publica causa erit, si Princeps spurium benemeritum legitimaverit ad succedendum in Majoratu, exclusis consanguineis legitimis, quia forte spurius ita benemeritus potius majorum suorum Majoratum appetit in sua nobilitatis augmentum, quam aliud Principis beneficium, qui quidem de suo bonum cambium legitimo successori dare teneturi ut tradunt Doctores relati *n. 45.* quàvis Blaz. Flor. de Mena ad Gam. *decis. 278. vers. sexto concinsio,* dicat

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dicat, quod de bonis legitimati satisfactio danda est vero, & legitimo successori.

Observabis etiam, quod ad hoc ut valeat legitimatio, constare debet, quod legitimatus sit filius ejus, qui legitimationem postulavit; si filiatio non probetur, nulla erit legitimatio; ut scripserunt Signorol. *cons.* 183. & *cons.* 221. Partif. *cons.* 10. *n.* 21. & *cons.* 11. *num.* 14. & *cons.* 12. *n.* 127. & 140. *lib.* 2. Alciat. *respons.* 496. *num.* 3. post alios Menoch. *cons.* 181. *n.* 1. Beroius q. 60. Capyc. Latro *decis.* 150. *num.* 8. & Pegaz post hæc scripta visus ad *Ordinat. lib.* 1. *tit.* 3. *t.* 1. *n.* 120. 79. Qui omnes tradunt legitimationem filiationem probare teneri, aliàs etiè nulla Capyc. Latro *decis.* 166. *n.* 21. Ex quibus autem causis legitimatio nulla, & subreptitia reddatur, si non exprimantur vitia, & qualitates, quæ illam inutilem reddere possunt. Videndi sunt Valasc. *consult.* 80. ubi plenè, & *consult.* 158. Marcost. *lib.* 1. *tom. cap.* 87. Menoch. *cons.* 181. à *num.* 3. *cum sequ.* Cabed. *t.* 2. *decis.* 69. *n.* 17. Capyc. Latr. *decis.* 166. late Balthas. Thomas *de legitim. tit.* 13. *t.* 3. à *n.* 195. *cum seqq.*

Denique notare oportet, quod Rex non potest legitimare proprios filios illegitimos, quos tamen Summus Pontifex legitimare valet *c. per venerabilem qui sint filii legitimi*, Cabed. *t.* 2. *p. decis.* 69. *n.* 20. August. Barbos. *in d. c. per venerabilem n.* 36. & *de jur. Eccles. t. p. tit.* 3. *c.* 2. *n.* 102. ubi alios refert. Et novissime Emman. Alvar. Pegaz post hæc scripta visus ad *Ordinat. lib.* 1. *tit.* 3. *§.* 1. *c.* 28. *pag.* 84.

Ultra quod ad legitimationis validitatem requiritur consensus filij legitimati, & partis legitimantis §. *generaliter in Auth. quib. mod. natur. effic. sui*, Boetius *decis.* 160. Corneus *cons.* 1. *n.* 36. *lib.* 3. Decius *cons.* 338. *n.* 9. & *cons.* 579. *n.* 6. Decian. *cons.* 19. *n.* 73. *lib.* 1. Bursar. *cons.* 433. *n.* 1. Menoch. *cons.* 19. *num.* 4. Balthas. Thomas *de legitim. tit.* 13. *cap.* 6. *n.* 252. Capyc. Latro *decis.* 150. *n.* 19.

Quod tamen limitatur in infante, & absente, vel furioso, qui possunt legitimari absque eorum consensu; dum tamen postea sequatur ratihabitio Socin. Junior. *cons.* 97. *n.* 23. & *cons.* 154. *n.* 6. & *seq. lib.* 1. Boetius *d. decis.* 160. Alciat. *respons.* 490. *n.* 16. & 17. Balthas. Thomas *d. c.* 6. *n.* 260. Et nota tacitam rationem sufficere Curtius Junior. *cons.* 157. *n.* 29. Decius *cons.* 55. *num.* 7. & post alios Balthas. Thomas *proxime n.* 263. Qui *num.* 270. tradit sat esse non constare de dissensu filij Capyc. *decis.* 194. *n.* 9. Boetius *d. decis.* 160. *n.* 4. & 5. Capyc. Latro *d. decis.* 150. *n.* 20. ubi habet ratihabitionem fieri debere in vita patris.

Insuper ad validitatem legitimationis necessario requiritur, quod exprimatur qualitas superstitis Covarr. *de sponsal. 2. p. c.* 8. §. 9. *n.* 4. Menchac. *de success. creat. lib.* 1. §. 2. *n.* 33. Cacheran. *cons.* 68. *n.* 9. Balthas. Thomas *de legit. tit.* 6. *n.* 30. Qui declarat *n.* 32. & 33.

CAPUT XVII.

De jure conferendi Nobilitatem.

SUMMARIUM.

1 *De divisione Nobilitatis.*
2 *Nobilitas Politica est de Regalibus majoribus.*
3 *Solus Princeps Nobiles efficere potest.*
4 *Nobilitas à Principe tanquam à fonte derivatur. Modus nobilitandi per rescriptum receptissimus, & usitatissimus est.* Ibidem.
5 *Pro nobili reputandus est is, quem Princeps jussit esse nobilem, quamvis indignus esset.*
Intellige, si Princeps ex vera scientia, & non ignoratione hominis conditione nobilitatem conferat. Ib.
6 *Peccabit tamen Princeps, qui scienter indignum ad nobilitatem promovet.* Ibidem.
6 *Caute Princeps agere debet in concedenda nobilitate plebeii, & indigno.*
7 *Pro nobilitatis effectus pecunia vendere potest; non vero ipsum jus sanguinis, & à tali venditione debet abstinere.*
8 *Nobilitatis previlegia sunt clara, & egregia facta, atque virtutes.*
Nobilitas empta in derisum apud nobiles cedit, & ipsis contumelias in opprobrium. Ibidem.
9 *Princeps non solum expresse facit nobilem, sed etiam tacite.*
Nobiles dicuntur, qui à teteri Principis ipsius permissione adhærent. Ib.
10 *Nobiles efficiuntur, & non vulgarem obtinent dignitatem militantes in sacro Palatio.*
Idem consequuntur inservientes in Palatio Excellentissimi Ducis Brigantiæ, qui perinde habentur ac si ipsi Regi inservirent. Ib.
11 *Caveat Princeps, ne vilioris, & humilioris sortis homines ad summa latus admittat; ex hoc enim gravia damna sequuntur.*
12 *Potestatem nobilitandi potest Princeps communicare inferioribus, dummodo expressa, & specialis sit concessio.*
13 *Plebeii tantum, qui virtutibus pollent, & meruerunt ab illis separari ob res claræ gestas, tam in bello armis, quam in pace literis, nobilitas est conferenda.*
14 *Plebeius nobilis effectus per previlegium non est vere nobilis; neque Princeps eum vere nobilem facere potest; sed est principians sua nobilitatis, & ab eo status nobilitatis in posteros derivatur.*
15 *Plebeius, & ignotus nobilis fieri potest.*
Nobilitas non nascitur in illu oculi. Ibidem.
Potest adjuvari virtutibus, ut à Principe confirmetur nobilitate Politica. Ib.
16 *Nobilitas in virtute consistit; & afferuntur exempla.*
17 *Nobilitas est qualitas accidentalis, & quid moralem hominumque sigmentum, ac res rationis.*
18 *Omnes nobilitates proveniunt ab hominibus particularibus.*
Nobilitas dimetienda est ex propria virtute. Ib.
19 *Nobilitas recenter incipiens non dicitur perfecta.*
Nobilis ex stirpe tunc clarior redditur, si simul virtutibus ornatus est. Ib.
20 *Nobilitas naturalis, quæ à majoribus provenit, superior est, & omnes alias annecellit.*
21 *Nobilitas sanguinis, & gentilitia eo præstantior est, quo antiquior.*
Hujusmodi nobilitatis effectus est, quod nobilitatem generis familiarum virtutes. Ib.
22 *Nobiles genere ad officia publica eligendi sunt.*
23 *Nobiles ex stirpe non tam ex virtutibus avorum, quam ex propriis gloriari debent.*
24 *Nobilitas tempore incipit, & tempore desinit, virtute claves, civitis sepelitur.*
25 *Nobili genere virtutes, moresque majorum debent imitari.*

Nobiles,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Nobiles, qui ollim dedisi sunt, genus suum deturpant; & nobilitatem amittunt. Ib.

26 *Nobiles vitiosi hominibus sunt exosi.*

27 *Nobiles debent vitia fugere, & superbiam.*

Superbia est iniuriosissima bestia, & illius actiones sunt possissime. Quod probatur exemplis. Ib.

28 *Filius nobilis genere, qui ob flagitia nobilitatem amisit, venatus nobilis ex nobilitate avorum.*

Iure sanguinis immutabilia sunt. Ib.

29 *Filius ejus, qui privilegio Principis primus nobilitatem acquisivit, si pater ob scelera eam amisit; filius non remanet nobilis, nisi patri, & filii à Principe nobilitas fuisset concessa.*

30 *Filii à naturali ex stirpe, qui nobilitatem amisit, non succedit patri tanquam plebeis.*

Nobili genere, qui ob delictum nobilitatem amisit, non efficitur plebeius; sed medium statum reipsa inter nobiles, & plebeios. Ib.

Efficitur nobilitatis differunt ab ipsa nobilitate. Ib.

31 *Pater, qui nobilitatem amisit ob infamiam, vel exercitium artis mechanicæ, redeundo ad bonos mores nobilitatem recuperat.*

32 *Nobilitas generis descendit in filios legitimos à patre, avo, & cæteris ascendentibus.*

33 *Mulier quantumvis nobilissima nubens plebeio nobilitatem amittit.*

A matre, quæ nobilitatem amisit, non transfertur in filios nobilitas. Ib.

34 *Filii quo ad statum matris conditionem sequuntur.*

35 *In hoc Regno filii matris nobilitatem sequuntur.*

Infamia sunt verum nobilitatis momentum. Ib.

36 *Nobilitas filiorum etiam ex materna sanguine crescit.*

Nobilis ex parte matris præferitur in assequendis beneficiis. Ib.

37 *Statuto effici potest, ut filius quo ad nobilitatem matris genus sequatur; & illius conditionem.*

38 *Nobilitas non præsumitur, quia non est à natura, & sic ab allegante probanda est.*

39 *Nobilitas est communis hominum loci existimatio, & opinio.*

Ad probandam nobilitatem non sufficit dicere aliquem esse nobilem, nisi addatur, quod pro tali vulgo reputatur. Ib.

40 *Nobilitas dicitur probata per testes, qui deponunt simpliciter talem fuisse, & esse communiter nobilem reputatum.*

Limita, nisi à statuto, vel hominis dispositione requiratur specifica probatio nobilitatis, quia non sufficit generica. Ibid.

41 *Nobilitas præsumitur ex quasi possessione decennali.*

Intellige, ut pendente lite super nobilitate is, qui ante litem vnitera, & officia nobilium exercebat, in sua possessione manutenendus sit. Ib.

42 *Nobiles ad officia publica, Reipublicæque regimen præferendi sunt plebeis.*

43 *Amplia, ut non tam in officiis, & dignitatibus sint præferendi, & eligendi, sed maxime in rebus bellicis.*

Tempore belli nobilibus commendanda sunt loca munita præsertim illis, qui in locis obsessis, vel obsidendis pignora sua habent. Ib.

44 *Nobiles præferendi sunt in Beneficiis, & electionibus dignitatum spiritualium.*

45 *Nobilitas patris de jure communi non derivatur in filium naturalem.*

46 *Naturales, seu bastardi dicuntur sordes esse objectionis sunt de domo, & familia patris.*

47 *De iure communi naturales portare nequeunt insignia, & arma majorum.*

48 *Naturales tanquam ignobiles efficiuntur parvis vitiis.*

49 *De jure Regio, & Castellæ filii naturales gaudent nobilitate patris, & illius arma possunt portare.*

50 *Filii bastardi de consuetudine reputantur nobiles.*

Aliquando propter enormitatem delictorum bastardi plerumque pœna, qua ignobiles. Ib.

51 *Filius naturalis matris nobilis gaudet nobilitate materna.*

Intelige, nisi ex alia causa nobilitatem amiserit. Ib.

Mater vivendo luxuriose tunc nobilitatem amisit, quando meretricio more lucrum publice faciebat, non quando semel, vel iterum peccavit in corpus suum. Ibidem.

52 *Meretrix dicitur, qua palam, & passim omnibus patet, tam si quæstum faciat, quam sine quæstu.*

Non dicitur meretrix, qua duos etiam quæstus causa, vel libidinis ad coitum admisit. Ib.

53 *Honesta dicitur mulier, qua nihil habet turpitudinis.*

Qua occulte cum aliquo rem habuit libidinis causa, quo ad famam dicitur honesta. Ib.

54 *Spurius dicitur, qui vulgo quæsitus est, & non habet patrem certum.*

Item: Dicitur spurius, qui natus est ex copula eorum, inter quos matrimonium consistere non poterat. Ib.

55 *Spurius etiam dicitur, qui à nobili natus est, & vicissim fœmina.*

56 *Spurij sunt in duplici differentia; vel enim sunt simpliciter spurij, qui nascuntur ex conjunctione à lege non approbata; vel procreati ex puribus, & damnato coitu. Et afferuntur exempla.*

57 *Filius Clerici in sacris gravioribus laborat spuritatis defectibus.*

58 *Natus ex Milite Hierosolymitano nedum est spurius, sed incestuosus.*

Filius ejus, qui Commendam habet Ordinum Militarium Jesu Christi, Divi Jacobi, Avisensis, est naturalis, non spurius. Ib.

59 *Decurionatus est dignitas.*

60 *Spurij sunt infames saltem infamia facti.*

61 *Nobilitas patris non descendit in filium spurium.*

62 *Spurij non continentur appellatione filiorum, nec dicuntur de domo, seu cassata, familia, & agnatione.*

Non sunt fortes bello, nec fide stabiles. Ibidem.

63 *Spurius evadit pœnas infamiæ patris proditoris, seu hæretici.*

64 *Spurius non potest ad sacros Ordines promoveri.*

65 *Interpretatur* text. in L. generaliter §. spurios ff. de Decurion.

66 *Explicatur* Vala. c. consult. 17.

67 *Interpretatur* Ordinat. lib. 5. tit. 92. §. 4. & 5.

Inter naturalem, & spurium multa dantur differentia. Ibidem.

68 *Bastardi, & naturales idem sunt.*

Lex loquens de naturalibus non comprehendit spurios. Ibidem.

69 *Casus calificatus non comprehenditur in dispositione simplici.*

70 *Interpretatur* Ordinat. lib. 5. tit. 92. §. 7.

Leges Regiæ non valent recedere à communi Doctorum traditione. Ib.

71 *Spurius in hoc Regno non gaudet nobilitate matris.*

72 *Spurius legitimatus in hoc Regno potest nobilitate paterna.*

73 *Servi habentur pro mortuis, & non constituunt statum.*

74 *Filius*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

74 Filius susceptus ex propria ancilla, vel aliena, cum qua dominus matrimonium contrahere valebat, naturalis est.

75 Filius susceptus à nobili ex propria ancilla mortuo patre consequitur libertatem, & gaudet nobilitate paterna, nisi pater specialiter eum reliquerit in servitute.

76 Susceptus ex ancilla aliena consequitur nobilitatem patris, si tempore mortis illius jam erat à domino manumissus. Secus aliàs.

77 Filius nobilis procreatus ex vilissima femina spurius est quo ad successionem quia patri est infucessibilis; neque à patre potest hæres institui.

78 Quoad nobilitatem filius ex ancilla nobilis est.

79 Natus in uno Regno, & transfatus ad aliud retinet nobilitatem generis; non vero nobilitatem, quam privilegio Principis acquisivit.

80 In unaquaque provincia nobiles, vel ignobiles metiuntur ex consuetudine.

In una Regno potest qui esse nobilis ex existimatione hominum, qui alibi ignobilis sit. Ibidem.

81 Nobilitatis verbum apud omnes accipitur de nobilitate generis; & ubique pro vera & qualitate agnoscitur, ac sequitur personam quocunque vadat.

82 Nobilis genere non potest se abdicare nobilitatem.

83 Barbarini nobiles generes, & alij infideles ad fidem conversi retinent nativam nobilitatem.

84 Descendentes ex Hebræis ad fidem conversi non sunt nobiles, & arcentur à publicis officiis, & honoribus.

85 Limita, ut non procedat resolutio, quando consanguinitas sanguinis procedit ex parte materna; quia si pater est nobilis filius nobilitatem retinet, quamvis obscura sit.

86 Secundo limita, ut non procedat in Iudæis conversis ab Apostolis, vel post eos quæ sunt vetustissimi Christiani.

87 Si ipsi probaverint fuisse nobiles apud Hebræos, pro nobilibus reputantur.

88 Nobilis ex privilegio, qui ex ignobilis erat, transfatus ad aliud Regnum pro ignobili erit habendus.

Nobilitas aut dicitur absoluta, id est generis, aut domi tantum. Ibid.

89 Privilegia non extendunturultra territorium concedentis; neque lex unius Regni obligat in alio, nec extenditur ad bona existentia in alio Regno.

90 Consuetudo unius Regni non prodest, nec nocet subditis in alio Regno.

91 Interpretatur, quid sit, Domi nobilis.

92 Reprobatur August. Barbos.

93 Nobilitas ex privilegio, & nobilitas sanguinis pari passu ambulant, & eosdem producunt juris effectus. Quod intelligo in territorio concedentis.

94 Ad Regem tantum spectat concedere jus insignium, & armorum.

Cui Princeps insignia, & arma concessit, tacite efficitur nobilis. Ibid.

95 Nobilis pro delicto in carcere publico puni non debet, sed tale sit delictum, quod probata poena mortis sit infligendaquod si debet concedi homagium.

96 Pro debito civili nobilis etiam suspectus de fuga in publico carcere non est detinendus; neque in homagio constituendus est.

Carceratus in domo, & in vinculis publicis aequiparatur in jure. Ib.

97 Proponitur quæstio, An nobilis privilegio nobilitatis renuntiare possit? Et affirmant duæ opiniones.

Referuntur DD. qui negativam tenent sententiam. Ibidem.

Nobiles pro debito civili non possunt excommunicari. Ibidem.

98 Nobiles non possunt renuntiare privilegiis, quæ concernunt animam.

99 Nobiles possunt renuntiare privilegiis nobilitatis expresse: tacite namque exercendo autem vitam dedicatium non est.

100 Limita, ut non procedat communis opinio, ex renuntiatione alienjus privilegij derogaretur nobilitati in universum, quod supplicium ignominiosum nobili inferendum.

Privilegium dignitati concessum non potest renuntiari. Ib.

101 Debitori nobili pauperi incarcerato in domo tenetur creditor alimentas praestare.

Intelligo, ut procedat in iis tantum casibus, in quibus debitor cessionem bonorum facere potest. Ib.

102 Non procedit prædicta resolutio, quando debitor habet, unde se alat.

IN præsenti de Nobilitate Politica agendum est, ne à nostro dilthabunt instituto. Et breviter præmonandum, quod quamvis Doctoribus magis communiter nobilitas dividatur quadupliciter inter Theologicam, naturalem, mixtam, & Politicam, seu Civilem ex Arist. 4. *Polit.* ut bene tradit Præceptor Carvalh. *in c. Reynald. 1. p. n. 190. & seqq.* Tamen hanc divisionem jure optimo improbat idem Carvalh. *d. 1. p. n. 195.* Secutus Azeved. *in rubr. ad lib. 6. Ordinam.* qui ex doctrina Bart. *in L. 1. Code dignitat. lib. 12.* triplici tantum jure nobilitatem adquiri dixitnempe ex virtute, quæ Theologica dicitur, & omnibus præstantior est: ex stirpe, seu generatione, quæ naturalis appellatur: Et ex mera liberalitate, sincerque Principis affectu, & judicio, quæ Politica dicitur, & Civilis *L. 3. C. de Consul. & Sparg. lib. 12. L. restituenda ad fin. C. de advoc. diversi. Iudic. L. 1. §. de albo inscrib. L. 1. §. his cunabulis, ff. de offic. Præf. Præt.* notant Ottalot. *de Nobil. glos. 48. n. 17* Paleot. *de nob. & spur. c. 61. n. 32.* & nemine relato Giurb. *de feud. prel. 3.* aliam divisionem nobilitatis, ut scilicet Nobilitas sit aut generis, vel fortunarum, aut meritorum, & virtutis, tradit Theodor. Hopping. *de insignib. cap. 1. p. n. 14.* Plane illa nobilitatis species ad nostrum pertinet institutum, quæ Civilis est. Quemadmodum enim legitimanti potestas, de qua in capite præcedenti inter jura Regalia numeratur, sita jus conferendi nobilitatem Politicam de Regalibus est: & quidem de majoribus juxta Bart. Doctrinam *in d. L. 1. C. de dignitat. lib. 12. n. 12.* Bald. *in L. sacrilegij, C. de divers. rescript.* Castañ. *in Catal. glor. mundi, p. 8. consider. 16.* Cabed. *2. p. decis. 73. n. 1.* Sixtin. *de Regal. lib. 1. c. 2. n. 36. & lib. 2. c. 13. n. 22.* Arnisæus *de jure Majest. c. 3. de potest. fer leg. n. 17.* Rosentald. *de feud. c. 5. conclus. n. 4.* Bocer. *de Regal. c. 2. n. 7. & seqq.* Et ea propter Plinius *in Panegyr. ad Trajan.* ait *Cæsaris esse, ut Nobiles consforet, & efficiat: & in lib. Est.* dicitur: *Sic honorabitur quemcunque voluerit Rex honorare.* Theod. *d. c. 8. n. 14.*

Ex quibus fluit, quod solus Princeps vere nobiles efficere potest: ut scribunt Paul. de *Castro L. quotiens n. 6. C. vita Senat. vel clarisf. & cons. 12. n. 2. lib. 1.* post alios Tiraq. *de Nobil. c. 6. n. 1.* Ioann. Gutierr. *lib. 3. pract. q. 7. n. 14. & q. 8. n. 36.* Ubi probat solum Principem tribuere posse plenam;

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nam, & universum nobilitatem Greg. Lopez. *verb. de buen linage in L. 6. tit. 27. partit. 2. & in L. 3. tit. 21. partit. 3. verb. con villana.* Guardiol. *de Nobil. Eis. p. cap. 4. & 5.* Pacian. *de probat. lib. 1. c. 16. n. 33.* Gitt. *de Nobil. gloss. 1. §. 3. fol. n. 30. & gloss. 33. n. 3.* Gallil. *de rert. c. 41. n. 98.* Lara *de anniversf. lib. 2. c. 4. n. 101.* Ottalot. *de Nobil. 4. p. c. 1. a n. 1. cum seqq.* Azeved. *in rub. ad lib. 6. Recopilat. tit. 2. n. 47. & 48.* Amiya *in L. 2. C. si serv. vel libert. lib. 10. num. 64.* Et eo non relato Escob. *de purit. sanguin. q. 4. §. 5. num. 11. & 12.* à Principe namque tanquam à fonte nobilitas in omnes nobiles fluit, & derivatur Batt. *in L. 1. n. 6. 1. C. de dignit. lib. 12.* Mieres *de Majorat. 1. p. §. 3. n. 84.* Valenz. *con. 82. num. 22. & seqq.* Pacian. *d. c. 16. n. 33.* Escob. *d. q. 4. §. 5. n. 11. & 13.* August. Barbos. *voto 23. conclus. 2. n. 9. & 10.* Et quidem hic nobilitandi modus per restripum, ut hodie est receptissimus, ita, & vetustissimus §. *filius familias Instit. quib. mod. sui patr. potest. solv.* ibi: *Summa Patriciatus dignitas illico Imperialibus codicillis præstiti* L. *Indices 12. C. de dignit. lib. 12.* L. *quotes 3. §. si viros c. 2. C. ubi Senat. vel clariss. d. L. refluente 6. §. 1.* Pett. Greg. *lib. 6. syntagmat. c. 8. n. 1.* Theod. Hoeping. *de insignit. c. 8. n. 36.*

Cumque nobilem efficere aliquem ex Principis mera voluntate pendeat, pro nobili reputandus est, quem Princeps jussit esse nobilem Cassan. *in d. Catal. glor. mund. p. 8. consider. 17.* Titaq. *de Nobil. cap. 6. num. 2. & seqq.* Guttierr. *pract. lib. 3. q. 17. n. 32.* August. Barbos. *d. voto. 23. n. 11. 12. & 13.* quanvis ita nobilis declaratus indignus esset, dummodo Princeps ex certa scientia, & non ignorata hominis conditione nobilitatem conferat Batt. *in L. 1. C. de dignitat. lib. 12. col. 8. vers. sequitur in dissuitine* Hilara. Titaq. *de Nobil. c. 6. n. 24.* Antiffus *d. q. 3. n. 17.* Tunc enim videtur Princeps cum indigni moribus dispensare *argum. text. in L. quidam consuluerunt. ff. de re judic.* Quod ex eo procedit, quia sacrilegij instar est dubitare an is dignus sit, quem Imperator elegerit *L. disputare 3. C. de crim. sacrileg.* Cum tamen nihil sit magis perniciosum, quam solo beneficio ex ignobili nobilem facere velle Hyppol. à Collib. *in nobiliar. axiomat. 12.* M. Stephan. *de Nobilit. lib. 1. cap. 5. n. 12.* Theod. Hoepingi *d. c. 8. n. 32.* peccabit Princeps, qui sciente indignum ad nobilitatem promovet: ut ex Raymundo, & D. Thoma tradit Titaq. *d. cap. 6. n. 24.*

Quapropter cauta Principum agere oportet in concedenda nobilitate plebeis, & indignis, & potius annuos redditus in illos conferre debet, quam nobilitatem. Exemplo illius Ducis, qui homini sub rusticis moribus, & vita inculto petenti, ut eum nobilem faceret, respondit Divitem te facile posse facere, nobilem nunquam posse. Teste Titaq. *d. c. 6. n. 24. in fin.* Lara *de anniversf. lib. 2. c. 4. num. 104.*

Et parentati oportet, quod ita ut Princeps gratis nobilitatem potest conferre, ita, & illius effectus pecunia vendere potest: ut bene notat Ioann. Gutierr *pract. lib. 4. q. 8. n. 15.* Ubi *&* n. 14. quod privilegia, prærogativas, & immunitates, quæ nobilibus competunt, à Principibus vendi possunt; non tamen ipsum jus sanguinis, & nobilitatis, quod immutabile est: Immo Princeps ab his venditionibus se abstinere debet: Vergit enim in magnum Reipublicæ, & vetere nobilitatis detrimentum fordidos, & humiles nobilitatis splendore decorari, & eam, quæ ex egregijs factis, atque virtutibus comparari solet, pecunia commutari. Vere namque nobilitatis pretium sunt clara, & strenua facta, & virtutes: ut videre est apud Titaq. *de Nobil. cap. 4.* Cassan. *in Catal. glor. mund. p. 8. consid. 15.* Aug. Barbos. *de potest. Episc. 1. pars. 2. gloss. 17. n. 14. & 15.* Azeved. *in rubr. tit. 2. lib. 6. Recopil. n. 31. & seqq.* Hieronym. Salzed. *de regim. Princip. lib. 3. cap. 12. discors. 42. n. 209. & 210.* Non autem nobilitatis pretium debet esse pecunia. Tamen verum est, quod apud Venetos necessitatis tempore nobilitas vendita fuit: ut tradunt Sabellic. *lib. 6. & 7. decad. 2.* Livius Zaech. *lib. 2. de Princ. c. 2. n. 1.* Theod Hoepingi *d. c. 8. n. 33.* Sed illud certum, & indubitatum est nobilitatem emptam in deirisum apud nobiles cessisse, & ipsis emptoribus in opprobrium; siquidem in illis hæ cupiditates ingenitores injiciunt tenebras, non splendorem: ut bene dixit Escob. *de purit. sangnin. q. 4. §. 7. n. 177.*

Non solum autem Princeps nobilem facere potest expresse, sed etiam tacite: ut per Batt. *in L. 1. col. fin. C. de dignitat. lib. 12.* notat Titaq *d. c. 6. n. 9.* Et ita dicuntur nobiles, qui lateri Principis ipsius permissione adhærent L. 1. C. *de præposit. labor. lib. 12.* ibi: *Quos nostri laterisconsciatus illustrat* L. 1. C. *de domestic. & protect. lib. 12.* ibi: *Si hic honorificentia non defertur, qui cum cæteris nostram Purpuram digni æstimati sunt:* L. *ult. C. de excus. tutor.* ibi: *Cæcæ latini nostrum militantes.* Angel. *in L. omnium col. 1. ubi* Cornelus *notab. 3.* Jason *notab. 1. C. qui testam facere poss.* Et posit Purpurat. Plat. & alius Titaq. *d. c. 6. n. 10.* Cabed. *1. p. decis. 73. n. 4.* Mastrill. *de Magistr. lib. 5. cap. 10. n. 113.* Pacian. *de probat. lib. 2. c. 16. n. 70.* Cassan. *d. p. 8. consid. 19.*

Prout etiam nobiles efficiuntur, & non in vulgari dignitate constituuntur militantes in sacro Palatio *L. 1. C. de militare sacro 9. L. in sacris 12. Cod. de proc. sacror. Scrinior. lib. 12. L. 2. C. de Palat. sacrar largit. lib. 12.* Catvalh. *in d. cap. Raynald. 1. p. n. 362. & 382.* Qui *à n. 363. cum seqq.* optime de officijs Domus Regiæ, & in ea militantibus specialiter, & eleganter agit: Et *n. 385.* idem nobilitatis, & dignitatis privilegium habere tradit militantes, & inservientes in Palatio Excellentissimi Ducis Brigantiæ. Et perinde habendos esse dicet, ac si ipsi Regi servirent. Quod summo cum jure à Regibus Lusitaniæ ejus Progenitoribus concessum fuit ob maximam sanguinis conjunctionem, & ob eximiam Dignitatis Excellentiam.

Sed caveat Princeps, ne vilioris, & humilioris sortis homines ad suum latus admittat; Sic enim favoribus inflati, & superbia plora crimina admittere solent, quæ sunt in causa ut omnibus exosi habeantur Pacian. *de probat. lib. 2. c. 16. n. 88.* Ubi *n.* 89. refert, quod ex prædicta causa societatis vilium, & sordidorum hominum fuit Antonius Scala privatus dominio Veronæ.

Ex præficta nobilitandi facultate Excellentissimo Duci Brigantiæ concessa bene colligitur Principem supremum posse communicare inferioribus facultatem, & potestatem nobilitatis conferendæ: ut in terminis tradit Henning. Arnis. *de jure Majest. d. c. 3. n. 17. in prine.* ibi; *Unde barum collationé Princeps sibi reservat, aut quibus vult, & quomodo communicat:* Non tamen facile id facere debet; non enim patietur is ut beneficia, & immunitates quas à nemine præter Principem concedi oportet *L. 1. C. de immunit. à num. conced. lib. 10. L. unica ibi gloss. C. de hit. qui à Prine. vacat. acceper. lib. 10.* Antiffus *d. num. 17.* Camill. Borrel. *de pract. Reg. Cath. c. 33. num. 3.* Amaya *in L. 1. C. de immunit.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

immunit. à num. conced. lib. 10. n. 2.) à quovis in ejus præjudicium tribuantur. Propterea que, ut potestas nobilium à data censeatur, intervenire debet illius specialis concessio Theod. *c. 8. n. 71.* ubi de simili concessione expetiæ facta Archiducis Austriæ agit.

Itaque Princeps in concedenda plebeis nobilitate animadvertere debet cum judicio, an illi virtutibus polleant, quæ ab aliis plebeis hos separare impellant; ut puta, si ignobilis ob res claræ gestas tam in bello armis, quam in Pace litteris in Reipublicæ utilitate inter alios superemineat. Tunc nauque juste venit honorandus, ut principium suæ nobilitatis constituat, qui meritis, & virtutibus meruit nobilibus associari. Plebeius namque, qui privilegio nobilitatem adquisivit, vere quidem, & naturaliter nobilis non est. Aliud enim est esse tale, aliud haberi pro tali *L. mercis 207. ff. de verbor. signif. junct. L. fuit servus 74. §. fin. ff. de legat. 3.* Neque etiam Princeps potest facere ut plebeius vere nobilis sit, neque naturam mutare, *L. intra sanguinis. ff. de regul. iur. L. ea 8. ff. de capit. minut.* Amaya *in d. L. 1. C. si serv. aut libert. lib. 10. n. 66.* Atque ita ille, qui plebeius natus est per Principis privilegium, quamvis à se ipso incipit habere statum nobilitatis, vere quidem nobilis non est, sed suæ nobilitatis principium Batt. *in d. L. 1. C. de dignitat. lib. 12. n. 32.* Gama *decis. 122. n. 5.* Giurb. *de success. feudor. prel. 5. num. 17.* Escob. *de purit. sanguin. q. 4. §. 8. num. 26.* ut nobilitatis status in suos posteros derivetur argum. text. *in Lucum ex familia. ff. de legat. 2. L. 3. ff. de interdict. & relegat.* Escob. *in d. tract. q. 13. §. 1. n. 27.* Tiraq. *de Nobilit. c. 13. n. 1.*

Deinde infertur plebeium, & ignotum posse fieri Nobilem: ut optime probat Alvat. Forster. *de vera in opusc. de Nobil. c. 7. & 8.* sed quia nobilitas non nascitur in ictu oculi, ut notatur *in L. sfemmina. ff. de gradib.* Decius *consil. 53. plures milibi col. 2. ver. quarto facit*, Tiraq. *de Nobil. c. 19. n. 9.* Foliv. Pacian. *de probat. l. 2. c. 38. n. 71.* claris factis, & virtutibus eximis cum plebeius adquirere potest, ut postea concessa nobilitate Politica à Principe confirmetur: Cum enim nobilitas in virtute consistat juxta illud Juvenal. *Sat. 8.*

Tota licet veteres exornent undique cœræ Atria, Nobilitas sola est, atque unica virtus.

Virtuosius, & generosius animos ita potest inveniri in nobili genere, prout in ignobili: aut docet Senec. *epist. 31. ad Lucil.* ibi: *Hic animus tam in equitem Romanum, quam in Libertinum, quam in servum potest cadere.* Et sic testantur monumenta, quod plures humili genere natos provexit ad æthera virtus: ut de nostro Viriato tradunt Plutarch. *in eius vita*, Martian. *p. 1. histor. Hispan. 3. c. 3.* idem de Sertorio *d. 3. c. 21.* Servius Tullius ex ancilla ortus ad Romanorum Regem electus fuit Luc. Flor. *lib. 1. c. 6.* Tullius Hostilius cum esset pastor ad Romani Regni Coronam fuit evectus Val. Max. *rer. memorab. lib. 3. cap. 4.* Quod idem evenit Tarquinio Prisco filio cujusdam mercatoris Valer. Max. *d. c. 4.* Ignobilem etiam habuerunt originem Agathocles Siciliæ Rex, Ptolomeus Ægypti, Cajus Marius, qui Romæ septies Consul factus fuit, Aegesaces Parthorum Rex, & alij plures, quos recenset eiusdem judicamus.

Plane quantum ad jus naturæ omnes pares conditione nascuntur *L. manumissimus 4. ff. de iusf. & iur. princ. Instit. de libertin.* Nobilitas aut in qualitas est accidentalis, & quid moralè hominumque figmentum, sententia rationis, ut logici dicunt *Salazed. de regim. Princip. lib. 5. c. 22. n. 17. n. 20.* 18 Quæ quidem jure humano fuit introducta ex variis causis Escob. *de puritat. sanguin. q. 8. §. 1. n. 13.* Et ut scribit Bald. *in L. Nobiliores. C. de commerc. & mercat.* Alia est nobilitas incipiens, alia crescens, & alia perfecta. Unde nil mirum, si nunc in aliquo ignobilis, & plebeio virtutibus prædito nobilitas incipiat, prout antiquitus in tam nobilibus genere incepit. Nam teste Osorio *de Nobil. lib. 2. vers. 1. Omnes nobilitates provenerunt ab hominibus particularibus, qui ob res bene gestas meruerunt præmia, & dignitates à Regibus consequi. Adeo, ut nulla fere nobilitas sit, quæ sceleratum non habeat unum.* Æneas Sylv. *in hist. Eurip. & Luter. pag. 80. & seqq.* Theod. Hopingi *de nobilitat. c. 6. n. 1357.* Et ut aiunt Tacit. *lib. 1. Annal.* & Seneca *controv. 6. Quemcunque voluerit revolvere nobilem, invenies humilem:* Vere quidem nobilitas dimetienda est ex propria virtute: ut ait D. Hieronym. *ad Celant.* ibi: *Summa nobilitas est clarum esse virtute.* Et Alexandrinus apud Paton. *tom. 8. anno 600. dicebat: Vera nobilitas non est sanguine, aut carne, sed ex virtute animi accipit formam, & claritatem.* Et hac de causa Demosthenes aiebat: *Bonus vir mihi videtur nobilis, qui vero non justus est, licet à patre meliori, quam Jupiter sit, genus ducat, ignobilis mihi videtur.* Et Iust. Lipf. *lib. 3. manuudiit. ad Philosoph. dissert. 17.* ibi: *Illi nobiles habendi sunt, qui hoc titulum habent aptum ad operationes virtuosas.* Tiraq. *de nobil. c. 4. n. 3.* Et ut respondit Phalaris Agrigentinorum Tyrannus Apricio interroganti quid de nobilitate sentiret: *Gloriari de nobilitate, ut de alio quovis bono non indecent est ego autem unam nobilitatem virtutem novi, cætera fortunam. Nam bonuli genere natus, vel bonuli ita Tyranno, & omnium hominum nobilissimus fieri potest.* Refert, & sequitur Tiraq. *de nobil. c. 4. n. 3.* & plura in eam rem consulat Augell. Barbos. *voto 23. n. 5.* Profundeque ignobilis, & plebeius virtuosus, & clarus virtutibus bene potest nobilis effici, & à Rege declarari, ut à se ipso nobilitas incipiat, & in posteros derivetur.

Non tamen sola nobilitas retentier incipiens perfecta dicitur: ut sentit Bald. *in L. Nobiliores, C. de commerc. & mercat.* & notat Tiraq. *d. c. 19. n. 9.* Immo Bald. *in L. novis in fin. Cælos. tit.* 19 triplicitet nobilem distinguit: Nempe genere, & ita vulgus accipit, virtute, & ita Philosophus, tandem utroque modo, quo quidem est nobilitas perfecta. Ex qua eleganti doctrina colligitur perfectam nobilitatem dici eam, quæ ex genere nobili, & virtute componitur: Atque ita Nobilis ex stipe tunc clarior reddetur, si simul virtutibus ornatus fit. Nam ut dixit Cicer. *in Orat. pro Sext. Debet quidem valere apud nos claworum hominum de Republica bene meritorum senex memoria, mortuorum quidem, sed vestrosetentium in stliis.* Et Plin. *in Panegy. ad Traian. ait: Nobilitatem non imaginibus & statuis, sed virtute, & meritis propagari.*

Est itaque naturalis nobilitas quæ majoribus proventi, & in posteros derivatur superior, & cæteras omnes antecellit *L. sfemmana 9. ff. de gradib. L. 1. in princ. ff. de consil. L. A. C. aureorum annulor. L. 1. tit. 6. l. 8. 9. & 12. tit. 7. L. 1. tit. 21. L. 4. tit. 23. partit. 2.* Cassan. *in Catal. glor. mund. p. 8. consid. 6. vers. licit tamen, & consil. 18. per totum*, Azeved. 20

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

rubr.tit.1.lib.6.Recopil.n.64. Garcia *de Nobil. gloss. 7.n.1.* Narbon *in L.14.gloss.1.n.91.tit. 1.tom.2.* Escob *Recopil.lib.6.* August. Barbos. *vote 25.n.3.* Caradit, quod *de purit.sanguin.9.4.5.5.n.5.* Ubi *n.* Caradit, quod hæc nobilitas duplicitere consideratur; scilicet naturaliter quoad proprietatem, civiliter quoad effectus. Et insuper nobilitas sanguinis, & gentilitia eo melior est, & præstantior, quo antiquior

21 Tiraq. *de Nobilit. cap. 19. à n. 1. cum seqq.* Gama *decis. 1.n.21.* Valenz. *cons. 1.n.27.* Primos autem effectus hujusmodi nobilitatis est, quod nobilitatem regularitet familantur virtutes Valenz. *cons. 166.n.11.* Et sic nobilis ex stirpe præsumitur bonis moribus & virtutibus præditus *L. quod si nobis. §. memoriæ, ff. de adilit. gloss. in c. illud 4. distinct.* Alciat. *de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 48. in princ.* post antiquiores Tiraq. *de Nob.c.20.l.30.* Menoch. *lib.5.præsumpt.4.n.6.& 7.lib.6.præsumpt.59.à n.1.* Mantic. *de tacit.& ambig.lib.8.tit.3.§.6.* Masttrill. *de Magistr.lib.2.c.8.num.22.& 23.* Bovad. *in sua Polit.lib.1.c.4.n.14.* Nam teste Arist. *lib. 5. Polit. c. 8.* verisimile est meliores esse eos, qui sunt ex melioribus. Non enim imbellem progenerant aquilæ columbam. Quapropter nobiles genere ad

22 officia publica eligendi sunt Molin. *lib. 1. cap. 5. n.66.* Gama *decis. 1.n.19.* Cabed. *1. p.decis. 2. n. 1.* Valenz. *cons.3.4.n.206.* Hermos. *ad gloss. 2. prolog. ad partit.5.n.1.*

23 Debent tamen nobiles ex stirpe non tam ex virtutibus avorum, quam propriis gloriari, is enim aliena laudat, qui genus laudat suum: ut dixit Seneca, & Ulysses Ajaci Telamonio dicebat apud Ovid. *lib. de Metamorph.*

Et genus, & proavos & quæ non fecimus ipse,
Vix ea nostra voco,
& Lucan. *in Panegyr. Pisonis.*
Tertit omnis in illo.
Nobilitas, cui laus in origine sola est.
Plura ad hanc tem cumulat Tiraq. *de Nobil.c. 22. per totum.*

24 Et quia nobilitas tempore incipit, & tempore desinit, virtute claret, vitio sepelitur Petr. Gregor. *de Repub.lib.4.c.2.n.9.* Antimachiavel.*lib.3.hist. 1. nic.* non fuit faciendæ delitiæ in nobilitate majorum, sed propria virtute inclarescendum stemma, & insignia propaganda Theod. Hoepingl. *c. 11.n.23.* Qui *in c. 6. à n.* 1355. de vina subinde absque virtutibus, & armis gloria late agit. Subindeque Nobiles genere virtutes, morsque majorum debent imitari Tiraq.*de Nobil.cap.22.n.24.* ut splendorem generis, nobilitatemque conservent. Cum enim humana nobilitas sit tota, & omnis nostet status sub perpetuo motu consistat *§. nil*

25 *autem lex in Auth. de non alienand. reb. Eccles.* Cresp. de Valdasura *observat. 5.n.33.* sæpe accidit, ut ex potentioribus procedant inanes, ex divitibus pauperes, & è contra *§. in Auth.ut omnes obed. Judic.* Atque ita nobiles, qui vitiis dediti sunt, genus suum deturpant: optime Tiraq. *de.22.n.23.* & ob scelera, turpemque vitam, & infamiam nobilitatem amittunt *L. si qua illustris, C. de secund. nupt.* ibi: *Honestia, nobilisque persona decore privatur. L.1.C.ubi Senat.vel clariss.* ibi: *Omnem enim huiusmodi honorem reatus eximit: L. quæries, C.de dignitat.lib.12.*ibi: *Illustri dignitate per suum facinus privatus: cap. 1. de purgat. Canon. cap. Nobilis 2.q.5. Ordinat.lib.5. tit. 139. §. 2.* Giurb. *de feud. prat.5.n.11.* Cresp. de Valdasura *observat. 71. n. 6. & 7.*Tiraq.*de Nobil.c.34.à n.1.*Masttrill.*de Magistr. lib.3.c.10.n.115.& 116.*Gutierr. *cons.31.* Barça *de inop.debit.c.16.n.2.& 3.*Valenz. *cons. 91.n.22.*

Et vere nobiles vitiis hominibus fuit exosi, ut traditur de Tiberio Cæsare tertio Romanorum 26 Imperatore, qui ortus ex Tiberio Neronе, & Livia nobilissimis Romanis, ob scelera, pervetosque mores adeo fuit popolo exosus, ut publicæ lætitiæ dies illius obitus extiterit, teste Suetonio *in ejus vita*, ibi: *Morte ejus tta lætatus est populus, ut ad primum nuntium discurrerent, pari studio in Tiberim clamitantes, pari terram matrem, Deosque Manes oraci, ne mortuo sedem ullam, nisi inter impios, darent.* Propter eadem, & majora vitia Caligula Germanici filius, & ex ea causa omnibus in principio amabilis, postea odibilis redditus à subditis, uxore, & filia occisis, anno quarto sui Imperij insepultus fuit relictus, ut memoriæ tradit Suetonius *in ejus vita.* Eodem modo Sergius, Sulpicius Galba ex nobilissima familia oriundus, propter vitia, & turgem vitæ à Romanis fuit trucidatus septimo mense sui Imperijat Author est Plutarch. *in vita Galbæ.* Quid dicam de Claudio Nerone nobilissimo & flagitiosissimo Imperatore, qui post immanissimas crudelitates, viscerasque matris cæsa, profugus se ipsum occidit, & nomè crudelis apud omnes comparavit. Valerius Maxim.*lib.3.c.3.*memorat filios Scipionis Africani, Quinti Fabii Maximi, Clodii, Fulviæ, & Ortensij, qui a parentum nobilitate turpia agendo degenerarunt, & populo, consanguineisque odibiles facti fuere. Et vere pessimum est, & civilis disciplinæ nihil magis adversum, quam nobilitas, quæ incitamentum esse debet ad res præclaras gerendas, eam in flagitium conferre, scelerisque ansa præbere: Theod. Hoep. *de jure Insig.c.3.n.23.*

Debent igitur nobiles vita fugere, humanos que se exhibere, ut omnium gratiâ adequantur, & non 27
tam ex naturali nobilitate, sed etiam ex propriis moribus, virtutibusque laudabiles evadant. Nam ut ait Cicero *lib.1.officior. Quanto superiores sumus, tanto nos submissiores gerere debemus:* Et juxta illud *Ecclesiast.c.4. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Refert. Tiraq.*de Nobil.cap.13.n.7.* Fuginit itaque nobiles superbiam, quæ licet juxta aliquorum sententiam sit nobilibus quid peculiare, atque domestium: ut scribunt Hostiens. *in cap.1.col.1.verbo non permittunt de his quæ fiunt à major. part. capit.* Lucas de Penna *L.militariibus ad princ.C.de Decurion.lib. 10.& in L.3. C.ne rustic.ad ulla officia lib. 11.* post plures Tiraq. *d. cap.23.n. 3. & seqq.* Illud certum atque indubitatum est, quod superbia est immanissima bestia: at inquit Cassian.*de instit renuntiat. lib.12.c.1.*quem refert Camill.Borrell.*de præst.Reg. Cath.cap.1.n.12.* Et ut dixit Innocentius *libell. de vilitt.conditi.humam.Superbia turrim evertit, linguas confudit, prostravit gloriam, suspendit Aman, interfecit Nicanorem, peremit Antiochum, Pharionem submersit, & Senacherib interemit, fedet Ducis superborum destruxit Deus, & radices gentium superborum arefecit.* Et Divus Gregor. *moral.lib.34.c.31.* Qui per superbiam, atque inanem gloriam, proximos juxta le despiciunt, superiora, quæ ultra illos sunt, nullatenus apprehendunt. Et ut dixit Claudian. *de quart. Honorij Consul.*

Inquinat egregios adunata superbia mores
Proinde superbiæ actiones pessimæ dijudicantur Borrell. *de præst.Reg.Cath. d. cap. 2. num.* 15.

Ec

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Et ipsa fuit in causa, ut Alexandri Magni virtutes maculaverint Bottell. *c. 4. num. 3.* Et ea propter nobiles à superbia se abdituere debent, ne iram Omnipotentis sentiant, & grati omnibus exhibeantur.

De superbia notatus legitur M. Fulvius Flaccus, M. Drusius, Pompeius, M. Antonius, Alexander Magnus, Xerxes, & Annibal apud Valer. Maxim. *lib. 9. c. 5.* Demque superbiæ notantur illustrem Nabucodonosor, Demetrius, Clitus, Cleatchus Heraclotearum Tyrannus, Herodes, & Caligula, Heliogabalus, & alij Principes, qui se ipsos pro Dijs adorari jusserunt: prout ex alijs tradit *Arist. de iure Maiest. lib. 1. c. 3. n. 15.*

Sed quia supradictum est nobilem ob flagitia, 28 turpemque vitam, & infamiam nobilitatem amittere; oportuit quærere, an filius filij, qui ob crimen nobilitatem amisit, nobilis adhuc remaneat, & nobilitatem otiginis conservet? In qua quæstione, quidquid dicant alij, quos citat Carvalh *in cap. Raynaldus p. 1. n. 475.* distinguendum est inter cum casum, quo is, qui nobilitatem amisit, erat nobilis ex genere, & eum, qui beneficio Principis, vel privilegio nobilitatem adquisivit: ita ut primo casu filius nobilitatem avitâ, & aliorum ascendentium conservet argument. ex *tit. in L. 3. ff. de interd. & relig. ibi: Eum, qui civitatem amisit, nihil aliud juris adimere liberis, nisi quod ab ipso proveniunum esset ad eos, sive enim intestatus moreretur (hoc est hereditatem ejus) &c. Et ibi: Quæ vero non à patre, sed à genere, à Civitate, à tertum natura tribuerentur, ea incolumia permanere.* Quod ex ea ratione procedit, quia factum patris filio nocere non debet; nec filius ex alieno facto prægravari. Et quia nobilitas ex stirpe est naturalis, & immortalis, quasi in natura habet fundamentum 5. *sed naturalia fuisse. de iure natur. L. iura sanguinis ff. de regul. juris. Azeved. in L. 3. tit. 3. lib. 8. nova Recopil. n. 29.* Sanch. *de precept. Decalog. lib. 2. c. 29. n. 5.* Simonc. *de Catholic. tit. 18. n. 18.* Carvalh. *d. p. 1. n. 476. & seqq.* novissime Theod. Hoepingi poli hæc scripta visus *in tract. de iure insign. n. 101.* Draco *lib. 1. de nobilit. c. 7. n. 26.* Anton Faber *in Cod. lib. 9. tit. 29. de dignit. & nobilit. diffinit. 1.* Ubi eleganter tradit, quod esset absurdum à solo patre auferri filio, quod non à solo patre filius habebat: Et amplius procedere, sive concepta filius fuisset, antequam pater nobilitatem amitteret, sive postea. Et *diffinit. 25.* optime Tiraq. *de nobilit. cap. 35. n. 3.* Habet enim filius eo casu nobilitatem suo jure, & ex propria persona, quæ ex facto patris privari non potest, Anton. Faber *d. diffinit. 25. n. 6.*

Eo verò casu, quo pater primus sibi nobilitatem 29 adquisivit, si eam amisit, nocebit filio, ut non dicantur nobiles: ut tenent supra citati D. D. & Carvalh. *d. 1. p. n. 478.* Sanch. *d. c. 29. n. 4.* Tiraq. *d. c. 35. n. 3.* Anton. Faber. *d. diffin. n. 25. vers. non idem est si pater:* nisi patri, & filijs nobilitas à Principe concessa fuisset; tunc enim privato patre adhuc filij nobiles erunt, quia non à patre, sed à Principe habent nobilitatem Tiraq. *d. c. 35. n. 4.* Anton. Faber. *d. diffinit. 25.* Theod. *d. c. 16. n. 103.* Unde infert Carvalh. *d. n. 478. 479.* quod licet apud nos filius naturalis plebeij succedat patri unà cum filijs legitimis *Ordinat. lib. 4. tit. 92. in princ.* Pharb. *decis. 68. n. 9.* Tamen filius naturalis ejus, qui nobilitatem 30 tem ex stirpe provenientem amisit, patri successibilis non erit tam ex dicta, quam ex eo, quod privilegia amisit: non autem suit effectus plebeius; sed medium statum restituit inter nobiles simplicitet, & plebeios. Tiraq. *c. 23. n. 5. vers. sed hac.* Carvalh. *d. n. 479. in fin.* Et confirmatur, quia effectus nobilitatis differunt ab ipsa nobilitate. Unde lex bene potest tollere nobilitatis effectus Eccleb. *de paritat. sanguin. q. 4. 5. 4. n. 47. & seqq.* non ipsam nobilitatem.

Et nota, quod si pater nobilitatem perdidit ob 31
infamiam, vel exercitium artis mechanicæ, & postea redierit ad bonos mores, illam recuperare potest juxta sententiam Bart. in L. 1. *C. de dignit. lib. 12.* Guid. Pap. *q. 89.* ubi ejus Additionator non enim tam facile nobilitas adquiritur, quam recuperatur amissa, Anton Faber *in Cod. lib. 9. tit. 29. de dignit. & nobilit. diffin. 2.* quamvis Tiraq. *cap. 24. de nobil. n. 3.* Principis restitutionem desideret. Quod Anton. Faber. *d. diffinit. 25. n. 6.* non servari in Sabaudia testatur, & *d. servit. 1. num. 11.* Et apud nos nunquam talis restitutio petita fuit, nec desideratur.

Item hæc naturalis nobilitas descendit à patre, 32
avo, & cæteris ascendentibus in filios, & posteros legitimos L. *liberos C. de Senator. L. cum l. [illegible] ff. de fideicomm.* Tiraq. *de Nobil. c. 5. & 18. n. 21.* Ottalot. *de Nobil. n. 2. c. 2. n. 6.* Gaut. *de nobil. glossi. 5. L. 2. n. 41.* Thom. Valasc. *eiusd. 29. n. 10.* Cabed. *p. 2. decis. 56. n. 14.* Petr. Barbos. *in Quæst. tacit. 17. ff. solut. matrim.* Carvalh. *d. 1. p. num. 2. 25. & 230.* Giurb. *ad Bart. Mess. n. 2. glos. 7. n. 49.* Sarmient. *lib. 1. select. c. fin.* Molin. *de Primog. lib. 2. cap. 14. n. 19.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 24. num. 1.* Quamvis mater sit plebeia. L. *liberos 10. ff. de Senatorib. L. Senatoris 11. Cod. de dignit.* Tiraq. *de Nobil. cap. 18.* Tectuler. *disp. 1. thes. 10. tit. de* Thcod. Hoeping. *de jure insign. c. 6. n. 1497.*

A matre vero nupta ignobili non descendit no- 33
bilitas in filios, & posteros, ex eo quod mulier quantumvis nobilissima nubens plebeio nobilitatem amittit *L. feminæ in princip. ff. de Senator. L. 1. C. de dignit. lib. 12. L. nupta ff. de Senator. L. cum post 18. §. fingitur. ff. de injur. L. 1. & 2. C. de uxorib. milit. L. cum te 10. Cod. de nupt.* Tiraq. *de Nobil. c. 18. n. 20.* Palcot. *de noth. & spur. c. 61. num. 2.* Anton. Gomez. *in L. 78. Tauri num. fin.* Carvalh. *in d. c. Raynaldus 1. p. num. 231.* Thom. Valasc. *dict. qæst. 29. num. 10.* Pichard. *in reperit. L. 3. C. de mulier. Mil. 11. num. 15. & 84.* Et nobilitas uxoris per matrium ignobilem offuscatur August. Barbos. *appellat. 164. n. 13.* Ultra quod filij quoad honores, & dignitates patris, non matris familiam sequuntur §. 1. *Institu. de legit. agnator. tutel. L. familiæ 196. ff. de regul. juris, L. liberos, de Senatorib.* Cell. Hugo *cons. 75. num. 6.* Valenz. *in L. nacuatis num. 1.* Amaya *in L. exemplo C. de Decurion. lib. 10. & 37.* Immo filij in 34
ter in eos transferre nequit nobilitatem, quam non habet, & ex suo facto amisit *L. nemo plus ff. de regul. juris c. quod autem in fin. de jure patron.* Licet vere filij quoad statum matris conditionem sequantur L. *& servorum 5. §. ingenuus, L. Ingenuus 19. L. lex natura 24. ff. de stat. homin. L.* 34
partum 7. C. de rei vendicat. Amaya *in d. L. exemplo n. 11.* Carvalh. *in d. c. Raynaldus 1. part. num. 233.*

Cæterum in hoc Regno contrarium disponit *Ordinat. lib. 5. tit. 92. §. 4.* ibi: *Es quizerem tomar somente esfiremes al avoo da parte de sua mayor, podolhoum fazer.* Ubi delatio atmorum generis materni filio conceditur, quæ tantum no- 35

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

bilibus ex genere permissa est. Sunt enim insignia veterum nobilitatis monumentum Theodor. Hoeppingi *de jure insign. in proem. n.* 12. Facit *Ordinat.* *de jure insign. in proem. n.* 12. Facit *Ordinat.* *d.tit.* 91. §. 6. Ibi: *On nuen sendo filhos, nem netos de fidalgo da parte de seus pays, ou mays.* Ubi Legislator nobiles, id est *Fidalgos*, declarat filios ex materna nobilitate. Atque ita in hoc Regno jam dubitatum non est nobilitatem descendere à matre in filiosqua ubi est casus legis, disputationi locus non datur *L. ancilla ubi glos. L. illam ubi D.D. C. de collat.* Bart. *in L. quod constitutum ff. de testam. milit.* Declin. *in d. L. illam n.* 1. *& cons.* 305. *n.* 4. Grattian. *d.* 630. *num.* 17. Castill. *lib.* 3. *controv. c.* 7. *num.* 54. *in fin.* Adeo ut tunc locus non sit Judicis arbitrio Solorz. *de jure Indiar. tom.* 3. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 21. Anton. Heting. *de fide instrib. c.* 11. *n.* 60. Valenz. *cons.* 123. *n.* 13. August. Barbos. *axiom.* 136. *n.* 10.

Hujusmodi Ordinationis dispositio bene confirmatur, quia nobilitas filiorum etiam ex matemo sanguine crescit Joann. Franc. Sanfelic. *decis.* 139. *n.* 13. Exornant Riminald. Ion. *in princ. Instit. de donat. num.* 421. Pasch. *de virib. pat. quest.* 3. *q.* 2. *n.* 32. *in fin.* Et facit, quod ad prærlationem in alicquendis Beneficiis sufficit nobilitas ex parte matris Azeved *in L.* 19. *n.* 13. *tit.* 3. *lib.* 11. *Recopilat.* Cenedo *ad Decret. collect.* 150. *n.* 7 August. Barbos. *in c. de multa n.* 13. *de prebend. & dignit.* Et denique confirmatur ex Virg. *Æneid. lib.* 11.

—— Genus huic materna superbum
Nobilitas dabat incertum de patre ferebat.

Et ex Ovid. *lib.* 1. *Fastor.*

Hinc fuit Evander, qui quamquam clarus utroque,
Nobilior sacræ sanguine matris erat.

36

Vilcindi Cabed. 2. *p. dec.* 73. *n.* 2. Carvalh. *in d. c. Raynaldus* 1. *p.n.* 236. *&* 240. Sarmient. *lib.* 1. *select. c.* 2. *fin. n.* 5.

37 Sed nostræ legis Regiæ dispositioni obstare videtur, quod neque statuto, neque consuetudine effici potest, ut filius matris conditionem sequatur text. *in L. exemplo C. de Decurion. lib.* 10. ibi: *Nec valeant sportulitor delata reserpere*: & ibi: *Neque ulla pro nuce referri sinatur exceptio.* Et facit *L. non tantum* 5. *Illen sibus ubi glos. verb. non sint in fin. ff. de exten. sat. tutor.* Bart. Angel. Plat. & Rebuff. *in d. L. exemplo* Cutrili *de Nobil.* 4. *p.n.* 218. & aliis relatis Tiraq. *de Nobil. cap.* 18. *n.* 22. Verum contrariam sententiam, nempe, quod statuto, & consuetudine effici potest, ut filius quoad nobilitatem, honores, armorum gentilitia, & dignitates matris conditionem sequatur: melius opinatur Tiraq. *in d. c.* 18. *num.* 23. Avilez *in proem. Prator. glos. f. n.* 9. Decius *in c. novit. de fide.* Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 24. *n.* 2. Sarmient. *select. ar. lib.* 1. *c. fin. n.* 5. Palac. Rub. *in rubr. de donat. inter vir. & uxor* §. 32. Carvalh. *in d. c. Raynaldus* 1. *p. n.* 235. *vers. sed merito*, Ottator. *de Nobil.* 2. *p.* 2. *n.* 7. Amaya *in d. L. exemplo. n.* 58. *&* 59. Ubi tradit, quod apud Xanthios lege cavebatur ut à matribus filij generis nomen sortirentur Plutarch. *de clar. mulierib. c.* 9. Tiraq. *d. c.* 18. *n.* 23. Sic apud Lysios lege cautum fuit, quod filij à matribus nomina accipierent. Herodot. *lib.* 1. Theod. *de fore insign. c.* 7. *n.* 83. Et apud Hettusios quidquid filio deest à genere paterno, maternum supplebat. Et apud Castellanos descendentes Antoniæ Garciæ Taurinensis, sive ex masculis, sive ex fœminis gaudent privilegiis, & immunitate Nobilium *L.* 3. *t. cum seqq. tit.* 18. *lib.* 9. *Recopilat.* Pichard. *de Nobil. n.* 47.

Prædicta sententia comprobatur eo, quia constitutio, quod filij patris nobilitatem, non maternam sequantur, fait jutis Civilis inventum. Unde Princeps contraria lege prædictam constitutionem potest mutare L. *non est novum* 26. *& seq. L. de quibus ff. de legib. c. non debet de consang. & affin.* Donel. *lib.* 1. *commentar. c.* 12. ubi Ovidad. Amay. *in d. L. exemplo n.* 59. *circa fin.* Et ex his bene fundata manet legis Regiæ dispositio, quam novem fundamentis comprobat Theod. *d. cap.* 7. *a num.* 71. *cum seqq.* Ubi *n.* 90. *&* 91. responder textui *in d. L. exemp. & C. de Decurion. lib.* 10.

Præterea constitutum est nobilitatem non præsumi, sed ab aliquate probandam esse; quia non inest à natura Tiraq. *de Nobil. c.* 10. *n.* 13. Mascard. *concluf.* 1095. *à n.* 1. Gama *decis.* 86. *in fin. & decis.* 32. *n.* 1. Gracia *de Nobil. gl. f.* 11. *n.* 5. *& glos.* 18. *n.* 51. Vilasc *consult.* 39. 1. *n.* 21. Cabed. 1. *p. decis.* 7. *n.* 10. August. Barbos. *appellat.* 164. *n.* 14. Quibus autem modis probetur, vide per Mascard. *concluf.* 1095. & Fulv. Facin. *lib.* 2. *c.* 26.

38

Est autem nobilitas communis hominum loci existimatio, & opinio: Et sic ille vere nobilis dicitur, qui pro tali apud omnes reputatur *L. Nobiliores, C. de commerc. & mercat. glos. fin. c. nonulla de rescript.* Sured. *cons.* 453. *n.* 9. Mascard. *concluf.* 1090. *n.* 7. *&* 11. Covarr. *lib.* 1. *var. c.* 16. *n.* 10. Tiraq. *de Nobil. c.* 10. *n.* 2. 3. *&* 4. Plaeb. *decis.* 14. *n.* 8. Pacian. *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 62. Gluth. *ad Jurisc. Mesian c.* 1. *glos.* 7. *n.* 41. Guttiet. *lib.* 3. *practl. q.* 13. *n.* 30. *& seqq. & q.* 14. *n.* 6. *&* 7. Ottalor. *de Nobil. glos.* 7. *num.* 11. Escob. *de purit. sanguin. q.* 4. §. 7. *n.* 20. Quod adeo verum est, ut ad probandam nobilitatem non sufficiat dicere aliquem esse nobilé, nisi addatur, quod pro tali vulgo reputetur Tiraq. *d. c.* 10. *n.* 7. *&* 8. Mascard. *concl.* 1095. *n.* 8. Escob. *de purit. sang. q.* 10. *n.* 16.

39

Quare nobilitas probata dicitur, quando testes deponunt simpliciter talem fuisse, & esse communiter habitum, & reputatum nobilem: ut contra Bartol. in *L.* 1. *C. de digni. lib.* 12. *n.* 160. *col. penul.* tenet Bomba de Cortili *de Nobil. p.* 6. *n.* 2. quem sequitur Pacian. *lib.* 2. *c.* 26. *n.* 59. *cum seq. in contrariis.* Ubi numeris sequentibus hanc opinionem exornat. Quæ tamen intelligenda est, ut non procedat, quando nobilitatis requiritur specifica probatio a statuto, vel hominis dispositione: quia tunc generica nobilitatis probatio sufficiens non erit Puteus *decis.* 189. *n.* 1. *lib.* 1. Farinac. *dec.* 53 3. *n.* 2. *p.* 1. Escob. *de purit. sanguin. p.* 2. *q.* 4. *art.* 2. *n.* 102.

40

Rursus nobilitas præsumitur ex quasi possessione decennali Mascard. *concluf.* 1372. *n.* 108. Flores de Mena *lib.* 3. *v. var. q. n.* 88. Quæ quasi possessio sufficiens est, ut pendente lite super nobilitate ejus, qui nobilis existimabatur, non valeat impedire subire munera, & officia ad nobiles pertinentia Covarr. *lib.* 1. *var. c.* 16. *n.* 11. *vers. quinto* Garcia *de Nobil. gloss.* 31. *n.* 49. Larrea *decis.* 41. *n.* 13. Quod subintellige, dummodo ille ante litem munera, & officia nobilium exercuisset, quia tunc manutenendus est lite pendente. Et in his terminis loquuntur Covarr. & Joann. Garc. *proxime*, Ottalor. *de nobil. 3. p. princ. c.* 3. *n.* 8. ita Avendanum *de exeq. mand. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 13. Larrea *d. decis.* 41. *num.* 21.

Præterea

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Præterea notandum, quod nobiles ad officia
42 publica, Reipublicæque regimen eligendi sunt
Molin. *lib.2.cap.5.n.66.* Gama *decis.31.n.19.* Cabed.
1.p.dec.2.n.1. Valenz *cons.54.num.206.* plures Ider-
mos. *ad glos.5.prolog partis.5.n.1.* & plebeis omni-
no præferendi, nedum in dignitatibus, & officiis
secularibus L. *honor 14.§.de honoribus* ibi. *Origo
nativitas, ff. de numeris, & honoribus. L.1.ff.de alb.
insorab.L.1.§.si quis, ff. de Decurion. Auth. Præsides
in princ.* ibi: *Nobiliores civitatum, Cod.de Episcop.
audient.§.1.an princ. verb. viri obscuri, & in vers.
interim verb. universi nobiliores, & in §. uti, verb.
nunumquamque nobilium Auth.de defens. civitat. L.
ad suborando Cale Decurion.lib.10.L.1. Cod. de con-
dit. in public.lib.11.* Tiraq. *de Nobil.c. 20 à
n.1.cum seq.* Gratian.*c.184.n.24.* Lattea *decis.41.
n.5.* & 6. Mastrill. *de Magist.lib.2.c.8. per totum.*
Bovad.*lib.1.Polit.c.4.n.18.& n.30.* plures lau-
dat Barbos. *in collect.ad text.in cade multa de præ-
bendis.* 14. Amaya *in L. 1. C. de comitis, in public.
horr.lib.10.n.32.* Molin *lib.2.n.66.* Cavealh. *in
Rapudius p.1.n.273.* Sanfelic. *decis.288. n. 2.*
Cabed.*p.2.decis.73.n.8* Et comprobatur authorita-
tem facræ Paginæ *Deuteron.21.* ibi: *Tuli de tribu-
bus vestris viros sapientes, & nobiles, & constitui
eos Principes, Tribunos, & Centuriones.*

Quod non tam in officiis, Magistratibus, &
Dignitatibus obtinendum est, sed maxime in re-
43 bus bellicis; quia nobiliores eligendi sunt, ex Ca-
pola *de Imper.mint.Belig. §. Nobili.ass n. 25.* &
seqq. Bovad. *in sua Polit.lib.1.c.4.n.15.* Sanfelic. *de-
cis. 288. à n. 1.* Et nobilius commendanda sunt
tempore belli loca munita: ut optime per Fetret.
de modo defendendi loca obsessa num.27. ibi. *Quando
de summa rerum agitur, sunt mittenda nobiles ad
custodiam locorum obsessorum, seu ob fidem dorum, qui
habeant pignera sua in locis præsidiis, & sint fideles,
& de illis locis, seu provinciis quia pro gloria, & ho-
nore, & suorum defensione, & bonis nimis fideliter,
diligenter custodient, & pugnabunt strenuè absque
metu timore: & omnia ab illo cessabit suspicio pro-
dictionis, quæ est crimen, & scelus nefandum & abo-
minabile in cœlo & in terra.* Et nobilis præditi obi
genus nobile suum, & virtutem fugient turpem
calumniam proditionis omni ævo damnandam, &
puniendam in omni sæculo sine misericordia ulla.

Verum etiam nobiles præferendi in Beneficiis,
& electionibus dignitatum spiritualium *glos. urb.*
44 *genere in clericatu in extravag. extensilis de concess.
preb. glosse in de multa ord. tit.* August. Barbos. *ad
text.in c. de multa de preb. num.12.* & 13. Mastrill.
de Magistr.l.2.c.8.n.60. Tiraq.*de.1.n.10.* 11. & 13.
Cabed.*1.p.dec.73.n.8.* Lattea *dec.41.n.6.* Quæ tan-
men ita temperanda sunt, ut scilicet nobiles præ-
ferantur plebeis, si una cum nobilitate virtutibus
polleant, non è contra Lattea *dec.41.n. 28.*

Diximus supra nobilitatem à parentibus in
45 posteros derivari legitimos. Nunc videndum An
ad filios naturales, & spurios extendatur: quoad
naturales attento jure communi receptior est sen-
tentia, quæ habet nobilitatem à patre nobili in fi-
lium naturalem non derivari juxta doctrinam,
Bart. *in L. unà fin.C.de dignit.lib.12.* & *in Laurel.
de capit.minut.* Bald. *in L. cum legitima, ff. de
stat. homin.* Decian. *cons.* 14. *n.* 102. *vol.4.* Perego. *de
feudis cum.ff.art.12.n.84.& cons.10.n.9.lib.5.* Tir.
de Nobil.c.1.num.10. Bonus de Curtili *end. tract.
p.4.n.13.* Ottalor. *p.2.princ.c.3.n.3.* Garcia *glos.1.
§.1. n.46. ad fin.& glos.20.n.36.* Pelcot.*de nob.
& spur.c.61.n.1.* Thalc. *tit.N.concing. 48. n. 12.*
Giurb. *de feud. pred.1.n.26. & 5. 1.glos.9. n. 19.*
Cavalh. *in Arap. Rapudius p.1.n.143.* Vide om-
nino Tiber. Hoepingi *c.7.n.35.& seqq.* Quidquid
nino Tiber. Hoepingi *c.7.n.35.& seqq.* Quidquid
in contrarium tenent Gomez *in L.79.Tauri n.6.*
in mon. Spino *de testam. glos.1.6.n. 14.* Padill. &
alij relati à Cavzal. *d.p.1.n. 144.* quia contra eos
est verior, & communior opinio: ut per Cabed.
supra d.n.144.in fin. Sanfelic. *decis.5.n.13.* Joann.
Baptist. Lupus *in tract.de illegit. & natural. restitu-
tend.comment.1.§.1.n.38.* Lattea *decis.31. n.41.*
Ex ea ratione, quia naturales, seu bastardi dicuntur
sordes, & abjectiæ inter filios non communes
cantur. *L.filium dissimilimus.ff.de hit, qui sunt sui*
Lattea *decis.32.n. 3.* & 42. neque sunt de domo,
& familia agnatione, seu cognatione patentis *L.
ff.spurious.ff. unde cognati,* Bart.*in d.L. tutelas n.4.
& in L. prenuncium 5.familia n.1.ff.de verb.signi-
c.* Bald.*in L. ex litteras.C.de legitim.liberi,* Decian.
cons.51.n.6.vol.3. Menoch.*cons.117. n. 51.* Lattea *d.
n.42.* Giurb.*post alios de feud.§.1.gl.9.n.* Tiraq.*c.15.
n.12.* neque per eos familia constituar *L.pure na-
turali.ff. de stat. homin.* Bart. in *d.L.tutelas in princ.
ff.de capit.minut.* Fulsar. *q.406.n.65* Perego.*de fideicom
missar.art.12.n.81.* Mantic *de conjectl.lib.8.n.12.
n.20.* Menoch.*d.cons.117.n.51.* Matescot *lib.2.c.51.
n.7.* Quapropter illegitimi, & antea majorum, quæ
solis nobilibus concesuntur, portare nequeunt
Cynus *in L. cum pater 9. mater.ff.de legat.2.* Bart.
in L. fin. C. de verb.significat. & *in tract.de insignib.
col. 3.* Cassan. *in Catal.glor mund.p. 11. consid. 15.*
Tiraq.*c.15.n.13.* post alios Giurb.*c.g. 9.n.10.* Lattea
d. dec.32.n.42. Immo tanquè ignobiles pœnis
vilibus afficiuntur Tiraq.*de Nobil.c.15.n.10.* Cavalh.*p.1.n.143.cit.in fin.* & sunt infames, & vitij
conditionisat ex Azon. tradit Bald. *in L.2.col. 1.
C. de jur. aureor. annulor.* & innumeris citatis à
Tiraq. *d.c.15.n.14.* Et ea propter tanquam sordes
non meruerunt nominari inter præcipuos *L.homi-
lem C. de incest.nupt.* Bart.*in comentat de circl. col.
uit. & in L.cum antiquoribus 5.B.C. de jur. aureor.*
Cavzalh.*d.n.143.* Tiraq.*d.c.15.n.10.*

Sed quamvis res ita se habeat, ut quo commun at-
tento, tamen tam apud Castellanos *ex L. 1. tit. 17.
partit.7.&* ex illius Regni consuetudine, quæ apud
nos filij naturales gaudent nobilitate patris *Ordin.
1.tit.92.§.4.ad fin.* ibi: *Los bastardos haan de traza-
ra armas con quebrada de bastar diar justifi* 5.5. Atqui
arma portare solis nobilibus licet *Ord.d.tit.92. in
princ.* Ergo & bastardus arma, & insignia gentilitia
portare potest, etiam fateri oportet in eos patend
nobilitatem derivatis præterim cum jure communi
eis arma portare prohibiti essent diximus supra.
Et ultra citatos tenent Molin.*lib.1.c.4.n.47.* Spino
de testam.§.16.n.26. Garcia *de expens.c.3.n.1.vers.
summo nec arma.* Guid.Pap.*dec.380.* Farin. *in prax.
crim.q.33.n.3.cum seqq.* Gail.*cons.9.n.1.* Carvalh.
d.1.p.n.145. Ex quibus, & aliis naturalem gaudere
nobilitate patris in Castella, & in hoc Regno dic-
ci: Greg. Lopius *L.3.tit.15.part.4.gl.3.& 4.* & in
L.6.tit.13.partit.6.gl. 4. Roxas *in opinom. de suc-
cession.c.10.n.23.* & 27. Garc.*de Benefic.p. 7. c. 15.
n.53.* Cevall.*commun.5.n.49.* Anton. Gomez *ad
L.79.n.6.* Gama *dec. 312. in fin.* Valasc. *de partit.
cap.13.n.17.* Carvalh.*d.n.145.* Phrab. *vol.decis.55.
n.16.* Lattea *decis.32.n. 43.* Solorz. *de pur Indiar.
tom.2.lib.1.c.15.n.10.* & 11.

Et confirmatur, quia quidquid fit de jure
communi: tamen de generali consuetudine filij
bastardi nobilium reputantur nobiles; præ-
fertim si fuit familiarum insignium: ut tra-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dont DD. laudati à Pasch. *de virib. part. quæst. p. 3. c. 1. n. 16.* Sanfelic. *decis. 36. n. 17.* Atque ita hæc opinio in hoc Regno inconeuse servatur. Verum aliquâ do ratione enormitatis delictorum, & qualitatis personæ bastardi plectuntur pœna, qua ignobiles ex diffis per Bart. *in L. 1. C. de dignit. lib. 11. n. 49.* per delictum namque infamatur nobilis, & nobilitatem, dignitatemque perdit *L. Iudices Cod. eod.* Ac sublime propter enormitatem criminis nobiles furcis suspenduntur Grammat. *voto 3. n. 8. decis. 3 6. n. 5.* Petr. Caball. *resolut. criminis. casu 99. n. 108. & seqq.* Sanfelic. *dec. 56. n. 18.* Et probat *Ordinat. lib. 5. tit. 139. §. 1.*

An autem in hoc Regno filius naturalis matris nobilis materna nobilitate fruatur? Differit Carvalh. *in d. c. Raynaldus p. 3. n. 246.* Ubi tenet, quod etiam ille filius materna nobilitate potiatur. Ex eo, quod, ut supra diximus, matris nobilitas in filios descendit. Sed hoc ita temperandum intelligit, dummodo ex alia causa nobilitatem non amiserit. Et non obstare, quod mater luxuriose vivendo nobilitatem amisisse videtur ex text. *in L. Senatoris filia, L. palam, ff. de ritu nupt. ubi DD.* quia procedunt, quando mater meretricio more lucrum publice faciebat; non vero quando semel, vel iterum inordinatè se gessit peccando in corpus suum; quoniam tunc nobilitatem non perdit. Ex his quæ Costa *in cap. pater glegeuis n. 39.* Decian. *in tract. crimin. tom. 2. lib 8. c. 7. n. 3* 1. Pharb. *d. dec. 55. n. 9* Et confirmatur, quippe illa tantum dicitur meretrix quæ palam, & passim omnibus patet Alciat. *in L. Mossurius in fin. verbis ff. de verb. signif.* Covart. *de sponsal. p.* 52 *2. c. 1. §. 11. n. 4* ita ut non sit necesse, quod in lupanari, vel alio loco quæstum faciat, sed etiam sine quæstu L. *palam in principio & palam autem, & verseq. ff. de ritu nupt. c. vidua est in fin.* 34. *distinct. c. meretrices* 32. *q.* 4. Vinc. de Franch. *dec.* 68. Caball. *resol. crim. c.* 123. *n.* 9. 10. Decian. *2. tom. 8. c. 7. n.* 10. Peguet. *decis. crimin. 11. n.* 10. tamen dicitur meretrix illa, quæ duos etiam quæstus causa, vel libidinis ad coitum admittit Decian. *d. c. 7. n.* 11. & 12. Franch. *d. dec.* 68. *n.* 8. Covart. *supr. vers. meretrices*, Caball. *d. c.* 123. *n.* 11. 53 Unde quamvis mater, quæ semel, & iterum in corpus suum peccavit, honesta dici non possit, quia honesta dicitur, quæ nihil habet turpitudinis Isid. *2. etymol.* & Alber. *in dictionar.* Decian. *d. c. 7. n.* 12. tamen non debet ut meretrix judicari. Præsertim si occulte cum aliquo tem habuit libidinis causa; quia non peccatum fuerit occultum, honesta dicetur quoad famam, ex quo turpitudo erat occulta; ut plus omnium operetur opinio, quam veritas Decian. *supra n.* 12. *circa fin.*

Nunc de spuriis agendum. Et an materna, vel paterna nobilitate gaudeant? Et antequam ad resolutionem quæstionis deveniamus prænotari 54 oportet cum dici spurium, qui vulgo quæsitus est, & non habet patrem certum, latè sumpto vocabulo *L. vulgo concepti ff. de stat. homin.* Alex. *cons. 47. n. 5. lib. 5.* Aug. Barb. *appell. 348. n. 1.* Pacian. *de probat. l. 2. c. 5. n. 15.* Thusc. *lit. S. concl. 409. n. 25. bal. l. 2. c. 5. n. 15.* Tiraq. *de* 55 *nob. q. 1. n. 1.* Et ita dicitur spurius, qui natus est ex copula eorum inter quos matrimonium non potest contingere, veluti ex consanguineis, uxoratis, vel solemni voto adstrictis Covart. *de sponsal. p. 2. c. 8. §. 2. princ.* Gama *dec. 143. n. 2.* Ubi Flor. de Mena *dec. 140. n. 1.* Barb. *d. appell. 48. n. 1.* Rosset. *obs. 53. n. 23.* Riccius ad Vinc. de Franch. *dec. 47.* Thusc. *d. concl. 409. n. 23.* Cald. Pereyr. *de nominat. q. 1. n. 13.* Pacian. *d. c. 5. n. 15*

Dicitur etiam spurius ille, qui à nobili natus est, & vilissima fœmina *L. 1. C. de natur. liber.* Phæb. *dec. 68. n. 3.* ubi plures laudat. Et quidem spurii in duplici sunt differentia: vel enim sunt spurij simpliciter, & nascuntur ex conjunctione legè non approbata, quam lex humana nulla pœna coercet: 56 ut exemplificatur in nato ex uxorato, & soluta Valasc. *consult. 29. n. 6.* & 13. Anton. Gom. *in L. 9. Taurin. 14.* Aug. Barb. *supr. n. 2.* & 3. & *in C. consulite de servo non ordinand. n. 4.* Pacian. *d. n. 13.* Vel spurij proterea ex punibili, & dinato coitu, aut sunt nati ex consanguineo, uxorata, vel moniali *Auth. quib. modo natural. effic. fui §. ult.* Thusc. *d. concl. 409. n. 21.* Aug. Barb. *proxim. n. 3.* & 4. Pacian. *de c. 5. n. 15.* & 16. Eodem modo filius Clerici ex coitu damnato & punibili dicitur spurius G. ma *dec. 136.* Caeph. *cons. 409. n. 26.* Molinac *in ff. tr. atl. 2. disp. 267. concl. 4.* Gutierr. *pract. l. 2. q. 192.* Costa *de racion. stat. q. 40. n. 5.* Aug. Barb. *ubi supra n. 4.* Et quidem filius Clerici factis Ordinibus initiati gravioribus labor 57 spuriettatis defectibus *gl. penult. in L. 1.* ubi Bald. *n. 3. C. de Episcop. & Cler.* post plures Cyriac. *contr. 8. n. 8.* Socin. Iun. *cons. 48. n. 2. vol. 4.* quamvis incestuosus non sit, sed spurius tantum Vinc. de Franch. *decis. 17. n. 2.* Ubi Amendol. *n. 2.* Quidquid in contrarium teneat *gl. in d. L. 1. C. de Episc. & Cler.* & plures relati à Novar. ad Pitch. *hodie proximo.* Est insuper nedum spurius, sed incestuosus filius Militis Hierosolymitani, Vincent. de Franch. 58 *decis. 28.* ubi Amendol. *n. 4.* Phæb. *p. 2. decis. 171. n. 17.* & 19. Cresp. de Valdaura *observat. 18. n. 12.* At vero filius ejus qui Præceptorium, vel Commendam habet Ordinis Domini Nostri Jesu Christi, D. Jacobi, & Avicessis naturalis est, non spurius: ut per Molin. *de just. tract. 2. d. 5. 41.* Phæb. *1. q. dec. 68.*

Cognito igitur, quis filius sit spurius, subintrat quæstio, An talis gaudeat nobilitate paternâ? Pro 59 affirmativa ficit text. *in L. 3. §. spurius, ff. L. spurij, & de Decurion.* Ubi pretuntur spurios posse munus Decurionis subire: Et tamen negati non potest Decurionatum esse dignitatem *L. 1. L. spurij 6. ff. de Decurion.* ibi: *Non enim impediendæ est dignitas eius: L. nequis 48. Cod. de Decurion. lib. 10.* Bovad. *in sua Polit. lib. 3. c. 8. n. 19.* Pancit. *de Magist. municip. c. 1.* prout etiam esse honorem probat. *text. in L. 1. & 3. Cod. de Decurion lib. 10.* Amaya *in L. unic. C. de infamib. lib. 10. n. 93.* Ergo spurij filij nobilium nobiles dicendi sunt.

Secundo facit, quod contraria sententia, eo præcipuè nititur fundamento, quia spurij sunt infames, saltem infamia facti: ut in specie tradunt Tiraq. *de Nobil. c. 15. n. 10.* & 30. Cassan *in Cat. glor. mund. p. 13. consid. 35.* Mynsing. *centur. 4. obs.* 31. Andr. Gail. *l. 2. obs. 88.* Thes. *dec. 126. n. 2.* & *seqq.* Solorz. *de iur. Ind. tom. 3. lib. 1. c. 28. n.* 35. Gama *dec. 143. n. 1.* ubi Flor de Men. & *dec. 167. n. 1.* & 60 2. Reynos. *ob. 53. n. 1.* & Anton. Gom. *1. var. c. 1. n.* 38 Oivald. ad Donel *l. 6. c. 15. litt. B.* Amay. *in L. unic. Cod. de infamib. n.* 93. At vero Paleot *de nath. & spur. c. 5. §.* 36. late edocet nullo jure Civili probari spurios esse infames sed id tantum, ut legitime natis cedere debeant juxta Vlpiani responsum *in L. generaliter 3. §. spurius ff. de Decurion.* Atque ita spurij non arcentur à dignitatibus, & honoribus: ut de communi testatur Bernard. Diaz *reg. 364.* Gutierr. *cons. 31. n. 1.* & 2. Gratian. *regul. 136. verb. infamis*, Solorz *lib. 2. c. 5. n. 25.* & 26. Tiraq. *d. c. 1. n. 15.* Quod ex eo provenit, quia nobiles sunt, si quidè plebei dignitates, & honores habere non possunt.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

possunt. Et ideo dicendum videtur nobilitatem patris in filium spurium transire; Et sic eam partem sequuntur Anton Gomez *in L. 9. Tauri n. 52.* Valasc *de parric. c. 13. n. 172.* Et videtur probari *in Ord. 3. tit. 19. §. 4. & 7.*

Contraria tamen sententia verior, & communior est; quia ut supra diximus, spurij sunt infames; & vilis conditionis; ut præter supra relata probant *Azo in summa tit. de spurio.* Cassill. Borrell. *de præd. Reg. Cath. c. 35. n. 6.* Mastrill. *de Magistr. lib. 2. c. 12. n. 37.* Capyc. *decis. 32. n. 7.* Infames autem nobilitatem habere nequeunt *L. 2. C. de digniis. lib. 12. regula infamibus de reg. jur. in 6.* Carvalh. *in d. c. Royaldus 1. p. n. 287.* Ac proinde in eos à parte nobilitas transferri non potest, tanquam incapaces.

Secundo probatur, quia spurij appellatione filiorum non continetur, *L. filium dissimilem, ff. de his, qui sui vel alieni juris,* neque includuntur sub conditione, si sine liberis, *L. ex facto §. siquis rogatus ad Trebell. L. generaliter §. cum autem, C. de institutionibus.* ubi Batt *num. 4.* Roxas *in epitom. successionum* 15. Cassan. *in Catal. glor. mund. p. 11. consid. 13.* Tiraq. *d. cap. 15. num. 34.* Ortalora *de Nobilit. 2. p. 5. princ. cap. 3. num. 3.* Carvalh. *d. 1. p. num. 248.* nec dicuntur de domo, seu casata, familia, & agnatione Molin. *lib. 1. c. 4. num. 44.* Phæb. *decis. 4. num. fin.* Gama *decis. 167. num. 2.* Reynos *observat. 53. num. 12.* Sinfelic. *decis. 56. n. 15.* Noguer. *dilegat. 28. num. 68.* Solorz. *1. tom. lib. 2. c. 17. n. 6.* Gui b. *de fraud. §. 1. glos. 3. num. 9. L. si spurius, ff. unde agnati.* Batt. in *L. intestat n. 4. ff. de capit. minut.* Azeved. *cons. 24. n. 14.* Lopus *de illegit. commem. 1. §. 2. n. 5. & §. 3. num. 24.* Palest. *de nobil. & spur. c. 39. n. 5.* neque bello sunt fortes, nec fuisse stabiles Gama *decis. 167. n. 1. & 2.* Sinfelic. *d. de sig. 6. n. 15.* & non possunt portare arma similia patris; ut ex Bart. Bald. Dyn. & Angel. tradit Alex. *in L. ex facto §. spurij regatus num. 54. ff. ad Trebell.* Sinfelic. *proxime num. 16.* Solorz. *d. c. 17. num. 6.* Tiraq. *d. c. 15. num. 13.* Unde ad eos nobilitas parentum non potuit transire, cum sine dignitatum, & honorum incapaces tam de jure Civili, quam Canonico Marescot. *1. var. c. 30. num. 2.*

Insuper spurius evadit pœnas infamiæ, pariter proditoris, seu hæretici Covarr. *lib. 3. var. c. 8. n. 3.* Villa Diego *de heretic. q. 13.* optime Sanch. *ad præcept. Decal. 1. c. 27. num. 1. circa fin.* Escob. *de variis, sacrg. q. 8. §. 3. n. 34.* Ergo non poterit habere dignitates, & honores, quos consequi aliter non valeret, nisi mediante sanguine, & bonis parentis qualitatibus.

Denique spurius non potest ad sacros Ordines promoveri *cap. consulvit. 5. de serv. non ordinand.* ubi Barbos. *n. 1.* plures laudat: neque ad Beneficia sine dispensatione *c. si qui, de filiis presbyter. in 6.* Garcia *de Benefic. p. 7. c. 2. n. 48.* & *seq.* August. Barbos. *in d. c. 1. qui n. 1.* & 2. Ex ea ratione, quia infamis est, quod non esset, & nobilis, vel honestus foret. Atque ita nobilitatem patris in filium non transire docent Mynsinger. *centur. 4. observat. 31.* Bovad. *lib. 1. c. 4. & c. 12. n. 16.* plures laudat à Solorz. *d. cap. 3. n. 25.* Carvalh. *d. p. 1. n. 248.* & *seq.*

Neque obstat text. *in d. L. generaliter §. spurius, ff. de Decurion.* Quia duplicitet respondetur. Primo: Quod textus supponit spurios aliàs capaces esse, scilicet ex nobilitate acquisita propriis meritis, non paterna; quæ ad illos transire non poterat juxta superius tradita. Quapropter vitium spuritatis illos inhabiles non reddit ad Decurionatus dignitatem; notat Carvalh. *d. 1. p. n. 249.* qui citat Valasc. *consult. 17. n. 5.* qui licet loquatur in spurio ædilitia dignitate jam decurato; non tamen hanc intellectum legis clare expendit.

Secundo respondetur, & melius, quod spurius non admittitur ad dignitates, & honores Molin. *lib. 1. c. 13. num. 16.* Paleot. *de nobil. & spur. c. 55. & seqq.* possunt tamen admitti ad Decurionatum in defectum aliorum; fœlices, si alius non reperitur idoneus; & in his terminis procedit text. *ord. §. spurius.* Interest namque Reipublicæ, ut alis idoneis deficientibus eisum spurij, & alij non honestæ conditionis in ordinem admittantur *L. eos ff. de Decurion.* ibi: *Nam pauciores eorum, qui municipibus publicis fungi debeant, necessaria etiam hos ad dignitatem municipalem, si facultates habeant, invitet: L. ut gradatim §. & filege, & §. quotiesff. de munner & honor. L. honor ff. de Decurion.* Cabed. *1. p. decis. 84. num. 32.* Qui quidem intellectus probatur *ex d. §. spurius*; quia in ejus specie spurius admittitur casu; quo alius idoneus & legitimus competitor non sit ratione publicæ utilitatis; & redditur Vlpianus rationem ibi: *Quod utique non fordi erit ordini, cum ex utilitate ejus fie semper ordinem plenum habere.* Ex quo colligitur spurium admittendum in aliorum defectum, non alias. Et sic spurius in eo texto admissus fuit causa publicæ utilitatis; non ex eo, quod non esset infamis. Immo Consultus eum fordem suppponit ibi: *Quod utique non fordi erit ordini.* Ita eleganter interpretatur Amaya *in d. L. unica C. de infamib. l. 10. n. 97.* Et in idem concidit Molin. *de just. tract. 4. disp. 11.*

Neque obstat resolutio Valasc *consult. 17.* ubi spurium honestum, & bonis præditum moribus non esse pœnam turpem illis ait ad hoc, ut fraudem querelare possit testamentum fratris, in quo talis spurius institutus fuit; quem sequitur Thesaur. *decis. 126.* & Castill. *lib. 2. controv. c. 19. n. 53.* & 54. Pachin. *lib. 4. controv. c. 93.* Flores de Gam. *decis. 143.* Quia neque Valascus, neque alij spurium nobilem dicunt ex persona, & nobilitate patris, sed non esse turpem; namque ex sua persona virtutibus, & moribus honestus evasit. Quod non pugnat nobiscum, qui non inficiamur posse spurium propriis meritis nobilitatem adquirere; quemadmodum evenit Alexango Magno, Hercuii, Romulo, Servio, Tullio, & aliis, de quibus Tiraq. *de Nobil. c. 15. num. 31.* Natus enim ex meretrice si propria virtute decoretur, patentum non decoloratur opprobriis, *c. nunquam de viciis disput. 56.* Unde spurios ex propriis virtutibus ad dignitates evectos dicitur *in c. Ossus Papa 56. d. disputat.*

Neque de Regio dici potest nobilitatem patris in spurium transire attenta *Ordinat. lib. 5. tit. 92. §. 4. & 5.* Ubi delatio armorum bastardis conceditur; quia Ordinatio intelligenda est de filiis naturalibus, non de spuriis. Dantur namque inter naturalem & vere spurium multæ differentiæ; quas congerit additio ad Thesaur *decis. 126.* & observant Beccius *cons. 3. a n. 65.* Gutab. *de fideicof. fendar glossf. 9. n. 14.* Et bene colligunturex *Ordinat. 1. tit. 35. §. 12.* ibi: *Natural, vel spuria.* Plane naturalis non adeo odibilis est, quam vera spurius *Auth. ex complexu, C. de successif. nupt. Auth. quod. nonat. tit. fin. §. fin. c. fin. q. 7.* Spino *de testam glossf. 3. n. 26. & 7.* Paleot. *de nobil.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

& spur. cap. 17. num. 27. atqui spurius dicitur species qualificata illegitimorum: ut bene tradit Carvalh. *in d. c. Raynald. 1. p. num. 151.* Et probatur ex differentia, quam inter naturalem, & spurium constituit *Ordinat. lib. 4. tit. 92. §. 4. & 5.* Quæ de bastardis loquitur, & intelligi debet de naturalibus. Idem enim sunt bastardi, ac naturales secundum *gloss. in verb. ff. de concubin.* Et ex propter Bened. de Bart. *in tract. de fil. non legit. nat. n. 2.* & Salicet. *in Authepraterea 5. C. de natural. liber.* sumant legem loquentem de naturalibus liberis per verbum *Bastardus*, Sanfelic. *decis. 56. num. 9.* Unde lex loquens de naturalibus non comprehendit spurios, quasi illegitimitas eorum tàquam qualificata non comprehendatur sub lege de bastardis, vel naturalibus loquente; cæsus enim qualificatus non comprehenditur in dispositione simplicisquia 69 quælibet qualitas illam diversificat *cap. sicuti inter de electi. in 6. L. quæsium §. illud ff. de legat. 3.* Valasc. *consult. 51. num. 51.* Pett. Bibos. *in L. 1. & 2. n. 144. ff. de iudic.* Larrea *allegat. 108. n. 4. & allieg. 118. num. 14.* Salgad. *de protell. p. 1. c. 71. num. 16.*

Confirmatur ex *Ordinat. d. lib. 5. tit. 29. §. 7.* ubi etiam bastardis legitimatis prohibetur denominari de *Dom.* Quæ Ordinatio intelligenda est 70 de spuriis, qui in Regno solent legitimari, non de naturalibus, in quos parentum transit nobilitas de jure Regni: ut supra dictum est. Ultra quod *Ordin. d. tit. 92. §. 4. & 5.* etiam respectu naturalium exhibitam est à jure communi: ut ostensum manet. Et sic intelligenda est, ut minus lædat jus commune. Quod in nostris legibus præsertim procedit, quæ non solent recedere à communi Doctorum traditione Barbos. *in L. comperit Cod. de præscript. triginta, vel quadrag. annor. num. 175.* Unde nobilitatem ad spurios non transire etiam de jure Regio dicendum est: & apud Hispanos indubitatum dicit Carvalh. *p. 1. n. 263.*

Neque etiam illis competit nobilitas matris in hoc Regno, quia ultra quod spurij non possunt habere nobilitatem, neque dignitatem, *L. cum* 71 *legitime ff. de stat. homin. gloss. verb. liberi in Clement. 1. de Bapt. & in L. filium dissimum ff. de his qui sunt sui:* quoniam copula, ex qua spurius nascitur, semper matri ignominiosa est *L. siqua illustris, C. ad Orphician.* Et ita ex præceptoribus Conimbicensibus tenet Carvalh. *in d. c. Raynald. 1. p. num. 253.*

Spurius tamen legitimatus parentum nobilitate potitur: ut disputando ad partes docet Carvalh. 72 *d. 1. p. n. 255. & sequ.* & in nostro Regno absque dubitatione procedere tradit propter clausulam legitimationibus adjectam, quæ legitimatum ad nobilitatem restituit: *ut n. 258.*

An autem patris nobilitas de jure Regio descendat in filium susceptum ex propria ancilla du- 73 bitari potest? Pro parte negativa facit. Primo, quod filius quoad statum matris sequitur conditionem; & à serva, & ancilla natus servus est. Atqui servi, quod attinet ad jus Civile, pro nihilo reputantur *L. quod attinet, ff. de reg. juris.* Ergo nobilitatem habere nequit, quæ juris civilis est. Præsertim, quia servi habentur pro mortuis, & statum non constituunt Jason *in L. si tibi homo 5. conservat n. 2. ff. de legat. 1.* Gregor. Lopez *in princ. tit. 5. partit. 4. verb. de su persona.* Proindeque dignitatem habere non possunt L. *Barberior, ff. de offic. Praetor. 1. 1. de servo non ordinand.* Ergo nec nobilitatem, quæ dignitas est sui Bart. *in L. 1. n. 40. C. de dignit. lib. 12.* Deinde facit: quia etiamsi servus manumittatur, fit libertinus *princ. Instit. de libertin.* hic autem status semper nota, macula, & obscuritate inficitur, tanquam ille qui prisinam restitat servitutem. Unde libertinus nobilitatis dignitatem habere non debet: propter quæ fundamenta hanc partem tuetur Carranza *de partu legitimo 2. 3. §. 3. n. 18. & seqq.*

Verum contraria sententia verior est, & melio- 74 ribus fulcitur fundamentis. Primo quia filius susceptus ex propria ancilla, vel aliena, cum qua dominus matrimonium contrahere valebat, naturalis est: ut docent Tello Fernand. *in L. 11. Taur.* Gama *decis. 86. & 167. num. 6. & decis. 312.* Matienç. *in L. 9. tit. 8. glossf. 2. num. 4. lib. 5. Recopilat.* ubi Azeved. *num. 8. & 9.* Gabr. Pereyr. *decis. 12. n. 11. & 12.* Amaya *in L. exemplo 36. C. de Decurion. lib. 10. n. 35.* Socin. *in L. sed est quæsitum num. 2. ff. de liber. & posthum.* Ægid. de Priolil. *hanefs. art. 13. num. 60.* Et probat text. *in L. ex facto §. siquis rogatus, ff. ad Trebell.* Ubi talis filius in servitute conceptus facit deficere conditionem. Et apud nos probat *Ordinat. l. 4. tit. 92. in fin. princ.* Plane dominus potest cum ancilla, seu serva Matrimonium contrahere *c. 8. & ibi glossf. verb. inter servos 2. de contingin. servor. siquis vigenium 29. §. 2.* Ergo filius ex ancilla susceptus naturalis est *ex L. siquis ingenuum 21. ff. de capti.* Proindeque, cum naturalis in hoc Regno 75 nobilitate paterna potiatur; iste ex ancilla susceptus nobilis fit: illa tantum differentia constituta inter susceptum ex propria ancilla, & susceptum ex aliena; quod susceptus ex propria mortuo patre libertatem illico consequitur ex tacita manumissione, de qua *in L. fin. C. de manumiss.* Laza *in L. siquis à liberis, ff. de liber. agnos. n. 82.* Azeved. *in d. L. 9. tit. 8. lib. 5. Recopilat. num. 9.* Et sic omnino nobilitate gaudebit, nisi pater specialiter eam reliquerit in servitute *d. L. fin. C. commun. de manumiss. Ordinat. d. lib. 4. tit. 92. in fin. princ.* ibi: *Se por morte de seu pey ficar servo* talis enim quem pater non manumiserit, pro nihilo habendus est. Filius vero susceptus ex serva aliena, 76 tunc nobilitatem patris consequetur, quando jam tempore mortis paternæ à domino fuerit manumissus, non aliàs: quia cum servus remanetet, quoad jus Civile pro mortuo habendus est *L. interceedit 59. in fin. ff. de condit. & demonst.* Ubi probatur, quod servitus mortis assimilatur, & cum ea comparatur: ut probat text. *in L. cum hic status 5. ff. donator. ff. de donat. inter vir. & uxor. L. servoitutem 209. ff. de reg. juris*, Gabr. Pereyr. *decis. 12. n. 11. in fin. & num. 13.* Carranza *d. c. 3. §. 3. n. 21.* Et ita prædictam sententiam tuetur Sanch. *lib. 7. de Matrim. disp. 24. num. 4.* Ulti respondet adductis in contrarium. Et eum sequitur Amaya *in L. exemplo C. de Decurion. lib. 10. n. 31. & seqq.* Mich. de Arellano *lib. singul. lection. cap. 3. §. 4. pag. 73.* licet nervose contrarium sequatur opinionem Carranza *d. §. 3. num. 19. & seqq.* Sed contra eum stat verior opinio, quæ comprobatur *ex Ordinat. d. lib. 4. tit. 92.*

Cæterum obstare videtur, quod filius viri no- 77 bilis, & in dignitate constituti procreatus ex vilissima femina non dicitur naturalis: sed spurius: ut notant Afflict. *decis. 103. n. 1.* Pharb. *decis. 68. num. 5.* Sed nulla potest dici vilior femina,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

mina, quam ancilla, quæ quoad jus Civile pro
nihilo habetur *d. L. quod attinet, ff. de reg. furis.*
Ergo in filium natum ex ancilla tanquam spu-
rium non poteſt tranſire patris nobilitas. Sed reſ-
pondetur prædicta procedere quoad ſucceſſiones,
quia talis filius ex nobili, & ancilla tanquam
ſpurius patri eſt inſuceeſſibilis; neque aliquid
ex bonis patris poteſt habere tam in ultima vo-
luntate, quam per contractum lucrativum, Anton.
Gomez *in L. 9. Tauri num* 33. *& ſeqq.* Reynoſ.
obſervat. 53. *num.*17. & 20. Lattea *deciſ.*96. *a num.* 4.
Cytiac. *controv.* 8. *num.* 8. & 9. Trentacing. *lib.* 1.
tit. de neth. & ſpur. reſolut. 1. *n.* 3. ita ut neque a
parte poſſit hæres inſtituí, etiam non extantibus
legitimis: ut de veriori teſtatur Parlador. *lib.* 2.
rer. quotidian. q. 10. *n.* 2. Trentacing. *d. num.* 3.
qui reprobat Anton. Gomez contra ſententiam *in*
d. L. 9. *n.* 4. Afflict. *d. deciſ.* 103. Et inſinuat *Or-*
dinar. lib. 4. *tit.* 91. *in fin. princ.*

At vero quoad nobilitatem talis filius tanquam
naturalis conſendus eſt ex ſupra dictis; & ſufficit,
78 quod ſit natus ex ancilla, cum qua parte Matri-
monium contrahere poterat, ut nobilitatem liber
factus nanciſcatur; quia cum nobilitas ſanguini
inhæreat, ſublato impedimento ſervitutis revivi-
cit; ut pungit Sanch. *d. diſp.* 24. *num.* 4. *in fin.*
Nec vilitas matris ea, quæ naturalia ſunt ſiluo,
tollere valet 5. *ſed naturalia ſoſſit de jure natur.*
L. *jure natur.* L. *jura ſanguinis ff. de reg. jur.*

Inſuper ſuccedit illa quæſtio, An nobilis in uno
79 Regno tranſlatus ad aliud retineat primevam no-
bilitatem? In qua diſtinguendum puto inter no-
bilitatem generis, quæ apud omnes gentes com-
muniter æſtimatur, & cum, quæ Principis privi-
legio, vel partiæ ſtatuto adquiritur; ita ut prima
nobilitas æque coroſet tam in proprio Regno,
quam in extero, ad quod nobilis fuit tranſlatus.
Secundo vero eiſu non extendatur nobilitas extra
Imperium Principis nobilitantis.

Probatur prima aſſertio, quia unaquæque pro-
vincia habet quaſdam regulas peculiares, ſeu
mores, & vivendi rationes, ex quibus ejus nobi-
litas, vel ignobilitas meritur; ita ut conſuetudo
efficax ſit, ut aliquis uno loco ſit nobilis exiſti-
matione hominum, qui alibi ignobilis reputatur
Bart. *in L.* 1. *col.* 7. *verſ. examinatis ipſa verba, & ſ-*
col. 9. *verſ. ex prædictis, & verſ. quarto inſertur, C.*
de dignit. lib. 12. ubi Platea *col.* 2. *verſ. & ex*
his inferitur, & col. 3. *verſ. ex quo infertur*: hic
latiſſime per Tiraq. *de Nobil. c.* 10. *d. num.* 1. *cum*
ſeqq. Vincent. Turret. *de Nobil. gentil. lib.* 3. *c.* 5.
Solorzan. *de jure Indiar. lib.* 1. *c.* 27. *num.* 88. *num.* 2.
Auguſt. Barbof. *cons.* 25. *num.* 38. Eſcob. *de purit.*
ſanguin. p. 1. *q.* 4. & 5. *num.* 4. Sed cum nobilita-
81 tis verbum communiter, & apud omnes accipia-
tur de nobilitate, quæ provenit à majoribus, &
quæ ſanguinis eſt, Bonus de Curtil. 3. *p. de No-*
bil. n. 279. & *ſeqq.* Caſtan. *in Cæral. glor. mund.* 8.
p. conſil. 36. *verſ. & horum in fin. & conſideran.*
17. *ver. & ex ſtatutum*, Azeved. *in rubr. tit.* 2.
lib. 6. *Recopil. num* 38. Eſcob. *de purit. ſanguin.*
d. 5. *num.* 15. Et ſic cum illa nobilitas ex jure
gentium oriatur, quæ genos, aut virtutem habet
pro fundamento, apud omnes gentes pro vera,
& ſola nobilitate agnoſcatur Ariſtæus *de jure*
Majeſt. lib. 1. *c.* 3. *de poteſt. ferendi leg. num.* 17.
verſ. cum enim, Nil mirum, ſi nobilis ſtirpe aput
omnes nobilis reputetur; eſt enim nobilitas natu-
ralis quædam qualitas inhærens perſonæ, ſicut
ſtellæ fixæ in firmamento: Eriſeo ſequitur per-
ſonam quocunque vadat argum. text. *in L.* 2. *ff.* 82
de alim. & cibar. legat. Cap. ex literis de reſcript.
ita ut nobilis genere non poſſit à ſe abdicare no-
bilitatem L. *jura ſanguinis ff. de reg. furis, L. jus*
nignationis, ff. de pub. quæ non circunſcribitur lo-
co; ſed ſemper comitatur perſonam Otrolor. *de*
Nobil. p. 2. *c.* 5. *verſ. prima juris ratio*, Gutiert.
pract. lib. 3. *c.* 13. *num.* 93. Auguſt. Barbof. *cons.* 23.
num. 40. Carvalh. *d. c. Raynaldus p.* 1. *num.* 219.
Propter quæ, & alia fundamenta noſtram ſenten-
tiam amplectuntur Baeça *de inop. debitor. c.* 16.
num. 112. Gutiert. *lib.* 3. *pract. q.* 17. *num.* 119. Garc.
de Nobil. gloſſ. 7. *n.* 18. Carvalh. *d. p.* 1. *num.* 219.
Auguſt. Barbof. *d. cons* 3. *a num.* 39. *cum ſeqq.*
Quidquid aliud velit Otralor, *d. c.* 5. *num.* 10.
quia contra eum ſtat communis opinio tut per
ſupra citatos, qui ejusdem ſatisfaciunt funda-
mentis. Et facit L. 2. *tit.* 2. *lib.* 4. *Ordinam. & L.* 2. *tit.* 21. *partit.* 2. & *l.* 1. *fin. tit.* 1. *end. partit.* Qua ratione nobilis in uno Regno poteſt in alio ſua arma, & inſignia geſtare Theodor. *d. c.* 8.
num. 58.

Unde ſequitur, quod Sarraceni nobiles gene-
re, & alij infideles ad fidem converſi, & apud 83
nos communites retinent nativam nobilitatem
ex his, quæ Gutiert. *lib.* 3. *pract. q.* 14. *n.* 98. &
ſeqq. Garcia *de Nobil. Gloſſ.* 7. *num.* 19. Carvalh. *d.*
1. *p. num.* 122.

An autem deſcendentes ex Hebræis ad fidem 84
converſi nobiles debeant reputari? Diſputat Car-
valh. *d.* 1. *p. num.* 123. & *ſeqq.* Et expenſis pro
utraque parte fundamentis tenet eos nobiles non
eſſe *n.* 125. Et latè tradunt Otralora *de Nobil. t.* 2. 5.
prine. cap. 2. *a n.* 36. *uſque ad num.* 26. Mendoza
ad L. 4. *tit.* 1. *lib.* 4. *fori*, Garcia *de Nobil. gloſſ.* 7.
num. 9. *ad fin.* Azeved. *ad L.* 2. *tit.* 7. *lib.* 1. *Recopil.* Gutiert. *lib.* 3. *pract.* 9. 14. *num.* 99. Quibus
addo, quod Judæi per mortem Domini Noſtri
Jeſu Chriſti factſi ſunt nobis ſervi *c. & ſi Judæi*
7. *c. conſuluit de Judæis*, Camill. Borrell. *de pract.*
Reg. Cath. c. 69. *num.* 10. Ac proinde nobiles eſſe
nequeunt. Et inſuper, quia iſti ſic deſcendentes
ex Judæis à publicis officiis, & honoribus arcen-
tur: ut apud nos pluribus pragmateiſis ſanctioni-
bus eſt ſtatutum. Sed proh dolor! male obſervatur.
Proindeque neque Reipublicam, neque Re-
gnum gubernare debent ex Eſcob. *de purit. ſan-*
guinis p. 1. *q.* 2. *num.* 47. tanquam à Chriſto male-
dicti. Matth. *c.* 12. & 17. Eſcob. 1. *p.* 4. 5. 3. 5. 3.
num. 79.

Limitatur tamen prædicta reſolutio, ut non
procedat, quando coinquinatio Hebraici ſangui- 85
nis procedit tantum ex parte materna; quia tunc
ſi fuit pater nobilis, filius non privabitur nobili-
tate patris in totum, licet obſcuratæ maneat. Et
ita obſervari teſtantur Otralora 2. p. 3. *princ. c.* 7.
num. 28. Garcia *gloſſ.* 7. *n.* 19. Gutiert. *d.* q. 14. *num.*
99. Carvalh. *d.* 1. *p.n.* 229.

Præcipua procedunt in Hebræis noviter ad Fi-
dem converſis. Sed quid dicendum de converſis 86
ab Apoſtolis, vel poſt eos, quotum deſcenden-
tes hodie veriſſimi ſunt Chriſticolæ habiti. Et
quidem hi nulla notantur infamia; ut tenet Di-
dac. Veſaſquez *in deſenſ. ſtat. Tolet. c.* 10. *verſ.*
confundunt antiquiſſima tempora pag. 23. & *c.* 19.
verſ. propterea noſtra ſtatuta pag. 45. Fr. Emman.
Rodrig. *tom.* 1. *Regal. q.* 11. *art.* 1. *poſt princ.* Fontan.
de pact. nupt. clauſ. 5. *gloſſ.* 1. *p.* 1. *num.* 107.
Eſcob. 1. *p. q.* 4. 5. 1. *n.* 23. Hi enim ſi probaverint
nobiles fuiſſe apud Hebræos; maxime qui deſ- 87
cendunt

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cendunt ex tribu Juda, in quo solatium erat totius nobilitatis Hebraicæ, pro nobilibus reputandi erunt: Immo geniti ex antiquissimis Hebræis conversis, qui nunquam perfidi, aut infideles extiterunt, præferendi sunt descendentibus ex gentilibus: ut tradit idem Velasquez *proxime c. 56. in princ.* Qui rationem reddit *c.4.ver.num, & illud adde pag.98.* quem refert, & sequitur Escob. *d.9.4.5.2.n.24.*

88 Secundo verò casu distinctionis, quando nobilitas fuit privilegio Principis concessa, vel patriæ statuto, nobilis ex privilegio, qui antea ignobilis fuit, et si ad aliud Regnum translatus sit, ibi pro ignobili etiit habendus, prout erat ante privilegium. Nobilitas enim aut dicitur absoluta, id est genetis, quæ naturalis est, aut domi tantum, quam dicunt esse qualitatem per Principem illatam, qua quis ultra honestos plebeios acceptus ostenditur secundum Bart. *in L. 1. num. 62. Cod de dignit. lib. 12.* Guid Pap. *decis. 196. n. 1. circa med* Alvarot. *in c. 1. §. cæterò n. 5. ad fin. Qui dicatur Dux* Arnis. *de jure Majest. lib.1.c.3. n.17.* Absolutæ autem personam constituit: ut dictum extat. Ea vero, quæ competit ex privilegio, aut statuto, non latius patet quam terminus Reipublicæ, aut potestatis Principis conferentis: namque ut ait Boer. *de consulat. philos. Signis multipisci Consulatu functus, in barbaras forte venerit nationes, venerandumne hanc barbaris efficietVarescunt illico, cum ad eos devenerint; qui dignitates, non esse existimant; quia non potest qui alteri Reipublicæ leges ponere, jubereve, ut pro nobili habeatur, quem ipse talem esse vult, multo minus, ut honores, privilegiaque nobilibus concessa, utenda fruendaque concedat.* Quippe privilegia non extenduntur ultra territorium concedentis, prout neque 89 lex, seu statutum unius Regni obligat in alio; immo neque extenditur ad bona in alio Regno existentia: ut post antiquiores tenet Alex *cons.16. visto titulo quæstionis col. 1. & 2. lib.1.* Valasc. *consult.182.num.14.* Thusc. *litter. S. conclus. 542.n.1.* Phæb.*1.p.decis.102.n.26.& 43.*Post plures Giurb. *ad statut. Messan.2.1. gloss. 2. num. 119.* Tiraq. *in L. si unquam verb. revertatur num.440. C. de revoc. donat.* Adhæret namque jurisdictio territorio, sicut nebula in tota palude Gregor Lopes *in L. 1. gloss fin tit. 4. partis. 3.* Cabed.*1.p. decis. 10.n.9.* Cutt. Jun. *cons. 41. num. 9. & cons.138.n. 24.* Aug. Barb. *in c. 2. n. 10. de consist. in 6.* Et rursus consuetudo unius Regni neque prodest neque nocet subdito in alio Regno Menchac. *consfreq.c.3.n.19.* Barbos*.proxime n. 11.* Salgad.*de retent. Bullar. p. 1. c. 9. n.7.* Unde nobilitas ex privilegio, statuto, seu consuetudine nullo modo extendi potest ultra territorium concedentis. Prout 90 neque legitimatio facta à Principe comprehendit bona existentia in dominio alterius, nisi illius accedat consensus; ut diximus supra *c.16 de legitim. n. 26.*Et in terminis nostram sententiam amplectitur Arnis. *de jure Majest. d.c. 3.n. 17.* Garcia *de Nobilit.gloss.7.n.17.*

Iuvat locus Ciceronis ad *Quæ Fratr.1.epist.12.* 91 ibi: *Marcum Orsium Equitem Romanum tibi commendo maiorem in modum hominem domi splendidi, gratiosum etiam extra domum: & in 3. in Verr. action.* Unde ortum fuit adagium: *Domi Nobilis illico.* Unde ortum fuit adagium: *Domi Nobilis* Quod interpretatur Tiraq. *c. fin. n. 145.* scilicet hi absolute dicentur nobiles ubique], qui naturali nobilitate gaudent. Nulla enim est gens, quæ non hos nobiles existimet. At vero qui ex privilegio, aut statuto nobiles sunt effecti, hi extra domi, id est apud suos sunt nobiles, apud externos minime, licet commendabiles, & gratiosi sint. Quod eliciunt Doctores ex Arist. *lib. 3. Polit. cap.* 4. quem sequitur Osorius nostet *de Nobil. Civil.lib. 1. c. 4.* Arnis*. d. c. 3. num. 17.* Garcia *d. gloss.7.n. 18.*

Non obstant quæ August. Barbos*. d. vote 23. n. 39.* quatenus ait receptiorem esse sententiam, 92
quæ ait, ubique terrarum nobilem esse illum, qui in propria patria, & Regno talis habetur. Respondetur namque fundamenta Barbos. illud tantum evincere, quod vere nobilis, hoc est ex genere, ubique terrarum nobilis est. Quod nos etiam defendimus *supra n. 81.* Non autem concludunt, quod nobilis ex privilegio in uno Regno sit nobilis in alio: immo Doctores, quos citat, loquuntur in nobilitate naturali, non in quæsita ex privilegio: ex Gutierr. *lib. 3.pract.q.17.n.139.* ibi: *Præterea quia ut late probat Bæca de inope debitore cap.16.num.111.& sequentib.Nobilis Hispanus in esta Hispania, in regionibus Regi subditis gaudere debet sua nobilitate.* Bæca *d. c. 16. n. 115.* ibi: *At Fidalgui Nobiles habentur non solum Castellæ, verum Lusitania, Aragoniæ, & Navarræ. Et hoc non tam ex iure communi, quam ex L. 2. tit. 21. lib. 4. Ordinem, & L. 2. tit.2.lib.6. Recopil. Quibus statuitur, quod Fidalgui totius Hispaniæ in Castella Nobilitatis privilegiis præfuuntur.* Quæ leges de nobilibus ex genere intelligendæ sunt; quia in hoc significatu accipitur verbum nobilitas, ut diximus supra *n. 79. & 81.* Et his tantum per illas leges consultum fuisse infinuat Bæca *d. c.16.n.11.*ibi: *Ex quo infertur hos nobiles, qui Fidalgui appellantur, destinatos esse per totam Hispaniam.* Quod dictum de nobilibus ex stirpe intelligitur, qui possunt dici desminati per totam Hispaniam non de nobilibus ex privilegio, qui recenter nobilitatem adquisierunt.

Neque obstat, quod nobilitas ex privilegio, & 93
nobilitas sanguinis pari passu ambulent, & eosdem producant juris effectus: ut late comprobat Escob. *de purit.sang p.1.q. 4. §. 5. à num. 38. cum seqq. & maxime n.51.* Garcia *de Nobil. gloss. 1.§.1.n. 45. & 50.* Mench. *de success. creat. §. 30. n. 291.* Gutierr. *lib. 4. pract. q. 7. num. 12.* Quia respondente hæc bene procedere in territorio concedentis qui potuit nobilitatem concedere, non sic extra territorium, ubi non potest leges imponere.

Similiter ad Regem tantum spectat, & his, quibus concesserit, potestas, & jus insignium, & 94
armorum, ac nobilitatis dandæ Bart. *in L.1.n. 6.1. verſquid ergo dicendum,C.de dignit.lib.12.*Tiraq. *de Nobil. c. 6. n. 1. 2. & 5.* Ottalor. *de Nobil.p.4. princ.c.1.n.1.*Pacian.*lib.2. c. 26. num. 33.* Decian. *responſ. 66. n. 1. vol. 3.* Theod. Hoeping*de iure insign. c. 8. n. 30. & c. 28.* ita ut is, cui Princeps insignia, & arma concessit, taceite nobilis efficitur, & pro tali sit habendus, Theod Hoeping*l. c. 8. n. 38. post med.* Et tam arma, quam nobilitatem ad posteros transmittat *L. ins familiarum 8. L. ins sepulchri 13. ff. de relig. & sumpt. funer.* Theod.*d.c.8.n.38.in fin.*

Hæc de nobilitate dixisse sufficiat Sed pro coronide adnectere liceat eam quæstionem. An scilicet nobilis possit privilegiis nobilitari concessis 95
renuntiare? Ita ut pro debito civili valeat in carcerem detrudi? Et est supponendum, quod nobilis pro delicto in publico carcere poni non debet

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ber, nisi delictum tale sit, pro quo probato pœna mortis sit infligenda; tunc enim recte in publicos carceres mittendus est. Et ita disponit lex nostra Regia *lib. 3. tit. 1. 20.* Ubi quod nobiles ibi numerati debent capi sub homagio in propria domo, vel arce civitatis, aut in ipsa civitate, vel oppido. Quod Iudex potest pro carcere affignare, & cum hoc satisfaciet statuto disponenti assistatum posse nondum esse in carcere: docet Angel. *in Lapi in carceribus, ff. quod metus causa, & In 2. C. de exhib. reis*, sequitur Tiraq. *de Nobil. n. 20. n. 29. & seqq.* Gregor. Lopez *in L. 4. tit. 29. partit. 7. verb. home de buen lugar*, Avil. *in c. 25. Prætorum in gl. dispensaren n. 5. & seqq.* Gutiert. *de iuram. confirm. 1. p. c. 16. n. 3.* Quo fit, ut a fortiori non posse nobilis in carcerem detrudi pro debito civili; etiamsi de fuga sit suspectus, Covarr. *lib. 2. var. c. 1. n. 4.* dicit communem Menchac. *de success. creat. §. 2. Limit. 37. n. 75.* Iason. *in Limitat. de re iudic. col. 2. n. 10.* Et fuit sententia Bart. *in L. si liberto, ff. de in ius vocand.* immo neque in homagio ponendus est pro debito civili, cum enim debitor nobilis ex contractu, vel quasi carcerari non debeat ex dictis supra, neque in homagio constituendus est, siquidem carceratus in domo, & in vinculis publicis æquiparatur in jure, & vere carceratus est, tanquam si esset in carcere publico *L. qui neque §. solutum, ff. de verb. signif.* Tiraq. *d. c. 20. n. 30. & 31.* Phæb. *decis. 3. num. 5. & 9.* Et sic propter nobilitatis privilegium neque in vinculis publicis, neque in homagio nobilis ponendus est.

96 Ex quo venit decidenda quæstio, An nobilis privilegio nobilitatis renunciare possit. Quam quæstionem disputant ad partes Covarr. *in c. quamvis pactum in princ. 2. p. n. 5. de pact. lib. 6.* Baeça *de stoop. debit. c. 16. d. n. 37.* latissime Joann. Gutierr. *de iuram. confirm. 1. p. c. 16. n. & 37. seqq.* Mench. *de success. creat. §. 22. n. 75. & seqq.* Petr. Barbos. *in L. alia §. diligenter n. 13. & seqq. ff. solut. matrim.* Et plures ex his salentur articulum esse dubium, & tam pro parte affirmativa, quam negativa plura expendunt fundamenta, quæ apud eos videri possunt Negativam sententiam, nempe, renunciationem privilegii non valere tuentur Anton. Gomez *in L. 79. Tauri n. 3. & lib. 2. var. c. 11. n. 54.* Otalot. *de Nobil. 5. p. c. 11. num. 22.* Paz *in praxi. 4. p. temp. 1. num. 33. & p. 8. c. unico n. 20.* Gutierr. *d. c. 16. num. 61. & 62.* ubi eam veriorem profitetur Mench. *d. §. 22. n. 75. & seqq.* & Post Cifuentes, & alios Cæval. *commun. contra commun. q. 688. num. 3. & seqq.* Quorum fundamentis

98 addo: Quod ita ut nobiles pro debito civili in carcerem conjici non valent, ut praxet supradicta, probatur *in L. Medicos 6. C. de Professor. & Medic. lib. 10. L. miles ubi commun. DD. ff. de re judicata.* Ottalot. *d. p. 5. c. ult. n. 2.* Paz *in praxi. 4. p. temp. 1. c. 2. n. 33.* Carol de Tapia *in L. fin. ff. de confist. Princip. c. 6. p. 2. n. 5. & 6.* Gratian. *disceptat. forens. c. 328. n. 21.* Anton. Hering. *de fide inst. cap. 1. 6. n. 370.* ita neque pro debito civili excommunicari possunt, cum excommunicatio sit servitutis species; eo quod excommunicatus Diabolo tradatur tanquam in servitutem *c. audi deinque 1. omnis 1. q. 3.* Nobiles autem libertate, & ingenuitate maxima potiuntur, non ab ea tantum, sed a majoribus ducta, cujus tatione omne servitutis genius ab eis repellitur. Unde nobiles non posse excommunicari pro civili debito late fundat Natbon. *in L. 12. glos. 1. n. 8. & seqq. lib. 6. tit. 2. nova Recopil.* Plane nobiles non possunt renunciare privilegiis, quæ concernunt animam, quæ omnes fideles præstantior est *L. sancimus, 5. C. de sacros. Eccles. cap. cum infirmitas de panit. & remiss.* Mascar. *de conclus. 1162. n. 9.* Ergo etiam non possunt renunciare privilegiis nobilitatis ratione libertatis, & ingenuitatis concessis.

Pattere vero affirmativam, nempe, posse nobilem 99
renunciare privilegio suæ nobilitatis tenet Covarr. *in d. c. quamvis pactum p. 1. n. 5.* Gregor. Lopez. *in L. 34. tit. fin. partit. 6. verb. de sangre.* Garcia *de Nobil. glos. 6. n. 18.* Baeça *de inope debit. n. 39. & seqq.* Ubi latissime Insignia Petr. Barbos. *in d. solutamatr. n. 16.* Ubi hanc opinionem veriorem esse tradit: Parlad. *lib. 1. rer. quotidian. c. fin. p. 5. §. 6. n. 11.* Et perpensis utriusque partis fundamentis hæc pars mihi magis arridet: quam etiam tenent Pelaez *de Maior. q. 38. n. 2.* Gitonda *de privilegn. 225.* Capyc. Latro *decis. 83. n. 43.* Et confirmatur, quia omnes fatentur nobilem tacite posse privilegio nobilitatis renunciare, puta, excretendo ætem vilem, & mechanicam Capyc. Latro *ubi proxime n. 44.* Bald. *in L. Nobil. C. de commerc. & mercator. & in L. nequis C. de dignit. lib. 10.* Tiraq. *de Nobil. c. 27. & c. 33.* Cifuentes *in L. 79. Tauri col. 2. versiculo fallit*, Gutierr. *pract. lib. 1. c. 137.* Narbona *in L. 14. tit. 2. glos. 1. lib. 6. Recopilat. n. 9. cum seqq.* Et est texta *in L. milites a. 2. cum seqq. C. de re milit. lib. 12.* Ergo etiam expresse nobilitatis privilegio renunciate poterit per reg. text. *in L. signis in conferiendo, Cod. de pact. L. quæritur §. si testator, ff. de addil. edicti.* Gregor. Lopez *in L. 3. tit. 13. partit. 5. glos. 5.* Thusc. *litter. Rauncius 170.* Lattea *decis. 15. n. 1.* Valenz *cons. 1. n. 7.* Capyc. Larro *decis. 187. n. 20.* Ubi probatur quemlibet juri suo, & privilegio renunciate posse. Et pro hac opinione judicatum fuisse in Granatensi Prætorio tradit Covarr. *d. 2. p. n. 5.* Quam etiam amplectitur Valeron post hæc scripta vilos *de transact. lib. 3. q. 2. n. 20.* ubi alios citat: & ibi n. 21. dicit ipsam nobilitatem renuntiari non posse Valenz. *cons. 67. n. 34.* Garcia *de Nobil. gl. 6. n. 29.*

Dicetem tamen cum eodem Covarr. quod si ex renunciatione alicujus privilegij derogaretur nobilitati in universum, nempe, quoad aliquod supplicium ignominiosum nobilis infitendum; tunc non erit admittenda prædicta renunciatio: illud enim privilegium ipsi nobilitati in universum fuit concessum, & non est personale, sed reale: Et ideo renuntiari nequit ex his, quæ Bened. Ægid. *in L. ex hoc jure 2. p. c. 13. n. 13. & seqq.* Quando enim privilegium dignitati concessum fuit, non valet illius renuntiatio Thusc. *litt. R. concluf. 171. n. 2. & 3.* Tondur. *re folut. civil. c. 116. n. 8. & 9.*

Et sic in facti contingentia quædam nobilé pro debito civili fuisse in homagio carceratum refert Phæb. 1. *p. decis. 3. n. 1.* Ubi per totam decisionem concludit creditorem debitori nobili inopi carcerato in domo teneri aliméta præstare; & ita judicati dicit *n. 1.* Quia debitoribus pauperibus incarceratis, tenentur creditores alimenta ministrare, alias relaxantur à carcere *glos. 8. celebris in L. ult. verb. agnoscere, C. de erogat. milit. annon. lib. 12.* Valasc. *consult. 1. n. 8.* Phæb. 1. *p. decis. 3. n. 1.* Gama *decis. 261. n. 1. & seqq.* Iason. *in § item spondi in fraudem n. 93. Instit. de action.* Cabed. 1. *p. decis. 83. n. 1.* Bened. Ægid. *in d. L. ex hoc jure 2. p. cap. 13. glos. 7. n. 9.* Cancer. *l. 1. var. cap. 16. n. 9. & 10.* Castill. *de alim. c. 37. §. 3. n. 2. 4. & 9.* Surd. *cod. tract. 4. p. n. 2.* Amedol ad Vincent. de Franch. *decis. 200. n. 9.* Quod est

100

101

intelligen

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

intelligendum, ut procedat eis tantum casibus, in
102 quibus debitor bonorum cessionem facere potest
Gama *decis.* 264. *n.* 3. Phæb. 1. *p. arest.* 2. Et insuper
non procedit, quando debitor habet, unde se
alat, Cabed. *decis.* 81. vel si alatur à Confraternitate sanctæ Misericordiæ, vel Hospitali Gama *supra n.* 2. & 3. Licet contrarium sentiat Vasqui *supra n.* 1. & 3. Quia ejusmodi locum habere potest, quando eleemosynæ non sunt sufficientes ad alimenta; ut optime considerat Flores de Menta ad Gama *d. decis.* 264 Cabed. *decis.* 83. *n.* 5.

CAPUT XVIII.

De jure indulgendi delicta, & remittendi eorum pœnas.

SUMMARIUM.

1 *Potestas indulgendi delicta, & remittendi delinquentium pœnas ad solum Principem pertinet; quia est de Regalibus majoribus ad supremam Principis potestatem spectantibus.*

2 *Hæc potestas Curiæ officiis laboret; & ab inferiori exercteri nequit.*

3 *Remittere peccata est supra legem, Princeps legibus est solutus. Et si solus, qui leges dare, & abrogare valet, remissionem delictorum facere*

4 *In hoc Regem hæc potestas inferioribus concedi nequit.*

5 *Possunt ministri de commissione Principis delictorum indulgentias concedere, ut in hoc Regno Senatores Palatini eas concedunt. Quod intelligetur hic.*

6 *Princeps quando delictorum pœnam remittit, liberatur reus à tota pœna.*

Indulgentia habet vicem sententiæ absolutoriæ. Et qui eam obtinuit à Principe pro absoluto habetur. Ib.

7 *Abolitio differt ab indulgentia; quia delictum non exringuit, sed instantiam judicij suspendit.*

8 *Dubius nodus indulgentia delictorum concedatur, de quibus ibi.*

9 *Indulatum generale quibus in casibus concedi solet.*

10 *Antiquitus filiorum nativitatis convivtiis, & magno gaudio celebrare moribus erat introductum.*

11 *Princeps sine causa remittere delicta non debet.*

12 *Interest Reipublicæ ne delicta maneant impunita. Et quo graviora sunt crimina, graviores pœnæ sunt infligendæ.*

Cum graviora delicta indulgentur, turbatur publicum gaudium, & lætitia. Et sic excipiuntur in indulto delicta, de quibus ibi. Ibid.

13 *In generali indulto comprehenduntur tantum, qui à partibus remissionem impetrarunt.*

14 *Ut concedi valeat delictorum indulgentia, requiritur remissio partis, non tantum ejus, qua accusavit; sed etiam quando de delicto querelam instituit coram Judice, & accusationem non fuit prosecuta.*

Querela successit loco accusationis; & si pars à querela non desistat, accusare censetur. Ib.

15 *Ad concedendam indulgentiam delicti non requiritur remissio delatoris, qui tanquam quilibet de populo accusationem instituit.*

Quilibet de populo publicum delictum denuntiare valetisi non fuerit inimicus. Ibid.

16 *Officialis querelantis remissionem necessariam esse aliqui tenent.*

17 *Probationis defectus indicat querela, & accusationis dolum.*

Deficiens in probatione delicti, in expensis, & refectione damnorum condemnatur. Ibid.

18 *Absolutus ex probationis defectu contra accusatorem agere potest actione injuriarum.*

Si accusator habuerit pro se famam publicam, tunc, & si non probet, excusatur. Ib.

19 *Contraria sententia verior est, quia habet ad validitatem indulti non esse necessariam remissionem officialis denuntiantis.*

20 *Officialis denuntians non potest desistere ab accusatione inchoata.*

Neque parem facere. Ib.

Transactio facta a delatore non impedit, quominus aliter de populo accusationem prosequi valeat. Ibid.

21 *Verba indulti loquentis de parte intelligenda sunt in propria, & absoluta significatione.*

22 *Pœna assignata delatori à lege non videtur esse tanquam interesse delictum, sed ipsa pœna.* Et ut præmium consequatur, necessaria est condemnatio.

Pœna non debetur, nisi à tempore condamnationis. Ib.

23 *Pœna quando impositur ipso jure, non est necessaria sententia condemnatoria; sed requiritur declaratoria facti.*

Ante declarationem Judicis pœna exequi non potest. Ibidem.

24 *Lisis exitus, & sententia inter casus fortuitos connumeratur.*

In mixtis illud attenditur, quod eminet, & causam alterius occultat. Ibid.

25 *Indultum non operatur sine remissione pœnæ delatori, quando concessum fuit post sententiam, in qua illi pars pœnæ fuit applicata.*

26 *In indulto generali comprehenduntur etiam delicta, super quibus jam lata erat sententia in judicatum transacta.*

27 *Indultum generale non extenditur ad delicta futura.*

28 *Dolus præterius renuntiari potest; non tamen dolus futurus.*

29 *Limita, ut non procedat resolutio, quando tertio remitteretur pœna delicti ab alio committendi, pro quo ipse alias teneretur. Et ponitur exemplum in eo, qui crimen læsæ Majestatis admisit.*

30 *Indultum, si fuerit concessum pro bono pacis, & utilitate publica, non est necessaria partis remissio.*

31 *An ad obtinendam veniam delicti necessaria sit partis remissio? Quæstionis est. Et fundatur pars affirmativa. Ibi. & u. sequ.*

32 *Princeps est dominus corporum, & vitæ subditorum*

33 *Contraria sententia verior. Et afferuntur fundamenta.*

34 *Princeps multoties fateur, se non posse facere ea, quæ contraria sunt juri positivo in præjudicium tertij.*

Princeps non potest facere, nisi quæ justè potest. Ib.

35 *Confirmatur prædicta opinio.*

36 *Quando duplex pœna datur ex delicto, una ad vindictam, altera ad damna, & interesse, una non tollit alteram.*

37 *Defenditur sententia supra probata.*

Ex delicto triplex parti contingit interesse. Primum ad vindictam, secundum expensarum in curatione, tertium operarum amissarum, quando accusator inutilis factus est. Ibid.

38 *Interesse vindictæ est valde considerabile.*

39 *Perdere dicitur, qui non facit voluntatem suam.*

40. Prin

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

40 *Principi neque de potestate absoluta potest remittere delicta sine parvis concordia.*

41 *Disputare de Principis potestate est ad instar sacrilegii.*

42 *Potestas absoluta, quæ pure Divina, aut humana, non regulatur, dominatur in Principe.*

43 *Potestas quamvis absoluta semper intelligitur, ne quid turpe, illicitum, aut a jure prohibitum contineat.*

Gratia Principis etiam de plenitudine potestatis sine parvis remissione servanda non est tanquam vis tempestatis. Ib.

44 *Remissio partis requiritur, quæ tantum querelam, & accusationem non fuit prosecuta.*

Idem dicendum in re, quæ post querelam testes non adhibuit intra triginta dies Regia Ordinatione. Ibid.

Idem dicendum in parte offensa, quæ neque querelavit, nec denuntiavit, sed Judex per viam inquisitionis contra reum processum instituit. Ib.

45 *Reipublicæ interest non solum delicta punire; sed etiam quod removeatur delinquendi occasio.*

46 *Principes sine causa delictis remittere non debet absque peccato.*

In Principe necessaria est severitas circa punitionem delictorum. Ib.

47 *In remissione delictorum justa debet causa intervenire; & nimia clementia Principis reprehendenda est.*

48 *Ad veniam delicti causa legitima, & justa intervenire debet. Et quæ sit justa causa.*

49 *Major causa requiritur ad concedendam veniam delinquenti consuetudinario.*

Delicti veiterato impedit gratiam. Ib.

50 *In generali indulto non comprehenduntur delicta veiterata.*

Principis venia impetrata non facta mentione de crimine veiterato nulla est. Ib.

51 *Pœna augetur propter veiterationem delictorum. Et quamvis delicta non sint capitalia, potest reus propter consuetudinem delinquendi pœna mortis puniri.*

52 *In supplicatione ad veniam debet fieri expressa mentio de geminato delictorum, ac de qualitatibus illud aggravantibus.*

53 *Ostinatus, quæ sit legitima pœna, cujus remissio necessaria est.*

54 *Jus vindictæ, & faciendi pacem deferitur sive sanguinis, non hæreditario: Et sic proximioribus, quamvis hæredes non sint.*

55 *Filius tanquam proximior præferitur tam ad accusandum, quam ad faciendum pacem super occisione patris, etiamsi ab hæreditate occisi se abstinuerit.*

56 *Filius, & nepos occisi præferitur hæredi ab eo scripto in vindicanda nece avi, & in facienda pace. Est communis opinio.*

57 *Proponitur quæstio, An filius exhæredatus præferatur hæredi scripto in vindicanda nece patris. Et præferitur opinio Ferdinandi Arias de Mesa dicentis hæredem præferendum. Sed reprobatur n. 58.*

59 *Uxor de jure communi admittitur ad accusandum de nece viri; ac de nece socri.*

Uxor inter eos connumeratur, qui in accusanda nece suam, vel suorum prosequuntur injurias. Ib.

60 *Vir, & uxor sunt una caro, & unum corpus.*

Viduæ inter miserabiles personas connumeratur. Ib.

61 *Uxor præferitur omnibus consanguineis viri; tam in accusando, quam in faciendo pacem.*

62 *Amplius, ut uxor præferatur parentibus occisi:*

63 *Proponitur quæstio, An uxor præferatur filiis occisi in accusando, & faciendo pacem? Ac resuruntur fundamenta partis affirmativæ.*

64 *Vidua dicitur esse in matrimonio cujusdam viri.*

In conjuge major consideratur amor. Ibi.

65 *Referuntur Doctores, & fundamenta partis contrariæ, quæ habet filium esse præferendum uxori.*

66 *Amplectitur opinio, quæ habet tam uxori, quam filiorum necessariam esse remissionem; & simul admittendas.*

67 *Intellige, si superdicta procedere in uxore, quæ viduitatem servavit, non si secundo nupsit, quia tunc præferuntur parentes, & consanguinei occisi.*

68 *Secundo intellige, ut vidua, quæ post mortem viri luxuriose vixit, priveitur jure vindictæ.*

69 *Si filius ab uxore susceptus ex alio matrimonio occiderit maritum; tunc consanguinei occisi præferuntur uxori.*

70 *Sponsa de præsenti potest accusare necem sponsi, & præferitur consanguineis illius.*

71 *Maritus in accusanda nece uxoris præferitur omnibus consanguineis; & si extant filij, maritus, & filij concurrere debent, tam in accusando, quam in faciendo pacem.*

Si maritus occiderit uxorem, & remissionem habuerit à filiis communibus minoribus ætate, & nihilo prodest remissio quæ habenda est à proximioribus consanguineis uxoris. Sed contrarium tenet Farinacius: ut n. 72.

73 *Metus revertentialis solus non est sufficiens ad remissionem actus, seu contractus.*

74 *Amplectitur priorem sententiam; & respondetur fundamento Farinacij.*

Ad præsumendum metum reverentialem non requiruntur minæ, neque verberatio, sed sufficit sola reverentia. Ib.

Metus reverentialis sufficit ad annullandum contractum gestum cum eo, cui reverentia debetur in ipsius utilitatem. Ib.

75 *Amplia supra positam resolutionem, ut procedat etiam ex causa, quæ uxoris occisa extant filij privis matrimonij, & plures ex homicidis: Qui omnes remissionem fecerunt: quia adhuc remissio nō prodest.*

76 *Intelligē supra dicta, quando filij remittentes sunt minores. Secus si majores, vel emancipati, & habitant seorsum à patre: Vel si mater fuit occisa ob adulterium.*

77 *Si mater occiderit maritum, valet remissio filiorum etiam minorum ad veniam consequendam.*

78 *Proponitur quæstio, An filius occisi minor possit valide offensam remittere? Et, An tutoris remissio cæteris consanguineis accusandi viam præcludat?*

Tutor non potest transigere super debito minoris liquido: Secus super dubio. Ibi.

79 *Minor pubes remissionem facere potest cum curatoris authoritate; impubes major infante cum tutore, & curatore delictum remittere valet; si sit infans, solus tutor remittere potest.*

80 *Minor pubes cum authoritate curatoris omnes contractus genere potest sine decreto Judicis, excepta immobilium alienatione.*

81 *Minoris interest non habere vitiat, neque sumptibus; & litibus vexari.*

82 *Concluditur in remissione minoris necessariam esse authoritatem curatoris, vel tutoris; non autem decretum Judicis.*

83 *Restituto non competit minori adversus remissionem injuriæ factæ sibi, vel suis. Sive remissio sit gratis, sive pretio recepto.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

84 Remissio facta à tutore non valet, si pupillus magnam incurreret verecundiam, & hujus honori præjudicium generetur.

85 De sure Regio non obstante remissione tutoris, & veria delicti obtenta à Rege, & non obstante sententia, ad quam tutor fuit citatus, potest minor delinquentem de novo accusare; Scilicet usque usque ad ætatem 24. annorum, & forma usque ad 21. Ætatis prima quærelas.

86 Filij naturales, & spurij deficientibus legitimis accusare, & remittere possunt necnon patris, & proximorum ascendentium, & consanguineis.

87 Proponitur quæstio, An qui habitat solium, postea Monachus factus, fuit accusat, præferatur filius monasticus in accusado, vel remittendo? Et è contra? Resolvitur monasterium filio esse præferendum. Ib.

88 Proponitur quæstio, An pater possit remittere injuriam factam filio eo invito?

Pro injuria illata filio duplex patri datur actio. Ib.

Alia sub nomine, altera nomine filij. Ib.

89 Prædictæ actionum non est prætoria, altera civilis, & hæc competit filio in tribus casibus, de quibus ibi.

90 Exceptiam prædictarum actionum competit patri non filio familiæ, qui neque in tribus casibus legis Cornelia agere potest, dum pater vult, aut alius paterno nomine.

Pater, qui vult injuriam actionem injuriarum competentem filiofamilias in dictis casibus non sua, sed filij nomine agere debet. Ib.

91 Prætorium actionem supra dictam potest pater sine filij consensu remittere, civilem vero in dictis tribus casibus sine filij consensu remittere nequit. Sed contrarium verius.

92 Pater indistincte potest remittere injuriam illatam filio familias eo invito, & ignorante. Sed intelligenda nun 94.

93 Limita, quando pater est vilis persona, filius autem est persona honesta.

Secundo, si injuria facta sit filiofamilias à conjuncta persona. Ibid.

Tertio limita, si pater dementia, aut furore laboret; vel est absens. Ibid.

Quarto, si is qui injuriam intulit, illam patrem familias esse credidisset. Ibid.

94 Declara, ut in casibus legis Cornelia, & in crimine violati tori filij familias necessarius sit consensus filij ad validitatem remissionis à patre factæ.

In cæteris vero injuriis sufficit patris remissio. Ib.

95 Maritus agere potest pro injuria facta uxori, & eam remittere. ut n. 97. & 98.

Mulier nupta de jure communi remanet in potestate patris. Ibid.

96 De jure Regio filius, vel filia per matrimonium exeunt à potestate patris.

97 Actio injuriæ illatæ filio emancipato non competit patri, neque pro injuria facta filia nuptæ.

98 Accusare posse, & remittere sunt correlativa, & qui potest accusare, remittere valet.

Maritus potest remittere injuriam factam uxori. Ib.

99 Proximiores consanguinei offensi, vel occisi præferuntur in remittendo delicto.

Impetratio veria à Principe prævia remissione consanguinei proximioris, remotiores accusare no possunt. Ib.

100 Refertur sententia Molinæ, quia habet remissionem homicidij in hoc Regno esse obtinendam ab omnibus consanguineis occisi intra quartum gradum computatione facta secundum jus Canonicum; & posse remotiores, qui pacem non fecerunt, accusare delinquentem. Et proponuntur ejus fundamenta.

101 Consanguinei occisi intra quartum gradum admittuntur ad accusandum cum proximioribus in eodem processu; sive remotiores fuerint citati, sive ultro comparuerunt. Quod probat Author.

Sed, An remissio habenda sit tam à proximioribus, quam remotioribus? Dubitat Author 3 & plures casus esse constituendos confert. Ib.

102 Primus casus est: Quando temporis, quo agebatur de vindicanda nece defuncti, non erant consanguinei primi, vel secundi gradus sed tertij tantum, aut quarti; & nunc consanguinei ulteriores proximiores dicuntur, eum alimi eos non procedat.

Retro delicti consanguineus tertij, vel quarti gradus citatus non comparuerit, quasi sibi tamen etiam post sententiam possunt reum accusare. Ib.

103 In hoc casu fuit reus à Principe gratiam delicti habuerit sive consanguineum remittere, stulla cit; & ea non obstante poterunt delinquentem accusare.

104 Secundus casus est: Quando consanguineus tertij, vel quarti gradus citati non fuerunt, neque ultro apparuerunt; & tamen proximiores primi, vel secundi gradus delinquente accusaverunt, qui per sententiam fuit condemnatus, vel absolutus. In quo specie consanguineus tertij, vel quarti gradus non possit de novo reis accusare. Et hic probat Auth.

105 Limita, nisi ulterior consanguineus probaverit proximiorem prævaricatum fuisse.

Sententia lata per Commissarium ipso fure nulla. Ib.

106 Secundo limitatur, ut notum accusator possit admitti, quando ex eodem facto plura oriuntur delicta: Veluti si reus de homicidio simplici fuerit accusatus, & novo reus accusator additerit qualitatem parricidii, de qua non est actum, vel aliud subjicitur exemplum.

107 Interpretatur Ordinat. l. 5. tit. 131. §. 1. & n. 108

108 Sententia lata contra unum ex citata est nulla.

Quod nullum est, nullum producit effectum validum. Ib.

109 Sententia lata contra unum ex pluribus æquale jus habentibus non nocet, neque prodest alteri.

110 Explicatur Ordinat. lib. 5. tit. 124. §. 9. & n. 111. 112. & 113.

111 Illi tantum citandi sunt, quos negotium tangit primo, & principaliter non illi, ad quos pertinet secundario: ut ibidem.

112 Statutum debet intelligi, ut minus corrigat jus commune.

114 Tertius casus est: Quando consanguinei primi, vel secundi gradus pacem fecerunt cum delinquente, qui veniam à Principe imperavit; tunc namque remotiores non poterunt delinquentem accusare, neque eorum remissio desideratur ad validitatem gratiæ.

115 Accusantibus consanguinei primi gradus, & ulteriores, puna applicanda proximioribus in gradu

116 Interpretatur Ordin. lib. 5. tit. 13. 131. §. 1.

117 Ad indulgentiam homicidij, consequendam necessaria est remissio omnium proximiorum, qui sunt in eodem gradu, & non sufficit majoris patris eorum.

118 Major pars creditorum non potest præjudicare minori remittendo totum debitum.

Jus accusandi, & remittendi competit iure sanguinis proximioribus, tanquam singulis pro sua parte. Et idco omnes convenire debent. Ibid.

119 Contradictio unius ex proximioribus sufficit, ut remissio effectum non operetur.

120 Remissiones tam ab offensis, quam à consanguineis occisis ita possunt fieri gratis, vel pretio, & pecuniis; sive delictum sit homicidij, sive aliud venient imponenda pœna mortis aut altera corporis.

Transfere de omni crimine capitali permissum est excepto adulterio; sive agatur de crimine publico, sive de privato. Ibid.

121 Transfelis

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

121 *Transeliis in delictis fieri potest sub ea conditione, quod reus in insulam relegetur, sed requiritur, quod remissio ita facta a Principe confirmetur.*

122 *Remitens delictum sub conditione non potest postea ad accusationem redire, si delinquens conditionem non servaverit, nisi expresse id reservavisset in remissione. Neque etiam poterit criminaliter reus puniri tanquam violator exilij, nisi à Principe conditio fuerit confirmata.*

123 *Filius, vel consanguineus, qui pro remissione reoi defuncti pecuniam accepit, non tenetur ex ea defuncti creditoribus.* Ib.

Neque ex eo dicitur adisse hereditatem. Ib.

124 *Princeps remittere potest delicta, & commutare pœnas pro pecunia. Et ita apud nos servatur.*

125 *Multa oriuntur mala dum delictorum pœnæ vendunturr. Et ideo in Tribunali Senatus Palatini cautius agendum est, ne facile remissiones concedantur in delictis atrocioribus.*

126 *Indulgentia generalis comprehendit reum plurium criminum, ita ut in uno precedat indultum; in alijs vero non facta formam indulti.*

127 *Replicatio supra traditis, quæ habet Principem non posse remittere delicta, nisi interveniente concordia partis, limitatur, ut non procedat in casu necessitatis, vel utilitatis publicæ.*

128 *Intelligo, ut non sufficiat qualibet causa publice utilitatis, sed talis esse debet, ut publica utilitas, vel necessitas aliter occurrere non possit in causa pacis, vitandi scandali, & causa meritoria.* Ib.

Intelligo de meritis singularibus delinquentis, non de aliis. Ib.

129 *Limita secundo non esse necessariam remissionem partis ad obtinendã gratiam contravenientis exilij.*

130 *Proponitur quæstio, An accusatus de homicidio, vel alio publice delicto, pro quo pœna mortis erat statigenda, possit condemnari in ordinaria pœna delicti non obstante partis remissione?*

In Regno Castellæ obtenta partis remissione, non potest reus pœna capitis, vel corporali puniri. Sed quid in hoc Regno. Ib.

131 *De jure communi duæ contrariæ opiniones reperiuntur. Prima tenet: quod transactione legitimè facta precludatur via accusationis tam consanguinei, quam Judici. Et affirmatur fundamentum.* n.132.

133 *Contraria sententia affirmat esse, & probatur ubi, & n.*134. *Ubi fundamenta proponuntur.*

135 *Practica sententia sine dubio procedit in delictis enormibus.*

136 *Diluuntur fundamenta contraria opinionis.*

Interpretatur text. in L. transigere, C. de transact. *& n.*137. Ibid.

SEquitur agendum de potestate, jureque indulgendi delicta, remittendique delinquentium
1 pœnas. Quod quidem de Regalibus majoribus esse, & pertinẽribus ad supremam Principis potestatem, & à solo Principe exercerri posse tradunt Baldus *in L. Imperium col. 3. ff. de jurisd. omn. Judic.* per text. *in L. ab hostibus ff. de pœnis, & plane Instit. de jure natur.* Andr. *in cap. 1. quæ sint Regalia,* late Cachetan. *decis. Pedemont.* 101. Menochus *arbitr. lib. 1. q. 92. n. 3. & 4.* Matta *de jurisd. p. 1. cap. 44. n. 1.* Ripol. *de Regal. c. 45. n. 1.* Farinac. tom. 1. q. 6. Surd. *cons. 53. n. 8. & cons. 199. n. 22.* Vide omnino Cresp. *obs. 3. n. 2. & 6.* Castill. *de tert. c. 41. n. 145.* Giurb. *cons. 74. n. 7. & 8.* Amis. *de jure Metiers. lib. 3. c. 3. n. 7.* Et fuit sententia glossæ communiter receptæ *in L. 2. verb. concedi, C. de in ius vocando,* Parl. *cons. 1. n. 1. lib. 4.* Tiraq. *de pœn. temper. in præfat. n. 21.* Sesse Portugal. *de* Donat. *Tom. I. de inhibit. c. 1. §. 2. n. 1.* ubi *n. 7.* tradit, quod cum ita consuetum, & observatum semper fuerit, censetur Regnum in Regem ab initio fuisse translatum illa remittendi potestate illi reservata.

Et hæc quidem Coronæ ossibus inhæret, ita ut
2 ab inferioridonatario nullo modo exercerri possit. Bart. *in L. omnes omnis, qui transigit, ff. de re mili. & in L. ambitiosa n. 8. ff. de decret. ab eo in sacro* Sesse *de inhibit. d. § 2. n. 2.* Bajard. ad Clar. *§ 3. n. 17. & 20.* Cresp. *observ. § n. 144.* Castill. *de tert. c. 41. n. 146.* Roland. à Valle *cons. 4. n. 51. & 52. vol. 3.* Declan. *in tract. crimin. tom. 1. lib. 3. c. 5. n. 94.* Post Bart. & alios *in L. alia § amplianda, ff. de re indic.* Bossius *tit. de Princ. n. 127. & tit. de remed. ex caus. clem. Princ. n. 51.* Camill. Bar. *de Proff. Reg. Cath. c. 38. n. 9. & 20.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. q. 92. num. 2.* Osasch. *decis. con. 1. n. 27.* & cum pluribus Mastrill. *de indulta. 1. n. 4.* Ripol. *d. c. 45. n. 7. & 9.* Quo ex ea
3 ratione procedit, quia remittere peccata est supra legẽ Matt. *c. 1.* Matthæ. *c. 10.* Lucæ *c. 5.* & cõtra legẽ, & natura Innocent. *inc. cũ P. Tabellio de fid. instrum. n. 2.* Osasch. *d. decis. 1. n. 4.* Mastrill. *d. c. 1. n. 5.* Surd. *cons. 53. n. 8.* cũ quibus Princeps qui supremam habet potestatem, legibus sit solutus *L. Princeps, ff. de legib. L. digna vox, C. eod.* Surd. *d. n. 8.* Mastrill. *d. c. 1. n. 6.* Farin. *tit. de inquisit. q. 6. n. 1.* Solus Princeps, qui leges dare, & abrogare potest, delictorum remissionem facere valet, non Magnates inferiores. Hujus resolutionis aliam rationem præstit Cresp. de Valdaura *observ. § n. 7. & seq.* quem vide.

Et quavis Doctores præcitati, & plures alij tenent posse hoc jus inferioribus à Principe cõcedi,
4 Tamen apud nos nemo unquam vidit, neque audivit similem fuisse facta concessionem, neque apud Castellanos: ut Azeved. tradit *in L. 8. tit. 15. de les perdones n. 8.* Et cum illud jus nunquã fuerit concessum, dicendum, est hodie concedi non posse tanquam de Regalibus inseparabilibus à Corona, Sesse *d. § 1. n. 7.* Facit *Ord. d. lib. 2. tit. 3. § 7.*

Potestas tamen ministri de commissione Principis delictorum indulgentias concedere: ut de
5 Papirio Cursore, Demosthene, & Alcibiade dicit Matta *d. 1. p. c. 44. n. 3. & 4.* Prout in hoc Regno concessum legitur Senatoribus Palatinis *per Ordinat. lib. 1. tit. 3. § 6. & in fin. Regimine § 18.* Verum neque illis potestas plenissima concessa est, sed tantum examinandi, An venia sit concedenda, nec ne? Et in casu concessionis eorum suffragia ad Regem deferuntur, qui quod sibi videtur, exequendum decernit: Et sic non valet gratia, nisi à Rege concedantur per verbum, *passe*, id est, fiat *Ordinat. d. tit. 3. § 1.* ibi: *E passar am outros com o nosso passe as cartas de perdom*: & in Regimine Senatorum Palatij § 22. ibi: *Para que se que houver por bem, que haiam effeito, lhe ponha o meu passe.*

Sed cum in hanc incidamus materiam non abs
6 re erit aliqua circa hanc delictorum indulgentiam remissionemque prænotare. Et primo: Quod si Rex delictorum pœnam remittit, liberatur reus à tota pœna, *L. 3. & per totam, Ced. sententiam passi, L. fin. Cod. de gener. abolit. L. 1. §. de qua autem, ff. de postul.* Habet enim indulgentia vicem sententiæ absolutoriæ, & quemadmodum absolutus per sententiam amplius de crimine inquietari non potest, ita similiter is, cui delicti venia à Principe fuit concessa, quia per absolutio habetur. Bald. *cons. 20. vol. 4. & cons. 204. & 305.* Anton. Gomez *lib. 3. var. c. 13. n. 38.* Plaça *in opitom. delicti. l. 1. c. 38. n. 2. & 3.* Parisi. *cons. 1. n. 161. & 63. vol. 4.* Grammat. *decis. 30. n. 19.* Farinac.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

de inquisit.q.6.n. 1. post plures Mastrill. *de indult. cap.45.n.4.& 5* ubi amplius *num.seqq.& n.57.n.11.* Larrea *decis.26.n.2.* In quo indulgentia ab abolitione differt: quoniam abolitio delictum non extinguit, sed judicij instantiam suspendit: ita ut transactis triginta diebus publicæ lætitiæ, post 7 fit accusatio instituta: *L. si intervenienre ff. ad Turpill. L.1.C.de general. abolit. L.sequit repetere ff. ad Turpill.* Larrea *d. decis.26.n. 2.* Decian. *in tract.crimin.tom.1.lib.3.c.35.n.4.*

Indulgentia autem delictorum duobus modis contingit. Vel quando Princeps generalitæ per 8 indultum pœnam delinquentibus inquisitis, accusatis, vel condemnatis remittit: Vel pro bono pacis, vel ex particulari venia,& gratia, Anton. *Gomez d.c.1.n.38.*

Indultum generale conceli solet à Principe nullo requirente: Et cunte dicitur publica abolitio ut *in L. 2. C.de gener.abolit.* & non unius tantum 9 accusationis, sed omnium: Et fic ex causa, pura, vel ob diem insignem, qui alicujus memorandi facti celebratur memoria: vel ob publicam gratulationem, remque prospere gestam, partamque victoriam: de quibus *in L. abolitio cum duob. seqq. ff.ad Turpill.* Vel in honorem Domus Divinæ: ut *in L.si intervenienre ff.ad Turpill.* Vel ob diem Paschæ: ut *in L.3.tit.38.Cod. Theodosian.* Vel ob natalem filij Regis: prout fecit Constantinus Imperator *in L. 1. de indulg. crimin. lib. 9. tit.38. C. Theodosian.* Et item in hoc Regno pluries fieri consuevit,& de proximo factum fuit in natali Serenissimæ Infantis Elisabeth, Maxima quidem causa,& ratione.

Quoniam antiquitus moribus introdoctum erat filiorum natalitia convivia, & gaudio magno 10 celebrare: ut scribit Alex. ab Alex. *dier. Genial. lib.2.c.22.col.3.ad med.fol.mihi 92.vers.* ibi: *Non solum verbis natalem, sed singulorum dies natalitios puto, fritilis, mero, libis, floribus, & thure; sacra Genio, sive animali hostia iati, hilarietque concelebrant; quibus diebus effudisse cruorem, aut animal mactasse, ominis portenti erat, & fedi auspicij, namque erant miseritatis, & lætitiæ pleni diesidem* Alex. ab Alex. *lib.4.cap.20.col. 4. fol. 233.* ibi: *In qua reproditum memoriæ est Timoleontem Syracusanorum Ducem præcipuas victorias semper Syracusanis natali suo dedisse, adeo ut ipsius natalis diem omnes Siculi velut multiplici victoria auriberos festum agerent: sicut de Julio Cæsare proditur, qui Idus Julij natalem suum fortunatas semper habuit, & felices. Xerxes vero diem, quo Rex dictus fuit tanquam Imperij natalem singulis annis insignem celebravit, quo diademate ornatus gaudio delibutus cunam precribus dabat, cui Titan dixere nomen. Et apud omnes fere gentes cujusque natalis diei eum convivio solemni, & celebritate lætari consuevit, exceptis Tuscibus, qui diem natalem lachrymis prosequebantur.* Et in ista Pagina dicitur Matth.c.14.*vers.6.* ibi: *Die autem natali Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi.* De qua illius diei festivitate videndus Josephi. *de antiquit.lib.1.c.ult. ad fin.* Ad idem præclarum notis offert exemplum Camill. Borrell. *de præsid. Reg. Cath.c.19.n. 79.* de Meride Regæ Ægypti in die natali filij Sephosis, qui post cum regnavit: Hic enim in eo die natos quisque cum fecit in unum, & nutriri suis sumptibus, ac educari jussit, eodemque exercitio, ac disciplinis eruditi. Plura de diebus natalibus congerit Larrea. *decis.25.à n.5.cum seqq.*

Et sic licet Princeps potestate remittendi delicta sine causa uti non debeat ut probat Marcian. *in L. relegati 6.ff.de pun.ibi: Et nemo potest commentum, remeatumve dare exilij, nisi Imperator ex aliqua causa:* nedũ malo parcitur, bono loco remuneratur: *Auth.de mandatis Principis 5. homicidia*, cũ remittere pœnas delictorũ peccatorũ sic D.Thom. *2.q.67.art.4.* Sesse *de iubilit. c.1.§.1.n.11. & 17.* Mastrill. *de Magistr.lib.3.c.7.n. 17.* Bossius *de remed.ex fol.clem.Princ.n.4.*optime Cresp.de Valdaura *observ.5.n. 192. & 193.* ubi reprobat *glossi. in d. L.relegati verb. causa* dicentem: Quod justa, & magna causa est Principis voluntas: sequitur Mastrill. *d.c.7.n. 42.* Sesse *d. §.n. 34.* Gomez *lib.3.var.c.14.n. 38.* Vere quidem justa erit causa sublevandi carceratorum miserias per generale indultum delinquentium pœnas remittere ex dictis causis publicæ lætitiæ.

Sed quia valde Reipublicæ interest, ne delicta 11 maneant impunita *Lata vulnerarius ff.ad L.Aquil.* & quo attociora sunt delicta, graviores pœnæ sunt infligendæ; fiquidem ex impunitione majorum delictorum provenient scandala, & cum remittuntur, publicum gaudium,& lætitia turbatur: ut ex Guillielm. tradit Cabed. 1. *p. decis.75.n. 4.* Ubi quod in gravioribus delictis potius severitas, & rigor adesse expedit, quam benignitas, & clementia Parid. de Puteo *de synd.verb.crudelitas n.4.* Tiraq.in *L.si unquam verb.donatione largitus n.38.* Reges nostri lætitiam, & naturalem clementiam moderantes in prædictis generalibus indultis aliqua solent excipere delicta; nempe laesæ Majestatis humanæ, & Divinæ reos, monetarum violatores, assassinos resistentes Magistratibus, sepulchrorũ violatores, nefandi criminis reos, sacrilegos, blasphemos, venefico s, maleficos, falsarios, homicidas, insidiosos,& alios, de quibus *Ordinat. in regim. Senat.Palat.5.n.8.* & 19. Quæ maleficia majori ex parte sunt inclusa in legibus Codicis Theodosiani, quæ de generali agit abolitione:& ad intentũ refert Camill. Borrell. *c.38.n.85.& 86.* Bajard.§.ad Clar. *fin.q.56.à n. 99. usque ad n. 108.* Decian. *in tract.crim.tom.1.l.3.c.35.n.18.* Et plura ex illis delictis excipiuntur ad propositum *in* L. 3. *C. de Episc.audient.* Cujus elegantia verba transcripsit Cresp.*d.observat.5.n.245.*

Igitur in dicta gratia,seu indulto generali comprehenduntur tantum,qui à partibus remissionem impetrarunt:id dixit Camill.Borrell. *d.c.38.in fin.* & probat *Ordinat.lib.1.tit. 3.§. 9.* & ita in indulto declarari solet Larrea *decis.26.n. 7.* Mastrill. *de indult.c.21.n.1.& c.45.n.6.*quod idem in particulari remissione delicti observatur *ex d. Ordin.* 13

Quæ partis remissio desideratur, nedum quando 14 offensus ad accusandum comparuit in judicio, sed etiam quando de delicto querelam instituit coram Judice, non tamen postea accusationem fuit prosecutus; quia tunc in ejus defectum institutæ promotor, qui ita apud nos nuncupatur, & ab aliis Fiscalis dicitur, accusationem suscipit; namque adhuc offensi remissio desiderator, ut indulgentia Principis locum habeat:ita Larrea, qui bene fundat *decis.26. à n.6.cum seqq.* Cresp. *observat.5. n. 226.& 228.* Quod confirmatur ex eo,quia querela successit loco accusationis,& pro accusatione habetur Decian. *d. tom.1.lib.3.c.1.n.1.3. & 4.* immo sufficit, quod offensus à querela non desistat. ut accusare censeatur Decian.*d.c.1.n.5.vers. quare putarem.* Ac proinde delictum in cujus processu offensus post querelam, & nomen delinquentis positum inter reos, dici non potest sine parte. Et sic

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

sic non comprehenditur in indulto generali per quod crimina tanum remittuntur, in quibus nulla datur pars offensa, vel remissio partis intervenit. Quod ita in terminis judicatum dicit Lartea *d. decis. 26. n. 1.* Mastrill. *de indult. d. c. 7. n. 14.* Quam sententiam probat nostra lex Regia *lib. 1. tit. 3. l. 9. dict: E pesa que es garado alguno que nom querem acessar, ou que deixamos feito o Justiça, & esforçaos disso certidano, não lhe seraõ recebidas as petiçoens, nem as tais certidoens avidas por perdoen. Mas sera necessario trazerem expresso perdoen das partes.* Et est videndus De Ponte *de potest. Prorege tit. 1. de provis. fiscal. solut. §. 4. n. 36.*

Non tamen requritur delatoris remissio, qui tanquam quilibet de populo crimen detulit, & accusationem instituit; quatenus enim quilibet de populo publicum delictum posit denuntiare L. 1. *ff. de public. delict.* Anton. Gom. *lib. 1. var. c. 1. n. 4.* ubi Aylon *in additionib. n. 5.* plures laudat: & probat *Ordin. lib. 5. tit. 1. §. 2.* Si delator inimicus non fuerit; ut declarat prædicta Ordinatio: Interest namque Reipublicæ ne delicta maneant impunita *d. L. ita volueritis, ff. ad L. Aquil.* Tamen denuntiatur propriam causam prosequi non dicitur, sed totum judicium publicum exstimatur L. *fiscus §. 8. de lateris, L. delator §. ff. de aquæ jure fisci.* Unde nulla actio in eo judicio considerari potest: quæ respicitur partis offensæ injuriam, seu interesse Jul. Clar. *d. §. 5. §. fin. q. n. 2. vers. ego tamen.* Subindeque non erit habenda ratio denuntiationis, seu accusationis ejus, qui suam, vel suorum injuriam non prosequitur ad impediendam indulti gratiam: ut optime tradit Lartea *decis. 27.* ubi *num. 11.* pro hac parte judicatum testatur: sequitur Crelp. de Valdiata *d. observat. 5. num. 234.* Quidquid aliter sentiat Amaya *in L. 1. Cod. de pœn. fiscali. lib. 10. a. n. 79.* Quem concliate contra Crelp. *d. n. 234.* cum Joann. Bapt. Larrea *ubi proxime*: ita ut opinio Larrea vera sit quoad validitatem gratiæ, non tamen ut ipsi delatori jus aufertur ad prosequendam accusationem non pro illa parte pœnæ pecuniariæ, quæ ratione delicti legibus adjudicatur accusatori; sive delatori; & quoad expensas ejus ratione factas. Et quidem quoad expensas eum Crelp. conveniret libet non vero quoad partem pœnæ pecuniariæ; quæ omnino tollitur ex Principis indulgentia.

At vero idem dicendum est eo casu, quo officialis, qui ratione officij tenetur delictum denuntiare, & per legem aliqua pœnæ pars ei applicatur: Dubitari potest. In qua quæstione videtur dicendum officialis remissionem necessariam essequia per *Ordinat. lib. 5. tit. 127. §. 31.* etiam officiali inimico capitali permittitur, quod possit querelare de delicto, quando ex eo ultra pœnam corporalem aliqua pecuniaria illi applicatur. Quapropter cum officiali detur utilitas in prosequenda accusatione absque illius remissione, indubito locus ille non poteth. *L. fin. Cod. de abolit. ibi: Nisi forte ille, qui passus est, suum consensum ad petendam abolitionem commendaverit: L. 2. C. de precib. Imper. offer.* Non enim censetur Princeps jus tertio quæsito in præjudicium facere *L. 2. §. siquis a Principe ff. nequid in loc. publ. cum similib.* maxime cum denuntiator pro accusatore habeatur Bart. *in L. Divus n. 7. ff. de custod. reor.* Gigas. *de crim. læs. Majest. tit. qualiter in crim. proced. q. 2. num. 2.* Medices *de offensis. 2. p. c. 2. num. 2.* Larrea *d. dec. 27. num. 4.* Et tanquam talis, non probaverit, veniat in expensis condemnandus Cy-

nus *in L. fovenitur ad fin. C. de excusat. tutor.* Citatian. *lib. 1. consp. 7. n. 2.* Clatus *in §. fin. q. 7. n. ad fin.* Amaya *in L. 1. Cod. de pœn. fiscali. lib. 10. n. 84.*

Etenim probationis defectus indicat quærelæ, 17
& accusationis dolum, *L. athletas ff. de calumn. & niat.* Dominic. *in c. 1. vers. qui vero n. 4. de electi. nias.* Dominic. *in c. 1. calumniam n. 11. de pœn.* Hypolit. *in 6. Abb. in c. calumniam n. 11. de pœn.* Anton. Faber. *in suo Cod. lib. 4. tit. 14. definit. 49.* Immo fic deficiens in probatione non tantum in expensis, sed etiam ad refectionem damnorum potest condemnari *Ordinat. lib. 5. tit. 118. in princ. & convictus de malitia, aut dolo extraordinaria; cum* 18
plectendus erit. Ordinat. d. tit. 118. §. 1. Petr. Caball *rgsolut. crimin. casu 166. n. 1.* Et iterum accusatus, & absolutus ex probationis defectu potest injuriarum actionis experiri contra accusatorem Bald. *in L. si sibi, C. de liber. causa post gloss. & Bart. in L. in privatis, ff. ad Turpill.* Guid. Pap. *dec. 324.* Jul. Clar. *in §. injuria n. 1.* Sanchic. *dec. 54. n. 5. & 10.* nisi accusator habuerit pro se fusam publicam, vel similia indicia; quia tunc & si non probet, excusabitur Jul. Clar. *in §. fin. q. 62. n. 8.* Guid. Pap. *dec. 446. n. 1.* Cravett. *cons. 178.* Anton. Faber. *in Cod. lib. 4. tit. 14. diffin. 49. n. 1.* Bart. *in L. in quam quidem §. quod dicitur n. 5. ff. de adquir. hæred.* Afflict. *lib. 1. consil. rubr. 13.* Farinac. *q. 16. n. 33. & seq. & n. 56. cum.* 3. Amaya *ad tit. de delat. lib. 10.* Et ita in facti contingentia judicavit Senatus me referente die 25. Januj anni 1664. in lite Francisci de Oliveira apud Actuarium Francisum Correa de Britto. Quod cum ita sit, fine denuntiatoris remissione indulgentiæ locum non fieri videtur.

Cæterum contraria sententia tenenda est; tanquam vetior, & magis juri consentanea; quoniam 19
indultum, & abolitio non de denuntiatore quasi uno de populo loquitur, sed de parte offensa, quæ tunc, vel suorum prosequitur injuriam, & hujus requirit consensum, & remissionem, non delatoris. *L. fin. C. de abolit. ibi: Nisi forte ille, qui passus est: L. 2. de precib. Imper. offer.* ibi: *Sunt graui partes alterius dispendio convelli non potest.* Erroguiarter in criminalibus pars dicitur illa, quæ damnum, vel injuriam passa est, sive accuset sive non. Sesse *de inhibit. c. 1. §. 1. n. 36.* Unde indultum in hunc sensum intelligi debet, non de delatore aut officiali qui fiscale judicium prosequitur *d. L. fiscus §. delatoris ff. de jure fisci.* Et ea propter talis denuntiator, seu accusator, quivis judicium, & accusationem instituere valeat non tamen ab accusatione inchoata desistere potest: ut scribunt Bart. *in L. 1. ff. de public. judic.* Farinac. *q. 11. n. 11.* Sesse *de inhibit. c. 1. §. 1. n. 18.* & 19. nequaquam facere *L. Arrianus 41. §. quia autem ff. de jure fisc.* Alfar. *de offic. fiscal. gloss. 7. n. 17. & 5.* Petr. *de jure fisc. l. 1. tit. 1. n. 5.* Amaya *in d. L. 1. C. de pœn. fiscal. n. 86.* Nihil enim prodest transactio cũ delatore facta, tanquam eo, qui neque remittere pœna, neque de delicto transigere potest, Anton. Gomez *lib. 3. var. c. 3. n. 37.* Alfar. *de offic. fiscal. gloss. 7. privilegi 5. n. 33.* Lartea *decis. 27. n. 9.* Molin. *de just. & jure tract. 3. disp. 47. n. 8.* Valeton multum post hæc scripta vidos *de transact. in tit. 4. q. 7. n. 11.* Proindeque nil proderit transactio cum delatore, quominus alter de populo accusationem prosequi valeat, Covarr. *lib. 2. var. c. 10. n. 5. vers. nimo.* Lartea *decis. 27. n. 9.* Ac ideo neque proderit, neque nocebit, ut indulti gratia valeat, vel non operetur Pasch. *in fin. tract. de crim. pat. pars. 3. in addit. n. 10.* Capyc. Latro *decis. 71. n. 6.* Valeron. *d. n. 11.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

21 Confirmatur, quia verba indulti loquentes de parte intelligenda sunt in propria, & absoluta significatione, id est, de parte ipsa offensa *L. 1. §. 1. ff. de donat. I. si ita quis §. fin. ff. de legat. 1.* Cad. Petey. *de nominat. q. 8. n. 16. in fin.* Reynof. *observat. 1. 2. n. 16.* Cyriac. *contr. 8. n. 4. & 44.* Carol. Tapia *decis. 30. n. 4.* Arias de Mesa *1. 2. vers. 6. 19. n. 13.*

Et hac opinione retenta non obstant in contrario adducta de utilitate delatoris, & jure quæsito Respondetur namque partem pœnarum quæ 22 delatori assignatur à lege, non constitui tanquam interesse debitum, sed loco præmij *L. 1. ff. de jure fisc.* ibi: *Qui non præmij consequendi gratia L. addicta 13. §. cum ante apertum*, ibi: *Neque dignum esse præmio tam præcipitem festinationem: & §. ceterum* ibi: *Removendus esse ab hujusmodi præmio, ff. eod.* Lartea *decis. 17. n. 14.* & ut officialis illud premium consequatur, necessaria est condemnatoria sententia; non enim debetur pœna, nisi à tempore condemnationis *L. si quæ pœna, ff. de verbor. signif.* Lartea *allegat. 37. n. 8.* Petr. Caball. *casu 167. n. 3.* Carlev. *de judic. tit. 2. disp. 1. n. 18.* Quod adeo verum est, ut pœna non obliget ante sententiam, neque in conscientiæ foro Valenz. *cons. 1. 2. 8. n. 26.* Angel. Bosf. *2. tom. moral. tit. 12. n. 168.* Gutierr. *practl. lib. 4. q. 5. 6. n. 21.* immo quando pœna ipso jure imponitur à lege, quamvis 23 sententia condemnatoria non desideretur, tamen requiritur, quod Judex declaret per sententiam actum fuisse factum, ex quo talis irrogatur pœna Tiraq. *in L. si tunquam verb. revertatur n. 400. C. de revoc. donat.* Covarr. *de sponsal. 2. p. §. 6. c. 6. n. 10.* Gabr. Petey. *decis. 95. n. 19.* Reynof. *observat. 40. n. 8.* Sanfelic. *decis. 15. n. 23. & decis. 210. n. 5. & 6.* Salgad. *de prærell. 3. p. c. 7. n. 1. cum seqq.* Paz *in præx. tom. 1. tempor. 6. n. 27. part. 1.* Noguer. *allegat. 12. n. 72. & seqq.* Solorz. *tom. 2. lib. 2. c. 25. n. 58.* Gald. *de extinctis. 17. n. 25.* Hieronym. Leo *decis. 62. n. 29.* Angel. Bosf. *d. tit. 12. n. 166.* ita ut ante declarationem Judicis pœna exequi non possit Petr. Caball. *casu 133. n. 1. & 2.* Quare cum lisis extinta, & sententia Inter casus fortuitos connumeretur *L. fortuit 13. ff. de stat. homin. L. ant. 6. §. super hiis, C. de appellat.* Lara *de vita homin. c. 25. n. 52.* Valenz. *cons. 1. 2. 8. n. 5. & 6.* Lartea *decis. 68. n. 14.* Nullum, aut debile jus officiali per institutionem accusationis, & querelæ quæsitum dicitur: maximæ cum illud præmium, quod delatori per legem designatur, veniat in consequentiam ex pœna fiscali quæ appendix publicæ vindictæ. At vero quod principaliter agitur, attendendum est, non quod in consequentiam *L. 1. ff. de author. tutor.* Et etiam in mixtis illud attenditur, quod eminet, & cuinam alterius occultat argum. text. *in L. quæritur ff. de stat. homin.* Tiraq. *de retrah. lignag. 8. 30. glos. 1. num. 9.* Sarmient. *in L. siquis postumus numer. 2. ff. de liber. & postum. lib. 4. Selectar.* Anton. Gomez *in L. 40. Tauri n. 61.* Donell. *lib. 11. comment. c. 4.* Proindeque cum in his delictis Princeps solus sit offensus & commodum, quod provenire speratur ex accusatione, sit totum fisci, à quo provenit præmium officiali destinatum, nil mirum, quod Principis indulum operetur absque officialis permissione; tamen illi restaurantur expensæ, & damna Cresp. *observ. 5. n. 234.*

Intelligendis tamen est prædicta resolutio, quãdo indulum fuit concessum ante sententiam: si 25 enim venia daretur; postquam reus fuit condemnatus, & pars pœnæ officiali applicata, tunc indultum non operabitur in præjudicium officialis qui jure jam quæsito privari nequibat à Principe. Et pro hac parte faciunt, quæ Amaya *in L. 1. n. 79. & seqq. C. de pœn. fiscal. lib. 10.*

Deinde congruenter quæritur, An in indulto generali comprehendantur etiam delicta, super quibus jam lata fuit sententia, quæ in rem judicatam transivit? Et non est dubium Principem remittere posse pœnas delictorum tam ante, quam post sententiam in judicatum transactam: ut est omnis 26 cœcors, & communis opinio teste Parisf. *cons. 1. 2. 59.* quẽ sequitur Clarus *1. 5. §. fin. q. 59. n. 2.* Sesse *de inhibit. c. 1. §. 3. n. 48.* Castill. *de tert. c. 41. n. 14.* Cev. *commin. contra comm. q. 906. ex n. 383.* Sed ob casus occurrentes, verba indulti maxime sunt perpẽdenda.

Notari tamen oportet indulgentiam generalem Principis non extendi ad delicta futura; immo si 27 fuerit concessa de delicto futuro, nulla est juxta text. *in L. si unus §. illud ubi commun. D. D. ff. de pact.* Bald. *in L. rescripta col. 3. vers. ulterius opinio, C. de precib. Imper offer.* ubi Jas. *n. 8.* Decian. *in tract. criminum. tom. 1. lib. 1. c. 33. n. 48.* Anton. Gomez *in L. 9. Tauri n. 16. vers. quarto infero* Bajard. ad Clar. *5. fin. q. 59. n. 95.* Et post alios Mastrill. *de indult. c. 6. n. 3.* quippe indulgentia de futuro delicto laederet publicam utilitatem; & cum ea delinquẽdi occasio daretur contra regul. text. *in L. convenire, ff. de pact. dotal.* & ipsa indulgentia ad delinquendum invitaret. Et insuper non solum remitteretur pœna, sed & reatus. Quod Princeps fac[illegible] vis bene valeat de delictorum jam patratum remittere: ut bene docent Decian. *d. c. 33. n. 48.* & Mastrill. *d. c. 6. n. 3.* Itaque remissio pœnæ intelligitur pro delictis præteritis, non pro futuris juxta doctrinam Bart. *in L. cum lex, ff. de legib.* Et ita semper judicatum testatur Mastrill. *d. c. 6. n. 4.*

Confirmatur, quia quamvis dolus præteritus tenuntur, & remitti potest Petr. Caball. *resolut. criminum casu 11. n. 12.* Tamen dolus futurus remitti nequit Anton. Gomez *in L. 9. Tauri n. 16. vers. ex quo prima infero*, Menoch. *de arbitr. casu 337. n. 14.* Cyriac. *contr. 73. n. 14.* Fachin. *1. 5. controv. c. 51.* Dd. Christoph. Crespo de Valdaura *2. tom. observat. 95. n. 8. & observat. 98. num. 2.* Valeron. *de transact. tit. 3. q. 3. n. 62.* quia dolus est delictum Jafon. *in §. item siquis in fraudem n. 108. Instit. de action. glossin L. 1. verb. criminis, scilicet, dolo, ff. de judicjis. tuor.* Et est text. *in L. 1. §. plane, ff. de tutel.* Gutierr. *de juram. confirm. 1. p. c. 16. n. 5.*

Limitabis proximam resolutionem; ut non procedat, quando tertio remitteretur pœna delicti ab 29 alio committendi, pro quo ipse aliàs teneteturut voluit Bart. *in L. rescripta C. de precib. Imperator. offer.* Aretin. *in L. 3. n. 4. in fin. & n. 15. vers. unde ego videns ff. de testam.* Decian. *d. c. 33. n. 49.* Ubi pomit exemplum de filio ejus, qui crimen læsæ Majestatis admisit, pro quo etiam filius punitur, & tenetur *per L. quinquis, C. ad ad L. Jul. Majest.* natu si pater fuit ex illo delicto damnatus, & postea restitutus, potest filius impetrare à Principe gratiã, ut si pater in tale crimen reinciderit absque filij consensu, vel culpa tale patris delictũ nocere non debeat: sequitur Mastrill. *d. c. 6. n. 5.* Quamvis licet lex disponẽs aliquid in favorem delinquentis per quod augetur occasio delinquẽdi, sit nulla; tamen si disponat principaliter in favorem alterius, qui non est particeps delictũ, quamvis ex eo tenetur, valida est; quasi attendatur, quod principaliter agitur, non quod in consequentiam, *L. Siquis nec causam ff. si certum petatur, L. si-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ff.d.author. tutor. Nanque in specie *d. L. quinquis*, ideo filius punitur, quia contra eum præsumitur, quod sit patri similis. At vero licet dolus vetus futurus remiti nequeat, bene remiti potest dolus præsumptus futurus: ex Bald. *in L. 1. in fin. C. de usufruct.* tenet Decian. *d. c. 55. n. 49.* Padill. *in L. cum res estimatam 18. num. 4. C. de fideicomm.* sequitur Cresp. de Valdauta *observat. 98. n. 4.* Et quod dolus futurus per indirectum remitti possit docent Celf. Burgal. *de dolo lib. 1. c. 1. d. n. 9.* Valeron. *d. q. 5. n. 63.*

Rursus animadvertendum est, quod si tinullum generale facetur consensum pro bono pacis; & sic in utilitatem publicam non erit necessaria partis remissio: ut scribunt Jul. Clar. *§. fin. q. 59. n. 2.* Decian. *d. c. 55. n. 90.* Cresp. de Valdauta *observat. 5. n. 219. & seqq.* Peguer. *decis. 59. n. 11. & 12. & decis. 65. n. 8.* Sesse *de inhibit. c. 1. §. 5. n. 20. & 44.* Ripol. *de Reg. al. c. 45. n. 17.*

Secundo autem modo quando ex particulari gratia Principis delictorum indulgentia concediturr, verum est dicere bene posse Principem delicta, & eorum pœnas remittere. Sed an hoc Principem decet absque partis concordia, & remissione? Quæstionis est. In qua pro parte affirmativa stat punitionem delictorum ad jus publicum spectare Ripol. *de Regal. c. 45. n. 3. & 4.* Et ea propter pœnarum remissio ad solum Regem pertinet: ut dictum *supra hoc eodem capite n. 1.* etenim delictorum remissio effectus est supremæ Principis potestatis *L. ad bestias ff. de pœn. § plane Instit. de jure natur.* Ripol. *d. c. 45. n. 7.* Et tantú pendet à sola Principis voluntate, quæ indulgendi justa causa dicitur *L. 1. & 2. C. de sentenc. pass.* Ripol. *ubi supra n. 9.* Quare ex vi supremæ potestatis etiam absque partis consensu potestit Princeps veniam, & indulgentiam concedere.

Confirmatur, quia Princeps Dominus est corporum, & vitæ subditorum *L. 1. & tot. tit. C. de sentenc. pass.* Clar. *in pract. §. fin. q. 59.* Anton. Faber. *in Cod. lib. 9. tit. 2. § de pun. assinit. n. 7.* Atque ita Princeps fine partis consensu pœnam etiam capitalem potest remittere; maxime si jam delinquens condemnatus fuerit; & pœna tam respectu partis offensæ, quam Principis effecta sit individua. Quo duto potior est Principis causa, quam privati *L. 2. C. de commun. res. alienat.* Anton. Faber *proxime n. 8.* Cumque pœnæ capitalis, seu alterius corporalis persecutio ad vindictam pertinet publicam, non ad privatam utilitatem *L. locatio §. quod illicite ff. de publican. & vectig. gal. L. si venditor §. 1. ff. de serv. expor.* Anton. Faber *supra n. 5.* nil mirum si Princeps pœnam posse indulgere parte non concordata. Ex quibus hanc partem tuentur post Hem. & Afflict. Bossi. *tit. de remed. ex fol. clem. Princip. n. 23.* Anton. Faber. *d. tit. 25. diffinit. 9.* Fundat Joseph. de Sesse *de inhibit. c. 1. §. 5. n. 27.* Et in hanc partem inclinasse Senatum Pedemontanum dicit Thesaur. *decis. 21. n. 3.*

Nihilominus tamen contraria sententia longe verior est, æquior, & receptior. Et probatur primo. Quia ex quocunque delicto duplex oritur actio, partii scilicet offensæ tam respectu interesse, & damni, quam ad vindictam, ut offensor puniatur in ipsius solatium. Sesse *de inhibit. c. 1. §. 5. num. 25. & 26.* & Reipublicæ ad vindictam, & exempium, ut alij merita pœnarum delicta fugiant. Atque ita cum parti jam jus sit quæsitum, non potest Princeps illud tollere per gratiam, rescriptum, aut legem generalem: ut post antiquiores tenent Salgad. *de protest. p. 3. c. 10. n. 92.* Larrea *allegat. 3. c. 16.* Picenel. *in rubr. C. de rescind. vendit. p. 1. c. 3. n. 4.* idem Larrea *decis. 8. n. 25.* & in nostris terminis *decis. 30. n. 19.* Valenz. *cons. 83. n. 100.* Solorzan. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 26. n. 62.* Arias de Mesa *lib. 2. var. c. 50. n. 14.* Neque aliquid videtur concedere cum tertij præjudicio *L. 2. §. fiquis à Principe, & c. 3. meritis ff. nequid in loc. public. super ea de offic. deleg.* Valasc. *consult. 72. n. 10. & de partition. c. 13. n. 73.* Phab. *decis. 9. n. 3. & 5.* Cabed. *1. p. decis. 1. num. 6. & p. 2. decis. 7. num. 3.* Gratian *cap. 167. num. 49.* Solorz. *d. c. 26. n. 62.* Cyriac. *controv. 5. n. 6. & controv. 205. num. 5.* Imo Princeps, qui rescribit in tertij præjudicium circumventus censetur, Menoch. *cons. 1007. n. 74.* Giurb. *de fend. §. 1. glos. 3. n. 28. vers. subditis.* Valenz. *cons. 69. n. 113.* Et quod magis est, ipse Princeps multoties fatetur se non posse facere ea, quæ contraria sunt juri positivo in præjudicium tertijus *in L. fin. sentenc. rescind. non poss. & in L. cum sa, & de transact. l. authoritate, C. unde vir, & uxor. L. 2. C. de incest. nupt.* Pinel. *in d. rubr. p. 1. cap. 3. n. 4.* Larrea *decis. 8. n. 45.* quia Princeps facere non potest, nisi quæ juste valet. *L. digna vox, C. ad de legib.* Capyc. Latro *decis. 174. num. 2.* Unde congruenter dicendum est non posse Principem remittere delictum in præjudicium partis offensæ, ea non concordata.

Confirmatur hæc sententia ex text. optimo *in L. fin. C. de abolit. libl. Nisi forte, qui hoc passus est, suo consensum ad perendá abolitionem accommodaverit.* Propter quæ hanc esse cõmunem opinionem tradunt Gramm. *voto 35. n. 8.* Sesse *de inhibit. c. 1. §. 5. n. 23.* Cabed. *p. 1. dec. 75. n. 5.* Claros *§. fin. q. 59. n. 4.* & ibi Bajard. *n. 37.* Larrea *dec. 26. n. 4. & 7.* Mastrill. *de indult. cap. 21. n. 2. & decis. 205. n. 22.* Farinac. *tom. 1. q. 5. n. 11. & q. 6. n. 38. 19. & 20.* Petr. Caball. *de solut. crimin. cap. 58. n. 4.* Sanfelic. *decis. 51. n. 24. & 25. & decis. 53. per totam*, Thesaur. *decis. 21.* D. Christoph. Cresp. de Valdauta *observat. 5. n. 216. & seqq.* Et probat *Ordinar. lib. 3. 23.* Quorum plures Principem absque partis remissione indulgentem moralitet peccare docent: Et hanc opinionem generali consuetudine receptam dicunt Bossi. *in d. tit. de remed. ex fol. clem. Princ. n. 24.* Farin. *d. q. 6. vers. horum tamen opinio*, Gramm. *voto 53. n. 8. in fin.* Sesse *de inhibit. d. c. 1. §. 5. n. 110.* Clar. *d. q. 59. n. 4.* Ubi Bajard. *n. 38.*

Sed obstare videtur, quod ita ut pars offensa potest remittere propriam injuriam, & actionem *L. fiquis in consribendo, Cod. de Episcop & Cleric. L. penult. Cod. de pact.* ita Princeps indulgere valet pœnam tam pecuniariam, quam corporalem, quæ ad fiscum spectatur dixit Molin. *ad forat Aragonia verb. Rex vero Dominus Rex existens extra Regnum.* Ita ut pari jus salvum maneat pro suo interesse. Quod confirmatur, quia quando ex delicto duplex oritur actio, altera ad pœnam, & vindictam, altera ad damna, & interesse: una alteram consumit juxta sententiam Bart. *in L. Prætor edixit §. 1. ff. de injur.* Sanfelic. *decis. 53. num. 50.* Petr. Caball. *cap. 248. num. 3.* Unde nil mirum si Principis indulgentia valida sit quoad pœnam Reipublicæ spectantem, & non valeat quoad partis interesse.

Verum contra hoc Molini dictum bene insurgit Sesse *d. cap. 1. §. 5. num. 87. & 88.* Ubi illud reprobat: & quia remittere delicta data parte interessata iniquum, pernicioisum, & detestabile est. Dicere etiam contra partem legitimam Principem nil posse condonare dutum videtur. Et rursus die-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cere, quod Princeps remittat intereſſe publicum
tanquam ſuum; pars vero læſa ſuum intereſſe ſub-
ſtineri poſſe non videtur. Reſolvit *n.* 89. quod
Rex poteſt regulariter remittere crimina quoad
punitionem, pœnam, & intereſſe Reipublicæ etiam
parte non concordata, & pace non obtenta; pars
vero ſuum intereſſe, & actionem; ita ut ſi non con-
ſentiat indulgentiæ, agere poſſit adverſus criminis
reum.

Prædicta tamen reſolutione non obſtante am-
37 plectenda venit noſtra ſupra poſita ſententia. Et
adductis per Joſeph. de Seſſe reſpondetur; illum
loqui juxta forum Regni Aragoniæ, ut conſtat ex
dictis ab eo *num.* 89. 90. At vero de jure com-
muni, & conſuetudine generali procedit prædicta
opinio ſuperius bene fundata: Neque dicendum
eſt Principem poſſe remittere pœnam, & publi-
cum Reipublicæ intereſſe parte non concordata,
& ſalvo jure ſuo; quoniam ex delicto triplex
parti contigit intereſſe. Primum vindictæ, quod
animi ſævientis dicitur *in L. ſi venditor, § fin. ff. de
ſerv. export.* & poteſt eſſe pecuniarium æſtimando
injuriam text. *in L. injuriarum æſtimatio ubi gloſſ.*
& Bart. *ff. de injur.* Secundum expenſarum in cu-
ratione, & operarum amiſſarum; quia accuſator
inutilis factus eſt *L. ex hac lege ubi gloſſ.* citat con-
cordantes *ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dic.* Tertium
rei familiaris, *ut in L. qui nomine* ubi Bart *ff. ad L.
Cornel. de falſ. L. hodie* §. 1. *ff. eod.* L. *ſi pro fure,
§. is itaque. ff. de condict. furt.* Bart. *in L. Prætor
edixit §. 1. ff. de injur.* Marant. *de ordin. judic. 4. p. à
num. 4. diſtinct.* 1. Plane quando Princeps remittit
pœnam corporalem, licet pecuniariam partis re-
ſervet, juri ad vindictam parti quæſito præjudicat.
Et ſic cum tertij damno indulgentia valere non
poteſt ex dictis ſupra.

Neque eſt dicendum intereſſe vindictæ non ha-
beri in conſideratione apud veteres Prudentes ex
38 doctrina Iserniæ, quem ſequitur Joannes Franc.
de Pont. *de poteſtat. Proreg. tit. 3. de elect. official.*
§. 1. *num.* 14. & 15. Quia reſpondetur, immo vin-
dictæ intereſſe valde eſſe conſiderabile, cum offen-
ſi non ſolum recompenſationem damni, & hono-
ris reſtitutionem quodammodo in pœnam delin-
quentis accipiant; ſed occiſi hæredibus, & conſan-
guineis maximum ſit ſolatium videre homicidam
in viam juris debitam pœnam pati L. *capitalium
§. famoſos, ff. de pœn.* Seſſe *d. cap.* 1. §. 5. *n.* 24. &
25. Petr. Caball. *reſolut. crimin. caſu* 58. *n.* 7. perdere
enim dicitur, qui non facit voluntatem ſuam *L.
fin. ff. de uſu, & habit.* L. *penult. ff. de condiction ob
cauſam.* Alex. Neviſan. & alij, cum quibus Surd.
conſ. 34. *n.* 16. prout lucrare dicitur, qui explet ſuam
voluntatem *gloſſ. in L. fin. ff. de uſufr. & in L. pe-
nult. ff. de condict. cauſ. dat.* Surd. *conſ.* 441. *num.* 3.
39 Felicius *de ſociet. c.* 28. *n.* 55. Quare dicendum eſt
Principem, qui non concordata parte crimen in-
dulget, licet pecuniariam pœnam reſervet, jus
quoad vindictam quæſitum tollere, quod de or-
dinaria poteſtate facere nequit ex dictis ſupra. Et
ita tenet Maſtrill. *de indult. cap.* 24. *n.* 7. Bajard
ad Clar. *q.* 59. *n* 43.

Qua opinione tanquam veriori retenta non ob-
ſtant adducta pro prima ſententia: quia reſponde-
tur procedere Principis poteſtatem, dummodo
partis remiſſio interveniat ex text. *in d.* L. *Cod. de
abolit.* Ad adducta vero in confirmationem dicen-
dum eſt, quod Princeps circa corpora, & vitas ſub-
ditorum non poteſt, niſi quæ licite valet: ut dixi-
mus *ſupra n.* 34. Atque ita ſubditos prægravare,
& jure ſuo privare nequit.

Intellige prædictam reſolutionem, ut procedat
non tantum de poteſtate ordinaria Principis, ſed 40
etiam de poteſtate abſoluta: quamvis enim Boſſ.
tit. de remed. ex ſol. clem. Princip. num. 23. & *ſequen-
tib.* teneat abſque partis remiſſione Principem
poſſe delicta, & pœnas remittere: quem refert Ca-
ball. *caſu* 58. *num.* 2. Tamen ex doctrina D. Thomæ
contrarium tuetur Bajard, ad Clar. *q.* 59. *num.* 43.
quem ſequitur Maſtrill. *de indult. cap.* 24. *num.* 3. ex
ea ratione, quia pars offenſa, vel hæres non recipit
honoris ſui recompenſationem, ubi via juris non
punitur injurians, vel offendens. Sed abſque pace
Princeps ei gratiam facit: ut ait D. Thom. *art.* 4.
& quia talis conceſſio eſſet contra conſuetudinem
totius orbis, Maſtrill. *d. n.* 3. Caball. *d. c.* 58. *n.* 6.

Sed obſtat, quod diſputare de Principis po-
teſtate ad inſtar ſacrilegij eſt *L.* 2. *Cod. de crimin.* 41
ſacrileg. c. ſiquis ſuadente §. qui autem junct. c. ſeq.
17. *q.* 4. Larrea *deciſ.* 8. *n.* 1. Cyriac. *controv.* 202. *n.* 3.
Caball. *caſu.* 58. *n.* 5. Hier. Leo *deciſ.* 34. *n.* 29. & 35.
Capyc. Latr. *dec.* 174. *n.* 27. Princeps autem de po-
teſtate abſoluta, vel de plenitudine poteſtatis om-
nia poteſt, quæ vult Nata *conſ.* 512. *n.* 19. Aug.
Barb. *clauſ.* 41. *num.* 3. Ergo prædicta reſolutio
ſubſtineri non poteſt.

Reſpondetur tamen, quod in Principe damnatur 42
abſoluta poteſtas; neque ea, quæ jure Divino, aut
humano non regulatur, Principi licet Valaſc. *de
jur. emphyt, q.* 3. *n.* 10. & *conſ.* 12. *num.* 9. Giurb. *conſ.*
1. *n.* 37. Bajard ad Clar. *q. p.* 59. *n.* 71. Covarr. *lib.* 3.
var. cap. 6. *num.* 7. Caſtill. *lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 7. Fontan. *de
pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſſ.* 14. *n.* 40. & 42. Valenz.
conſ. 69. *n.* 123. Immo poteſtas quamvis abſoluta
ſemper intelligitur, ne quid turpe, illicitum, vel à 43
jure prohibitum contineat Valenz *conſ.* 130. *n.* 41.
Unde cum juri, & conſuetudini ſit contrarium
remittere pœnas delinquentibus parte non con-
cordata: ut dictum manet. Gratia etiam de pleni-
tudine poteſtatis facta non interviente partis re-
miſſione ſervanda non eſt; & tanquam vis tem-
peſtatis repellenda, & ab officialibus approbari
non debet: ut per Clar. *d. q.* 59. *n.* 4. Grammat. *ſuper
conſtit. Regn. de concord. part. poſt. n.* 4. Boſſ. *de rem.
ex ſol. clem. Princ. n.* 24. Seſſe *d. c.* 1. §. 5. *n.* 109. Camill.
Borrell. *de præſt. Reg. Cath. c.* 38. *n.* 52. Maſtrill. *de
indult. c.* 24. *n.* 9. Apud quem *à n.* 2. *cum ſeqq.* am-
pliationes hujus reſolutionis invenies.

Ultra quas amplianda venit, non tantum in ea 44
parte offenſa, quæ accuſationem fuit proſecuta,
ſed etiam ut neceſſaria ſit remiſſio partis, quæ
ſolum querelavit, & accuſationem deſervit Lar-
rea *deciſ.* 26. Creſp. *obſervat.* 5. *num.* 220. Quod
idem dicendum in eo, qui poſt querelam intra
viginti dies teſtes ad probandam querelam non
adhibuit juxta formam *Ordinat. lib.* 5. *tit.* 117. §. 12.
quia ſi indulgentiam reus petierit, remiſſio quere-
lantis neceſſaria erit. Ex his, quæ Barboſ. *ad Or-
dinat. lib.* 5. *tit.* 122. *n.* 4. Et idem procedit in eo, qui
offenſus neque querelavit, neque denunciavit, ſed
Iudex ex officio per viam inquiſitionis contra
reum proceſſum inſtituit argum. *Ordinat. lib.* 5.
tit. 122. §. 4. Et docet in terminis Pont. *de poteſt.
Proreg. tit.* 1. *de proviſion fieri ſolitis* §. 4. *n.* 36.

Advertendum tamen eſt, quod cum Reipublicæ
interſit, nedum delicta puniri *L. ita vulneratus*, ubi
Bald. *ff. ad L. Aquil L. ſi longius* §. 1. *ff. de judic. L.
Stichum §. tametſi ff. de ſolut. L. capitalium §. fa-
moſos, ff. de pœn.* Plaça *in epitom delict. c.* 21. Farin.
conſ. 27. *n.* 3. Petr. Caball. *reſolut. crimin caſu* 230.
n. 7.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca